Brian Wilson Aldiss

Cryptozoic

Cuprins

Cartea întâi

Cartea a doua

Pentru James Blish, ale cărui orașe zboară și ele în cuvinte.

In te, anime meus, tempora metior.

Sf. AUGUSTIN: *„Confesiuni”, Carta a II-a.*

Nu face două parale memoria asta care funcționează doar spre trecut, remarcă Regina.

LEWIS CARROLL: *„Peripețiile Alisei în Lumea Oglinzii”.*

Cartea întâi

Un pat în Vechea Gresie Roșie

Nivelul mării scăzuse încet în ultimele câteva mii de ani. Se întindea atât de aproape de nemișcare încât cu greu ți-ai fi putut da seama dacă micile valuri se spărgeau din trupul ei la ciocnirea cu țărmul sau se formau cumva la mal pentru a fi azvârlite înapoi în adânc. Râul ce se vărsa în mare durase baraje de mâl roșu și prundiș, stânjenindu-și astfel propria înaintare cu taluzuri din pietre sau răspândind bălți largi cu apă stătută în lumina soarelui. Lângă unul dintre aceste heleșteie părea să șadă un om. Deși dădea impresia că e înconjurat de vegetație verde, în spatele lui plaja era golașă ca un os uscat.

Omul era înalt și cu membre lungi. Avea părul blond, pielea palidă, iar expresia sa în odihnă trăda o stare de veghe ursuză. Purta un veșmânt dintr-o singură bucată, iar în spinare avea un rucsac în care-și ținea rația de apă presurizată, substitutele de hrană, niște materiale de creație artistică și două caiete. La gât își petrecuse un dispozitiv cunoscut sub denumirea populară de gură-de-aer, constând dintr-un cerc cuprinzând larg capul, cu un mic motor atașat la spate, iar în față, sub bărbie, cu o duză mică prin care aerul proaspăt era suflat spre chipul omului.

Se numea Edward Bush. Era un om solitar, în vârstă de vreo patruzeci și cinci de ani trăiți. Atât cât s-ar fi putut spune că se gândea la ceva, rumega amintiri despre mama lui.

În această etapă a vieții, se regăsea calmat, fără nici o direcție anume. Munca temporară la Institut nu ajutase cu nimic la alinarea sentimentului lăuntric de-a fi ajuns la o răspântie netrecută pe nici o hartă. Părea că toate mecanismele psihice i se istoviseră, sau leneveau, nehotărâte dacă să se aventureze încoace sau încolo, sub imperiul cine știe cărei vaste neliniști prevestitoare.

Cu bărbia rezemată de genunchi, Bush privea întinderea mată a mării. De undeva, se auzea uruit de motociclete.

Nu vroia să vadă nimeni ce făcea. Sări în picioare și se grăbi spre șevalet. Îl părăsise, dezgustat; se afla mai departe decât ținea el minte. Pictura nu făcea nici cât o para chioară, firește; era terminat ca artist. Poate de-asta nici nu putea face față gândului de-a reveni în prezent.

Howells îi va fi așteptând raportul la Institut. Bush îl reprezentase și pe Howells în tablou. Încercase să exprime goliciunea, privind marea, lucrând cu hârtie sugativă și acuarele; în călătoriile-mintale doar asemenea echipamente primitive erau posibile de transportat.

Culoarea grea se răspândea șiroaie din vârfurile creioanelor. Bush o luase razna. Peste marea mohorâtă, răsărise un soare roșu la față, cu trăsăturile lui Howells.

Izbucni în râs. Un copac pipernicit într-o latură a planșei: aplică pe el creionul.

– Chipul mamei! exclamă el. Dumneata ești, mamă! Doar ca să-ți arăt că nu te-am uitat.

Trăsăturile mamei lui priveau din frunziş. Îi dărui o coroană de diamante; tatăl său o numea adesea Regina – parte cu dragoste, parte ironic. Așa că și tatăl se găsea în tablou, inundându-l.

Bush rămase cu privirea spre pictură.

– Mână de maestru, vezi dumneata! îi spuse el femeii ca o umbră ce stătea în spatele lui, la o oarecare distanță, fără să-l privească. Apucă o acuarelă și mâzgăli titlul: PORTRET DE FAMILIE. La urma urmei, se afla și el în tablou. Întreg tabloul era el însuși.

Apoi desprinse blocul de coli din clemă, rupse schița și o făcu sul.

Strânse șevaletul articulat și îl vârî în raniță.

Soarele strălucea jos. În spatele lui Bush, peste colinele scunde, pregătindu-se să apună. Dealurile erau sterpe, cu excepția luncii râului unde mici psilophytoni desfrunziți creșteau nevolnici în umbra lycopodelor primitive. Bush nu avea umbră.

Sunetul îndepărtat al motocicletelor, singurul sunet în uriașa tăcere a devonianului, îl neliniștea. La limita câmpului său vizual, o mișcare la sol îl făcu să tresară. Patru pești lobiți se înghesuiau într-o baltă puțin adâncă, târându-se prin glod. Se foiau peste mâlul roșu, cu capetele lor ciudat împlătoșate ridicate de la pământ în timp ce priveau cu o curiozitate comică. Bush dădu să le facă o fotografie cu camera de la încheietura mâinii. apoi se răzgândi; mai fotografiase el și altă dată lobiți.

Peștii cu picioare clămpăneau din fălci spre insectele ce se târau peste malurile mocirloase sau își vârau iute boturile în vegetația putrezită. În zilele lui de geniu, se folosise de o reprezentare abstractă a capetelor lor cu armură verzuie într-una din cele mai reușite lucrări ale sale.

Zgomotul motoarelor încetă. Scrută peisajul, escaladând un dâmb de pietriș ca să vadă mai bine; putea să fie sau să nu fie un pâlc de oameni, departe pe plajă. Oceanul era aproape încremenit. Femeia-fantomă brunetă nu se mișca. Într-un sens, îi ținea companie; într-un altul, nu era decât unul dintre spectrele enervante ale creierilor lui prea împovărați.

– Parc-ar fi un afurisit de manual școlar! îi strigă el batjocoritor. Plaja asta... Evoluția... Lipsa de oxigen în marea ce moare... Peștii care ies afară. Aventura lor în spațiu... Și desigur că tatăl meu ar citi în toate astea un înțeles religios.

Înveselit de sunetul propriei voci, începu să recite (tatăl lui era un mare amator al citatelor din poezii):

– Primăvara... Prea lungă... Gongula...

Prea al dracului de lungă.

Mda, mă rog, trebuia să-ți găsești o distracție, altfel puteai înnebuni aici. Inspira prin gura-de-aer, privindu-și chiorâș păzitoarea. Femeia cu păr negru era tot acolo, difuză și insubstanțială ca întotdeauna. Făcea de gardă în vreun fel, trase el concluzia. Întinse spre ea o mână, dar n-o putu atinge mai mult decât pe lobiți sau nisipul roșu.

Patima, asta era problema lui. Avea nevoie de această izolare în timp ce ceasurile lăuntrice stăteau împietrite, dar îl și plictisea. Patima îl va pune din nou în mișcare; și totuși, Femeia întunecată era la fel de intangibilă ca și femeile necurate din imaginația lui.

Nu-i făcea nici o plăcere să vadă colinele aride prin trupul ei. Se întinse pe prundiș, trupul urmând mai mult sau mai puțin configurațiile pantei. Mai degrabă decât să-și bată capul cu problema identității ei, reveni cu privirea la marea noroioasă, stăruind de parcă ar fi sperat să vadă vreun monstru nesătul spărgând suprafața și fărâmițând liniștea care-l impregna.

Toate plajele erau legate între ele! Timpul nu însemna nimic pentru plajă. Aceasta ducea drept la plaja pe care o cunoscuse într-o mizerabilă vacanță din copilărie, când părinții lui se certau cu violență reprimată, iar el tremura după o colibă, cu nisip în pantofi, trăgând cu urechea la ura lor. De și-ar fi putut numai uita copilăria, putea lua de la capăt viața creatoare! Poate că un aranjament de obiecte asemănătoare unei colibe... Păstrat cu sfințenie în racla timpului...

Era ceva caracteristic pentru el să zacă aici meditând la următorul grupaj spațio-cinetic, mai curând decât să-l abordeze realmente; dar arta sa (ha!) îi adusese răsplăți ușoare prea de timpuriu – mai mult pentru că era unul dintre primii artiști ai călătoriei-mintale, bănuia – decât fiindcă publicul ar fi fost frapat în mod deosebit de geniul său solitar, sau de austerele și crescând monocromaticele aranjamente de capcane și blocuri deplasabile ce exprimau acele obscure relații spațiale și sincronizări temporale care pentru Bush reprezentau lumea.

În orice caz, o terminase cu grupajele de tip pur semnal-fotic care-i aduseseră atâta succes cu cinci ani în urmă. În loc să tragă înăuntru acea sarcină de externe, avea să împingă afară internele, în relație cu timpul macrocosmic. Ar fi făcut-o, dac-ar fi știut cum să înceapă.

Acum auzea din nou motocicletele, uruind pe plaja pustie. Le respinse, urmându-și mai departe cursul gândurilor, cu capul plin de unghiuri și pârghii ce nu rezultau în nimic care să-i poată stimula exprimarea. Se aruncase în călătoria-temporală la încurajarea Institutului, căutând deliberat să-și întrerupă ritmurile circadiene, astfel încât să poată înfrunta noile probleme fundamentale ale percepției timpului cărora le făcea față epoca sa – și nu găsise nimic care să se definească într-o anume expresie. De aici și rătăcirea pe plaja aceea.

Bătrânul Claude Monet urmase calea cea dreaptă, ținând seama de perioada

lui, așezat cu răbdare la Giverny, transformând nuferi și heleșteie în formațiuni de culoare ce conspirau către o subtilă statuare a timpului. Monet nu fusese niciodată încălecat cu devonianul, sau cu era paleozoică.

Conștiința umană se extinsese atât de alarmant în ultima vreme, era atât de ocupată să transforme totul de pe Pământ în propriile ei tonuri aparte, încât nici o artă nu mai putea să existe fără a lua cum se cuvine la cunoștință acest fapt. Trebuia făurit ceva cu totul nou; până și sculptura bio-electro-cinetică a deceniului trecut ajunsese o vechitură.

Semințele acestei noi arte le avea în propria-i viață, care, așa cum și recunoscuse demult, urma schema unui vortex, emoțiile scurgându-i-se spre un centru răsucit al ființei, permanent în mișcare, apăsând în jos ca o furtună, dar revenind întotdeauna în același punct. Pictorul care-l răscolea cel mai mult era bătrânul Joseph Mallord William Turner; viața lui, amplasată într-o altă perioadă, când tehnologia modifica ideile asupra timpului, se mișcase la rândul ei sub formă de vârtejuri, întocmai cum pânzele târzii îi fuseseră dominate de către acest model.

Vortexul: Simbol al felului cum toate fenomenele din univers spiralau în ochiul omenesc, asemeni apei dintr-o chiuvetă.

De mii de ori se gândise la asta. Iar gândul i se rotea și el iar și iar, neajungând nicăieri.

Mormăind pentru sine, Bush se ridică în capul oaselor să privească după motociclete.

Erau cam la o milă distanță, fără să se mai apropie, pe plaja anostă; le putea distinge clar; obiectele din propria lui dimensiune se vedeau mult mai întunecate decât ar fi făcut-o dacă existau în lumea exterioară, bariera entropiei reducând lumina cam cu zece la sută. Cei zece motocicliști arătau mai curând ca niște siluete decupate profilându-se pe exoticul fundal devonian, toate forțele complotând spre a admite faptul că nu aparținuseră și n-aveau să aparțină niciodată acelui loc.

Vehiculele erau modele ușoare pe care oamenii să le poată duce cu ei în trecut prin călătorie-mintală. Se roteau cu mișcări complicate, fără a azvârli nici un fir de nisip în locul parabolelor la care te-ai fi putut aștepta, neîmproșcând cu nici un strop de apă când păreau să gonească prin valuri. Pe care nu le afectaseră niciodată. Ca prin miracol, reușeau să se evite între ele, finalmente oprindu-se în linie perfect dreaptă, unele cu fața într-o direcție, altele în cealaltă, discurile lor orizontale plutind la o palmă deasupra nisipului.

Bush privi cum motocicliștii descălecau și se apucau să umfle un cort. Cu toții purtau pielea verde de căprioară ce reprezenta în principiu uniforma celor ca ei. Văzu că unul avea păr blond căzând în cascade – o femeie probabil. Deși nu-și putea da seama de la o asemenea distanță, îi trezi interesul.

După un timp, motocicliștii îl zăriră cum stătea așezat pe pietrișul roșu, și

patru dintre ei o luară la pas către Bush. Era timid din fire, dar rămase pe loc, la început prefăcându-se că nu-i văzuse.

Erau înalți. Toți purtau cizme de piele cu carâmbii răsfrânți. Își țineau gurile-de-aer agățate neglijent la gât: Unul avea un craniu de reptilă pictat pe cască. Cum era obiceiul, în cazul unor asemenea grupuri, aveau cu toții între treisprezece și patruzeci de ani – de unde și cealaltă poreclă a lor, „tersher", cea mai tânără categorie de vârstă ce-și putea permite să atace călătoria-mintală. Printre ei era și o fată.

Deși pe Bush îl neliniștea vederea lor apropiindu-se, simți un imbold imediat de poftă la apariția fetei. Era cea cu părul lung și blond. Acesta arăta neîngrijit și slinos, iar fața îi era complet lipsită de machiaj. Avea trăsături ascuțite, dar în același timp nedefinite, cu privirea oarecum împăienjenită. Trupul îi era zvelt. Poate din cauza blestematelor de cizme, se auto-zeflemisi în sinea sa Bush, căci nu era numaidecât atrăgătoare, dar sentimentul nu-l slăbise o clipă.

– Ce faci aici, amice? întrebă unul dintre bărbați, măsurându-l pe Bush cu privirea.

Bush își spuse că ar fi vremea să se scoale, rămânând pe loc, întrucât ridicatul în picioare putea să pară amenințător.

– Mă odihneam, până terminați voi cu uruiala.

Îl cercetă pe omul care vorbise. Un tip cârn cu scobituri adânci sub fiecare obraz, cărora nimănui nu i-ar fi venit să le zică gropițe: nimic care să-l scoată din anonimat: costeliv, cu ceafa groasă, teribil de nervos.

– Ești obosit, sau ce?

Bush râse; falsa preocupare din vocea tersherului avea exact timbrul cuvenit. Tensiunea îl părăsi, și replică:

– S-ar putea spune și așa – obosit în sens cosmic, într-un impas. Vedeți peștii ăștia în armură, de-aici? își băgă el piciorul prin locul unde păreau să se afle lobiții, înfulecând detritusul marin. Toată ziua am stat aici să mă uit la ei cum evoluează.

Tersherii râseră. Unul din ei spuse, obraznic:

– Credeam că stai aici încercând să evoluezi tu însuți. Se pare că ți-ar fi ținut figura!

Evident, se autointitulase umoristul grupului și nu prea era apreciat. Ceilalți nu-l luară în seamă, iar șeful spuse:

– Nu ești în toate mințile! O să te mături fluxul, zău că da!

– S-a retras de-un milion de ani. Nu citiți ziarele?

Cum ceilalți râseră și la asta, Bush se ridică în picioare și se scutură de praf – gest pur instinctiv, de vreme ce nu atinsese câtuși de puțin nisipul.

Contactul se stabilise. Privindu-l pe șef, Bush întrebă:

– N-aveți de mâncare ceva ce v-ar conveni să schimbați pe tablete nutritive?

Fata vorbi pentru prima oară de când se întâlniseră:

– Ce păcat că nu putem pune mâna pe câțiva din peștii tăi în evoluție ca să-i frigem. Nu mă pot obișnui deloc cu treburile de soiul ăsta – cu izolarea.

Avea dinți sănătoși, deși păreau să aibă tot atâta nevoie de-o spălătură serioasă ca și restul făpturii ei.

– Sunteți de mult aici? întrebă Bush.

– Abia săptămâna trecută am plecat din 2090. Dădu din cap:

– Eu sunt aici de doi ani. Cel puțin de doi ani, doi ani și jumătate nu m-am mai întors în... prezent. Ciudată senzație, când te gândești că în timpurile noastre peștii ăștia umblători vor fi dormind de mult în Vechea Gresie Roșie!

– Noi suntem în drum spre jurasic, spuse șeful, dând fata la o parte din drum cu un ghiont. Ai fost acolo?

– Sigur, aud că-i ca la bâlci, cu fiecare an tot mai mult.

– O să ne găsim noi un loc, chiar de-ar trebui să ne batem pe el.

– Aveți la dispoziție patruzeci și șase de milioane de ani, ridică Bush din umeri.

Îi însoți până la ceilalți din grup, care stăteau nemișcați între corturile umflate.

– Mie mi-ar plăcea să involueze sub formă de animal d-ăla uriaș din jurasic, cu dinți mari, spuse umoristul. Tyranozaurus, sau cum naiba le-o zice. Atunci aș fi la fel de dur ca tine, Lenny!

Lenny era șeful cel cu gropițe jupuite. Comicul se numea Pete. Pe fată o chema Ann; îi aparținea lui Lenny. Nici unul din grup nu-și prea folosea numele, în afara lui Pete. Bush le spuse că se numește Bush, și-o lăsă așa. Erau șase bărbați, fiecare cu câte o motocicletă, și patru fete care era evident că dăduseră buzna în devonian pe șaua din spatele motocicletelor bărbaților. Nici una nu era atrăgătoare, cu excepția Annei. Se instalară cu toții lângă vehicule, culcați sau în picioare. Bush era singurul care stătea așezat. Privi prudent în jur după Femeia întunecată: dispăruse; cu atât mai bine – cât era ea de îndepărtată, avusese posibilitatea să simtă mai clar decât oricine altcineva motivul pentru care Bush se înhăitase cu gașca.

Singura persoană din grup pe care Bush o găsi interesantă în afara Annei era un bărbat mai vârstnic, în mod vădit deloc tersher, deși afișa și el pielea de căprioară. Avea părul negru intens, probabil vopsit, iar sub nasul lung, gura i se fixase într-o expresie sucită ce părea să merite un moment de curiozitate. Nu spunea nimic, deși privirile scrutătoare pe care i le arunca lui Bush denotau o minte alertă.

– De doi ani mintalizezi, zici? întrebă Lenny. Ești milionar, sau ce?

– Pictor. Creator grupajist. Fac grupaje spațio-cinetice, SKG-uri, dacă știți ce-s astea. Și pot opera aici în trecut pentru Institutul Wenlock. Voi cum vă

permiteți să fiți aici cu toții?

Lenny preferă să nu răspundă la întrebare. Ripostă, provocator:

– Minți, colega! N-ai lucrat în viața ta pentru Institut! Vezi – că nu-s prost! – eu știu că ăia nu trimit în trecut decât recordere, pentru cel mult optșpe luni o dată. Doi ani jumate: după ce umbli? Pe mine n-ai să mă prostești!

– Nu mi-aș da osteneala să te prostesc! Chiar *lucrez* pentru Institut. E adevărat că m-am întors pentru un termen de optsprezece luni, dar am... am depășit cu un an, asta-i tot.

Lenny îi aruncă o privire arzătoare de dispreț.

– Uite-așa or să te toace!

– Aiurea! Dacă ții neapărat să știi, află că-s unul din mentaliștii lor cei mai străluciți! Mă pot apropia de prezent mai mult decât oricare altul din registrele lor.

– Acum nu ești tocmai aproape, fâțâindu-te pe-aici prin devonian! Asta nu că ți-aș crede povestea.

– Crede-o sau nu, cum poftești, spuse Bush; detesta interogatoriile și, în timp ce Lenny îi întorcea spatele, tremura de furie.

Netulburat de ceartă, unul dintre ceilalți tersheri spuse:

– Trebuie să muncim, să facem rost de bani, să luăm CSD-ul și să ne-ntoarcem aici. O grămadă de bani. O grămadă de treabă! Și tot nu-mi vine să cred că suntem într-adevăr aici!

– Nici nu suntem. Universul este, dar noi *nu.* Sau mai bine zis, universul s-ar putea să fie, iar noi nu. Ăștia nici acum nu-s siguri cum stă treaba.

Vorbea apăsat și autoritar ca să alunge impresia conflictului.

– N-ai vrea să ne pictezi? îl întrebă Ann.

Era singura reacție pe care o stârnise declarația lui că e pictor. O privi in ochi. Avu impresia că înțelege scurta privire pe care o schimbară involuntar. Unul din motivele pentru care puteai fi recunoscător că îmbătrânești era acela de-a interpreta greșit asemenea lucruri.

– Dacă m-ai interesat, te-aș picta.

– Doar că nu vrem să fim pictați, vezi mata, interveni Lenny.

– Nici nu mă ofeream s-o fac. Voi ce fel de muncă faceți pentru a câștiga banii ca să veniți aici?

Pe Bush nu-l interesa răspunsul. Se uita la Anne, care lăsase ochii în jos. I se părea că ar putea-o simți – nimic nu putea fi atins în acel limbo[1] al călătoriei-mintale, dar ea era din vremea lui, așa că ar fi răspuns la atingere.

Unul din tresherii fără nume îi răspunse:

– Afară de Ann aci de față, și de Josie, ne-am adunat toți la noua stație-mintală din Bristol. Am fost unii din primii care au mintalizat prin ea când a fost gata. O știi?

[1] Tărâm al nimănui, de niciunde, de nicicând (N.T.).

– Eu am conceput SKG-ul, grupajul din foaier – simbolul de reintrare nodală cu semnul sincronizat și vane întrepătrunse. Se intitulează „Progresie”.

– Blestemăția aia!

Vorbind, Lenny scoase o țigaretă din gură și o aruncă rotindu-se spre marea cu valuri molatice. Chioșcul se opri imediat deasupra undelor, licărind, până ce lipsa de oxigen îl stinse.

– Mie mi-a plăcut, zise Pete. Parcă erau doi paznici de noapte puși pe bătut recordu' care au intrat unu-n altul pe-ntuneric și semnalizau după ajutor!

Râse idiot.

– N-ar trebui să râzi de ce-ai spus. Ne-ai descris destul de drăguț toate astea, spuse Bush, rotindu-și mâna spre a indica întregul univers vizibil și invizibil.

– Beș-de-aici! se răsti Lenny, ridicându-se de lângă motocicletă și venind spre Bush. Grozav de deștept și plicticos mai ești, Jack! Ia care-te de aici!

Bush se ridică și el. Dacă nu era fata, s-ar fi cărat de-acolo. N-avea nici o înclinație să mănânce bătaie de la adunătura aia.

– Dacă nu va place conversația mea, de ce nu propuneți voi un subiect?

– Înșiri la vorbe goale, de-aia! Treaba aia cu Vechea Gresie Roșie...

– Dar e adevărat! S-ar putea să nu vă placă, sau să nu vă pese, însă nu-s vorbe goale.

Arătă spre bărbatul mai în vârstă cu păr vopsit negru, care stătea ușor retras față de grup:

– Întrebați-l pe el! Întreabă-ți prietena. În 2090, tot ceea ce vedeți aici va fi comprimat în câțiva coți de piatră roșie boțită – pietrișul, peștii, plantele, lumina soarelui, lumina lunii, briza însăși, toate solidificate într-un lucru pe care geologii îl smulg din pământ cu picamerele. Dacă habar n-aveți de asta, sau nu sunteți mișcați de poezia ei, de ce vă mai deranjați să cheltuiți economiile pe zece ani ca să vă-ntoarceți aici?

– Eu nu zic nimic de asta, amice, zic doar că mă plictisești.

– E întru totul reciproc.

Mersese până acolo unde era în stare s-ajungă, și se părea că și Lenny la fel, căci se retrase indiferent când Ann veni și le strigă amândurora să se potolească.

– Vorbește ca un artist, își dădu cu presupusul micuța și durdulia Josie, mai ales adresându-i-se bătrânului. Cred că e ceva adevărat în ce zice. Nu ne-alegem chiar cu ce-i mai bun de-aici, vreau să zic. Îți cam vine să te minunezi, nu-i așa, cu atâta vreme înainte să fie vreun bărbat sau femeie pe glob?

– Capacitatea de a te minuna e le îndemâna oricui. Dar majoritatea oamenilor se tem de ea.

Vorbise vârstnicul.

Lenny slobozi un lătrat de dispreț:

– Nu-ncepe iar, Stein!

– Vreau să zic, marea e locul de unde-a început totul, și iată-ne aici. N-o putem atinge, firește, continuă Josie, luptându-se cu concepte prea groaznice și vage pentru echipamentul ei cerebral, judecând după expresia de transă de pe fața ei. Curios, mă uit la marea asta și nu-mi pot scoate din cap gândul că suntem la *sfârșitul* lumii, *nu* la începutul ei.

Aceste cuvinte rezonară ciudat cu o idee la care Bush meditase în cursul zilei; fata exprimase o concepție frumoasă și, o clipă, se gândi dacă să nu-și mute atenția asupra ei. Ceilalți stăteau posomorâți; era felul lor de-a reacționa în fața lucrurilor profunde. Lenny se azvârli călare pe motocicletă și dădu un picior în starter, făcând să izbucnească de îndată ambele coloane de aer. Continua să pară o sfidare a legilor fizicii faptul că nisipul de sub ele rămânea intact; și asta și era. De jur-împrejurul lor se întindea zidul nevăzut, dar imposibil de străpuns, al călătoriei-mintale. Ceilalți patru băieți tresheri se urcară pe motociclete, două dintre fete sărindu-le la spate. O rupseră din loc pe nisipul ce se întuneca. Noaptea își anunța sosirea, iar smocurile joase de vegetație fremătau în briza litoralului; dar, în dimensiunea mintală, totul rămânea neclintit. Bush rămase în picioare alături de bărbatul cel vârstnic, Josie și Ann.

– Atâta despre cină, comenta el. Dacă nu-s dorit, am să mă duc. Am tabăra imediat după primul șir de coline.

Arăta spre apus, privind-o tot timpul pe Ann.

– Nu trebuie să-i dai atenție lui Lenny, spuse fata. E capricios.

Îl privi. Chiar nu era aproape nimic de fața ei, își spuse Bush, și era murdară și ciolănoasă; asta nu-l oprea să tremure. Izolarea din călătoriile-mintale putea antrena disocierea completă de propriu-ți caracter; odată intrat, puteai să nu mai simți nimic, să nu mai miroși, să nu mai auzi nimic în afara celorlalți tovarăși de drum. Fata asta părea perspectiva unui banchet! Și mai era și ceva mai mult de-atât – ce anume, încă nu-și putea da seama.

– Acum, că acei care nu vor să discute subiecte vitale au plecat, poți să stai jos și să vorbești cu noi, spuse vârstnicul; poate din cauza acelei expresii sucite, dar părea oarecum batjocoritor.

– Am abuzat de ospitalitatea voastră. M-am dus!

Spre surprinderea lui, bătrânul se apropie și-i strânse mâna.

– Ți-ai ales cea mai ciudată companie cu putință, comentă Bush; nu-l interesa individul, oricine-ar fi fost.

Porni înapoi pe plajă spre tabăra sa singuratică, inutilitatea de-a cocheta cu amica lui Lenny sâcâindu-l. Întunecimea de pe mare desfăcuse aripi monstruoase și zbura către uscat. Simți deodată lipsa de sens a instalării Omului într-un asemenea univers gigantic pentru a-l lăsa apoi să-l provoace – sau a-i dărui dorințe pe care nu și le putea nici controla, nici împlini.

Ann spuse:

– Nu mă pot obișnui cu felul cum nu putem să atingem nimic din lumea

reală. Chiar că mă zgândărește. Nu... Înțelegi, nu simt că exist.

Pășea lângă el. Îi putea auzi sunetul cizmelor plesnind-o peste picioare.

– Eu m-am adaptat. Doar mirosul locurilor îmi lipsește. Gurile-de-aer nu-ți șoptesc o vorbă despre a ce miroase.

– Viața nu-ți dă niciodată îndeajuns.

Bush se opri:

– Trebuie să te ții după mine? Ai să mă bagi în belea. Dă-i bătaie-napoi la amicul tău; vezi bine că nu sunt genul care-ți place.

– Încă n-am dovedit-o.

Un moment, se priviră cu disperare unul pe altul, de parcă ar fi avut de rezolvat, în tăcere, cine știe ce problemă enormă.

Își reluară drumul. Acum Bush își pusese în minte ce să facă; sau, mai curând, nu mai avea minte. Și-o pierduse, cufundată sub oceanul fluxului sanguin, în mareele căruia i se părea că direcțiile se nasc din nou. Coborâră împreună în lunca râului, grăbindu-se spre amonte pe mal, mână-n mână. Doar o clipă fu conștient de ceea ce făcea.

– Ce ți-ai pus în cap?

– Ești nebun!

– Ba tu ești nebună!

Străbătură grăbiți o întindere de cochilii mari, sparte. Și-ar fi putut tăia mâna cu una din-alea. Le localizase mai devreme în ghid. Phragmocere. Mai întâi crezuse că sunt dinții vreunui animal, nu casa părăsită a unui cefalopod timpuriu. Din silurian, poate, ascuțit de către mare ca să-l taie și să-i sugă sângele său cuaternar, dacă n-ar fi existat zidul acela impenetrabil înălțat de călătoria-mintală între *ceea-ce-a-fost* și *ceea-ce-e.* Scoicile nici măcar nu trosniră când fata urcă peste ele. Privind în jos, sub imperiul febrei, văzu că aveau picioarele sub nivelul cochiliilor, umblând pe platoul spongios ce aparținea dimensiunii lor, mai degrabă decât perioadei devoniene – un fel de cel mai mic numitor comun al tuturor platourilor.

Se opriră într-o vâlcea adăpostită. Se agățară unul de altul. Dornici, se sorbiră din ochi în lumina ce scădea. Bush nu putu spune cât timp stătuseră astfel, sau ce spuseseră – cu excepția unei remarci de-a ei:

– Ne despart milioane de ani de nașterea noastră – ar trebui să fim liberi s-o facem, nu-i așa?

Ce-i răspunsese – avea vreun lucru pe care ea să-l poată găsi valoros? Ceva ce i-ar putea da? Își mai amintea doar cum o trântise la pământ, cum îi trăsese din picioare cizmele de mușchetar, cum o ajutase să-i tragă jos pantalonii și să și-i smulgă și pe-ai lui de pe trup. Femeia se comporta ca și cum ar fi fost comutată pe superviteză, fu imediat, absolut și irezistibil, gata să-l primească; îl acapara cu putere.

Avea să-și aducă aminte mai târziu, obsesiv, iar și iar, gestul anume cu care

ridicase un picior îndoit pentru a-l primi în îmbrățișarea ei, și propria lui surpriză și recunoștință de-a descoperi că în susul și-n josul hăului căscat al secolelor se găsea acea dulce deschizătură în care să intre.

În timp ce se odihneau, auziră motocicletele mugind ca niște fiare frustrate, în depărtare. Nu făcură decât să-i ațâțe spre o repetare a dragostei.

– Miroși a dracului de dulce! Ești frumoasă!

Cuvintele îi amintiră cât erau încă de îmbrăcați, așa că-i împinse în sus tunica și cămașa pentru a-i săruta sânii.

– Ar trebui să fim goi ca niște sălbatici... Suntem sălbatici, nu-i așa, Bush?

– Slavă Domnului, da. N-ai idee cât de departe de-a fi sălbatic sunt de obicei. Dominat de maică-mea, plin de îndoieli și temeri. Nu ca Lenny al tău!

– Ca el? E un caz patologic de scrânteală! Îi e frică de-a binelea – frică de toate astea...

– De dragoste, adică? Sau de lumea spațio-temporală?

– De asta, da. Îi e frică de tot ce zace dedesubt. Bătrânul lui avea obiceiul să-l bată.

Aveau fețele una lângă alta. Erau mai palide decât penumbra ce se aduna împrejurul lor, cufundându-se pe vecie în complexitățile propriilor lor minți.

– Mi-e teamă de el. Sau cel puțin îmi era când ați apărut prima oară. Credeam c-au să mă bată! Totul e foarte bine – care-i necazul, Ann?

Femeia se ridică în capul oaselor și începu să-și tragă la loc tunica.

– N-ai o țigară? N-am venit aici ca s-aud cât ești de laș. Mă cac pe toate astea! Voi bărbații sunteți toți la fel – tuturor vă lipsește o doagă!

– Nu suntem la fel, nici pe departe! Dar a sosit vremea să stăm de vorbă. N-am mai vorbit ca de la om la om cu cineva de luni de zile. Am stat ferecat în tăcere. Și nimic ce să pot atinge... Ajungi să te urmărească fantomele. Chiar c-ar trebui să mă-ntorc în 2090, s-o văd pe maică-mea, dar o să am necazuri când apar... A trecut atâta vreme de când nu m-am mai regulat cu o fată... cinstit acum, începusem să-mi închipui că devin poponar, sau mai știu eu ce.

– Ce te face să spui asta? întrebă ea ințepată.

– Dorința de-a fi sincer atâta vreme cât pot. Ăsta-i un lux, nu?

– Ei bine, las-o baltă, dacă nu ți-e cu supărare! N-am să m-apuc acuma să mă smiorcăi, ce părere ai, pentru o groază de prostii! Nu de-asta am venit cu tine.

Cu un moment în urmă, Bush nu simțise pentru ea decât dragoste. Acum era covârșit de furie. Îi aruncă hainele:

– Puneți pantalonii pe tine și sări în cârca amicului ăluia al tău, dacă asta ți-e părerea! De ce te-ai ținut după mine, mai întâi de toate?

Ann îi puse o mână pe braț, imună la mânia lui.

– Am făcut o greșeală. Credeam că poate ești puțin mai altfel.

Îi suflă fumul în față.

– Nu-ți face griji, mi-a făcut plăcere greșeala. Te pricepi chiar bine la

treaba asta, chiar dacă ești poponar.

Bush sări în picioare, trăgându-și pantalonii fără demnitate, clocotind de nervi – mai mult împotriva sa însuși decât într-a Annei. Se întoarse, și îl văzu pe Lenny profilat pe cerul ca lămâia. Stăpânindu-se, își trase fermoarul și rămase bine înfipt pe picioare.

Lenny se oprise și el. Întoarse capul și strigă spre ceilalți tresheri:

– Aici e!

– Hai și ia-mă dacă ai chef de mine! spuse Bush. Era speriat; dacă-i rupeau degetele, poate n-avea să mai fie niciodată în stare să mai lucreze bine. Sau dacă-l orbeau. Aici nu se găseau patrule de poliție; puteau face cu el tot ce pofteau; aveau la dispoziție tot devonianul cât era de lat ca să-l arunce-n el. Apoi își aminti ce spuse Ann: și Lenny era speriat.

Porni încet înainte. Lenny avea în mână o sculă, un fel de cheie.

– Ți-arăt eu ție, Bush! strigă, aruncând o privire peste umăr ca să se asigure că ceilalți îl sprijineau. Bush se repezi asupra lui, îl cuprinse cu brațele și îl zgâlțâi sălbatic. Tresherul era neașteptat de ușor. Când Bush îi dădu drumul, se clătină. În timp ce ridică cheia, Bush îl lovi în față, apoi păși înapoi ca pentru a da de înțeles că se mulțumea doar cu atât.

– Mai dă-i una! îl îndemnă Ann.

Îl lovi pe Lenny din nou, iar Lenny îi dădu un picior în rotulă. Căzu, apucă picioarele lui Lenny și-l trase și pe el la pământ. Lenny ridică iarăși cheia, Bush îl înhață de braț și se rostogoliră amândoi, luptându-se. În cele din urmă, Bush își repezi genunchiul în furca picioarelor celuilalt, iar tresherul abandonă lupta. Gâfâind, Bush se ridică în picioare, ținându-se de genunchiul lovit. Ceilalți patru băieți din bandă erau aliniați în apropierea lui.

– Cine urmează? întrebă; când aceștia nu-și manifestară nici o intenție de-a se urni din loc, arătă spre șeful lor:

– Ridicați-l! Luați-l de aici!

Fără vlagă, se supuseră. Unul din ei spuse posac:

– Nu ești decât un bătăuș. Nu ți-am făcut nici un rău. Ann e amica lui Lenny.

Dorința de a lupta îl părăsi. Din punctul lor de vedere, aveau perfectă dreptate să privească astfel lucrurile. Adevărat, manierele lor îl ofensaseră de la bun început, dar probabil că erau mai puțin răspunzători pentru asta decât le îngăduise el.

– Mă duc, anunță. Lenny poate să-și păstreze fata.

Era vremea să mintalizeze din nou. Se va duce într-un loc sigur, iar de acolo în alt timp și spațiu. Își croi drum printre coline, privind frecvent înapoi să vadă daca nu-l urmăreau. După un timp, le auzi motocicletele, fu conștient de însingurarea sunetului și se întoarse să le privească luminile ca niște lasere îndepărtându-se în lungul plajei. Femeia întunecată era și ea, fantasmagoric,

acolo; privi prin silueta ei cum dispăreau luminile. N-avea nici o îndoiala că era la datorie și că provenea din vreun viitor îndepărtat, al ei propriu. Prin orbitele ochilor femeii licăreau stelele Boarului.

Undeva aproape se auzea un zgomot, indicând prezența cuiva din același continuum cu el, prinși amândoi ca într-un sandviș între tot restul trecutului și-al viitorului. Fata îl urma.

– Nu te-a mai primit înapoi amicul?

– Nu fii așa, Bush! Vreau să-ți vorbesc.

– O, Doamne!

O luă de braț, trăgând-o după el prin întuneric. Cel puțin, pe un platou generalizat nu existau obstacole de care să se împiedice. Fără a-și mai adresa o vorbă, urcară până la cortul lui și se târâră înăuntru.

Urcând panta entropiei

Când se trezi, Ann plecase.

Zăcu timp îndelungat privind tavanul cortului, întrebându-se cât de mult îi pasă. Avea nevoie de companie, deși nu se simțea niciodată pe deplin în largul lui cu altcineva; îi trebuia o femeie, cu toate că nu era nicicând întru totul fericit cu una. Vroia să vorbească, chiar dacă știa că partea cea mai mare din vorbire era o recunoaștere a lipsei de comunicare.

Se spălă, se îmbrăcă și ieși. Nici urmă de Ann. Dar, desigur, în mintalizări nimeni nu lăsa urme, astfel că vegetația de un verde viu aflată de ambele părți era neatinsă, deși Bush trecuse prin ea de-o duzină de ori, în drum spre postul său de santinelă lângă peștii lobiți.

Soarele strălucea. Cuptorul său uriaș și neobosit își turna dogoarea peste o lume în care zăcămintele de cărbune încă mai așteptau să se formeze, în amintirea unei perioade de vârf a combustiei sale. Pe Bush îl durea capul.

O vreme, stătu acolo scărpinându-se, întrebându-se ce-i cauzase mâncărimea: emoțiile din ziua precedentă, sau apăsarea necontenită a eonilor goi. Trase concluzia că era cea din urmă. Nu se putea zice despre nimeni că trăia cu adevărat în secolele acelea vacante: el, tresherii și toți ceilalți călătoreau aici în trecut, dar relația lor cu devonianul propriu-zis era abia tangențială. Omul învinsese trecerea timpului; cel puțin intelectele de la Institutul Wenlock reușiseră – dar, de vreme ce trecerea timpului nu era decât un tic (sau un tac?) al lui homo sapiens, universul rămânea neclintit de pe urma acestei izbânzi.

– Ai să faci un grupaj cu mine?

Bush se răsuci. Fata stătea mai sus de el, la câțiva pași distanță. Întrucât schimbarea de dimensiune dintre ei și lume filtra lumina, îi apărea întunecată și fantomatică. Abia dacă-i putea vedea fața; călătoria-mintală îi redusese pe toți la niște simple spectre, chiar și unul față de celălalt.

– Credeam că te-ai întors la prietenii tăi.

Ann coborî lângă el. Își legăna nepăsătoare gura-de-aer. Cu tunica descheiată și părul nepieptănat, arăta mai mult decât oricând ca o vagaboandă. Pipăindu-i bicepșii, îl întrebă:

– *Sperai să* mă fi întors sau te *temeai că* m-am întors?

Bush se încruntă la ea, încercând să-și dea seama cum arăta cu adevărat. Relațiile între oameni îl extenuau; poate că de-asta zăbovise aici atât de mult, înapoi în vidul unui timp extenuat.

– Nu știu unde să te plasez, fata mea. Nu vreau să te jignesc. Parcă m-aș uita la tine prin două geamuri groase. Nimeni nu reiese vreodată să fie ceea ce pare a fi.

Femeia renunță la expresia tăioasă și-l scrută aproape cu simpatie:

– Ce te regulează la cap, scumpișor? Ceva adânc, nu-i așa? Simpatia ei părea să deschidă o rană veche.

– N-aș putea începe să-ți spun. Lucrurile-s așa de încâlcite în capul meu...! Totu-i o harababură.

– Zi, dacă o să te facă să te simți mai bine. Avem tot devonianul din lume!

Clătină din cap.

– Ceea ce-a spus ieri prietena ta, Josie. Că ăsta ar trebui să fie mai degrabă sfârșitul lumii decât începutul; n-aș putea decât să mă desprind de toate dacă s-ar întâmpla așa ceva, dacă mi-aș putea lua viața de la început.

Ann râse:

– Înapoi în pântecul mamei, hm?

Își dădu seama că nu se simțea prea bine. Pe-asta ar fi trebuit s-o raporteze la Institut; îți puteai pierde mințile în labirinturile astea blestemate și trecute. Nu-i putu da Annei nici o replică, sau să-i înfrunte revoltătoarea sugestie. Oftând greu, se apropie de cort și trase cordonul ca să-l lase să se dezumfle. Acesta se nărui într-o serie de spasme; nu-i plăcea niciodată să urmărească procesul, dar acum ceva ca o șoaptă lăuntrică îi oferi un comentariu, asemuindu-l cu un uter dezamăgit din care norocosul copil a reușit să scape.

Stoic, împături cortul și îl puse deoparte. Sub privirile femeii, scoase rațiile, făcându-și pregătirile simple pentru micul dejun. Călătorii-mintali purtau cu ei o trusă nutritivă de bază, frugală până la extrem, dar ușor de manevrat. Își reîmprospătase rezervele în mai multe rânduri de la alți mintalizatori care urcau spre suprafață – reveneau în prezentul lor – înainte de termen, fiindcă nu mai puteau suporta tăcerile, și de la un prieten de-al său ce ținea o mică prăvălie în jurasic.

În timp ce tigaia cu esență de vită scotea aburi, ridică ochii până ce-i întâlni pe-ai fetei și-i vorbi iar:

– Ai vrea să rămâi cu mine până liberezi locul?

– De vreme ce mi-o ceri așa de grațios...

Se așeză lângă el, cu picioarele depărtate, zâmbindu-i; recunoscătoare până și pentru tovărășia mea nenorocită, își spuse Bush.

– N-am vrut să te supăr, Bush! Ești la fel de sensibil ca Stein.

– Cine-i Stein?

– Tipul bătrân – ăla cu gașca. Îl știi – păr vopsit – ai vorbit cu el. Ți-a dat mâna.

– A, da, Stein! Cum a nimerit alături de tine și Lenny?

– Era să mănânce bătaie, nu-ș' ce, iar Lenny și băieții l-au salvat. E cumplit de nervos. Știi, când te-a văzut prima oară, a crezut c-oi fi spion. El e din 2093 și zice că lucrurile merg prost acolo.

Bush n-avea nici un chef să se gândească la anii două mii nouăzeci și la lumea înspăimântătoare în care trăiau părinții lui. Spuse:

– Lenny are și-o parte bună, deci?

Ann dădu din cap, urmându-și însă propriile gânduri:

– Stein m-a speriat cu călătoria-mintală. Știi, a spus că Wenlockul s-ar putea să greșească total în legătură cu asta și că e posibil să nu fim de fapt deloc aici, sau cam așa ceva. A spus că e ceva sinistru cu submintea, și că nimeni încă n-o înțelege, în ciuda tuturor declarațiilor de la Institutul Wenlock.

– Da, până una alta totul e foarte nou. Submintea nu s-a dezvoltat sub formă de concept decât în 2073, iar prima călătorie-mintală a avut loc abia după doi ani, așa că s-ar putea să mai fie mult de descoperit, deși e greu să ne imaginăm cam ce-ar putea fi. Dar, la urma urmei, ce știe Stein despre asta?

– Poate că doar făcea pe grozavul, ca să-ncerce să mă impresioneze.

– L-ai lăsat – vreau să spun, s-a culcat cu tine?

– Gelos? rânji Ann provocatoare.

– Ce-oi vrea să spun?

Se priviră. Prin geamul murdar al feței ei, văzu viața strălucind. Se aplecă spre ea și o sărută.

Fata ridică esența de vită în clocot de pe micul aragaz și spuse:

– Cred că m-am cam săturat de perioada devoniană. Ce-ai zice să te muți cu mine în jurasic?

– Nu se duc acolo și Lenny & Co?

– Și ce dacă? Are cu totul patru'șase de milioane de ani...

– Touché. Ce vrei să faci acolo? Să privești carnivorele împerechindu-se?

Ann îi aruncă o privire șireată:

– Le-am putea privi împreună.

Pe loc, se simți excitat. Îi trecu o mână peste coapsa îmbrăcată în piele.

– Am să vin cu tine.

În timp ce-și beau esența, se dojenea în sinea lui că se încurcase cu fata; era zăpăcită și nu putea decât să-i tulbure echilibrul mintal. Adevărat, era bună la pat și nu lipsită de inteligență, dar niciodată nu-l mulțumise să accepte pe altcineva

fragmentar – iar personalitatea ei completă nu-i părea accesibilă. Și poate că nu el era persoana potrivită care s-o ajute să-și facă accesibilă întreaga personalitate.

Fata se îndesă în el:

– Am nevoie de cineva cu care să mintalizez. Mi-ar fi frică să-mi dau drumul de capul meu. Mama mea n-ar mintaliza nici de-ar fi să-și salveze viața! Oamenii din generația ei n-o s-o poată face niciodată, cred. Mamă, aș vrea să ne putem întoarce doar puțin – știi, doar cât de-o generație – fiindcă așa mi-ar mai place să-l văd pe bătrânul curtând-o pe mama și făcând amor cu ea, pariez c-au scos o bălăcăreală ca lumea și din asta, la fel ca din orice altceva!

Cum el nu spuse nimic, Ann îl înghionti:

– Ei, haide, zi ceva! Nu ți-ar plăcea să-i vezi pe părinții tăi la treabă? Doar n-oi fi așa de bățos pe cât te dai, nu-i așa, Bush? Ți-ar plăcea grozav!

– Ann, tu pur și simplu nu realizezi ce orori spui!

– Haide, o să-ți placă și ție!

Bush scutură din cap:

– Am destule date despre părinții mei și fără să fie nevoie de așa ceva! Dar presupun că optica ta e și a majorității. Dr. Wenlock a făcut să circule prin Institut, acu' vreo zece ani – adică în 2080 – un chestionar care demonstra cât de puternică e motivația incestuoasă la călătorii-mintali. Ea reprezintă forța aflată la baza predispoziției de a privi în urmă. Descoperirile coincid cu vechea concepție psihanalitică asupra naturii umane. Iar teoriile curante sugerează că omul a devenit homo sapiens din momentul când a condamnat... mă rog, să-i zicem endogamie, tradiția ce interzicea căsătoriile în afara grupului familial. Exogamia a fost primul și cel dintâi pas dureros înainte al omului. Nici un alt animal nu exclude endogamia.

– Mult i-a mai folosit! exclamă Ann.

– Păi, de-atunci a devenit omul tot ce știm că a devenit, cuceritor al mediului înconjurător și așa mai departe, dar totodată ruptura sa cu natura pare să fi devenit tot mai acută – mă refer la adevărata lui natură. Așa cum văd wenlockienii lucrurile, submintea ar fi, ipotetic, vechea noastră minte naturală. Supramintea este o concreștere ulterioară, homo sapiențială, un dinam de mare putere a cărui funcție principală e de a structura timpul și a ascunde toate tristele gânduri animalicești în subminte. Extremiștii pretind că trecerea timpului este o invenție a supraminții.

Nu părea să-l asculte. Spuse:

– Știi de ce te-am urmărit ieri? De cum ai apărut, am avut cea mai puternică senzație cu putință că tu și cu mine ne-am... cunoscut teribil de bine la vreun moment dat, în trecut.

– Te-aș fi ținut minte!

– Trebuie că submintea mea a fost, făcându-și de cap! Oricum, ceea ce spuneai era foarte interesant. Bănuiesc c-o și credeai, nu?

Bush râse.

– Cum să n-o poți crede? Suntem în devonian, nu-i așa?

– Dar dacă supramintea guvernează călătoria-mintală, iar submintea e înnebunită după incest, atunci cu siguranță că ar trebui să fim în stare să vizităm timpuri aflate mai la îndemână, trecutul apropiat al propriului nostru secol, de exemplu, astfel încât să putem vedea ce făceau părinții și bunicii noștri. Asta ar fi lucrul cel mai interesant, nu crezi? Dar iată că e mult mai ușor să mintalizăm tocmai până aici, în cele mai vechi ere ale lumii, iar a reveni în epoci când existau, cât de cât, oamenii, ne e foarte greu. Imposibil, pentru cei mai mulți dintre noi.

– Așa e, dar asta nu dovedește ce crezi tu. Dacă îți imaginezi universul spațio-temporal ca pe o imensă pantă entropică, adevăratul prezent fiind întotdeauna în punctul de maximă energie iar trecutul cel mai îndepărtat la limita inferioară, atunci, în mod evident, de îndată ce mințile noastre se eliberează de trecerea timpului, vor cădea de-a-ndăratelea spre punctul de minim, și cu cât ne apropiem mai mult de limita superioară, cu atât mai grea va fi călătoria.

Ann nu spuse nimic. Bush bănuia că deja respinsese subiectul ca imposibil de discutat, dar după o clipă o auzi întrebându-l:

– Știi ce-ai spus despre adevărata eu însămi care ar fi bună și iubitoare? Presupunând că există o asemenea persoană, unde e oare, în supra sau în submintea mea?

– Presupunând, cum zici, că ar exista o asemenea persoană, nu poate fi decât un amalgam al amândurora. Orice e mai puțin decât întregul, nu poate fi întreg.

– Acum iar încerci să discuți teologie, nu?

– Probabil.

Râseră amândoi. Bush se simțea aproape vesel. Îi plăceau discuțiile în contradictoriu, mai ales atunci când se puteau contrazice în legătură cu subiectul obsedant al structurii mintale.

Dacă urmau să mintalizeze iar, acum era, clar, momentul s-o facă, atâta vreme cât se găseau într-un oarecare acord. Călătoria-mintală nu era niciodată ușoară, iar trecerea putea fi dură dacă era tulburat emoțional.

Își făcură bagajele și-și atașară de trup puținele obiecte personale. Apoi se legară laolaltă, braț la braț; altminteri, nu exista nici o garanție că nu vor sosi la o diferență de câteva milioane de ani și sute de mile unul de altul.

Își desfăcură pachetele cu compuși chimici. CSD-ul se prezenta în mici fiole, limpede, aproape incolor. Ținută sus, spre imensul cer paleozoic, fiola lui Bush arăta ușor verzuie între degete. Se priviră; Ann făcu o mutră și înghițiră în același timp.

Bush simți acidul crypotic prelingându-se pe gât. Lichidul era un simbol al hidrosferei, vin de sacrificiu reprezentând oceanele în care se născuse viața,

oceanele care încă mai scăldau pe dinăuntru arterele omului, care încă îi mai orânduiau și-i făceau locuibilă lumea exterioară, încă-i mai ofereau hrană și climat, oceanele care alcătuiau sângele biosferei.

Și el însuși era o biosferă, conținând toate viețile? Și ideile folosite ale strămoșilor lui, conținând alte forme de viață, nenumărate posibilități nerostite, viață și moarte.

Era un analog al lumii; prin intermediul CSD-ului se putea translata de la o formă la cealaltă.

Numai și numai în starea tranzitorie, pe măsură ce substanța își făcea efectul, puteai începe să percepi natura minusculei perturbații de energie-durată pe care o reprezenta sistemul solar. Acest sistem, simplă bulă de aer în marea forțelor cosmice, era partea unei meta-structuri nemărginite, dar nu infinite, în raport atât cu timpul, cât și cu spațiul. Iar acest fapt banal devenise uluitor în ochii omului numai pentru că omul se izolase de el, își ecranase mintea față de imensitatea sa, la fel cum ionosfera din jurul planetei îl proteja de radiațiile nocive, pierduse această cunoaștere, se apărase de ea cu ajutorul conceptului de trecere a timpului, acesta reușind să-i facă universul tolerabil prin a tăia legătura cu, nu atât imensele lui proporții, așa cum redescoperiseră generațiile recente, cât, mai ales, imensul său timp. Imensul timp fusese ciopârțit în mici fragmente palpitânde cărora omul le putea face față, le putea prinde în capcana cadranelor solare, a clepsidrelor, ceasurilor de buzunar, orologiilor bunicilor, cronometrelor, care reușiseră generație după generație să pilească timpul tot mai fin și mai fin, mai mic, mereu mai mic... până ce natura obsesivă a întregii proceduri fusese recunoscută, iar Wenlock și colegii săi vânduseră pontul întregii conspirații.

Dar conspirația fusese necesară. Fără ea, neprotejat în fața deșertului orb al spațio-timpului, omul ar mai fi stat și astăzi în rând cu celelalte animale, triburi rătăcind pe țărmurile mărilor cuaternare cu ecourile lor. Sau cel puțin așa afirma teoria. Cel puțin era clar că avusese loc o conspirație.

Acum pavăza era coborâtă. Complexitățile cerebrumului și ale cerebelului stăteau goale în fața universului co-continuu și devorau tot ce le ieșea în cale.

Mintalizarea era un proces momentan. Părea ușor, deși la temelia sa stăteau antrenamente riguroase. În timp ce CSD-ul le deplasa metabolismele, Bush și Ann se înscriau în disciplină – formula pe care o elaborase Institutul pentru a-i călăuzi prin prohibițiile minții omenești. Acum devonianul se dizolva, semănând cu o uriașă creatură a durerii în marș, ale cărei caracteristici spațiale serveau doar drept exoschelet. Bush deschise gura să râdă, dar nu ieși nici un sunet. În excitația călătoriei, majoritatea caracteristicilor fizice se pierdeau. Totul părea să funcționeze, cu excepția simțului direcției. Ca și cum ai fi înotat în contra unui curent; direcția dificilă era cea orientată spre propriul tău „prezent”; deriva către trecutul îndepărtat rămânea relativ ușoară – și ducea la deznodământul morții prin sufocare, după cum constataseră mulți. Dacă unui fetus în uter i s-ar fi acordat

capacitatea călătoriei mintale, s-ar fi confruntat cam cu aceeași situație: fie să se lupte cu înaintarea spre momentul culminant al nașterii, fie să se scufunde ușurel înapoi către momentul final – sau cel dintâi – al non-existenței.

Nu era conștient nici de durată, nici de pulsul său lăuntric ce-i slujea de cronometru. Într-o stranie stare hipnoidă, doar senzația de-a fi lângă un uriaș corp de realitate ce părea în egală măsură înrudit cu Dumnezeu și cu Pământul. Și se pomeni încercând iarăși să râdă.

Apoi râsul pieri, și simți că era în zbor. Epocile se rostogoleau pe sub el precum noaptea. Percepu dificultatea de a fi împreună-cu altcineva, iar în clipa următoare el și Ann fură înconjurați de o lume verde-închis, și realitatea, așa cum era sesizată în general, fu din nou în jurul lor.

Realitatea jurasicului.

La semnul Oului Amniotic

Lui Bush nu-i plăcuse niciodată jurasicul. Era prea încins și noros, și-i amintea de o zi lungă și nenorocită din copilăria sa când, prins cu o boroboață inocentă, fusese încuiat afară în grădină, toată ziua, de către mama lui. Și în ziua aceea fusese înnorat, cu o zăpușeală atât de apăsătoare încât fluturii abia dacă erau în stare să zboare mai sus de înălțimea florilor.

Ann îi dădu drumul și se întinse. Se materializaseră lângă un copac mort. Brațele lui golașe și lucitoare păreau un reproș adresat fetei; Bush își dădu seama pentru prima oară ce jigărită era, cât de murdară și neîngrijită, și se întrebă de ce aceasta nu-i afecta simțămintele față de ea – indiferent care anume ori fi fost.

Fără a vorbi, porniră înainte, dominați de senzația dezorientării ce urma întotdeauna după călătoria-mintală. Nu exista nici o cale rațională de a cunoaște împrejurările locurilor și timpurilor unde ajungeau; totuși, o parte irațională a minții știa, și avea să răzbată treptat odată cu informațiile. La urma urmei, ea îi adusese aici, probabil în scopurile ei, proprii.

Se aflau la poalele unor munți năpădiți de junglă. La jumătate din înălțimea coastei, norii ascundeau totul vederii. Domnea nemișcarea; frunzișul din jurul lor părea încremenit într-un lung șșșt! mezozoic.

– Am face mai bine s-o luăm spre câmpie, spuse Bush. Ăla-i locul pe care-l căutăm, cred. Am prieteni aici, familia Borrow.

– Locuiesc aici, vrei să spui?

– Țin un magazin. Roger Borrow a fost artist. Are o soție foarte drăguță.

– Or să-mi placă?

– N-aș prea crede.

O luă din loc. Fără a ști limpede ce simțea pentru Ann, se gândea că prezentându-le-o lui Roger și Ver ar putea să cimenteze o relație nedorită. Ann îl privi o vreme, apoi îl urmă. Jurasicul era cam cel mai neplăcut loc în care să fii

singur din câte se imaginaseră vreodată.

Cu ranițele în spinare, petrecură cea mai mare parte a zilei coborând panta. Nu era ușor, căci nu puteau vedea nici un moment unde puneau piciorul; erau complet despărțiți de realitatea înconjurătoare. Simple spectre, nu aveau posibilitatea să intervină nici în cel mai mic grad asupra minimelor accesorii ale acestei lumi – incapabili de a înlătura din drum cea mai măruntă pietricică – doar dacă nu cumva bântuirea lor afecta carisma locului. Singure gurile-de-aer le asigurau o vagă legătură cu actualitatea, extrăgând necesarul de aer prin zidul invizibil al entropiei temporale din jurul lor. Nivelul platoului generalizat pe care tropăiau se afla uneori sub înălțimea „prezentă" a solului, astfel că-și trudeau pașii cufundați în noroi până la genunchii lor spectrali; sau, în alte momente, păreau că pășesc prin aer.

Ajunși în pădure, fură în măsură să treacă drept prin trunchiurile copacilor. Din când în când însă, câte un arbore îi oprea; îl simțeau ca pe o prezență buretoasă și trebuiau să-l ocolească; căci, durata lui de viață avea să fie destul de lungă – urma să supraviețuiască îndeajuns de mult timp primejdiilor vieții – pentru a ridica o obstrucție fantomatică în calea lor.

Când asfințitul fu aproape, Bush se opri și-și înălță cortul, pompând până ce acesta își dobândi cu eforturi, poziția. El și fata mâncară împreună, după care se spălă aproape ostentativ, în timp ce se pregăteau de culcare.

– Tu nu te speli niciodată? o întrebă.

– Uneori. Presupun că te speli pentru propria ta plăcere?

– Da' a cui?

– Eu stau jegoasă tot pentru propria mea plăcere.

– O fi vreun soi de nevroză.

– Da. Probabil fiindcă întotdeauna îi enervează pe lustruiții ca tine.

Bush se așeză și o privi drept în ochi.

– Chiar vrei să enervezi oamenii, nu-i așa? De ce? Pentru că ți se pare că la face bine? Sau că-ți face bine ție?

– Poate pentru că am renunțat la speranța de-a le plăcea.

– Întotdeauna am considerat că oamenii sunt, în ansamblu, înduioșător de ușor de cucerit.

Mai târziu, când avea să-și amintească acest fragment de conversație, era nemulțumit că nu dăduse mai multă atenție remarcii ei; fără îndoială, dădea anumite lămuriri asupra comportamentului Annei, și poate un indiciu privind felul cum ar fi fost mai bine s-o trateze. La vremea aceea, însă, trăsese concluzia că, în ciuda scorțoșeniei ei, era o fată cu care puteai într-adevăr conversa – iar ea plecase.

Oricum, greșea provocând-o după ce îndurase o zi atât de obositoare, fără să se plângă; până și Femeia întunecată dezertase de la datorie.

A doua zi dimineața, la deșteptare, o găsi pe Ann dormind încă, și ieși

clătinându-se afară să vadă răsăritul soarelui. Era ca un vis, să te dai jos din pat și să găsești imensul peisaj supraîncărcat de-afară; visul însă era capabil să se susțină milioane de ani. Un milion de ani... poate pe o scară a valorilor căreia omenirea îi va putea fi într-o bună zi stăpână, un milion de ani va fi văzut ca mai neînsemnat, mai trivial decât o biată secundă. În același sens, nici unul dintre acești zori nu putea avea asupra lui tot atât efect cât cea mai nesemnificativă remarcă pe care Ann ar fi putut-o lăsa să-i scape.

În timp ce-și împachetau lucrurile să plece, îl întrebă din nou dacă vrea să facă un grupaj cu ea. Pe Bush îl încânta până și interesul ignorant față de munca sa.

– Caut ceva nou de făcut. Am ajuns într-un punct mort – lucru familiar pentru artiștii creatori. Dintr-o dată, conștiința umană se pomenește împovărată cu această structură temporală complet nouă, și vreau s-o reflect cât pot de bine în creațiile mele – fără a o ilustra pur și simplu, dacă înțelegi ce spun. Dar nu pot să încep, nu pot începe să-ncep.

– Ai să faci un grupaj cu mine?

– Tocmai ți-am spus: nu. Grupajele nu sunt portrete ale unor oameni anume.

– Sunt abstracte, deduc?

– Nu cunoști opera lui J.M.W. Turner, se vede! Întotdeauna, începând din vremurile lui – era mijlocul epocii victoriene – am avut mijloace tehnice de a reproduce formele naturii. Abstracționiștii reproduc forme ale ideilor; și cu toate computerele noastre, numai omul poate realiza abstracțiuni.

– Îmi plac nespus picturile pe computer.

– Eu le detest. Grupajele mele spațio-cinetice încearcă să... mă rog, să identifice spiritul unui moment, al unei epoci. Câteodată, obișnuiam să lucrez în oglindă – atunci fiecare vedea altfel un SKG, cu fragmente din propriile lor trăsături ascunse în el. Ăsta-i felul nostru de-a vedea universul. Nu există nimic de genul unui punct de vedere obiectiv asupra universului – te-ai gândit vreodată la asta? Trăsăturile noastre privesc înapoi la noi din fiecare pătrat.

– Ești religios, Bush?

Clătină din cap și se ridică încet în picioare luându-și privirea de la ea.

– Aș vrea să pot fi religios. Tatăl meu, care este dentist, e un om foarte religios... Totuși, uneori, când aveam succes, ideile îmi curgeau de-a dreptul din degete, îmi ieșeau cele mai bune SKG-uri, și știam că am și eu în mine un crâmpei de Dumnezeu.

La pomenirea numelui lui Dumnezeu, amândoi deveniră mai reținuți. În timp ce-o ajuta pe Ann să se ridice, Bush spuse pe un ton sec, formal:

– Deci nu știi opera lui Turner?

– Nu.

Cu asta, subiectul fu închis.

Abia după amiază, în timp ce coborau spre șes, văzură primele animale zbenguindu-se într-o vale. Instinctul spunându-și cuvântul, Bush simți îndemnul să le privească de după un copac. Apoi își aminti că ei doi nu erau mai mult decât niște fantome pentru acele făpturi mătăhăloase, și ieși în câmp deschis îndreptându-se spre ele. Ann îl urmă.

Optsprezece stegozauri păreau să umple văioaga. Masculul era un gigant, să tot fi avut șapte metri lungime, rotofei ca un butoi, creasta cornoasă făcându-l să pară mult mai mare decât era de fapt. Plăcile masive din lungul șirei spinării erau de un verde mohorât, ca de ardezie, dar mare parte a armurii corporale avea o culoare portocalie lividă. Mușca din frunziș, dar încontinuu avea ochii ca mărgelele atenți la orice pericol.

Îl însoțeau două femele. Erau mai mici decât el, și mai ușor împlătoșate. Una mai ales era însemnată drăguț, plăcile de pe spate fiindu-i colorate aproape în același galben deschis ca abdomenul.

În jurul stegozaurilor zburdau puii. Bush și Ann trecură printre ei, absolut imuni. Erau cincisprezece la număr și se vedea clar că nu demult ieșiseră din ouă. Nestânjeniți deocamdată decât de cel mult un minim vestigiu de armură, forfoteau pe lângă mamele lor ca niște miei, ridicându-se adesea pe lungile picioare dinapoi, când și când sărind peste cozile amenințător-țepoase ale părinților.

Cei doi oameni stăteau în mijlocul turmei, privind giumbușlucurile puilor de reptile.

– Poate de-asta au dispărut de pe lume jivinele astea, spuse Ann. Ăștia mici s-au agățat cu toții sărind peste cozile mamelor și au murit trași în țeapă.

– E o teorie la fel de valabilă ca toate celelalte cunoscute.

Abia atunci observară intrusul, deși moșul stegozaur adulmecase gâfâind de-o bună bucată de vreme. Dintr-un desiș învecinat, un alt animal urmărea scena. Bush o apucă pe Ann de braț și-i atrase atenția într-acolo. În timp ce-o făcea, tufișurile se despărțiră și un alt stegozaur ieși la iveală. Acesta era un mascul, mai mic și probabil mai tânăr decât conducătorul turmei, dând din coadă într-o parte și-n alta.

Femeile și puii nu-i acordară intrusului decât cea mai pasageră atenție; ele continuau să mestece, iar ei să se joace. Șeful ieși imediat în față să se înfrunte cu noul sosit; i se lansa o provocare pentru posesiunea turmei.

Deplasându-se cu vioiciune unul spre celălalt, cei doi masculi se ciocniră, umăr în umăr. Pentru oameni, întâlnirea era complet lipsită de sonor. Uriașele fiare rămaseră pe loc absorbind șocul, după care presară încet înainte până ce ajunseră flanc lângă flanc, unul cu fața într-o direcție, celălalt în cea opusă. Începuseră să se împingă unul într-altul, folosindu-și cozile în chip de pârghii, dar nici un moment ca arme. Gurile li se deschideau, lăsând să se vadă dinți mici și ascuțiți. Nici acum femelele și puii nu arătau nici cel mai mic interes față de ceea ce se întâmpla.

Masculii se încordau și se luptau, cu picioarele îndoite, până ce trupurile dizgrațioase ajunseră aproape să atingă solul. Animalul cel mai vârstnic câștiga cu ajutorul simplei sale greutăți. Deodată, intrusul fu forțat să facă un pas înapoi. Conducătorul aproape căzu peste el. Se despărțiră. O clipă, intrusul privi înapoi la femele, cu falca atârnându-i. Apoi se refugie greoi în desișul apropiat și nu mai apăru.

După câteva sforăituri de triumf, șeful micii turme reveni la femelele lui. Acestea ridicară capetele, apoi își reluară molfăitul placid.

– Mult le mai pasă ce se-ntâmplă cu el! comentă Bush.

– Probabil că până la vârsta asta au învățat că nu prea ai de ales între un mascul și altul.

Îi aruncă o privire tăioasă. Ann rânjea. Bush se înmuie, și zâmbi și el.

Când ieșiră din vale pe la capătul opus, se treziră în fața unei panorame largi a câmpiilor printre care șerpuia un râu. Păduri mari începeau din nou la o milă, două, distanță. Nu departe, situat pe o ieșitură prelungă de stâncă, se afla cortul familiei Borrow și alte semne de prezență omenească.

– În sfârșit putem bea un păhărel, spuse Ann, în timp ce se îndreptau spre adunătura corturilor pestrițe.

– Ia-o tu-nainte. Vreau să stau un timp aici, să mă gândesc.

Bush încă mai avea capul doldora de dinozauri. Îl tulburau. În sens moral? Doi bărbați luptându-se pentru femei rareori denotau atât de puțin spirit de răzbunare ca vegetarienii aceia doi, uriași și împlătoșați. În sens estetic? Cine putea spune ce e frumusețea, altfel decât din propriul său punct de vedere? În orice caz, enorma șiră a spinării, ridicându-se la înălțime maximă deasupra pelvisului și apoi pierind de-a lungul cozii ca un buzdugan, avea inatacabila ei logică proprie. În sens intelectual? Se gândi la Lenny, apoi își deturna atenția înapoi la sprințarii pui de reptilă, atât de plini de duh în mișcări.

Se lăsă pe vine, pe suprafața spongioasă, care aici corespundea aproape exact cu un bolovan, și o privi pe Ann îndepărtându-se de el. Își învinse impulsul de a culege o frunză din apropiere ca s-o mestece; vegetația de-aici era imposibil de cules de niște degete fantomatice.

Unul dintre cele mai curioase efecte ale călătoriei-mintale era scăderea în luminozitate a oricui aflat în afara timpului său propriu. La doar câțiva iarzi distanță, Ann era deja cufundată în umbra deasă, iar barul soților Borrow, deși zugrăvit în alb, părea și mai întunecat. Aici însă existau și alte nuanțe, care adăugau scenei nu numai umbră, ci și groază. Borrow alesese un loc ce era în mod evident popular. Generațiile viitoare de mintalizatori aveau să se întrunească aici la rândul lor; urma să devină un oraș – poate primul oraș jurasic. Semnele succeselor lui viitoare se vedeau pretutindeni în jur. Siluete spectrale de clădiri și oameni ce-aveau să fie se putea zări, tot mai incolore și mai cețoase pe măsură ce se îndepărtau în viitor.

Bush se așezase aproape de o clădire superioară corturilor propriei lui generații. După gradul nuanței ei de ardezie, atât de transparentă încât putea vedea prin ea peisajul dezordonat, o judeca drept emanată dintr-un timp aflat poate cu un secol sau chiar mai mult în avans față de al lui. Acele ființe viitoare rezolvaseră multe din problemele care în aceste prime zile ale călătoriei-mintale păreau absolut năucitoare; de exemplu: transportul materialelor grele și instalarea uzinelor electrice. Viitorul se instalase pentru a trăi serios în trecutul îndepărtat; prezentul lui Bush nu putea face mai mult decât să-și dureze aici tabere ca ale unor sălbatici. Avea să fi rezolvată și problema drenajului; generația sa își lăsa dejecțiile împrăștiate din pleistocen până-n cambrian fără speranța sau scuza că se vor preface vreodată în coproliți.

Din clădirile viitorului, oamenii se aplecau în afară. Atât de palid se conturau în aer, încât era imposibil să fii sigur dacă erau bărbați sau femei. Bush avea sentimentul acela stânjenitor că ochii le erau puțin mai strălucitori decât ar fi trebuit să fie. Pe el nu-l puteau vedea cu nimic mai bine decât îi vedea el, dar senzația de a fi privit tot timpul era incomodă. Bush întoarse capul spre câmpie, numai pentru a-și da seama cât era de acoperită cu construcțiile încețoșate ale timpurilor viitoare. Două străvezii fantasme de oameni pășiră prin el, adânciți în conversație, din care nici un singur decibel nu străbătea până la el bariera entropic-temporală. Observase deja că Femeia-umbră era iarăși alături; ce-o fi simțit în legătură cu Ann? Fantomă cum era, trebuia să aibă sentimente, acolo, în viitorul ei sufocant. Întregul spațio-timpul începea să se încarce cu sentimente omenești. Scurt, se gândi din nou la Monet. Bătrânul avusese dreptate să se concentreze asupra nuferilor; or fi putut ei să-și inunde eleșteul, dar nu-i prindeai niciodată dând pe dinafară peste maluri și peste copacii din apropiere.

Își aminti că Borrow fusese pictor, în tinerețile lor. Borrow ar fi fost omul potrivit cu care să stea de vorbă. Era un om cu inima de piatră, dar știa să te facă uneori să râzi.

În timp ce se ridica și pornea cu pas domol spre stabilimentul prietenului său, văzu că Borrow își îmbunătățise mult amenajările. Avea trei corturi în locul fostei perechi, iar două dintre ele erau de o mărime considerabilă. Unul era un fel de oficiu magazin-universal-centru-comercial, altul bar, al treilea cafenea. Deasupra tuturor trei, Borrow și nevastă-sa arboraseră o mare firmă: OUL AMNIOTIC.

În spatele corturilor, în fața lor, printre ele, se aflau alte colecții de clădiri în stiluri arhitecturale stranii, unele dintre ele numite tot OUL AMNIOTIC, cufundate toate în diverse tonuri de umbră, conform cu gradele lor de futuritate. Prezența acestor umbre, auguri atât de clari ai succesului, îi încurajase pe soții Borrow să pună afacerea de la bun început pe picioare; prosperau pe baza paradoxului.

– Două ouă amniotice cu cartofi prăjiți, comandă Bush, în timp ce intra în

cafenea.

Ver se găsea îndărătul tejghelei. Avea părul mai cărunt decât și-o amintea Bush; să tot fi avut vreo cincizeci de ani. Îi aruncă vechiul ei zâmbet și ieși de după tejghea să-i întindă mâna. Constată că mâna ei era sticloasă la atingere; nu mintalizaseră înapoi din același an; același efect făcea ca fața să-i fie mai cenușie, mai întunecată decât era cu adevărat. Până și vocea i se auzea în surdină, filtrată prin subțirea barieră temporală. Știa că mâncarea și băutura, când le va primi, vor avea aceeași calitate „sticloasă” și se vor digera încet.

Se îmbrățișară afectuos, iar Bush spuse că vechiul loc făcea, fără îndoială, toți banii pentru Ver.

– Pariez că nici nu știi ce-i ăla un ou amniotic, spuse femeia; părinții ei o botezaseră Verbena, dar prefera forma prescurtată.

– Pentru tine înseamnă o afacere grozavă, nu?

– Suntem împreună trup și suflet. Și tu, Eddie? Trupul îți arată bine – dar cu sufletul cum stai?

– Tot îmi mai dă de furcă.

O cunoscuse bine în zilele când el și Borrow fuseseră tineri pictori în luptă cu viața, înainte de călătoriile-mintale, și chiar se culcase cu ea o dată sau de două ori, înainte ca pe Roger să-nceapă a-l interesa serios. Totul părea să se fi petrecut foarte demult, cam cu o sută treizeci de milioane de ani în urmă – sau în viitor, tot aia era. Câteodată, trecut și viitor se confundau și păreau să curgă în direcții opuse celor normale.

– Se parte că nu mai primesc de la el tot atâtea semnale ca altădată, iar cele care-mi parvin sunt în marea majoritate proaste.

– Nu se poate opera?

– Doc spune că-i incurabil.

Părea un miracol să poată vorbi cu ea atât de dezinvolt despre lucruri de-o asemenea importanță.

– Că tot veni vorba despre incurabili, Roger cum o mai duce?

– E O.K. O să-l găsești afară, în spate. În vremurile astea mai lucrezi grupaje, Eddie?

– Ei... sunt într-un fel de etapă tranzitorie. Sunt... pe toți dracii, nu, Ver, m-am pierdut de tot pentru moment.

Putea foarte bine să-i spună un adevărat aproximativ; era singura femeie care întreba despre munca lui pentru că o interesa cu adevărat ce făcea.

– Perioadele pierdute sunt uneori necesare. Nu faci nimic?

– Am făcut câteva tablouri, ultima oară când am fost în 2090. Doar ca să-mi treacă timpul. Să-mi structurez timpul, cum spun psihologii. Circulă o teorie cum că problema cea mai mare a omului e structurarea timpului. Toate războaiele nu sunt decât simple soluții, parțiale ale problemei.

– În cazul ăsta, Războiul de-o Sută de Ani s-ar înscrie mai degrabă ca un

succes.

– Mda. Asta pune toate artele, toată muzica, toată literatura, în aceeași categorie. Toate mijloacele de a-ți trece vremea, Lear, Patimile Sfântului Matei, Guernica, Păcatul în Cetate.

– Presupun că diferența e una de grad.

– Tocmai împotriva gradelor m-am ridicat eu acum.

Își zâmbiră. Bush trecu în spate să-l găsească pe Borrow. Pentru prima oară – sau oare mai simțise și înainte același lucru și nu mai ținea minte? – se gândi că Ver era mai interesantă decât soțul ei.

Borrow se învârtea pe-afară în lumina cenușie a zilei. Asemeni nevesti-sii, avea o tendință de îngrășare, dar tot se îmbrăca la fel de imaculat ca întotdeauna, cu vechiul lui aer de dandy. Se îndreptă de șale când Bush veni spre el și-i întinse mâna:

– Nu te-am văzut de-un milion de ani, Eddie. Cum mai e viața? Încă mai deții recordul la mintalizări de mică-distanță?

– Din câte știu, da, Roger. Tu cum o mai duci?

– Care-i cel mai apropiat an de-acasă pe care l-ai atins?

– Se zăreau oameni prin preajmă.

Nu vedea necesitatea întrebării prietenului său, nici nu înțelegea unde bate.

– Asta-i destul de bine. Ai putea da o dată?

– Pe undeva prin epoca bronzului.

Desigur, toți cei ce mintalizau erau fascinați de ideea că, odată ce disciplina va progresa, s-ar putea să le fie posibil să viziteze perioade istorice. Cine știe, poate chiar se vor ivi zorile zilei când va fi cu putință să spargă complet bariera entropiei și să mintalizeze în viitor.

Borrow îi dădu o palmă pe spinare:

– Bună treabă! Ai văzut ceva artiști la treabă? Am avut deunăzi în bar un băiat care susținea că mintalizase până-n epoca de piatră. Mi s-a părut binișor, dar e clar că tu ai atins recordul.

– Mda, mă rog, se zice că e nevoie de-o personalitate disarmonică pentru a ajunge până unde-am ajuns eu!

Se priviră unul pe altul în ochi. Borrow coborî ochii de îndată. Poate își amintea că Bush detesta să fie atins. Acesta, la rândul său, regretându-și izbucnirea, făcu un efort să se adune și să fie agreabil.

– Mă bucur să vă revăd, pe tine și pe Ver. Se pare că Oul Amniotic se descurcă bine. Și, Roger, pictezi iar!

Observase că Borrow stivuia niște tablouri. Se aplecă și ridică ușor unul dintre panourile de plasbord în lumină.

Erau cu totul nouă panouri. Bush privi pe rând prin toate, tot mai uimit.

– Iar te-ai apucat de vechiul tău hobby, spuse apăsat.

– Am pătruns un pic pe teritoriul tău, teamă mi-e, Eddie.

Acestea însă nu erau SKG-uri. Într-un sens, panourile păreau să privească în urmă, la Gabo și Pevsner, dar folosindu-se de noile materiale, ici mai atenuate, colo combinate; efectul era de o noutate stupefiantă, nici sculptură, nici grupaj, nici mașină.

Toate cele nouă panouri erau variațiuni pe aceeași temă, încrustate, după cum văzu Bush, cu perspex și sticlă, și cu fragmente metalice rotative ținute pe loc de electromagneți. Fuseseră astfel alcătuite încât să inspire sugestii de distanțe mari, cu relații variind conform cu punctul din care erau privite. Unele se aflau în continuă mișcare, deplasându-se cu ajutorul pilulelor propulsate din reactoarele nucleare micro-miniaturizate instalate în baza panourilor, astfel că elementul static fusese eliminat.

Lui Bush îi fu imediat clar ce reprezentau grupajele: reprezentări abstracte ale straturilor temporale atât de amenințător împăturite în jurul Oului Amniotic. Fuseseră create cu absolută limpezime și stăpânire – stăpânire a viziunii și a materialului – coagulându-se spre a produce capodopere. Un moment după uimire, apăru invidia, arzându-l pe Bush pe dinăuntru ca un puhoi.

– Foarte drăguț, spuse lipsit de expresie.

– Credeam că *tu* le-ai putea înțelege, replică Borrow, privindu-și prietenul în față, intens.

– Am venit aici după o fată pe care-o cunosc. Vreau să beau ceva!

– Ia una pe cheltuiala casei. Fata ta s-ar putea să fie la bar.

Îl conduse, iar Bush îl urmă, prea furios ca să vorbească. Panourile erau uluitoare – reci, și totuși cu o anume calitate dionisiacă – revoluționare, selective, individuale... Îi provocau lui Bush acea mâncărime anume între omoplați pe care o recunoștea ca fiind semnalul lui particular atunci când avea geniu; sau, dacă nu geniu atunci cel puțin o calitate pe care el ar putea-o imita și preface, poate, în geniu, indiferent ce mama dracului era geniul – o mâncărime mai puternică, un mai mare impuls de electricitate prin celulele organismului. Iar bătrânul Borrow îl avea, *Borrow,* care încetase să mai fie artist de orice fel cu ani în urmă și se transformase în prăvălier, cu soția sa drăguță pe post de ajutor de dragul banilor, *Borrow,* care se sclifosea cu manșetele lui de la cămașă, Borrow primise mesajul și îl transmisese mai departe!

Ceea ce-l durea era faptul că Borrow știa c-o făcuse. De-asta încercase să-i atenueze lui Bush șocul, amintindu-i că el deținea recordul călătoriei-mintale de mică-distanță. Putea Bush să fie terminat ca artist, da, dar era recordmanul mintalizării pe mică-distanță! Ceea ce înseamnă că Borrow știuse că Bush va recunoaște meritele panourilor și-i era milă, întrucât el (Bush) nu putea produce nimic asemănător.

Câți bani scoteau aceste panouri în 2090, pentru numele iui Dumnezeu? Nu era de mirare că Oul Amniotic înflorea; acum avea capital la bază. Negustorul-artist pusese mâna pe-o afacere grozavă, transformându-și inspirația în chiftele și

apă tonică!

Bush ura aceste gânduri. Îi tot veneau în minte, deși își spunea că e un ticălos. Panourile... firește... Gabo... Pevsner... În două dimensiuni – nu, își aveau predecesorii lor, dat acestea erau originale. Nu un nou limbaj, ci o punte de la cel vechi. Un pod pe care l-ar fi putut găsi el însuși; acum avea să găsească un altul, trebuia să găsească altul! Dar bătrânul Borrow... Un om care odinioară îndrăznise să râdă de capodoperele lui Turner!

– Un whisky dublu, spuse Bush; nu se putu îndura să mulțumească în timp ce Borrow se așeza amical pe un taburet lingă el.

– Prietena ta e aici? Cum arată? Blondă?

– E murdară. Dumnezeu știe ce culoare îi e părul. Am agățat-o în devonian. Nu-mi folosește la nimic – mă și bucur să scap de ea.

Nu era adevărat; cuprins de rușine, nici nu mai putea gândi ceea ce spunea. Deja voia să se uite iar la panouri, dar nu era în stare s-o ceară.

Borrow stătu tăcut o clipă, ca pentru a digera cât putea crede din declarația lui Bush. Apoi îl întrebă:

– Tot mai lucrezi pentru institutul Wenlock, Eddie?

– Da. De ce?

– A trecut ieri pe-aici un tip pe nume Stein – probabil că și azi e prin preajmă. Și el lucra la Wenlock.

– Nu-l cunosc.

Stein ăla să aibă vreo legătură cu Institutul? Niciodată!

– Ai nevoie de-o cameră pentru noapte, Eddie? Ver și cu mine te-am putea aranja.

– Am cortul meu personal. Oricum, s-ar putea să nu rămân.

– Ei haide, trebuie să iei masa cu Ver și cu mine, diseară, după ce închidem. Nu-i nici o grabă – ai la dispoziție toată lumea din timp, cum s-ar zice.

– Nu pot.

Făcu un efort cumplit să se adune și să nu se mai poarte ca un ticălos.

– La urma urmei, ce naiba-i ăla un ou amniotic? Un nou fel de mâncare?

– S-ar putea spune și așa.

Borrow explică oul amniotic ca fiind marea invitație a erei mezozoice, unicul lucru care adusese dominația reptilelor uriașe pentru un interval de sute de milioane de ani. Amnionul era membrana din interiorul oului reptilian care-i permitea embrionului de reptilă să treacă prin stadiul de „mormoloc” înăuntrul oului, spre a ieși pe lume ca ființă complet formată. Le dădea reptilelor posibilitatea să-și depună ouăle pe uscat, și astfel să cucerească treptat continentele. Căci amfibienii din care se dezvoltaseră nu depuneau decât ouă moi și gelatinoase, care trebuiau să eclozeze în mediu fluid, ceea ce-i ținea strâns legați de râuri și lacuri.

– Reptilele au rupt vechea legătură amfibiană cu apa, la fel de sigur pe cât a

rupt și omenirea vechea legătură mamiferă cu dimensiunea spațio-temporală. A fost marele lor truc isteț, și le-a ținut în bunăstare pentru nici-eu-nu-știu-câtă-vreme.

– La fel cum te va ține pe tine magazinul și barul.

– Ce te frământă, Eddie, băiatule? Nu ești în apele tale. Poate că ar fi mai bine să te-ntorci în prezent.

Bush își goli paharul, se ridică și-și privi prietenul. Cu prețul unui mare efort, reuși să se stăpânească.

– Poate c-am să mă-ntorc, Roger. Mă gândeam... construcțiile tale sunt O.K.

În timp ce ieșea grăbit din bar, văzu că una dintre construcții atârna ca decor pe peretele de prelată.

Toate ceasurile din mintea lui ciocăneau cu furie. Ar trebui să-ți pară bine c-a făcut-o careva. Hristoase, ar trebui să te bucuri că prietenul tău e ăla. Dar eu am suferit... Poate că a suferit și el – poate că tot timpul suferă la fel ca mine – n-ai de unde ști. N-a făcut nimic. Alea nu erau decât jucărioare turistice cu sclipici. Ce vrednic de dispreț sunt! Nu te mai controlezi deloc. Toată auto-incriminarea asta nu-i decât un pretext. Iar dedesubt, și iar dedesubt – continuă să jupoi straturile și vei vedea că alternează la nesfârșit, iubire-de-sine și ură-de-sine, tot așa până la miezul stricat. Din vina părinților mei... Iarăși motivația incestului. Doamne, ce silă mi-e de mine! Vreau să ies!

Vedea clar cum se irosise. Cu cinci ani în urmă, făcuse treabă bună. Acum nu mai era decât un dependent al mintalizării, fără coloană vertebrală.

Una din căile de-a scăpa de sine însuși era să pună mâna pe ceva. Un bărbat și o fată mergeau în fața lui, atât de neumbriți încât Bush știu că veniseră din același an cu el. Abia dacă-i aruncă o privire bărbatului. Fata era strașnică, avea picioare frumoase și un fel de-a merge cu pași înalți ce se potrivea gleznelor ei suple. Dosul îi era bunuț și nu tocmai lăsat. Avea părul scurt. Bush nu-i putea vedea deloc fața, dar dorința de-a i-o privi imediat începu să-l obsedeze.

Era un impuls al hazardului căruia îi căzuse de mult victimă – iar acum nu mai avea scuze de-a fi în căutarea unui model. Sorții înclinau ferm contra șansei ca fetele să fie niște frumuseți. O mie de fete aveau posteriorul drăguț – dar una dintr-o mie avea o față tolerabilă. Febra din el se stingea imediat ce găsea una ce nu corespundea standardelor lui. Era un fetișist al chipurilor. Chiar în timp ce-și începea urmărirea, Bush realiză – în treacăt – că Ann avea o față drăguță.

Urmări grijuliu perechea, trecând dintr-o parte în alta la spatele fetei, astfel ca prin această liberare să poată vedea maximum din profilul ei. Pe-aici erau înălțate corturi, printre care stăteau indivizi zdrențăroși, întrebându-se ce dracu' să facă ei cu trecutul, acum că-l aveau. Bush îi evită.

Prada sa dispăru după colțul unui cort. Grăbind pasul, Bush o urmă. Văzu că fata stătea singură drept în fața lui. Se răsucise să-l privească. Era o vacă.

Aproape în același moment, Bush mirosi pericolul. Făcu o piruetă, dar lovitura cădea deja. Însoțitorul fetei sărise afară prin ușa cortului, și prăvălea o măciucă peste umăr, cu putere.

Momentul se întinse până la proporțiile unui întreg anotimp, ca și cum panica din mintea lui Bush ar fi înlăturat ideea făurită de om a trecerii timpului. Avu mai mult decât destul răgaz să descifreze frica și nebunia – la fel de pline de ură ca și însăși groaznica lovitură – de pe chipul omului, și să efectueze o serie întreagă de observații conexe: ar fi trebuit să mă uit și la el, sau cel puțin să-i fi acordat măcar o privire; îl recunosc: era tipul ăla ciudat, cu Lenny și Ann, lua-o-ar dracu'; păr vopsit; îl chema – dar și Roger a menționat numele: de ce nu l-am reținut? de ce sunt mereu atât de preocupat de altele? întotdeauna ceva egoist, normal; acum am dat de belea; Stone – nu, Stein, Stein, Stein!

Bâta își atinse ținta, stângaci dar tare, parte peste față, parte pe gât. Bush căzu. Mânia i se trezi prea târziu (iarăși pentru că era prea cufundat în sine ca să reacționeze rapid la situația exterioară?) și, în cădere, dădu să-l apuce pe Stein de picioare. Degetele lui înhățară pantalonii. Stein îi dădu un șut în piept și se smulse. Rostogolindu-se pe solul umed, generalizat, Bush îl văzu îndepărtându-se în fugă, pe lângă fată, fără să-și mai piardă vremea cu ea.

Întregul incident nu ridicase nici măcar un fir de praf jurasic. Acesta rămânea străin, intangibil.

Doi bărbați se apropiară și îl ajutară pe Bush să se ridice. Spuseră ceva cum ca să-l conducă până la Oul Amniotic. Acesta era ultimul lucru pe care l-ar fi vrut. Încă buimac, se smunci dintre ei și plecă împleticit ieșind din zona corturilor, ținându-se de gât, cu toate emoțiile ciocnindu-se și clocotind în el. Își aminti fața fetei în timp ce se întorsese să-l vadă căpătând ceea ce merita: cu sprâncenele ei groase și năsucul caraghios, nu era nici pe departe drăguță.

Acolo unde se sfârșeau corturile grosolane ale zilelor lui, structurile împăienjenite aparținând viitorilor invadatori ai trecutului continuau. Bush își croi drum prin ele, prin umbrele care le locuiau, ajungând, în cele din urmă, dincolo, pentru a se înghesui printr-un hățiș dens de gymnosperme. Un mic coelurozaur, nu mai înalt decât o găină, îi fugi din cale țopăind pe picioarele dinapoi. Tresări, deși nu el îl speriase.

Ieșind din desiș, se pomeni pe malul unui râu lat și leneș, cel pe care el și Ann îl văzuseră înainte ca ea să-l părăsească. Se așeză lângă apă cu o mână la gâtul ce-i pulsa dureros. Jungla era la îndemână, jungla grea, aproape fără flori, a vremurilor jurasice mijlocii, în vreme ce, pe partea opusă a râului, unde se forma un meandru, ținutul era mlăștinos și prosperau trestiile și cycadeoidele cu tulpini ca niște butoaie.

Bush privi câteva momente scena, întrebându-se ce-o fi gândind despre ea, până-și dădu seama că-i amintea de o ilustrație dintr-o carte de școală, demult, când era elev, înaintea vremurilor călătoriei-mintale, dar când – în chip curios,

după cum îi părea acum – era evidentă o preocupare generală pentru trecutul îndepărtat. Să fi fost prin 2056, când tatăl său își deschisese noul cabinet stomatologic. Oamenii se înnebuneau după epoca victoriană în perioada aceea – tatăl instalase chiar și o chiuvetă din imitație de lemn în care să scuipe pacienții. Victorienii erau aceia care dezvăluiseră pentru prima oară lumea preistoriei, cu monștrii ei, atât de asemănători arătărilor ce se mișcau prin cotloanele minții, și era de presupus că un lucru conducea la altul. Că Wenlock fusese influențat de aceleași curente ale epocii. Dar Wenlock reieșise ca fiind cel dintâi cap al timpurilor lui, nu un artist ratat și bătut.

Imaginea din manualul de demult conținuse același aranjament al râului, mlaștinii feluritelor plante de soiuri exotice și pădurii îndepărtate ce se întindea acum în fața lui Bush. Numai că poza înfățișa și o selecție de reptile primitive: un alozaur mare în stânga desenului, ciugulind rafinat dintr-un stegozaur răsturnat pe spate; alături, un comptozaur, pășind ca un om cu micile sale labe dinainte înălțate aproape ca și cum ar fi dat să se roage pentru sufletul stegozaurului; rugăciunile lui erau întrerupte de doi pterodactyli fâlfâind prin centrul imaginii; venea apoi un micornitholestes iute de picior, înșfăcând un archaeopteryx dintr-o ferigă; iar ultimul, la dreapta compoziției, un brontozaur își repezea îndatoritor capul și gâtul lung afară din râu, cu buruieni atârnându-i cochet din gură spre a-i indica deprinderile vegetariene.

Cât de simplă era lumea din carte, cât de asemănătoare și neasemănătoare cu realitatea! Această veche lume verde și scârțâitoare nu fusese nicicând atât de aglomerată pe cât pretindeau manualele; nici animalele, asemeni omului, nu puteau exista într-o atât de izolată binecuvântare. Că tot venise vorba, Bush nu văzuse nici măcar un singur pterodactyl. Poate că locuiau în alte părți ale globului. Sau poate, pur și simplu, cine știe ce paleontolog plin de imaginație din secolul nouăsprezece alăturase greșit oasele vreunei târâtoare fosilizate. Pterodactylul putea fi o pură invenție victoriană, laolaltă cu Peter Pan, Alice în Țara Minunilor și Dracula.

Vremea era caldă și noroasă – asta cel puțin se potrivea cu ilustrația, căci nici unul din animalele reprezentate acolo nu arunca umbră pe pământ – foarte asemănătoare zilei când mama lui spusese că nu-l iubește si-și dovedise afirmația încuindu-l în grădină până seara. Acum îi era dor de un cap bun de bătrân brontozaur prietenos care să iasă clamp-clamp-clămpănind din râu; poate că și în ziua aceea de demult i-ar fi prins bine; dar nici un brontozaur nu apărea. Adevărul era că epoca reptilelor nu fusese niciodată atât de suprapopulată cu reptile pe cât era de populată epoca omului cu oameni.

În timp ce durerea se stingea în el iar pulsul revenea la normal, Bush făcu oarecari încercări de a raționa. Vinovăția continua să i se strecoare în gândirea logică, dar reuși să limpezească unele lucruri.

Stein, indiferent din ce cauză, crezuse în mod clar că Bush îl urmărea pe el,

mai curând decât pe fată. Dacă Stein era prin partea locului, însemna că probabil și Lenny cu fârtații săi gătiți în piele de căprioară dădeau târcoale. Prezența lor ar fi putut explica dispariția Annei; Lenny putea s-o fi prins și s-o rețină împotriva voinței ei. Ba nu, gândește-te ce vârstă ai; mai degrabă Ann îl văzuse și fugise cu el recunoscătoare, prea bucuroasă să schimbe pălăvrăgeala pretențioasă a lui Bush pe mintea năucă și picioarele nespălate ale lui Lenny. Ei bine, călătorie sprâncenată! Deși, pe toți sfinții, acea primă seară peste cochiliile de phragmocere care nu trosneau, în valea aia micuță, gestul ei de-a ridica un picior îndoit, planele fără egal ale coapselor și dulcea lor excitație spumegândă...

– N-o lua iar de la capăt! exclamă Bush cu voce tare. Încă un lucru era clar. Aici nu dorea nimic de la nimeni, nici de la Roger și Ver, nici de la Lenny și tersherii lui, nici de la Stein. Dar era posibil ca unul sau mai mulți dintre ei să-l urmărească și să-i tragă o mamă de bătaie. Cât despre Ann... n-avea nici un drept asupra ei. N-o ajutase cu nimic.

Bush privi în jur cu anxietate. Până și Femeia întunecată îl părăsi. Sosise momentul să mintalizeze înapoi acasă, să înfrunte scandalul de la Institut. Jurasicul, la fel ca întotdeauna, era o cacialma, cu toate ouăle lui amniotice.

Își desfăcu pachetul și scoase o fiolă de CSD. Bătrânul, străvechiul, anticul lui prezent îl aștepta. Acolo nu se găsea nici o reptilă. Doar părinți.

Moartea nu ajunge

Călătoria-mintală era ușoară în unele circumstanțe, odată ce îi învățai principiile și disciplina wenlockiană. Dar întoarcerile în prezent erau la fel de pline de durere și efort ca nașterea. Era o re-naștere. Te învăluia bezna, claustrofobia te amenința, pericolul de sufocare pândea la colț. Bush se zbătea, dădea din mâini și din picioare și striga înăuntrul minții: „Acolo, în locul ăla!”, orientându-se înainte cu mișcările peristaltice ale unei părți necunoscute din creier.

Lumina reveni în universul lui. Zăcea rășchirat pe o canapea de susținere, și-și simți făptura năpădită de o uriașă desfătare; era acasă. Încet, deschise ochii. Revenise în stația de mintalizare din Southall, de unde plecase. Gâtul îl mai durea încă, dar ajunsese acasă.

Stătea lungit într-un fel de cocon, într-o cabină care va fi rămas nedeschisă de la plecarea lui, într-o zi de iarnă a anului 2090. Deasupra capului se găsea mica uzină ce-i menținea în viață unele țesuturi și un sfert de litru din sânge. Erau aproape singurele lui bunuri în epoca asta, cu siguranță cele mai vitale, căci cu ajutorul lor, prin cine știe ce miraculos proces osmotic, fusese apt să revină asemeni unui porumbel voiajor. Acum utilitatea lor se sfârșise.

Bush se ridică în șezut, sfâșie învelișul fin de plastic ce înfășură patul – amintea de un dinozaur spărgându-și afurisitul de ou amniotic, nu? – și-și privi

cabina. Un ceas-calendar aflat pe perete îi oferi faptul sec al datei: marți, 2 aprilie 2093. Nu intenționase să lipsească atât de mult; aveai întotdeauna o senzație de-a fi fost jefuit atunci când te înapoiai și descopereai cum a ticăit timpul în lipsa ta. Căci trecutul nu era adevărata lume; nu era decât un vis, la fel ca viitorul; prezentul era cel real, prezentul timpului trecător pe care omul îl inventase, și în care stătea ancorat.

Dându-se jos din gogoașă, Bush se ridică în picioare și se observă în oglindă. În mijlocul acelui mediu ambiant sanitar, arăta jigărit și nespălat. Își vârî îmbrăcămintea în automatul de haine și formă numărul unui combinezon. Fu livrat în fix treizeci de secunde: un sertar metalic cu el înăuntru se deschise brusc, pocnindu-l pe Bush dureros în bărbie. Scoase veșmântul, îl întinse pe pat, își desprinse instrumentele de la încheietura mâinii, culese un prosop curat din rastelul încălzit și lipăi desculț la duș. Sub apa fierbinte ce-i șiroia pe trup – inimaginabil lux – se gândi la Ann și la pielea ei jegoasă, pierdută undeva într-un trecut care acum era transmutat în straturi de rocă frântă, îngropat sub pământ. De-aci-nainte, va trebui s-o privească doar ca pe fata din aventurile lui întâmplătoare; n-avea nici un motiv de-a bănui că o va mai revedea vreodată.

În zece minute, fu gata să părăsească sarcofagul. Apăsă pe butonul soneriei și un asistent veni să descuie ușa și să-i prezinte nota pentru cameră și servicii. Bush privi suma și tresări: dar nu-i nimic, o va plăti institutul Wenlock. Trebuia să se prezinte acolo în scurt timp, să dovedească faptul că făcuse ceva în ultimii doi ani și jumătate. Mai întâi însă, să treacă pe-acasă în calitate de fiu conștiincios. Orice, numai să amâne puțin prezentarea la raport.

Agățându-și rucsacul pe-un umăr, străbătu coridorul fără pată – îndărătul acelor uși încuiate, atât de mulți alți evazioniști își scormoneau mințile spre abisul întunecat al trecutului – până în holul de la intrare. Acolo se afla unul dintre grupajele lui, din cele mai mari, agățat de plafon. Blestematul de Borrow îl depășise. Interzicându-și să ridice privirea spre el, Bush se îndreptă către ecranele calorice și păși afară.

– Taxshaw[1], domnule?

– Un cadou pentr-acasă, domnu'! Ia uitați ce păpușele drăgălașe!

– Luați niște flori, domnu'! Narcise astăzi culese.

– Taxshaw! Vă ducem oriunde poftiți!

– Voiți o fetiță, boierule? Să vă ia mintea de la călătorie?

– Faceți-vă pomană c-un cent!

Își amintea strigătele de disperare. Aici se afla acasă; 2090 sau 2093, acesta era tărâmul de timp pe care-l cunoștea. Ar fi putut picta o ilustrație de manual despre el, nefericiții rânduiți de la stânga la dreapta, precum dinozaurii din cealaltă diagramă: mai întâi cerșetorul mascul, apoi femela, pe urmă

---

[1] Taxi + rickshaw (ricşa); vezi mai jos (N.T.).

taxshawmetristul trăgându-și căruciorul, și vânzătorul de jucării, alungând de lângă el copilul zdrențăros, cu florăreasa în extrema dreaptă, sub stâlpul felinarului; iar în final, strălucitoarea stație-mintală contrastând cu cocioabele dărăpănate și drumurile desfundate. Croindu-și drum cu coatele prin micul pâlc de colportori și milogi, porni pe jos, se răzgândi și se îndreptă spre un taxshawmetrist așezat posomorât în căruțul său. Dându-i adresa tatălui, îl întrebă cât va consta transportul. Omul îi spuse.

– E mult prea scump!

– Prețurile au luat-o-n sus în timp ce mata flendurai prin trecut.

Întotdeauna răspundeau astfel. Și întotdeauna era adevărat.

Bush urcă în vehicul, omul ridică oiștile și porniră.

Aerul avea un gust minunat! Era un miracol că numai această mică monedă de timp, prezentul, părea să conțină din abundență materia vrăjită, pretutindeni, chiar și acolo unde nu se găseau oameni. Oricât de istețe dispozitive erau gurile-de-aer, întotdeauna te făceau să te simți aproape de sufocare. Și nu numai din cauza aerului, aici se auzeau mii de sunete, toate lovind, ca o binecuvântare, urechile lui Bush, până și cele aspre. De asemenea, tot ceea ce se putea vedea avea propria sa calitate tactilă individuală; tot ceea ce în trecut se prefăcuse în sticlă cauciucată își poseda aici miraculoasele proprietăți ale texturii.

Deși știa că e pătruns până-n străfundurile ființei de călătoria-mintală, și inevitabil avea să se arunce din nou în ea, detesta abdicarea simțurilor pe care o aducea cu sine. Aici se afla lumea, lumea reală – zdrăngănind, învăpăiată, vie – și, probabil, un pic cam prea mult pentru el, așa cum se dovedise și altă dată!

Deja, pe când își umplea plămânii, în timp ce se hurducau pe străzi, putea să vadă semne neliniștitoare cum că anul 2093 era departe de-a fi un paradis, poate chiar mai departe de-așa ceva față de cât fusese 2090-ul. Te pomenești că era întemeiat adagiul care spunea că nu poți lipsi prea mult; sau trecutul reptilian fără minte i-o fi devenit mai familiar decât prezentul. Știa că nu-și are cu adevărat locul aici, câtă vreme nu putea înțelege sloganurile mâzgălite pe zidurile de cărămidă.

Într-un loc, o coloană de soldați pe două rânduri mărșăluiau în lungul drumului. Taxshawmetristul se ținu departe de ei.

– Necazuri în oraș?

– Nu dacă nu-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala. Ambiguu răspuns, își spuse Bush.

Îi trebui câtva timp ca să priceapă exact de ce strada pe care locuiau părinții lui îi părea mai strâmtă, mai murdară, una peste alta, mai mizeră. Nu numai pentru că multe ferestre fuseseră sparte și bătute-n scânduri; de asta își aducea aminte, ca și de rămășițele de pe străzi. Abia când îl plăti pe om și privi cu luare aminte casa tatălui său, observă că toți copacii de pe marginea drumului fuseseră tăiați. În grădinița cochetă din fața cabinetului stomatologic crescuseră doi cireși

ornamentali – James Bush îi sădise acolo cu mâna lui, când își începuse activitatea – iar acum ar cam fi trebuit să fie înfloriți. Străbătând cărarea de cărămizi, le văzu cioturile negricioase și putrede ieșind din pământ ca niște reclame ale profesiunii tatălui său.

Unele lucruri nu se schimbaseră. Placa de alamă continua să anunțe: „James Bush, L.D.S., Intervenții dentare”. Fixat într-un suport plastic transparent, cartonașul încă mai invita: „Vă Rugăm Să Sunați Și Intrați” în caligrafia maică-sii. Pe măsură ce activitatea degenerase, motive de ordin economic o siliră să devină secretara soțului ei, oferind astfel o pildă spontană a felului cum se învârtește timpul în cerc, de vreme ce tot ca secretară a lui avusese ocazia să-l cunoască. Bush se pregătea să audă un torent de exemple ale regresului și mai accentuat după plecarea lui; maică-sa fusese dintotdeauna expertă în a furniza exemple obositoare și repetate despre orice. Răsucind mânerul ușii, Intră Fără Să Sune.

Holul, care servea și ca sală de așteptare, era gol. Pe masă și pe scaune zăceau ziare și reviste împrăștiate, diagrame și certificate umpleau pereții, de parcă ar fi fost mai degrabă un centru de testare a alfabetizării.

– Mamă! strigă, privind în susul scării. Pe palier domnea întunericul. Nu se simțea nici o mișcare.

Nu-și mai strigă mama. Preferă să ciocănească la ușa cabinetului medical și să intre.

Tatăl său, Jimmy Bush, James Bush, L.D.S., stătea așezat în scaunul său stomatologic privind spre grădina din spatele casei. Purta papuci de casă, iar nasturii halatului alb îi erau descheiați, lăsând să se vadă puloverul destrămat dedesubt. Întoarse încet capul spre fiul său, ca neîndemnându-se să mai privească încă o ființă omenească.

– Bună, tată! Eu sunt, tocmai m-am întors.

– Ted, băiatul meu! Nu credeam să te mai vedem! Ce bine c-ai venit! Deci iată-te-napoi, nu-i așa?

– Da, tată.

Pentru unele situații, nu existau modalități de a vorbi rațional.

Jimmy Bush coborî din scaun și-i strânse fiului său mâna, rânjind, în timp ce-și murmurau unul altuia formele de afecțiune.

Era clădit la fel ca tânărul, mai curând nearmonios la înfățișare. Vârsta și obișnuința îl împovăraseră cu o plecăciune aducând vag a scuză, și aceeași nuanță de scuze i se distingea în zâmbet. Jimmy Bush nu era un om care să pretindă prea mult pentru sine.

– Credeam că n-o să te mai întorci niciodată! Asta merită sărbătorit. Am un mic-nimic pe-aici. Gargară scotch – jalea dentistului.

Cotrobăi într-un dulap, mută un sterilizator și scoase la vedere o sticlă de whisky, jumătate-litru, jumătate-goală.

– Știi cât costă acum asta, Ted? Cincizeci de lire și șaizeci de cenți, și nu-i decât o jumătate. Iar au săltat, la ultimul buget. Oh, nu știu unde-o s-ajungem, chiar nu știu! Ții minte ce-a spus Wordsworth: „Lumea e prea mult cu noi, mai devreme, mai târziu, dobândind și cheltuind, ne secătuim puterile”. Cred c-ar face o criză dacă ar trăi în zilele noastre!

Bush uitase de ticurile literare ale tatălui său. Îi plăceau. Încercând să-și infuzeze în sine însuși un strop de viață, spuse:

– Abia m-am întors, tată. Încă nici nu m-am prezentat la Institut. În timp ce tatăl său scotea două pahare, îl întrebă:

– Mama-i acasă?

Jimmy Bush ezită, apoi își făcu ocupație din turnatul băuturii.

– Mama ta a murit în iunie trecut, Ted. Pe zece iunie. A fost bolnavă mai multe luni. Întreba adesea de tine. Sigur, ne părea foarte rău că nu erai aici, dar nu puteam face nimic, nu-i așa?

– Nu... Nu, nimic – tată, iartă-mă....niciodată n-am... A fost grav?

Dându-și seama de idioțenia propriilor vorbe, se corectă.

– Vreau să zic, care-a fost necazul?

– Ca de obicei, spuse Jimmy Bush, de parcă nevastă-sa ar mai fi murit adesea și înainte; atenția i se concentrase asupra paharului, pe care-l ridică nerăbdător. Cancer, biata fetiță. Dar se localizase la intestine și n-a durut-o nici o clipă, așa că ar trebui să fim recunoscători. În fine, noroc, oricum – sănătate!

Bush nici nu știa ce să răspundă. Maică-sa nu fusese niciodată o femeie fericită, dar amintirile unor momente fericite de-ale ei îl asaltau acum, cum nu se poate mai sfâșietoare. Luă o înghițitură de whisky. Era curat și avea gustul unui fel de dezinfectant, dar senzația sa prelingându-i-se pe gât îi făcu bine. Când tatăl său îi oferi o mescalină, o acceptă și pufăi din ea conștiincios.

– Trebuie doar să las vestea să se așeze, tată. Nici nu-mi vine să cred! adăugă, foarte calm; nu-și putea lăsa să se arate adevăratele sentimente.

Puse jos paharul și ieși grăbit pe lângă bătrân, prin mica seră, în grădină. Studioul său din prefabricate se afla în cealaltă parte a orașului. Bush străbătu distanța în fugă și se închise înăuntru.

Era moartă... Nu, nu se putea, nu câtă vreme mai rămăseseră atâtea lucruri nerezolvate între ei! Dacă s-ar fi întors punctual... Dar o lăsase sănătoasă la plecare. Pur și simplu nu-și închipuise că ea, mama lui, ar putea muri. Doamne, ar fi schimbat blestematele de legi ale naturii de i-ar fi stat în putință!

Ridică pumnul, îl agită, scrâșni din dinți. Ego-ul său suferise prea multe șocuri. Amețit își roti privirea în jur ațintindu-și-o cu silă asupra gravurii de Goya, „Saturn devorându-și fiii”. O reproducere după „Ploaie, vapori, viteză” de Turner era agățată pe peretele celălalt; și asta, cu amenințarea ei de disoluție, era insuportabilă. Pe un raft stătea o sculptură electrică de-a lui Takis, datând din anii 1960, mată de praf, ruptă, o ruină care nu mai lumina de mult. Mai rele erau

propriile încercări de exprimare ale lui Bush, cum ar fi pânzele, schițele, montajele, sculpturile reticulare din plastic, grupajele, ultimele SKG-uri pe care le lucrase. Toate erau acum lipsite de sens, o progresie fără nici un progres.

Bush se apucă să devasteze studioul, dând din brațe, aproape inconștient de propriile-i suspine și țipete răgușite. Tot locul părea să se facă bucăți.

Când își recapătă cunoștința, zăcea în fotoliul stomatologic. Tatăl său ședea în apropiere, distrat, continuând să bea whisky.

– Cum am ajuns aici?

– Acum ți-e bine?

– Cum am ajuns aici?

– Ai venit pe jos. Pe urmă se pare c-ai leșinat. Sper că nu din cauza whisky-ului.

Bush n-avea ce să răspundă unei asemenea aiureli. Tatăl său nu-l înțelesese niciodată; acum nu mai era nimeni care să-l înțeleagă.

Încet, își adună mințile.

– Cum ai reușit, tată? Cine vede de dumneata?

– Doamna Annivale, din vecini. E foarte cumsecade.

– Nu-mi amintesc de nici o doamnă Annivale.

– Anul trecut s-a mutat. E văduvă. Soțul ei a fost împușcat în revoluție.

– Revoluție? Ce revoluție?

Tatăl său privi stânjenit peste umăr. Văzută prin seră, grădina neglijată zăcea goală sub soarele de aprilie. Nevăzând acolo nici un spion, tatăl simți curajul de-a spune:

– Țara a dat faliment, înțelegi. Toate cheltuielile astea pe călătoriile-mintale, și nimic în schimb... Erau milioane de șomeri. Forțele armate au trecut de partea lor, iar guvernul a fost răsturnat. Vreme de câteva luni a fost iadul pe pământ! Mai bine c-ai lipsit din țară. Mă bucur că mama ta a murit fără să vadă ce-a fost mai rău.

Bush se gândi la Oul Amniotic, care prospera.

– Noul guvern nu poate opri călătoriile-mintale, nu?

– Prea târziu! Pe toți i-au agățat. E ca băutura, ți se strecoară încet, încet, în suflet, și nu mai scapi. Acum avem o guvernare militară, conduce exporturile și importurile și-așa mai departe, dar Institutul Wenlock are trecere mare la guvern – așa se spune. Eu nu mă bag, nu mă mai bag în nimic. Au venit la mine și mi-au ordonat să lucrez în cazărmi, să mă îngrijesc de igiena bucală a soldaților. Le-am spus că eu aici lucrez. Dacă soldații voștri vor, pot să vină aici la mine, da’ eu acolo la ei nu mă duc, și n-aveți decât să mă-mpușcați! După asta m-au lăsat în pace.

– Ce s-a întâmplat cu cireșii din față?

– Iarna trecută a fost groaznică! Cea mai grea pe care-o țin minte! A trebuit să-i tai pentru lemne de foc. Din milă doar. O chemasem pe doamna Annivale să

locuiască aici, cu mine. Ea n-avea încălzire. Din pur altruism, Ted, în vremurile astea prefer sticla în locu' sexului, ca un bebeluș. Eu sunt om bătrân, vezi tu, șaptezeci și doi împliniți. În plus, sunt credincios amintirii maică-tii.

– Sunt convins că ți-e foarte dor de ea.

– Știi ce-a spus Shelly: „Când s-a frânt lăuta,/ Dulcile note nu-s ținute minte;/ Când buzele vorbiră,/ Dragile tonuri curând sunt uitate". Ce prostie! Multe lucruri nu le iei în seamă până n-au rămas de mult în urmă, multe fapte nu le înțelegi decât la ani de zile după ce-au fost făcute. Pe toți dracii, mare cățea a fost maică-ta cu mine câteodată. Rău m-a mai făcut să sufăr! Tu nici nu știi!

Bush nu recunoscu nimic.

Taică-său continuă fără pauză, ca urmând șirul unui gând logic:

– Iar într-o după-amiază, când o duceam cel mai rău, trupele făceau prăpăd prin oraș. Au ars cea mai mare parte din Neasden. Doamna Annivale a venit aici să fie mai apărată: plângea. Doi soldați au prins o fată pe stradă. Nu știu cum o chema; locatarii s-au schimbat așa de mult pe-aici în anii din urmă, nu mai țin legătura cu ei: fie au dinți minunați, fie maxilare pline de cioturi putrede, pentru că nu mă prea deranjează. Oricum, era o fată frumoasă, doar de vreo douăzeci de ani, și unul din soldații ăia a tras-o aici, în grădina din față – în grădina mea din față! – și a trântit-o lângă zid. Era o zi frumoasă de vară, pe-atunci încă mai aveam pomii. Groaznic de brutal se purta! Și ea așa se mai zbătea, înțelegi. Efectiv i-a smuls de pe ea toate hainele, până la ultima zdreanță. Doamna Annivale și cu mine am văzut totul de la fereastra sălii de așteptare.

Ochii îi radiau; părea să se fi aprins în el o viață nouă. Bush se întreba ce s-o fi petrecut cu acel prilej între el și doamna Annivale.

Iată, din nou, imaginile violenței și ale urii, de care nu scăpa niciodată. Ce-avea de-a face acest viol cu amintirile bătrânului despre mama lui? O fi fost oare totul o fantezie pe care tatăl său o inventase ca să-și exprime patimile, agresivitatea, ura față de femei, teama? Totul forma un puzzle pe care nu vroia să-l rezolve niciodată; nu era vorba nici de vechiul tabu împotriva discuțiilor despre sex cu tatăl său, depășit numai pentru că acesta era deja beat; observă însă că, poate, nu fusese el singura persoană căreia să i se fi interzis dragostea mamei lui. Nu mai vroia s-audă nimic, tânjea după tăcerile claustrofobice ale trecutului îndepărtat.

Când se ridică, tatăl său scutură din cap.

– Oamenii sunt ca animalele! exclamă. Animale împuțite! Cândva, existase un tabu asupra discuțiilor în contradictoriu cu tatăl. Cel puțin asta se ștersese acolo unde se târau peștii lobiți, sau în vreun loc cețos unde bătuse în retragere dinaintea propriei sale vieți.

– N-am mai auzit niciodată pân-acum despre vreun animal să comită violuri, tată. Ăsta-i un prerogativ al omului! Reproducerea era un act neutru, la fel ca mâncatul, sau dormitul, sau pișarea, pe vremea când nu se foloseau de ea decât

animalele. Dar omul, când a luat-o-n mâinile lui, a răsucit-o făcând-o să-nsemne orice vroia el – un instrument al iubirii, un instrument al urii...

Bătrânul își goli paharul, îl puse jos și spuse cu răceală:

– Ți-e teamă de el, nu? De sex, vreau să zic întotdeauna ți-a fost, este?

– Câtuși de puțin. Îți proiectezi temerile asupra mea. Dar ți se pare ciudat să-mi fie, la o adică, ținând seamă de felul cum obișnuiai să te stropșești la mine ori de câte ori aduceam câte-o fată în casă?

– Bunul și bătrânul Ted, niciodată nu uită vreo gâlceavă, întocmai ca maică-sa!

– Și trebuie că și dumneata te temi destul de sex, hai! Altfel nu ți-ai fi riscat brațul, și-mi dăruiai și mie niște frați și surori.

– Trebuia s-o fi-ntrebat pe maică-ta despre partea asta a lucrurilor.

– Ha! Accentele astea mult iubite nu se uită ușor, nu? Hristoase, ce mai trio suntem!

– De-acum suntem doar noi doi, și va trebui să ai răbdare cu mine.

– Nu, tot un trio! Moartea nu ajunge ca să scapi de amintiri, nu-i așa?

– Acum amintirile sunt tot ce mi-a mai rămas, fiule; eu nu-s mintalizator, să pot trăi în trecut... Tot ce am e doar încă o sticlă, la etaj, în caz de urgență.

James Bush se sculă și ieși cu pas târșit din cameră. Fiul său îl urmă, neajutorat. Urcară prin întuneric, până în capul scării, într-un salonaș mic cu miros de umed.

Dentistul aprinse focul electric.

– Avem o gaură în acoperiș. Să nu te-atingi de tavan, altfel s-ar putea să ne cadă tencuiala. La vară, când va fi vremea uscată, am să-ncerc s-o repar. Mă descurc foarte greu. Poate-mi dai și tu o mână de ajutor, cât mai stai pe-aici.

Scoase o sticlă de whisky de-un litru, plină mai mult de trei sferturi. Își aduseseră cu ei paharele. Se așezară pe scaunele dezmembrate, și-și rânjiră unul altuia. James Bush făcu cu ochiul.

– Pentru afurisita spiță omenească! închină el. Dincolo de toate, omu' rămâne om!

Dădură paharele pe gât.

– Ne conduce un om numit generalul Peregrine Boit. Se pare că nu-i chiar rău, pe lângă alți dictatori. Se bucură de mult sprijin din partea populației. Cel puțin, noaptea avem liniște pe străzi.

– Gata cu violurile?

– Hai să nu-ncepem iar cu asta.

– Ce-a făcut Boit cu Institutul?

– Merge bine, din câte se spune. Sigur, eu nu știu mai nimic. N-am nimic de-mpărțit cu asta. E condus mai mult pe linie militară, aud.

– Ar trebui să raportez. Mă prezint mâine dimineață la prima oră, altfel au să mă dea afară.

– Nu te mai întorci în trecut? Noua guvernare va face ordine și în treaba asta. Acuma, că atâția oameni mintalizează, rata crimelor crește acolo în trecut. Doi țipi au fost asasinați în permian săptămâna trecută, sau cel puțin așa i-a spus băcanul doamnei Annivale. Generalul Boit a organizat o Patrulă de Poliție a Călătoriilor Mintale ca să păstreze ordinea.

– E ordine destulă. Eu n-am văzut nici o crimă. Câteva mii de oameni răspândiți pe milioane de ani – ce poate fi rău în asta?

– Oamenii nu stau răspândiți, nu? Totuși, dacă ți-ai pus în cap să te-ntorci, eu nu te pot opri. De ce nu te stabilești aici, să faci niște grupaje, știu eu, să scoți un ban cinstit? Toate materialele le ai în studio. Ai putea locui acolo.

Bush clătină din cap. Nu putea vorbi despre munca lui. Băutura îl făcea iar să-i ardă gâtul. Îl durea urechea. Poate că cel mai mult avea nevoie de-un somn bun. Asta, cel puțin, o putea face aici; intimitatea tatălui său nu părea să sufere prea multe intruziuni.

Chiar în momentul când își punea paharul pe brațul lat al fotoliului, se auzi un ciocănit tunător la ușa din față.

– Scrie „Sunați și Intrați” destul de clar, nu? Tatăl său însă pălise.

– Ăsta nu-i un pacient. Probabil sunt militarii. Mai bine să mergem să vedem. Hai și tu jos, Ted, bine? S-ar putea pe tine să te caute. Eu n-am făcut nimica. Doar am să ascund sticla asta sub scaun. Au devenit foarte anti-piața-neagră, dracu' să-i ia! Ce-or fi vrând? N-am făcut nimic. Abia dacă ies din casă...

Bombănind, coborî scara cu Bush imediat în urma sa. Ciocănitul implacabil răsună iar, înainte de-a fi ajuns la parter. Bush trecu pe lângă tatăl său, în sala de așteptare, se grăbi la ușă și o deschise larg.

Doi bărbați în uniformă stăteau pe prag. Purtau căști de oțel și arătau departe de a avea intenții pașnice. În spatele lor, pe stradă, aștepta un camion, cu motorul duduind zgomotos.

– Edward Lonsdale Bush?

– Eu sunt. Ce doriți?

– Absență la raportul Institutului Wenlock după depășirea termenului de călătorie-mintală. Ai dat de necaz și va trebui să ne urmezi.

– Uite ce e, sergent, tocmai eram în drum spre Institut!

– Pe scurtătură, nu? Ai tras la măsea – se simte de la o poștă! Mișcă!

Întinse mâna înapoi și-și apucă ranița de pe masa presărată cu reviste.

– Am notele aici, toate, cum vă spun, eram în drum...

– Lasă comentariile, sau te acuzăm de nesupunere și-o să te pomenești cu nasu' spre capătul care nu trebuie al unui pluton de execuție. Fuga-marș!

Privi în jur disperat, dar tatăl său se topise la loc în întuneric și nu-l putea vedea nicăieri. Îl zoriră pe Bush pe cărare, pe lângă zidul surpat de cărămidă unde avusese loc violul, îl îmbrânciră în mașina ce-i aștepta și trântiră ușa după el. Camionul se puse în mișcare.

Constată cu mirare că, pe drum, nu-și pierdu vremea în încordare ci, în loc de asta, se gândi cu drag la tatăl său. Bătrânul ajunsese cu spatele la zid, era vrednic de milă. Zilele puterii lui dubioase se sfârșiseră; acum situația era inversată sau așa ar fi fost dacă Bush mai apuca să se întoarcă la căsuța aia de nebuni.

Deși dihoniile familiale erau ireparabile, însuși acest fapt însemna că, printre furtuni, se înșirau și nenumărate perioade calme, perioade pline de cea mai binecuvântată pace dintre toate, pacea indiferenței, când toate lucrurile oribile fuseseră rostite. Semăna cu tema incestului care se presupunea, pe scară largă, că stătea la baza tuturor certurilor de familie: un amestec din interzisele cel mai bun și mai dulce, și ce era mai rău.

Apoi începu să se gândească la moartea mamei sale, testându-și reacțiile. Încă mai era cu gândul la asta, când camionul puse o frână violentă, făcându-l să alunece de-a lungul banchetei și să se izbească de portierele din spate cu o bufnitură. Acestea se deschiseră brusc, iar Bush aproape că se rostogoli afară.

În timp ce avea încă mâinile sprijinite pe sol, înainte de-a se fi ridicat între cei ce-l capturaseră, luă notă de împrejurimile amenințătoare dinapoia mașinii. Trecuseră pe sub o barieră, care acum se închidea la loc, instalată într-un zid înalt de beton. Lângă poartă stăteau santinele țepene, iar pe sub perete tândăleau vreo două haimanale. Pământul părea proaspăt eliberat, presărat cu pietriș.

Cei doi ostași îl conduseră pe lângă camion, spre intrarea unei clădiri masive, dar neimpunătoare. O vreme, nu-i veni să creadă că nimerise bine locul. Institutul se aflase pe-o stradă lăturalnică, liniștită, cu o parcare de mașini într-o latură și clădiri de cealaltă parte și vis-a-vis; avea fațada spre o companie de asigurări care încheia afaceri profitabile cu mintalizatorii.

Fu forțat să intre în Institut, înainte de-a găsi răspunsul cel mai simplu: sub regimul vrednicului general Peregrine Boit, Institutul fusese avansat în grad; tatăl său i-o spusese. Pur și simplu demolaseră restul străzii și înălțaseră un zid împrejurul incintei, astfel că acum Institutul putea fi apărat ușor și se ținea o evidență clară a tuturor celor ce intrau și ieșeau.

Pe dinăuntru, Institutul se schimbase foarte puțin. Într-adevăr, părea să fi intrat într-o perioadă de prosperitate; iluminarea era mai bună, pardoselile renovate; se instalaseră televizoare cu circuit închis, ecranele lor transmițând constant mesaje colorate. Biroul recepției se extinsese vizibil – acum în spatele lui stăteau patru bărbați în uniformă. Plictiseala și jena generate de uniformele lor contribuiau la transformarea atmosferei, cândva nepretențioasă, mai mult decât oricare alte modificări.

Gărzile prezentară o bucată de hârtie. Un recepționist în uniformă vorbi la un telefon silențios. Rămaseră cu toții în așteptare. În cele din urmă, recepționistul

dădu din cap, închise și spuse:

– Camera trei.

Gărzile îl escortară pe Bush până la camera trei – o cabină strâmtă pe coridorul principal – și îl lăsară înăuntru.

Încăperea era goală, cu excepția a două scaune. Bush rămase în mijlocul ei, în picioare, ținându-și strâns rucsacul, ascultând. Se părea că va scăpa ușor; toate ororile pe care le avusese în minte, pumnii în dantură, șuturile în testicule, toate acele gesturi caracteristice unui regim totalitar, se estompară puțin. Poate că militarii nu avuseseră alt ordin decât să-l aducă aici cât mai repede posibil pentru a-și prezența raportul. Spera că Howells încă mai lucra acolo; Howells îi lua întotdeauna raportul și – Bush recunoscuse demult simptomele – îl admira și-l invidia într-ascuns.

Anxietatea îl făcea să respire repede și superficial. Camera semăna cu o boxă, și îl lăsau să aștepte suspect de mult.

Intrase la ananghie. De n-ar menționa doar anul petrecut în plus – dacă puteau înțelege că dorise să se întoarcă, să lucreze concret, să raporteze. El era vedeta mintalizatorilor lor.

Sau – i-o luă creierul la fugă pe o altă pistă – dacă nu mai era bătrânul Howells, ci unul nou, care nu știa că-și depășise perioada alocată. Dar un om nou... un totalitarist... unul din oamenii lui Boit...

Fără a ști absolut nimic despre situația politică prezentă în afara celor câteva cuvinte pe care le lăsase tatăl său să-i scape. Bush începu să urzească în cap un complot teribil, în care era supus brutalităților, la rândul său, îi făcea și el pe alții să sufere umiliri. Părea că, odată cu dispariția mamei, mintea lui trebuia să-și găsească alte complicații cu care să se încarce. Evenimentele recente, ciocnirea cu banda lui Lenny, neașteptata lovitură din partea lui Stein, șocul de a descoperi cum izbândise Borrow fără efort ceea ce sperase el, știrea că maică-sa era moartă de câteva luni, erau prea mult pentru el. Se temea că nu va mai putea îndura și altceva.

Lăsându-se pe scaunul dintr-un colț, Bush își luă capul în mâini și lăsă universul să se legene și să bubuie în jurul său.

Gânduri de nedescris se revărsară printr-însul. Ca electrizat de un șoc, sări în picioare, rigid. Ușa subțire era deschisă, iar în pragul ei stătea un mesager. Era ceva în neregulă cu ochii lui Bush; nu-l putea distinge clar.

– Vreți să-mi fac acum raportul? întrebă, cu o tresărire.

– Da, dacă mă urmați.

Luară liftul până la etajul doi, unde se prezenta de obicei Bush la raport. O teroare macabră puse stăpânire pe el, ca premoniția unei mari nenorociri. I se părea că însuși interiorul Institutului se schimbase într-un fel, perspectivele și umbrele deveniseră mai neomenești, ascensoarele mai crude, în vreme ce grila metalică a cabinei se închidea în fața lui Bush ca niște colți. Când ieși pe culoarul

de sus, îl treceau toate sudorile.

– Mergem la Reggie Howells?

– Howells? Cine e Howells? Nu mai lucrează aici. N-am auzit în viața mea de el.

Sala de raport arăta la fel cum și-o amintea, cu excepția telebolului și a uneia sau două instalații în plus, care-i confereau un aer amenințător și-ți dădeau senzația că ești privit. De ambele părți ale mesei se aflau scaune, notesuri de raportat, vorb/imag-ul torcând leneș într-un colț. Bush încarnat stătea acolo, încleștându-și și descleștându-și pumnii, când intră Franklin.

Franklin fusese adjunctul lui Howells; era un bărbat porcin, palid, cu piele poroasă și vedere slabă. Ochii îi înotau înapoia unor ochelari cu rame de oțel. Nu prevestea nimic bun, iar acum Bush își amintea că nu-l simpatizase niciodată prea mult pe Franklin, nici nu încercase să se aibă bine cu el. Totuși, îi salută destul de afectuos – era o ușurare neașteptată să vadă un cunoscut, fie și Franklin. Acesta arăta mai bufnit, mai gras, mai înalt cu un cot.

– Stai jos și fă-te comod, domnule Bush. Lasă jos ranița.

– Îmi cer scuze că n-am raportat imediat, dar mama mea...

– Da. Institutul e condus mai eficient decât când te-ai aflat ultima oară aici. Pe viitor, ai să raportezi pe loc după revenirea în prezent. Câtă vreme respecți regulile, nu ți se poate întâmpla nimic rău. Priceput?

– Da, întocmai, înțeleg. Am să țin minte. Aud că Reggie Howells a plecat. Așa mi-a spus mesagerul.

Franklin îl privi și-și apropie ușor pleoapele.

– Ca s-o spunem pe-a dreaptă, Howells a fost împușcat. N-ar fi putut spune de ce, dar fraza „ca s-o spunem pe-a dreaptă” fu aceea care-l tulbură; era prea colocvială ca să se lege cu restul propoziției. Trase concluzia că s-ar putea să fie mai sigur să nu adauge nimic în legătură cu subiectul Howells; în același timp, deduse că lucrul cel mai neinspirat pe care l-ar putea face era cel pe care-l dorea mai mult: să-i dea lui Franklin în nasul său de porc.

Pentru a-și ascunde deruta, își puse vechiul rucsac flenduros pe masă și începu să-i desfacă fermoarul.

– Îl deschid eu pe ăsta, spuse Franklin, trăgându-l spre el. Îl împinse sub un aparat aflat lângă mâna lui dreaptă, privi la un panou de deasupra, mormăi și-l desfăcu dintr-o smucitură, deșertându-i conținutul între ei. Priviră amândoi talmeș-balmeșul de mizerie ce-l însoțise pe Bush într-un interval atât de lung de timp.

Înghețat de teamă, Bush își simți intestinele contractându-se. Simțul timpului i se perturbase în el, ca atunci când îl lovise Stein. Franklin întindea mâna spre nimicurile de pe masă, brațul mișcându-i-se perfect sub control, o figură multi-dimensională reprezentând seria de reacții complexe între sistemele nervos și muscular și forțele terestre gravitaționale, în care erau implicate și

presiunea aerului și judecățile optice; privind, Bush a putut vedea grosolana structură a gestului. În timp ce humerusul se abătea ușor înainte, cubitusul și radiusul se îndepărtau de el în pârghie, cu încheietura mâinii îndoită, falangele extinse cu aripile mutilate ale unei păsări; sub mâneca de serj albastru, pulsa limfa.

Dezgustat, Bush ridică privirea spre celălalt. Micii ochi astigmatici continuau să se holbeze la ei, izolați înapoia ochelarilor lor, dar chipul era un exemplu diagramatic golaș de craniu, o parte din carne fiind îndepărtată pentru a dezvălui dinții, palatul, labirintul urechii interne. O serie de mici săgeți roșii se pulverizară din fălcile căscate, prin aer, spre Bush, indicând fluxul de respirație a organismului, când acesta spuse:

– Portret de familie.

Citea de pe o foaie de hârtie pe care o culesese dintre gunoaiele de pe masă. Hârtia fusese mototolită. Organismul o netezise la loc și o examina.

Pe coală se vedea o schiță colorată, rudimentară, reprezentând un peisaj deșertic cu o mare metalică; dintr-un soare, dintr-un pom, ieșeau fețe. Încet, Bush își dădu seama că era o lucrare pe care o executase în devonian; mâzgălise pe ea titlul pe care-l citise organismul.

Închise ochii și mișcă din cap de la stânga la dreapta și invers. Când privi din nou, Franklin îi apăru iarăși normal, cu anatomia acoperită decent de costum. Boțise la loc desenul și-l aruncase în lături cu dezgust. Acum examina alte schițe, o serie întreagă făcută de Bush pe un bloc. Aceste schițe conțineau forme criptice care nu se transmutau niciodată pe de-a-ntregul în vreo formă recognoscibilă. Bush le îngrămădise pe pagină, încercând să le facă neinteligibile, sfidând sensul unidirecțional, violând toate duratele.

– Ce-s astea? întrebă Franklin.

Poate că doar am să-mi dreg vocea, își spuse Bush. Îl încerca o anume tensiune în gât. Totul era foarte neplăcut. N-avea nici un rost, desigur, – să explice... Își drese glasul, bucurându-se de o oarecare liniște când ușoara apăsare a mucusului încetă. Era eronat să presupui că evenimentele din spațio-timp puteau fi redate prin simboluri pe hârtie – eroare cardinală care ținuse omenirea bine înfiptă pe poziție încă de pe vremea primelor picturi rupestre. Poate că se putea inventa o cale de translație în spațio-timp. Dar asta se făcea în mod constant. O piesă muzicală...

– Caietele mele...

Dând din cap, Franklin îl acceptă ca răspuns adecvat. Puse cu grijă blocul pe un platou, la o parte, cu un gest studiat. Un moment, amenință să se dizolve într-o diagramă energetic-motorie, iar Bush se luptă să-și alunge senzația.

– Eu.... caietele mele...

Iluzia, orice-ar fi fost, trecuse. Timpul reveni la normal. Putea simți iar mirosul atmosferei stătute din cameră, putea auzi zgomote și sunetul slab al lui

Franklin moşmondind pe la echipamentele sale.

Franklin ridică de pe masă caietele și camera-brățară, măturând într-un taler lateral restul obiectelor, printre care şi fotografia unei femei.

– Obiectele personale îți vor fi înapoiate mai târziu.

Prinse primul carnet în miniscannerul de pe perete și-l lăsă să meargă. Vocea imprimată a lui Bush umplu încăperea, iar recorderul din spatele lui Franklin o redigeră.

Franklin ședea la locul său fără nici o expresie, ascultând. Bush începu să pianoteze cu degetele pe masă, apoi și le retrase pe genunchi. Carnetele consumară câte douăzeci și cinci de minute că să se deruleze fiecare, fiind patru și jumătate la număr, pline de rapoarte, întinse pe toată durata lunilor pe care le petrecuse departe de casă. Când un carnet se golea, Franklin îl insera pe următorul, fără nici un comentariu. Fusese instruit să-i facă pe oameni să se simtă strâmtorați; cu doi, trei ani în urmă ar fi tușit și s-ar fi foit în atmosfera neplăcută; acum, o făcu Bush în locul lui.

Rapoartele fuseseră concepute pentru urechile lui Howells, ale genialului Howells care întâmpina cu bucurie orice verzi și uscate. Conțineau puține informații noi despre trecut, deși era asigurat un fragment solid în legătură cu phragmocerele, iar Bush făcuse cercetări veritabile de-a lungul anilor timpurii, tot mai lungi pe măsură ce se îndepărta înapoi în timp, prin intermediul efectului în scădere al frânării Pământului de către Lună cu ajutorul fricțiunii mareice. Confirmase faptul că, la începutul perioadei cambriene, un an conținea 428 de zile. Mai notase cu migală și efectele psihologice ale CSD-ului și ale călătoriei-mintale. Acum însă, prea mult din raport semăna cu o sporovăială leneșă despre oamenii pe care-i întâlnise în hoinărelile sale prin timp, alternate cu însemnări artistice. Când ultimul carnet se apropie de sfârșit, după aproape două ore de ascultare, abia dacă era în stare să ridice privirea spre Franklin, care în tot acest timp păruse să-și mărească proporțiile, în vreme ce Bush se contractase.

Franklin vorbi destul de blând:

– Care crezi că ar fi obiectivele acestui Institut, Bush?

– Păi... A început ca un centru de cercetări pentru analiza mintală, amplificând descoperirea subminții – teoria ei. Nu am pregătire științifică, așa că mă tem că n-o pot enunța prea precis. Dar Anthony Wenlock și cercetătorii lui au descoperit aplicațiile CSD-ului și au deschis noi perspective ale minții, care ne-au ajutat să învingem barierele pe care le-au ridicat pentru a se apăra pe ei înșiși de spațio-timp, și astfel s-a dezvoltat călătoria-mintală. Simplificat vorbind. Vreau să zic, înțeleg că încă mai există paradoxuri de demontat, dar... Mă rog, oricum, astăzi Institutul e Cartierul General al călătoriilor-mintale, dedicat unei mai mari înțelegeri științifice a... În fine, a trecutului. Așa cum am spus, eu...

– Cum ai spune că ai servit acea „dedicare pentru o mai mare înțelegere științifică”, așa cum spuneai?

Recorderul continua încă să bâzâie, reținând pentru posteritate ipocrizia din glasul său. Știa că e prins în capcană. Cu un efort, spuse:

– N-am pretins niciodată că aș fi un om de știință. Eu sunt artist. Dr. Wenlock însuși m-a intervievat. Considera că puterea de pătrundere artistică este la fel de necesară precum cea strict... să zicem, științifică. De asemenea, au descoperit că eram un subiect deosebit de bun pentru călătoria-mintală. Pot voiaja mai departe și mai repede decât majoritatea mintalizatorilor, și pot să ajung mai aproape de momentul prezent. Știți toate astea. Sunt înscrise în dosarul meu.

– Dar cum ai spune că servești „dedicarea pentru o mai mare înțelegere științifică" despre care vorbești atâta?

– Cred că, după părerea *dumitale,* nu prea bine. Am mai spus, nu sunt om de știință. Mă interesează mai mult – mă rog, m-am străduit cât am putut– dar mă interesează mai mult oamenii. La dracu', am făcut treaba pentru care am fost plătit. De fapt, mi se datorează chiar o mică plată retroactivă.

Franklin clipi cumva, ca și cum ar fi urmat să se dedice unui hobby.

– Aș spune că, așa cum o dovedesc rapoartele astea ale dumitale, ai neglijat aproape complet latura științifică a lucrurilor. Ți-ai pierdut vremea cu pozne. Nici măcar nu te-ai ținut de era în care fuseseși consemnat.

În sinea sa, Bush simțea adevărul spuselor lui Franklin. Acest lucru – din fericire, poate – îl făcu să se abțină de la orice comentariu. În schimb, își raclă gâtlejul; pumnul în dantură, șutul în testicule, se apropie iar.

– Pe de altă parte, ai cules mult material despre oameni. Bush dădu din cap. Observase că lui Franklin nu-i păsa prea mult de lipsa răspunsului său, și se simțea puțin mai bine.

Franklin se aplecă peste birou și-și îndreptă un deget spre chipul lui Bush de parcă dintr-o dată ar fi depistat ceva ciudat în încăpere:

– Obiectivele acestui Institut s-au schimbat din vremurile tale, Bush. Ești depășit – avem lucruri mai importante despre care să ne facem griji acum decât „mai marea înțelegere" a dumitale. Mai bine să-ți scoți ideea asta din minte. Dar nici n-a fost vreodată prea adânc înrădăcinată acolo, nu? Ei bine, acum suntem de partea dumitale.

Privi atent să vadă efectul acestei admonestări asupra lui Bush, cu un rânjet pe față. Bush lăsă capul în piept, rușinat de-a fi găsit un sprijin atât de josnic pentru trădarea sa în fața științei. Considerându-se artist, se gândise la sine cu îngâmfare ca aflându-se într-o oarecare opoziție cu știința, susținător al particularului împotriva generalului; văzu, deodată, cât de slabă, cât de insipidă era o asemenea noțiune; prostiile de acest fel ajutaseră celălalt soi de opoziție în fața științei, pe care o recunoștea – poate după însuși mirosul acelei încăperi apăsătoare – ca întru totul antitetică față de valorile omenești. Greșise rău dacă Franklin putea spune – fie și ca pe o glumă acră – că erau amândoi de aceeași parte.

Curajul îi reveni. Se ridică.

– Aveți dreptate. Sunt demodat! Sunt o hahaleră! O. K., îmi dau demisia de la Institut. Am să-mi prezint imediat cererea.

Celălalt își permise un clipit din ochi.

– Stai jos, Bush, încă n-am terminat. *Ești* demodat, precum spui. Sub actualul sistem de angajări, și cât timp durează starea de urgență – ai dedus, presupun, că *suntem* în stare de urgență? – nimeni nu-și poate părăsi slujba.

– Eu aș putea pleca. Pur și simplu aș refuza să mai mintalizez!

– Atunci ai ajunge în pușcărie, sau poate chiar mai rău. Stai jos, sau va trebui să chem pe vreunul din noii noștri angajați? Mai bine! Uite ce e, Bush, am să ți-o spun de-a dreptul – economia s-a dus de râpă pentru că toți oamenii mintalizează, se duc cu miile, cu sutele de mii! Fac rost de CSD la negru; sosește din străinătate. Sunt elemente dezafectate și reprezintă o amenințare față de regim – față de dumneata și de mine, Bush. Vrem să trimitem în mintal oameni care să controleze ce se întâmplă, oameni cu experiență. Ai face treabă bună acolo, cu talentele dumitale – și e o treabă bună, și plătită gras, are grijă generalul de asta. O lună de antrenament intensiv, și te vom trimite înapoi cu acte în regulă, cu condiția să fii sensibil.

Încercând să deslușească spusele celuilalt, Bush întrebă:

– Sensibil? Cum adică, sensibil?

– Folositor. Un organ în funcțiune al comunității. Trebuie să renunți la ideea asta de a-ți fugări propria personalitate de-a lungul veacurilor.

După ce lăsă ideea să se așeze, Franklin adăugă:

– Uită toată treaba aia cu vrutul să fii artist. Toate astea s-au terminat, s-au dus! Nu mai e piață de desfacere, nici ocazii pentru operele de artă, și oricum ți-ai ieșit din mână, nu? Ți-a dovedit-o Borrow, cu siguranță!

Bush înclină capul. Apoi își sili ochii să-i înfrunte pe cei lunecoși, ascunși de lentilele mici, care-l priveau din partea cealaltă a mesei.

– O.K., reuși el să spună. Era o supunere completă în fața argumentelor lui Franklin, acceptarea a tot ceea ce spusese, recunoașterea faptului că nu era de folos în nici un rol decât în acela al spionului, al iscoadei sau al informatorului, sau cum i-or fi zicând ei: dar, chiar și în timp ce se dădea pe mâna celui pe care-l identifica instinctiv ca fiindu-i dușman, îi renășteau curajul și dârzenia, căci în asta își vedea singura șansă ca artist: de a se deplasa iar în calitate de mintalizator; vedea, îndeosebi, că era mai puțin artist cât călător-mintal, primul dintr-o nouă speță al cărui întreg *metier* era călătoria-mintală, că mai degrabă ar fi murit decât să-și piardă această aparte libertate a minții; și, ca un corolar al respectivei descoperiri, constata că prin înțelegerea propriei sale personalități pe aceste baze putea, în cele din urmă, să ajungă la a oferi o nouă formă de artă exprimând perspectiva schimbată asupra lumii, noul și schizofrenicul *zeitgeist*

O clipă doar, în timp ce-l privea pe Franklin, pe Bush îl năpădi o uriașă

bucurie; vedea că încă mai are șansa de a-i vorbi lumii (sau unei părți a ei) despre viziunea lui, viziunea lui unică; iar apoi se gândi cât de nesemnificative va face să pară simulacrele imaginii lui Roger Borrow; și, prin acest pas mărunt, reveni la realitate, la zumzetul recorderului, la nasul și ochelarii lui Franklin.

Era rândul lui Franklin să se ridice.

– Dacă aștepți la parter, îți vor aduce jos bunurile personale.

– Și onorariul?

– *Și* onorariul. O parte din el. Restul se va achita sub formă de credite post-urgență. Apoi vei putea pleca acasă. Cursul următor începe luni; până atunci ești liber – să nu faci vreo prostie, firește. Te va lua o mașină dis-de-dimineață, luni. Să fii gata! Priceput? Ironia îl făcu pe Bush să spună:

– Ei, mi-a făcut plăcere să te revăd iar, Franklin. Și ce părere are dr. Wenlock despre toate schimbările astea?

Franklin clipi din ochi ca de obicei.

– Ai lipsit prea mult, Bush. Wenlock și-a pierdut mințile de câtva timp. Ca s-o spunem pe-a dreaptă, e internat într-un sanatoriu de nebuni.

Analogia cu ceasul

Începea să plouă când trecu pe lângă cioturile cariate ale copacilor și zidul sub care zăcuseră laolaltă violatorul și violata; urcă treptele spre a descoperi că tatăl său încuiase ușa. Abia după mult sunat și bătut și strigat prin cutia de scrisori, îl convinse pe bătrân să coboare și să deschidă.

Tatăl său absorbise aproape tot restul de whisky. Cu salariul retroactiv al lui Bush mai cumpărară în cursul serii și fură beți toată noaptea și ziua următoare. Beția era un substitut de nădejde al prieteniei pe care n-o puteau închega pe de-a-ntregul. Mai ajuta și să se șteargă teroarea din mintea lui Bush.

A doua zi, joi, James Bush își luă fiul în vizită la mormântul mamei sale. Erau amândoi treji și gravi, simțind nevoia unei doze de melancolie. Cimitirul era străvechi și abandonat, cocoțat pe o colină atât de abruptă și vântoasă încât iarba nu creștea decât pe o coastă a dealului. Părea un loc necaracteristic pentru odihna lui Elizabeth Lavinia, Soția Iubită a lui James Bush. Bush se întrebă pentru prima oară cum s-o fi simțit mama lui în ziua aceea lungă când el fusese încuiat afară în grădină. Acum ea era încuiată afară definitiv, cu sufletul azvârlit pe o plajă mai abruptă și mai lungă decât oricare alta cunoscută în istoria Pământului.

– Părinții ei erau catolici. Ea a abandonat orice credință la vârsta de șase ani.

Șase ani? Părea un moment neobișnuit să te lepezi de orice credință; tatăl lui ar fi putut spune la fel de bine „la șase dimineața”.

– La șase ani i s-a întâmplat ceva care a convins-o că nu există Dumnezeu. Nu mi-a spus niciodată ce anume.

Bush nu zise nimic. Tatăl său evitase subiectul religiei de când revenise el de la întrevederea cu Franklin. Acum începu să fluiere în surdină, enervant, pentru a contracara avantajul bătrânului Până și ideea de religie îl irita.

Nu credea povestea cu pierderea credinței maică-sii, sau ce-o fi fost, la vârsta de șase ani. Dacă s-ar fi petrecut un asemenea eveniment, ar fi auzit adesea despre el de la amândoi părinții, care nu erau deloc oameni să-și ascundă necazurile.

– Mai bine să mergem acum înapoi, tată, aș zice.

Își foi picioarele pe loc. James Bush nu se clinti. Stătea cu privirea în jos la mormântul soției sale, scărpinându-și absent o bucă. Observându-l, Bush își văzu tatăl afișând una din expresiile sale cuvioase, care fu urmată de ceva mai sincer poate, eventual o senzație goală și generală de nedumerire în legătură cu ce aveau să facă, la urma urmei, cu viața, el și Ted și restul omenirii. Bush o găsi mai alarmantă decât expresia de pioșenie; era destul de conștient de unde-i preveneau propriile lui autochestionări enervante. Spera ca anii de flirtare cu credința ai tatălui său să fie morți și îngropați; acum, o reînviere s-ar fi dovedit incomodă.

– Pare că va ploua.

– Pur și simplu nu știe în ce relații e cu Dumnezeu. Dar a vrut să fie înmormântată aici. „Motivele noastre își trăiesc propriile lor existențe”, cum zice poetul Skellet.

– Putem lua un autobuz până acasă?

– Da. Te-ar surprinde – în zilele astea nu mai poți face rost de-o piatră de căpătâi nici pe bani, nici din dragoste. O vezi pe asta? Eu singur am făcut-o. Cum îți place, Ted? Beton armat, și am scris cuvintele înainte să se fi uscat.

– Foarte profesionist.

– Nu crezi c-ar fi fost mai bine să scriu doar „E. Lavinia”? Niciodată n-a folosit numele Elizabeth.

– E foarte bine așa cum e, tată.

– Mie mi-a plăcut.

– Da.

– Îmi pare rău că n-ai fost aici la ceremonie. Fără tine, părea că nu-i totul în regulă.

Astfel se sfârșise viața ei, nu numai sub dâmbul acela unde firul de apă ce cobora colina începuse deja să erodeze o latură, ci în schimbul de vorbe neînsemnate între soțul și fiul ei. În timp ce-și spunea asta, Bush simțea convingerea că nici unul din ei nu va mai veni vreodată aici. Exista o limită a inutilității pe care s-o poată îndura oamenii.

– Dar nu e totul afurisit de inutil? întrebă. Cine-a fost ea? Nu știu, și mă-ndoiesc că știi dumneata. A avut vreun rost viața ei – și dacă da, care? Când? Când avea șase ani? Dacă povestea asta e adevărată, atunci restul vieții ei a fost o coborâre, și ar fi făcut mai bine să-și trăiască zilele de-a-ndăratelea, cu cancerul

vindecându-se iar ea întinerind la loc și, în cele din urmă, câștigându-și credința din fragedă pruncie!

Se ținea în echilibru pe buza spaimei, și începură să se îndepărteze de mormânt. Tatăl său spuse:

– N-am pus întrebări de soiul ăsta când ne-am cununat.

– Iartă-mă, tată. Hai să mergem acasă. N-am vorbit serios – dumneata ai avut întotdeauna mai mult bun simț decât mine. Pur și simplu...

– Tu ai fost tot restul vieții ei, la fel de mult ca mine.

– Astea-s toate prostii, doar dacă nu crezi că întreaga existență a speciei umane nu are alt scop decât să zămislească o altă generație, și alta...

Bătrânul porni grăbit în josul colinei, spre poarta dărăpănată, plină de arșinic.

Era o zi friguroasă. Casa dentistului era pătrunsă de umezeală și prânziră pe sponci, cu cartofi prăjiți și sare. Duceau lipsă de mâncare, și le era copleșitor de scumpă. În timpul după-amiezii, Bush citi câteva reviste vechi din sala de așteptare. Ca prin miracol, apăru un pacient, cu mâna la falca în care-i supura o gingie infectată, iar Bush, deranjat, strâmbă din nas.

Prin intermediul paginilor deformante ale revistelor își formă o imagine a factorilor ce duseseră treptat la situația prezentă. El călătorise prin viață nepăsător, certându-se, făcând dragoste, vorbind, pictând, fără nici o statornicie a apetiturilor sau referință la curentele ce străbăteau generația lui. Vedea acum că una din reacțiile ocazionale contra unei societăți industriale puternic energizată se afirmase cu câțiva ani în urmă, exprimându-se sub forma unei slăbiciuni pentru gloriile luminii-de-gaz din epoca victoriană demult apusă. Asemenea reacții se istoveau curând, dacă nu aveau nimic din ce să se alimenteze, și o nouă nebunie se ivea să distragă atenția. Dar în anii 2070, noutatea o constituise călătoria-mintală, sau posibilitatea ei, care mai degrabă ațâța nostalgiile publicului decât să le înăbușe. Într-un timp surprinzător de scurt, cu siguranță pe la jumătatea anilor ‘80, civilizațiile avansate ale lumii se reorientaseră spre trecut – îndepărtatul trecut preistoric– de vreme ce, în mod paradoxal, acesta era cel mai ușor de atins, a doua lege a termodinamicii neextinzându-se spre a acoperi amplitudinile inferioare ale minții omenești. Crescuse o generație ce se consacrase pe sine, cu energiile și capacitățile ei, evadării din propriul timp. Avuseseră de suferit toate activitățile umane, de la afacerile turistice (nisipurile Floridei, plajele Mediteranei erau la fel de pustii ca în vremurile victoriene) până la industria oțelului, de la divertisment până la filosof ie.

În plin clocot al surpării lumii, singure Institutele Wenlock prosperau. Acolo te puteai înrola la cursuri cu preț moderat pentru a deprinde disciplina Wenlock care desfereca vechile stavile ale minții. Acolo puteai cumpăra drogurile care te ajutau să-ți croiești drum către mările bântuite de pleziozauri. Și la stațiunile-mintale, proprietăți ale Institutului Wenlock, te puteai ține, la un tarif

convenabil, ancorat în lumea timpului ce trecea, dispărând – pe vecie– dacă te țineau banii.

Asemenea altor sisteme umane, sistemul Wenlock, deși la fel de umanitar ca și fondatorul său, era imperfect. În multe țări, fusese denunțat drept un monopol periculos; în altele, intrase imediat sub jurisdicția guvernului. Și, desigur, persoane mai puțin bine-intenționate pătrundeau secretele disciplinelor și drogurilor lui și scoteau pe piață versiunile lor proprii. Un singur frigider, în mai mult de-o singură locuință goală, conținea casolete cu sânge și culturi de țesut, în vreme ce familia dezertoare trăgea chiulul în Gondwanaland.

În sânul imperiului Wenlock, de asemenea, nu mergeau toate bine. Un articol apărut în „Lumea dentară” pe luna ianuarie a anului trecut, intitulat „Disciplina și plata stomatologică”, aduse pentru prima oară în atenția lui Bush numele de Norman Silverstone, regăsindu-l apoi din nou într-una sau două reviste giorsuite. Așa cum sublinia comentatorul, întreaga teorie a călătoriei-mintale se baza pe puține fapte și o mulțime de supoziții, cam la fel cum o făcuseră și teoriile psihanalistului Sigmund Freud, la sfârșitul secolului nouăsprezece și prima jumătate a secolului douăzeci. Silverstone juca rolul lui Jung pe lângă Freud-ul lui Wenlock. Deși nimeni nu putea contesta realitatea călătoriei-mintale, existau mai mulți ce negau că interpretarea lui Wenlock asupra ei era cea corectă. Cel mai puternic dintre aceștia era prietenul și asociatul de odinioară al lui Wenlock, Norman Silverstone. Silverstone susținea că mintea omenească poate fi, cu siguranță, eliberată de bariera psihică îndărătul căreia își clădise supremația ferecată în timp asupra restului lumii animale; afirma, însă, că mai sunt de eliberat mult mai multe puteri extraordinare, și că limitările călătoriei-mintale, care tăiau accesul majorității ființelor omenești către perioadele istorice, erau o dovadă a faptului că disciplina nu reprezenta decât un fragment – probabil un fragment distorsionat – al unui întreg mult mai mare.

Silverstone era o fire retrasă, un om care refuza să fie fotografiat sau să dea interviuri, iar contribuțiile sale ocazionale la dispută erau atât de absurde încât abia dacă se putea spune că ar fi construit o opoziție cine știe ce formidabilă față de Wenlock. Cu toate acestea, el și discipolii săi ofereau un instrument ce se vedea util guvernelor de a ține în mână administrarea institutelor și stațiunilor-mintale locale.

Din motive evidente, șirul revistelor vechi se întrerupea în zilele revoluției, dar Bush avea impresia că poate întrezări destul de clar mersul ulterior al evenimentelor. În majoritatea țărilor, condițiile severe de criză fuseseră accentuate de falimentul pieței mărfurilor; șomerii porneau marșuri asupra capitalelor; înfometații se revoltau; era nevoie de guverne mai aspre, atât pentru cei avuți, cât și pentru săraci, deși din motive diferite. Bush stătea în odaia neîngrijită, născocind lipsuri.

Condițiile instabile n-aveau să dureze. Națiunile urmau să-și revină, așa

cum își mai reveniseră și înainte. Primise deja un semnal cum că regimul generalului Boit putea fi de durată limitată – aproape un semn mistic, deși la vremea sa trecuse aproape neobservat. Pe când stătea în camera trei, încuiat într-un soi de criză și așteptând convocarea înaintea lui Franklin, apăruse Femeia întunecată. În acel moment, gândurile-i erau prea preocupate pentru ca această vizitatoare din viitor să-și înregistreze pe deplin prezența. Acum însă își dădea seama că, oricât era ea de umbrită, arăta vag luminoasă, întru totul asemănătoare fantomelor din panoramele așa-zis victoriene la care-l ducea mama lui în copilărie. Nu putea însemna decât un singur lucru: că, în epoca ei, stătea în exterior; cu alte cuvinte, în viitor Institutul va fi demolat, ceea ce demonstra că aripa protectoare a generalului nu se va afla pe veci în acel loc. Pe veci nu, dar pașnica lui fantomă se putea găsi cu cinci sute de ani în viitor, ceea ce însemna foarte mult. Ei bine, cel puțin exista o speranță. Lucrurile cele mai groaznice aveau să treacă.

Privi în jurul său, prin sala de așteptare. Nu era cu el în acest moment. Oricât de credincioasă o fi fost, trebuia să se bucure și ea de puțin timp liber. Apoi își spuse: O fi poate o plăsmuire din imaginația, din inima mea? Nu cumva sunt dezechilibrat radical, rând pe rând laș și peste măsură de îndrăzneț, inhibat și obsedat sexual? Poate că Femeia întunecată nu e decât o proiecție a personalității mele disociate.

Era însă mai mult de-atât. Era viitorul, care din motive numai de el știute îl ținea sub ochi. Viitorul se afla pretutindeni în epoca lui, de parcă i-ar fi îndiguit generația și i-ar fi abătut valurile furiei, astfel ca torentul de nemulțumire să-l ocolească, lăsându-l olimpian și singur! Descoperiseră o cale de-a se deplasa de-a lungul veacurilor omului.

Bush încercă să facă speculații asupra viitorului, renunță și se strecură afară din casă să facă o plimbare. De când fusese pus sub ordinele de instrucție ale lui Franklin nu mai putea raționa constructiv. Viața sa era pe cale să se răstoarne cu josul în sus. Într-adevăr, aproape că nu înțelegea ce se întâmplă. Noaptea, i se părea că aude vocea mamei sale.

Încercă să se gândească la Ann, dar ea părea tot atât de îndepărtată ca și devonianul unde o găsise. Încercă să se gândească la tatăl lui, însă n-avea nimic nou la ce să se gândească. Se gândi la doamna Annivale, pe care între timp o întâlnise, dar asta-l făcea să se simtă jenat. Doamna Annivale nu era nici pe jumătate atât de oribilă cum și-o închipuise. Avea, socotea el, cam aceeași vârstă cu Bush și totuși păstrase o anume tinerețe. Zâmbea plăcut, era prietenoasă și dezinvoltă, părea să-l placă sincer pe bătrân, iar mintea ei nu părea întru totul banală. Dar doamna Annivale nu era treaba lui.

Se întoarse. Nu exista nici un loc unde să dorească să se ducă, iar străzile pustii și murdare îi repugnau. Își aminti că în studioul său devastat era o cutie cu lut pe care-l folosea la modelaj; poate că-și va găsi o preocupare cu asta, deși își

simțea inspirația stinsă până la ultima scânteie.

Când cocoloșul pe care-l modela începu să semene cu capul lui Franklin, se lăsă păgubaș și intră în casă.

– Ați avut o zi bună? îl întrebă doamna Annivale, coborând la parter.

– Grozavă! Ne-am dus la mormântul mamei azi dimineață, iar după-amiază am citit cu mare plăcere niște reviste din ultimii doi ani.

Femeia îl privi și zâmbi.

– Vorbiți foarte asemănător cu tatăl dumneavoastră. A propos, a adormit – n-aș vrea să-l trezesc. Mă duc doar până acasă să-mi iau răzătoarea; în seara asta am să vă fac o budincă cu brânză. De ce n-ați face doi pași cu mine? Încă n-ați văzut unde stau.

Posomorât, o însoți. Casa ei era luminoasă și curată, și părea să conțină foarte puțin mobilier. În bucătărie, Bush întrebă:

– De ce nu vă mutați la tata, să faceți economie la chirie și la celelalte, doamnă Annivale?

– De ce nu-mi spui Judy?

– Pentru că nu știam că așa vă cheamă. Tata vă spunea întotdeauna doamna Annivale, când îmi vorbea despre dumneavoastră.

– Ce oficial! Sper că dumneata și cu mine nu avem de ce să ne formalizăm, nu-i așa?

Stătea alene lângă el, privindu-l, arătându-și puțin dinții.

– V-am întrebat de ce nu vă mutați la tata.

– Să zicem că-mi plac bărbații mai tineri?

Tonul pe care vorbea și expresia ochilor erau inconfundabile. Totul părea convenabil, își spuse Bush. Patul ei va fi curat, bătrânul dormea în vecini, ea știa că el pleacă săptămâna viitoare. Neînfrânat, trupul său îi dădu de veste că-i plăcea ideea.

Grăbit, se întoarse cu fața în altă parte:

– Ei, e strașnic de drăguț că te îngrijești de el, Judy.

– Ascultă, Ted...

– Ai luat răzătoarea de brânză? Să mergem, mai bine, să vedem dacă tatii îi e bine.

Merse în fața ei la înapoiere, simțindu-se ca un prost; era evident că la fel se simțea și ea, după felul cum sporovăia. Dar, la urma urmei... ei bine, ar fi fost ca un incest. Existau unele lucruri la care trebuia să tragi linie, Indiferent cât de mare epavă morală erai!

Deși nu era cazul, Judy Annivale părea să-și închipuie că îl jignise pe Bush, și era obositor de amabilă cu el. O dată sau de două ori, trebui să se refugieze în studioul său, lângă bustul pe jumătate plămădit al lui Franklin. Și, în ziua când urma să vină mașina după el, Judy îl urmă în studio.

– Las-o baltă! aruncă el. Distingea moartea în ridurile din jurul gurii ei.

– Nu fii nesociabil, Ted! Vroiam să văd ce faci pe tărâm artistic. Îmi închipuiam cândva că și eu sunt artistă.

– Dacă vrei să te joci cu lutul meu, dă-i drumul, numai nu te ține după mine! Încerci să-mi fii ca o mamă, sau ce?

– Chiar crezi că ți-am arătat semne de mămoșenie, Ted? Bush ridică din umeri. El n-avea nici o morală. Poate că lăsa să-i scape o ocazie bună, pe care mâine o va fi pierdut pentru totdeauna.

James Bush își iți capul în hambar.

– Deci aici v-ați băgat?

– Tocmai spuneam cât de mult admir talentele artistice ale lui Ted, Jim. Și eu am fost mai demult un pic artistă, când eram fată. Sunt sigură că toate largile perspective ale trecutului prin care ai călătorit te-au ajutat, fără îndoială, foarte mult.

Poate să fi trecut o șoaptă de suspiciune prin creierul lui James Bush. Iritat, spuse:

– Prostii, băiatul n-a văzut mai nimic! Ești la fel ca majoritatea oamenilor – se pare că nu-ți dai seama cât de bătrân e Pământul și cât de puțin din trecut le e accesibil chiar și mintalizatorilor.

– Of, nu-ncepe iar cu analogia aia cu ceasul, tată! Bush mai auzise și altă dată piesa asta.

Tatăl său însă bloca ieșirea. Chinuit, îi explică lui Judy o diagramă standard de manual școlar, diagramă în care se presupunea că Pământul a fost creat la miezul nopții. Urmau apoi lungile ore de întuneric fără nici o formă de viață, vremea focului, a unei atmosfere ostile și a ploilor îndelungate, timpurile pre-cambriene ale erei cryptozoice, despre care foarte puține se știau sau se puteau ști. Perioada cambriană marca începutul fosilelor înregistrate, și nu survenea până la ora zece de pe cadran. Reptilele uriașe și amfibienii își făceau apariția odată cu perioada carboniferă in jurul orelor unsprezece și dispăreau pe la douăsprezece fără un sfert. Apariția omenirii se plasa cu douăsprezece secunde înainte de ora amiezii, iar timpul scurs din epoca de piatră până în prezent echivala cu o fracțiune de secundă.

– Asta și înțelegeam eu prin perspective! făcu Judy pe deșteaptă.

– Se pare că ți-a scăpat esențialul, draga mea. Toate aceste mărețe milioane de ani la care se referă cu atâta dărnicie călătorii-mintali în convențiile lor nu sunt decât ultimele zece minute de pe cadran. Omul e un lucru neînsemnat, scurta lui viață nu numai că s-a sfârșit, dar a și început în somn.

– Analogia cu ceasul e înșelătoare, interveni Bush. Nu lăsă loc pentru imensul viitor, de mai multe ori cât tot timpul care-a trecut. Ai impresia că ceasul ăsta al tău pune totul în perspectivă, dar în realitate îl distruge.

– Bine, dar viitorul nu-l putem vedea, nu?

Întrebarea era fără răspuns, cel puțin pentru un scurt răstimp.

Mașina îl lăsă pe Bush la centrul de instrucție dimineața la 10:30. Până la amiază, hainele civile îi fuseseră luate, pentru a fi înlocuite cu o uniformă kaki aspră; capul îi fusese ras; se cufundase într-o baie dezinfectată rece; îi făcuseră vaccinuri împotriva febrei tifoide, a holerei și tetanosului și contra vărsatului; îl examinaseră să vadă dacă nu suferea de vreo boală venerică; i se înregistraseră amprentele digitale, retinale și vocale, și mărșăluise pe la sala de mese pentru un prânz gătit prost.

Cursul propriu-zis începu la orele 13:00 punct, iar de atunci și până la sfârșitul lunii dură aproape neîntrerupt.

Bush fu încorporat în Plutonul Zece, sub comanda unui anume sergent Pond. Pond își conduse oamenii printr-o succesiune de sarcini dificile sau de-a dreptul imposibile. Trebuiră să învețe marșul și chiar fuga în cadență. Trebuiră să învețe răspunsul la ordine date de vocea omenească de la un sfert de milă distanță, dacă o asemenea denumire ar fi fost potrivită pentru zgomotele emise de către sergentul Pond, care răcnea cu cel mai răgușit și respingător timbru pe care-l avea. Fură siliți să învețe a escalada pereți de cărămidă și a cădea pe ferestrele etajelor superioare; să învețe urcușul pe frânghii și trecutul prin iazuri cu apă stătută; să învețe cum se sapă gropi absurd de adânci și cum să se sugrume între ei; să împuște și să înjunghie, să înjure și să asude, să mănânce gunoi și sa doarmă ca niște morți. Pentru început, o parte sardonică a creierului lui Bush se amuză ținându-se la distanță și observându-i acțiunile. Din când în când, ieșea în față și spunea: „Scopul acestui exercițiu e de a te face să fii mai puțin un individ și mai mult o mașină de executat ordine. Dacă treci podul ăsta de funii fără să cazi pe stâncile de sub el, ai să fii mai puțin uman decât ai fost înainte s-o fi încercat. Înfulecă dumicatul asta de plăcintă de leu-de-mare și vei fi și mai puțin artist decât erai ieri”. Dar latura sardonică a creierului lui Bush fu curând anesteziată de constanta activitate fără sens. Era prea obosit și buimăcit pentru a-i mai înflori spiritul critic, iar vuietul gros al vocii lui Pond înăbușea șoapta inteligenței sale.

Cu toate acestea, era destul de lucid ca să nu remarce activitățile unora dintre camarazii săi recruți. Majoritatea, marea majoritate, acceptau și sufereau la fel ca el, lăsându-și deoparte eul intim, găsind mai convenabil să îndure. Mai existau și două mici minorități; una consta din acei nefericiți ce nu se puteau despărți de propria lor personalitate. Se prezentau la paradă târziu, cu ghetele prăfuite; nu puteau înghiți mâncarea; o luau la stânga când restul coteau la dreapta; aproape că se înecau în bălțile împuțite; uneori, în loc să doarmă noaptea, plângeau.

Cealaltă mică minoritate se autointitulase „Trupeții Prăvăliei-de-mațe”. Erau cei care se bucurau de insultele sergentului Pond, care se desfătau cu umilințele din careul cazărmii, care se născuseră pentru a împunge manechine de

zegras. Și, în timpul liber, beau ca porcii, îi băteau pe membrii celeilalte minorități, vomau prin surprindere pe dușumea, îl lingeau în cur pe Pond și, în genere, se comportau ca niște eroi.

Mai furnizau și coloana vertebrală și spiritul plutonului, iar Bush avea să se întrebe mai târziu dacă ar fi supraviețuit întregului curs nefiind animat de dorința de a se dovedi la fel de bun și de dur ca ei.

Își dădu toată silința și reuși să strălucească în tot restul cursului, mai ales în poligonul de trageri, unde plutonul se cocea în fiecare luni și joi dimineață, într-un decor arid. Aici, învățară să tragă cu arme luminice, care poate (sau, mai probabil, poate că nu) aveau să devină piese standard ale echipajului lor ulterior. Armele luminice lansau fascicule pulsatorii de lumină coerentă ce puteau arde o mică gaură neagră și curată drept printr-un om aflat la jumătatea de milă. Dar nu atât potențialul ucigaș, cât latura artistică a armei îl atrăgea pe Bush. Țeava aceea suplă de metal funcționa cu substanța de bază a tuturor pictorilor, lumina: o ordona, o organiza; laserul de rubin pe care-l conținea scuipa lumina într-un interval de câteva milisecunde, propulsând-o în raze paralele, monocrome, spre țintă. În timp ce Bush își pârjolea panourile simțea că se dedă unicului scop artistic ce-i rămăsese omului în timpul stării de urgență.

Printre toate marșurile, urmăririle și luptele simulate cărora le era supus Plutonul Zece, aveau loc și lecturi pe diferite subiecte. Atunci plutonul se așeza pe bănci, într-o binecuvântată pace momentană, iar Bush profita uneori de aceste perioade pentru a se întreba care o fi fost scopul cursului.

În mod vizibil, fusese compilat în grabă din alte cursuri militare consacrate, dar nu putea vedea că ar avea prea mare legătură cu viitorul său de agent, așa cum îi fusese schițat. Aprecia că e înjosit sistematic, și poate cu mai multă eficiență decât Trupeții Prăvăliei-de-mațe, care încasau cu bucurie toate pedepsele cât vezi cu ochii. Pur și simplu nu reușea să înțeleagă țelul; iar apoi își dădu seama ce însemnau toate acestea pentru subminte: știind câte parale făcea, aceasta avea să fie mai ușor făcută de rușine și înfrântă, acceptând mai ușor moartea atunci când urma să i se ordone.

Dar asta era o prostie, pentru că... Datoria lor nu era să moară. Ura pe care le-o injecta sergentul Pond timp de douăsprezece ore pe zi avea menirea de a-i ajuta să sufere, nu să moară. Submintea era alimentată cu otravă – și nimeni nu protesta! Trebuiau să fie nebuni. Iar această conspirație nu era o anomalie proprie regimului generalului Boit; era ubicuă, eternă. Oamenii se otrăviseră dintotdeauna pe ei înșiși în acest fel, făcându-se să fie aspri la purtare, tulburi la minte, goi de individualitate. Ca artist, fusese mereu singur. Acum, pentru prima oară, era înconjurat de semenii săi, și putea să vadă înlăuntrul lor. Aveau ferestre pe piepturi. Acolo înăuntru se mișca oarece, cătând afară pe fereastră; geamurile erau cețoase, aburite de respirația ce era trasă în piept printre bureții plămânilor; era greu de văzut. Una dintre făpturile dinăuntru scria pe geam cu un deget. Era un

apel de ajutor, ceva explicând sănătatea mintală a întregii omeniri, dar literele nu numai că erau scrise invers, dar se înșirau și de la coadă la cap. Bush era cât pe-aci să le descifreze, când...

Fu strigat pe nume, și se ridică brusc.

Fu strigat pe nume, și adormise!

– Bush, ai zece secunde ca să răspunzi la întrebare.

Un ofițer roșu la față, un anume căpitan Stanhope, stătea lângă tabla neagră, privindu-l aprig pe Bush. Restul camarazilor se întorseseră să privească, iar Trupeții rânjeau și-și dădeau coate.

– Vena carotidă! îi șopti careva lui Bush.

– Vena carotidă, domnule, repetă Bush, agățându-se de un pai. Plutonul se zgudui de râs. Trupeții aproape căzură pe jos de veselie.

Stanhope lătră să fie liniște. Odată plutonul redus la tăcere, zise:

– Bine, Bush, te întrebasem la ce-s bune carotele. Ai vrut să fii comic. Mă ocup eu de tine mai încolo.

Bush aruncă o privire de ură spre inimoșii săi colegi.

După ore se îndreptă spre căpitan, în timp ce restul plutonului se bulucea afară, și stătu rigid în poziție drepți până ce ofițerul catadicsi să-l ia în seamă.

– Ai vrut să fii comic pe socoteala mea.

– Nu, domnule. Adormisem.

– Adormiseși! Cum adică, adormiseși, în timp ce vorbeam eu?

– Sunt extenuat, domnule. Se aleargă prea mult la cursul ăsta.

– Ce-ai fost în vremurile dinainte de revoluție?

– Artist, domnule. Făceam grupaje și altele de soiul ăla.

– Aha. Cum te numești?

– Bush, domnule.

– Asta o știu. Numele întreg, vreau să zic.

– Edward Bush.

– Atunci îți cunosc opera, se înmuie ușor Stanhope. Eu am fost arhitect, înainte de-a fi dispărut nevoia de arhitectură. Am admirat unele din lucrările dumitale. Îmi plăceau grupajele, mai ales cel pe care l-ai făcut pentru stația Southall; seria spațio-cinetică pe care ai realizat-o a fost o revelație. Am... am avut... o carte despre creația dumitale, cu ilustrații.

– Cea scrisă de Branquier?

– Așa-l chema, Branquier. Ei bine, mă bucur să te-ntâlnesc, deși aș fi preferat nu în decorul și condițiile astea. Ești și călător-mintal expert, am auzit.

– Am început de multă vreme.

– N-ar trebui să te afli la un asemenea curs! N-ai fost ales pentru mintalizări de către Wenlock în persoană?

– S-ar putea ca și ăsta să fie unul din motivele pentru care mă aflu aici.

– Mm. Înțeleg. Ce părere ai despre controversa Wenlock-Silverstone? N-ai

impresia că ortodoxia lui Wenlock ar putea foarte bine să fie un mit și că, de fapt, Silverstone ar avea multe de oferit dacă partea dinspre el a problemei n-ar fi deformată? S-au emis atâtea supoziții vis-a-vis de fapte, nu crezi?

– Nu știu, domnule. Nu știu nimic despre asta.

Stanhope zâmbi.

– Acum s-au dus. Poți să-mi vorbești fără teamă. Absolut sincer, regimul greșește radical vânându-l pe Silverstone, nu? Ce părere ai?

– Cum spuneam, domnule, e un curs dur. Nu mai pot gândi. Nu am păreri.

– Dar ca artist, într-o problemă vitală cum e cea a lui Silverstone, ar trebui să ai păreri foarte ferme.

– Nu, nici una, domnule. Bășici pe mâini și picioare, domnule; nici o părere.

Stanhope se ridică.

– Bush, liber – și data viitoare când te mai prind moțăind la lecțiile mele, ai s-o-ncurci rău.

Bush se îndreptă, greoi și cu pasul apăsat. Pe dinăuntru, râdea și cânta. N-aveau ticăloșii să-l prindă atât de ușor!

Acum însă își punea multe întrebări despre știrea că regimul îl urmărea pe Silverstone. Suna autentic. Și de ce să-i intereseze oare părerile *lui* față de acest subiect?

În acel moment, mai avea doar două săptămâni până să afle, dar acele două săptămâni se lungiră la nesfârșit în timp ce cursul își vedea de drumul său fără țintă. Ca un tip antisocial ce era, Bush nu găsi viața de cazarmă cu nimic mai plăcută când deveni limpede că ciocnirea lui cu Stanhope îl făcuse un fel de favorit al trupeților.

– I-ascultă, colega! Cum o mai duce bătrânii morcovi? strigau ei, cu mitocănească voie-bună, fără să se sature vreodată de răspunsul lui desfrânat.

În cele din urmă, ultimul manechin de paie fu înjunghiat, ultimul discurs agramat despre a vedea fără a fi văzut fu ascultat, ultimul kilometru alergat. Plutonul Zece ieși la testele finale, urmate de întrevederile personale, soldatul singur în paraditele barăci de studiu împreună cu doi ofițeri.

Bush se găsi cu un ofițer chel, căpitanul Howes, și căpitanul Stanhope.

– Poți lua loc, îl invită Stanhope. Îți vom pune o serie de întrebări, doar ca să-ți verificăm cunoștințele și viteza de reacție. Care e greșeala în următoarea propoziție: „Natura și legile naturii zac ascunse în noapte. Dumnezeu a spus să fie Newton și a fost lumină”?

– E un citat corect din nu știu ce poet – Pope? Dar nu e adevărat. Nu există Dumnezeu, iar Newton nu a luminat atât de mult pe cât credea generația lui.

– Care e greșeala în propoziție: „Regimul greșesc persecutându-l pe Silverstone”?

– Substantivele colective trebuiesc urmate de verb la singular. Stanhope se

încruntă:

– Și altceva?

– Nu știu.

– De ce nu știi?

– Ce regim? Care Silverstone? Nu știu.

– Următoarea întrebare.

Continuară printr-un labirint de banalități, căpitanii interogându-l cu rândul și așezând privirea posomorâtă spre Bush în timp ce se odihneau. Într-un târziu, farsa luă sfârșit. Căpitanul Howes își drese vocea și spuse:

– Cadet Edward Bush, avem plăcerea să spunem că ai luat examenul. Îți acordăm un scor de circa optzeci și nouă la sută, cu observația că ai o personalitate instabilă într-o misiune specială în trecut, peste câteva zile.

– Ce fel de misiune?

Howes râse neconvingător. Era un om masiv, fără să arate rău, și părea să se controleze mai bine decât Stanhope.

– Ei, haide, ți-a ajuns ziua de azi! Relaxează-te, Bush! Cursul s-a terminat. Căpitanul Stanhope și cu mine te așteptăm din nou aici mâine dimineață la nouă treizeci, ca să-ți dăm toate informațiile. Până atunci, te poți duce să sărbătorești!

Se aplecă și scoase din sertarul biroului o sticlă, pe care i-o întinse solemn lui Bush.

– Să nu-ți închipui că regimul nu are timp pentru distracții, Bush, sau nici un simț al părților plăcute ale vieții. Du-te să te distrezi și primește acest cadou, cu complimente de la ofițerii cursului.

Odată plecați cei doi, Bush cercetă sticla de băutură cu o oarecare curiozitate. Avea o etichetă mare ecosez pe care scria: „Black Wombat Special: Whisky Veritabil din Orez Sudindian, Distilat la Madras după o Rețetă Interzisă”. Deșurubă căpăcelul de metal și mirosi prudent. Îl străbătu un fior.

Ascunzând sticla în tunică, se înapoie cu ea la dormitor.

Trupeții Prăvăliei-de-mațe sărbătoreau deja încheierea cursului, sorbind băuturi cu miros greu de rășină din căni mici. Îl salutară pe Bush cu o ovație și aluzii răutăcioase la vena carotidă. Sortiți să înceapă o viață nouă ca membri ai nou formatei poliții a călătoriilor-mintale, lucrând în haine civile, aveau o săptămână liberă începând de a doua zi. Jurau să petreacă întreaga permisie beți.

Bush le prezentă „Whisky-ul după o Rețetă Interzisă”. În timp ce se așeza alături de ei, constată că printre ceilalți se afla și sergentul Pond, Pond, cel ale cărui cele mai blânde vorbe în ultima lună fuseseră acelea de a-i înjura ca pe o turmă împuțită de cămile zdrențuite și pline de sânge, Pond, cel care lătra la ei ca un dulău turbat și-i alerga ca un ogar.

Pond îl cuprinse pe Bush cu brațul:

– Voi furăț’ ăl mai bun ploton a meu, băeții! Ce-o să mă fac io fără voi? Altă ploaie nespălată de recruți vin mâine, să le trebuiască să-i șterg io la nas toată

vremea! Voi s'teț' pretenii mei! Scrâșnind din dinți, Bush turnă puțină Rețetă Interzisă peste lichidul brun aflat deja în cănița lui Pond.

– Ej-cel mai bun preten a meu, Bush, spuse sergentul. Glasul său maltratat, pârâind în ralenti, abia putea fi auzit peste muzica orchestrei care tocmai începea, câțiva dintre băieții cei mai isteți sau mai tălâmbi apucându-se să fluiere, să strige, să cânte și să bată un ritm grosolan în coșurile de gunoi, tinete și alte instrumente. Întorcându-se, Bush trase o dușcă de Black Wombat și într-o clipă fu pe trei sferturi beat.

După patru ore, aproape toți bărbații din dormitor căzuseră într-o torpoare tâmpă. Pond dispăruse pe trei cărări în noapte, iar ostașii fie căzuseră în paturi, fie fuseseră aruncați acolo de camarazii mai inimoși. Un băiat stătea singur în picioare la celălalt capăt al încăperii, lângă o fereastră larg deschisă, continuând să țină în mână o sticlă și cântând un cântec deochiat.

„... Dar felul cum îl luă pe majordom
Fu ăl mai spurcat fel din toate...”

Într-un târziu nu mai domni decât întunericul și liniștea. Bush stătea culcat în patul său, ținându-l treaz un sentiment de teroare în care plutea o familiaritate iluzorie.

– Doar nu mor, nu-i așa? șopti. Putea auzi voci. În jurul patului său păreau să fie patru oameni, doi în haine albe, doi în negre. Unul dintre ei spuse:

– Nu poate înțelege o vorbă din ce spui; totul e orientat spre propriile lui nevoi. Își închipuie că e într-un loc, poate în alt timp. Nu-i oare o insectă condamnată?

Gândul la insecte îl îmboldi pe Bush să se ridice în capul oaselor. Încăperea întunecoasă și respingătoare, plină de trupuri fără simțire, se întindea în toate direcțiile. Cei patru continuau să stea lângă patul lui. Luându-și în derâdere fantasma, întrebă:

– Da' unde-oți crede voi că sunt, stricaților?

– Liniște! îl admonesta una dintre fantome. Ai să-i trezești pe ceilalți din garderobă. Suferi de anoxie, cu halucinații banale.

– Dar fereastra e deschisă! protestă Bush. Unde ne aflăm, la urma urmei?

– Spitalul de Boli Mintale Garfield. Avem grijă de tine; te crezi un ou amniotic.

– Praful s-a ales de întâlnirea voastră, replică el. Se lăsă la loc, copleșit de senzațiile de beție și zădărnicie. Oamenii aceștia nu puteau face nimic pentru el, sau lui. Pe pernă, îl aștepta un puț de somn, căscat.

A doua zi dimineață se prezentă la timp în baraca de studiu, deși avea capul cât o baniță. Howes și Stanhope sosiră după câteva minute. Purtau haine civile. Cursul se încheiase – până avea să înceapă următorul, în careu, Plutonul Zece,

scos din formație, se învârtea în ținute nefamiliare, băieții despărțindu-se de casă sau de îndatoriri, urlând unul la altul trivialități de rămas bun.

Ofițerii se așezaseră pe banchetă lângă Bush, iar Stanhope începu să vorbească pe un ton preocupat.

– Știm că vei fi onorat de misiunea la care s-a gândit guvernul pentru dumneata. Oricum, înainte de a-ți spune în ce constă, găsim de cuviință să-ți dăm câteva informații mai generale.

Continuă:

– Trăim o perioadă de mare nesiguranță, atât națională cât și internațională, după cum de-acum știi. Noua teorie a spațio-timpului a răsturnat *status quo-ul.* Astfel stau lucrurile îndeosebi în Vest; America și Europa, care din motive istorice au fost întotdeauna zonele cele mai conștiente-de-timp. În Est, situația se prezintă cam la fel, ca de obicei. Durata înseamnă cu totul altceva pentru un chinez sau indian decât pentru noi.

Generalul Peregrine Boit a trebuit să pună picioru-n prag și să ia puterea pentru că țara asta a noastră era pe marginea prăpastiei ruinei economice. Va fi nevoie de o mână de fier, multă vreme, până ne adaptăm la noile condiții – între timp, ne aflăm în poziția paradoxală de a trebui să acceptăm ajutoare din Est.

Capul dureros al lui Bush îl îndemnă să spună:

– De unde și Black Wombat Special-ul, bănuiesc.

Observă că Stanhope nu afișa nici o expresie, câtă vreme Howes sesiză aluzia.

– Ai să vezi că e absolut necesar ca nici o disfuncție nouă să nu apară pentru a perturba ordinea pe care încercăm s-o construim.

– La ce fel de disfuncții vă referiți? Stanhope se arătă stânjenit, iar Howes spuse:

– Ideile sunt uneori mai rele decât revoltele armate. Ca intelectual, ar trebui să știi asta.

– Nu sunt intelectual.

– Scuză-mă. Dacă am presupune că s-ar putea arunca acum o idee conflictuală despre natura timpului? Ne-ar putea arunca înapoi, acolo unde ne aflam acum câteva luni.

Înțelegerea începu să se infiltreze în capul lui Bush. Acești doi oameni păreau atât de inofensivi, atât de *marginali* (iar Stanhope chiar nu era deosebit de deștept); dar ședeau acolo ca doi unchi răi lângă patul unui copil bolnav, spunându-i basme înfricoșătoare care ar putea dezvălui întregul secret al... al temerilor regimului și, prin urmare, și ale lui Boit; al nevrozelor epocii... Pe chipul lui Howes se citea ceva care trezea acest simțământ; era pe cât de franc îndrăznea și, totodată, ascundea ceva: dilema clasică a unui om inteligent într-o societate totalitară. Howes îi spuse lui Bush:

– Vezi, e vorba de timp. Tot ceea ce e omul, tot ceea ce a clădit el – deși,

cum spune căpitanul Stanhope, asta-i mai adevărat pentru Vest decât pentru Est – se fundamentează pe ideea că timpul e unidirecțional: ca fluxul de apă printr-o vană de scurgere, să zicem? Dar asta era ideea pe care o inventase omul, și puținul pe care-l știa din adevăr l-a ținut reprimat în beciurile negre ale făpturii lui, în subminte, cum o numim. Din când în când, insinuări ale adevărului se strecurau afară, să-l sperie. Experiențele pre-cognitive sau visurile, percepțiile extrasenzoriale, senzația de *deja vu,* și așa mai departe – aproape tot ceea ce a putut fi vreodată respins ca însemnând magie sau superstiție – erau asemenea scăpări și contraziceau în mod direct prețioasa teorie a timpului unidirecțional. Motiv din care au fost luate în râs cu atâta patimă.

– Și care e alternativa dumneavoastră față de timpul unidirecțional?

– Timpul co-continuu. Știi asta. O crezi. Ai parcurs disciplina Wenlock, Spațio-timpul fiind ceea ce e, trecutul și prezentul se situează la paritate în termeni energetici. Imaginează-ți o lume fără trăsături, fără zi sau noapte, fără procese organice: în așa ceva nu am avea nici o bază pentru vreun concept al timpului, nici măcar unul incorect, ca unidirecționalismul, pentru că nu ar exista nici o cale de a stabili diferențele de timp dintr-un punct de vedere omenesc. Eroarea, însuși conceptul fluxului temporal, face parte din conștiința umană, nu din universul extern: cazul care ne face să vorbim despre călătorie-mintală mai curând decât despre călătorie-temporală, așa cum ar fi preferat inițial unii. În asta constă descoperirea lui Wenlock și ne dă o bază pe care să putem lucra. Orice alte teorii rivale trebuie zdrobite, pentru cazul că ne aruncă înapoi în haos.

– Și pariez ca există și teorii rivale, nu? Știa ce urma încă înainte ca Stanhope să-i fi răspuns (acesta era domeniul său, lumea securității, cu atât mai simplă decât tărâmul speculației):

– Știi bine că se susțin și teorii rivale. Renegatul Silverstone, cândva coleg cu Wenlock, emite absurdități primejdioase și înșelătoare.

– Erezie, mm?

– Nu glumi, Bush. Nu erezie, ci trădare. Silverstone e vinovat de trădare pentru a fi lansat idei calculate spre a aduce atingere securității Statului. Trebuie să fie eliminat.

Bush bănuia ce urmează. Până și nebunii care-l vizitau noaptea ar fi putut ghici. Prin însuși felul său de a gândi, Silverstone ar fi fost un înzestrat călător-mintal. Regimul avea nevoie de un altul ca el pentru a-l eradica – iar Bush era un altul ca el.

Howes citi fără îndoială expresia de pe fața lui Bush, căci spuse:

– Aceasta este misiunea dumitale, Bush, și sper să te dovedești vrednic de onoarea ce ți se acordă. Trebuie să-l vânezi pe Silverstone și să-l ucizi. Știm că bântuie pe undeva prin timp, probabil sub un nume de împrumut; îți vom da toată asistența necesară.

Deschizând servieta pe care o ținea în ambele mâini, scoase la iveală un

dosar voluminos și i-l întinse lui Bush.

– Ți se va da o permisie de patruzeci și opt de ore, după care vei fi echipat și trimis să mintalizezi până-l vei găsi pe trădătorul Silverstone. O să avem grijă ca tatăl dumitale să nu ducă lipsă de nimic; va aprecia Black Wombat-ul. Vei studia aceste documente și te vei familiariza cu cazul lui Silverstone în toate privințele cu putință... cu excepția aceleia de a adopta dumneata însuți teoriile trădătoare ale individului.

Percepând o nuanță de ironie în glasul lui Howes, Bush ridică privirea, dar ofițerul se uita la el cu un chip lipsit de expresie, așa că Bush reveni cu ochii la dosar. Deasupra acestuia era depusă o fotografie a lui Silverstone, una din puținele existente. Prezenta un bărbat cu păr alb, lung și lățos, și mustață căruntă neîngrijită. Avea nasul prelung și arcuit. Deși, în fotografie, ochii îi erau serioși și preocupați, o părere de zâmbet plutea pe buze. Când Bush îl văzuse pentru ultima oară, părul îi era tuns și cănit, iar mustața rasă; dar nu-i fu greu deloc să-l recunoască pe Stein.

– Am să văd ce pot face, domnilor, spuse el. Misiunea îmi va face plăcere.

Căpitanii se ridicară și-i strânseră mâna.

Un mesaj de la William Wordsworth

Un camion rablagit îl luă pe Bush de la cazarmă și îl lăsă acasă la tatăl său. Pe lângă trusă, mai căra cu el o jumătate de ladă de Black Wombat Special, cadou de la guvernul recunoscător.

Rămase pe caldarâm, privind camionul ce se îndepărta. Primăvara se scufundase într-o vară prăfuită. Camionul abia dacă putea să se târască prin praful drumului. Dacă serviciile municipale nu se reorganizau cât de curând, toată strada avea să se desfunde. Iarbă și bălării creșteau de-a lungul bordurilor. În grădina dentistului, cioturile cireșilor erau ascunse într-o junglă de pătrunjel și urzici, ca niște ofrande ale schimbării unidirecționale.

Bush stătu pe loc, gustând senzația de a fi departe de oribila viață a Plutonului Zece. Semăna mai degrabă cu evadarea dintr-o cămașă de forță. Încă nu putea să intre în căsuță; arăta prea strâmtă, iar el avea nevoie de timp ca să respire. Avea nevoie de timp să respire... Izbucni în râs, gândindu-se la un mobil pe care să-l poată plăsmui, cu cioburi de metal lucitor reprezentând minutele și secundele în curs de-a fi pompate printr-o pereche de colivii pentru păsări. Ar fi fost un mărunțiș la care să lucreze, până-i revenea darul.

Ascunzând lădița cu whisky printre frunzele de pătrunjel porni pe stradă în direcția pe care o urmase camionul. Nu se zărea nimeni. Scena era incoloră. Se gândea la sex. Încercă să și le aducă aminte pe doamna Annivale și pe Ann, dar abia dacă le putu reconstitui fețele. De-a lungul ultimei luni, fusese atât de greu muncit încât îl părăsiseră toate pornirile sexuale; până și viziunea unui picior

îndoit ospitalier și a coapsei încetase să-l mai chinuiască. Demența disciplinei militare însemnase pentru el un semnal că omenirea era bolnavă la modul profund; altminteri, cum să fi putut tolera generații întregi acea înăbușire a voinței individuale? Cunoștea acum o răsplată ce provenea din această asceză aspră.

Se plimbă pe străzile lăturalnice, găsi un iaz vechi în capătul uneia, se minună că nu și-l putea aminti. Rămase cu privirea în apele lui noroioase, încărcate de vechituri, ghete scufundate, roți și cutii de conserve.

Din apropiere se auziră voci. O clădire în ruine se înălța lângă baltă; glasurile păreau să provină de acolo. Bush începuse să le asculte, când prinse rostirea numelui Boit.

– Am face mai bine să dăm drumul tratamentului, ce ziceți?

– Până n-o face Boit!

– Cu cât mai repede, cu-atât mai bine. Azi după-amiază, dacă reușim să transmitem mesajul; nu ne ține pe loc decât lipsa banilor. Am să obțin eu contactul.

Pomeniră un alt nume. Treason? Sau, poate, Gleason.

Bush se apropia prudent de clădirea dărăpănată și privi printr-un geam murdar. În penumbră, doi negri stăteau de vorbă cu doi albi. Deodată îi fu cumplit de frică să nu-l prindă. Îndepărtându-se tăcut de iaz, o luă la fugă și nu se opri până n-ajunse, gâfâind, în fața cabinetului stomatologic. La vremea aceea, nu mai era sigur dacă văzuse într-adevăr ceea ce i se păruse că vede, sau dacă nu cumva îi jucau nervii vreun renghi. Era puțin răvășit de moartea mamei lui, și avea nevoie să plece de-acolo.

Luându-și trusa și lada cu whisky, intră grăbit în casă.

James Bush destupă o sticlă de whisky indian, turnă o porție pentru doamna Annivale, una pentru Bush și una sieși, și-și ascultă posac fiul în timp ce-i vorbea despre noua viață activă în care era pe cale să se angajeze. Fusese instruit să nu amintească de Silverstone. Le spuse că avea să patruleze prin trecut, declară că zilele de lenevie se sfârșiseră, că de-acum încolo va fi un om de acțiune, înflăcărându-se, agitându-și brațele.

– Cu tine au reușit! exclamă bătrânul. Doar o lună, și au reușit! Te-au ras în cap și ți-au luat odată cu părul și inteligența! Ce-ai ajuns să fii? Tu vorbești de acțiune! Acțiunea nu-nseamnă nimic, vax!

– Dumneata mai curând ai zăcea beat turtă decât să acționezi!

– Zău că da! Deși nu cu poșirca asta indiană, de preferință. Păcat că ești analfabet, altfel și-ai aminti ce-a spus Wordsworth!

– La dracu' cu blestematul de Wordsworth!

– Am să-ți spun eu ce-a zis blestematul de Wordsworth!

– Nu vreau să știu ce-a zis!

– Ba am să-ți spun, totuși!

Se ridică, începând să țipe la Bush. Bush sări în picioare și-și apucă tatăl de

încheieturile mâinilor. Se priviră aruncând văpăi din ochi, în timp ce bătrânul recita:

„Acțiunea e trecătoare – un pas, un pumn,
Mișcarea unui mușchi, încoace sau încolo
S-a făcut, și golul îi ia locul.
Ne întrebăm unul pe altul ca oamenii trădați:
Suferința-i permanentă, obscură și întunecoasă,
Și umbrește firea nesfârșirii”.

– De-asta ce mai zici, ai?

– Prostii unidirecționale nenorocite!

Împingându-și tatăl, ieși clătinat din cameră. Avea să-i păcălească pe toți. Nu-și dădeau seama că tot ceea ce se întâmpla făcea parte din a fi artist. Wordsworth ar fi trebuit să aibă destul bun simțea să-și recunoască propria eroare: acțiunea era tot atâta parte a suferinței ca și lipsa acțiunii.

În lipsa acțiunii din următoarele două zile, găsi un alt imbold de-a suferi. Se lăsase luat de valul evenimentelor, își spunea, nu numai pentru că ar fi putut funcționa în avantajul său, dar și pentru că făcând-o câștiga o oarecare siguranță pentru bătrân. Dacă însă patronajul conducerii nu se extindea dincolo de whisky, mult n-avea să-i ajute; de fapt, își înscrisese tatăl pe o abruptă pantă descendentă.

În momentul când treceau cu toții la a doua sticlă de Black Wombat, James Bush deschise televizorul. O priveliște campestră pașnică se închegă pe ecran; peste ea era supra-impresionat un mesaj: „Nu părăsiți aparatele; urmează un comunicat de mare importantă”; o fanfară militară cânta.

– Trădare! exclamă Bush. Căzu în genunchi în fața aparatului, moșmondind la butoane.

Apăru un om cu două capete. În timp ce Bush umbla la comenzi, se contopiră într-unul singur, spunând:

– Ca urmare a tulburărilor grave de pe tot cuprinsul țării, aseară s-a decretat legea marțială în toate marile orașe. Așa-numitul guvern al generalului Boit s-a dovedit incapabil. Azi dimineață, reprezentați ai Partidului Acțiunii Populare au ocupat sediul guvernului printr-o intervenție militară. Bunăstarea țării noastre se află acum în mâinile amiralului Gleason, care va exercita comanda completă asupra guvernului și forțelor armate, implicând restaurația procedurilor guvernamentale normale. Amiralul Gleason se va adresa acum națiunii. Amiralul Gleason!

Într-un tumult de tobe, imaginea se comută pe o încăpere în care un bătrân lat în umeri, îmbrăcat în uniformă, stătea la un birou. Obiectivul transfocă până nu-i mai cuprinse decât capul și umerii. Avea o față greoaie și inflexibilă, a cărei expresie nu se modifică în timpul scurtului său discurs. Fălcile lui late și agresive

mușcau propozițiile ce-i ieșeau pe gură, câtă vreme tonul acestora păstra o amintire a mârâitului sergentului Pond.

– Trăim într-o nesigură perioadă de tranziție. Trebuie să acceptăm cu toții restricții severe dacă vrem să trecem cu succes prin următorul an critic. Acțiunea Populară, partidul pe care îl reprezint, a pășit în arenă pentru a asigura rezolvarea cu succes a greutăților prin care trece națiunea. Regimul corupt pe care l-am răsturnat ne-a ascuns în ce faliment eram. Generalul Boit a fost un trădător. Avem dovezi documentate că urma să fugă în India, luând cu el capitalul acumulat ilegal și opere de artă. Am avut dureroasa datorie de a fi martor al execuției generalului Boit aseară, îndeplinită pe deplin temei legal spre binele poporului acestei națiuni.

Vă cer să-mi acordați tot sprijinul dumneavoastră. Acțiunea e partidul poporului, dar Acțiunea nu poate tolera nici un fel de activități greșit orientate din partea poporului în aceste momente grave. Toți trădătorii care l-au sprijinit pe Boit vor compărea în fața judecății peste câteva zile; vi se cere să colaborați la arestarea lor. N-am să vorbesc pe ocolite. Trebuie să vă spun că avem dușmani în afara țării care ar profita cu bucurie de aceste clipe de slăbiciune în defavoarea noastră. Cu cât reușim să lichidăm mai curând dușmanii din interiorul granițelor, cu atât mai curând vom putea impune o pace puternică, națională și internațională.

Fie ca formula Unitate prin Acțiune să fie cuvântul nostru de ordine. Uniți, vom învinge toate greutățile.

Ultimele cuvinte stârniră iar ropotul de tobe. Gleason rămase aruncând flăcări din ochi spre cameră, fără să clipească o dată măcar, până ce imaginea se șterse, iar James Bush întinse mâna peste umărul său și stinse televizorul.

– După cum sună, o să fie mai rău decât Boit, spuse amărâtă doamna Annivale.

– Boit era unul dintre moderați, completă James. Ăsta o să facă praf toată călătoria-mintală, stai numai să vezi!

Își murmură avertismentul pe un ton răutăcios care îl jigni pe Bush numaidecât.

– Să sperăm, dar, că Acțiunea e trecătoare, tată, cum clama bătrânul poet!

Atmosfera din casă era prea claustrofobică; studioul încă mai era un dezastru, de când îl devastase. Cu capul îngreunat de băutură, se duse să facă o plimbare, fără țintă. Indiferent cine era șeful în mușuroi, treaba lui continua să fie aceea de a-l omorî pe Silverstone – doar dacă nu cumva Howes și Stanhope îi dădeau ordine noi. Pe negândite, se pomeni îndreptându-se iarăși spre balta cu apă stătută. Clădirea ruinată se înălța tăcută și sinistră; chiar îi auzise oare pe oamenii aceia complotând asasinarea lui Boit, sau incidentul nu fusese decât un soi de precogniție stranie?

Calmat, Bush se opri pe malul plin de gunoaie, privind la o pereche de broaște ce se târau afară din apă cu mișcări amintindu-i de peștii pulmonați din devonian. Clădea, în minte, uriașe SKG-uri scenice cu titluri grandioase, cum ar fi

„Cursul evoluției”, în care înotătoarele se mișcau și se transformau în picioare care se preschimbau în aripi ce se prefăceau în valuri ce deveneau înotătoare.

În intervalul cuvenit, propriile lui comutări mintale, misterioase și, posibil, ciclice, intrară într-o altă fază. Camionul reveni să-l ia; permisia i se încheiase. Își luă rămas-bun de la tatăl său și de la doamna Annivale și urcă în mașină. Totul, însă, era prea îndepărtat. Puteau fi și ei foarte bine niște simple modele în straturile de lumină solară comprimată. Părea să se cufunde deja în primele stadii ale stării hipnagogice pe care o presupunea disciplina Wenlock.

Și, în ciudata și brutala mizerie în care conspira la cazarmă, tot îndepărtat și retras era.

În timp ce intrau în careul familiar și poarta se închidea în urma lor, Bush văzu că acolo se aflau deja siluete umbrite din viitor. Locul era supravegheat; se întreba însă dacă așteptau prăbușirea sau supraviețuirea noului regim.

Coborând din camion, se opri un moment să privească un pluton ce trecea pe-alături. Era una dintre subunitățile noi, formate cu doar două zile în urmă, și încă mai aveau de învățat secretul deplasării în formație. Sergentul Pond, în forma sa cea mai dură și mai spurcată la gură, îi speria pe recruți de mama focului, într-o onestă încercare de a-i transforma în automate. Boit, Gleason sau indiferent cine, Pond își păstra asigurată mica sa parcelă proprie de tiranie.

Plutonul se opri stângaci la comanda lui. Unui recrut îi căzu boneta. Bush îl privi cu ochi mari. Recunoscu chipul râios. Nu mai semăna – ras în cap, era greu să fie sigur – dar, la urma urmei, regimul lua cu arcanul hoinarii din trecut... Fără îndoială, era Lenny, nădușind în noul pluton al lui Pond.

Bush menționă problema când ajunse în fața lui Howes. Căpitanul dădu din cap, îi lătră o comandă unui caporal ce stătea alături, iar după cinci minute Lenny stătea țeapăn în propria lui versiune a poziției drepți, în fața lor, cu obrajii scobiți adânc, cu ochii lunecându-i neliniștiți de la Howes la Bush și iar la Howes.

Fusese prins în jurasicul timpuriu, de către o patrulă în civil, „făcând dezordine”. Îl aduseseră cu ei înapoi; restul bandei scăpase.

Lenny nega că ar fi știut ceva despre Stein. Howes îl chemă pe Stanhope, de vreme ce chestiunea ținea de resortul securității. Cei doi căpitani, Bush, Lenny și escorta acestuia străbătură culoarul până la o cameră mică și goală. Lenny începu să țipe și să protesteze de cum aruncă o privire în încăpere. Pe pereți și podea se vedeau pete de sânge. Într-un colț stăteau rezemate niște crose de golf îndoite. Howes își ceru scuze și plecă. Escorta se postă în fața ușii.

Gura lui Stanhope luase o formă înspăimântătoare. Ridică una din crose și-i arătă lui Bush ce să facă cu ea. Lenny gemu și se prăbuși pe jos. Bush apucă mânerul, umezit de mâna lui Stanhope. Îl repezi în coastele lui Lenny. Era ușor – plăcut! Atenție: motor!

Mai târziu, se miră de sine însuși ca un om trădat. Lenny nu le spuse nimic, în afară de faptul reluat iar și iar că el și Stein se certaseră, iar bătrânul mintalizase

în altă parte; nu le spuse nimic, dar sângera din belșug.

După ce se spălă și consumă un excelent prânz solitar, Bush fu echipat pentru misiunea sa de asasinat. Îl înzestrară cu un combinezon rezistent și o raniță. Atât costumul, care era utilat cu buzunare și pungi adânci, cât și ranița, conțineau o multitudine de obiecte de care putea avea nevoie în călătorie, inclusiv un pistol luminic ce putea ucide la patru sute de iarzi (cea mai mare distanță de la care își putea vedea ținta în mintalizare), un pistol cu gaz, și două pumnale, din care unul stătea în teacă la cingătoare, iar celălalt își lua zborul din vârful ghetei drepte. Fu încărcat cu pilule vitaminoase, energizante, apă concentrată și echipat cu o gură-de-aer ultimul tip.

Căzu pradă trepidațiilor când i se ordonă să se prezinte la colonelul comandant al cazărmii. Cu echipamentul complet la picioare, rămase în fața cancelariei colonelului așteptând ordinul să intre. Trecură cincizeci de minute până ce un sergent îl pofti înăuntru.,

Colonelul era un omuleț cu maniere blânde, îngropat sub un maldăr de ordine de către noul regim al Acțiunii. Probabil fusese absolvit de bănuiala că ar fi un om de-al lui Boit, altfel nu era acum acolo.

Nu avea să-i spună lui Bush nimic pozitiv, iar puținul pe care-l avea de spus îl exprimă destul de prost, foindu-se nefericit cu hârtiile în timp ce vorbea. În încheiere, spuse:

– Amiralul Gleason apreciază oamenii care se descurcă bine. Silverstone e un dușman al Statului pentru că învățăturile lui ne-ar putea zăpăci pe toți – mă rog, nu pe noi, dar pe frații noștri mai slabi, da. Ar putea zăpăci problema, să zicem. Dacă reușești să-l găsești pe Silverstone și să-l omori, am să văd ca numele tău să ajungă la urechile amiralului. Nu te considera un asasin, gândește-te că ești un executant, în misiune de Stat. Liber!

Camionul rablagit care-l adusese pe Bush aștepta să-l transporte la stațiunea de mintalizare. Curând va putea să scape! În timp ce-și încărca echipamentul în spatele vehiculului, se apropie căpitanul Howes. Îl privi pe Bush dezgustat. Bush își aminti că avusese aceeași expresie când îl lăsase la ușa camerei de tortură.

– Te simți capabil să-l omori pe Silverstone? întrebă.

Bush simți impulsul de-a fi sincer, de-a fi deschis și expansiv, dar nu-i venea deloc; era și mai închis, chiar și fată de sine însuși.

– Da.

– Atunci ai grijă s-o faci. Depind multe de dumneata.

– Da.

Afirmativul, cu atât mai categoric decât negativul.

Urcă în mașină. Când poarta se ridică, îl văzu pe Pond alergându-și plutonul prin umbrelele din viitor.

La stația-mintală, deveni din nou o altă persoană. Acum era un pacient, dat pe mâna medicilor și a surorilor.

Aveau o grijă deosebită de Bush. Primiseră și ei ordine. I se eliberară provizii suplimentare de CSD – observă că acum ieșeau sub formă de cristale. Fu instalat într-un salon special (altfel încât să nu se poată înapoia nicicum în prezent fără a fi văzut și chemat să dea raportul). O infirmieră cu zâmbet antiseptic retezând orice poftă îi recoltă cantitatea regulamentară de sânge și desprinse cu sedativ mostra de țesut din stânga pieptului. Acum se afla sub un sedativ ușor, recitând câteva fragmente din disciplină, ghemuindu-se în poziția fetală. Ingeră drogul.

Iarăși devenea o altă persoană: nici mort, nici viu, într-o stare în care neexistând nici o schimbare, nu exista nici timp. Mintea i se deschise, slăbind uși dosnice care îi fuseseră ferecate omenirii vreme de-un milion de ani, lăsând să pătrundă o parte din univers. Întrucât aceasta era sanitatea, se simțea fericit. Crose de golf pluteau prin preajmă, un picior îndoit, o sticlă cu etichetă ecosez; le lăsă să lunece. Universul era cel pe care-l dorea, nu amănuntele lui. Era liber.

Liber, și totuși nu fără țintă. Drogul și disciplina funcționau acum conjugat, un simț al direcției trezindu-se acum într-însul ca o chemare divină. Acționa cam la fel cum un scufundător care, în echilibru pe buza falezei, se pomenește atras în abisul de jos, fără ca nimeni să-l poată ajuta; Bush era purtat în josul vastei pante entropice care îl putea scoate – unde sau când, nu știa– dar sigur undeva departe în cryptozoicul fără aer, dacă nu se lupta. Își croi cu efort drum în susul pantei, înotând, dând din picioare, cârmind. Mediul îl trăgea înapoi, dar el continua să se chinuie, până ce epuizarea îl răpuse și se simți convins că va luneca iarăși în jos. Atunci, ieși la suprafață.

Cartea a doua

Într-o altă grădină

Casele se cățărau pe colina din cealaltă parte a drumului pietruit. Erau mici, în general doar cu două odăițe la etaj, ascunse sub acoperișurile de ardezie; dar structura lor de piatră era robustă și stăteau cuibărite îndesat în coasta dealului, ca pentru ase adăposti, cât de cât, de înghețatele vânturi răsăritene. Fiecare poseda propria ei grădiniță în spate, care, spre creasta colinei, putea urma pante atât de abrupte încât aproape o puteai plivi de buruieni aplecându-te pe ferestrele de la etaj.

Pe culme, unde se înălța ultima casă de piatră, pământul devenea neted, spre a continua apoi să se rostogolească mereu și mereu pe sub cerul întins, dezvăluindu-și mai clar adevărata natură de mlaștină neîmblânzită. Trecând pe lângă această ultimă casă de piatră, Bush putu coborî privirea înapoi spre micul sat, care încă îl mai nedumerea. De aici îl putea vedea aproape în întregime; ca să vadă și restul, nu avea decât să se răsucească în loc; căci, acolo unde se sfârșeau casele de piatră începeau altfel de case.

Aceste altfel de case, care păreau nici să nu prea aparțină satului, erau construite pe mici terase netrebnice, una cu fața la alta. Clădite din cărămidă, se înșirau în rânduri unghiulare, sfidând configurația solului, precum cuburile aranjate geometric de un copil bolnav pe patul său. Din nici una dintre aceste case de cărămidă nu era posibil să vezi altceva decât mlaștinile cafenii și cerul, care la această vreme a anului aducea adesea ploi să biciuiască lungile străzi desfundate și fără canalizare; restul satului era ascuns vederii după culmea colinei; băcănia de piatră, al cărei acoperiș căta peste creastă, nu se putea zări nici chiar de lângă casa din capătul terasei, de vreme ce ocupanților acelei poziții privilegiate nu li se acordase avantajul unor ferestre în peretele lateral.

Bush stătea sub aversa abundentă, asimilând scena. Știa că locuitorii acelui loc lugubru se aflau oarecum în necaz la fel de sigur pe cât era și el, dar, deocamdată, nu reușise să deducă nici măcar vag care anume era acesta. Nu-l atingea nici un strop de ploaie; era în călătorie-mintală; cu excepția planului emoțional, nu se putea stabili nici un contact între el și zona aceea necunoscută a istoriei Pământului. Și necunoscută părea să fie – nici o umbră din viitor nu se mișca pe-aici, nu se vedeau clădiri-fantomă; comparativ cu jurasicul, acest loc părea un deșert, îndepărtat de întreprinderile lumii spațio-temporale. Fusese atât de hotărât să scape de regimul Acțiunii, încât mintalizase până într-o perioadă destul de târzie a istoriei omenești – și-i fusese aproape ușor!

Ploaia slăbi odată cu înserarea, care părea să se tragă peste ținut ca o cortină, absorbind micile obstacole de pe scenă înapoi în inima sa înnourată. Casele nu înfruntară decât vlăguit acest proces digestiv, aprinzând lumini difuze

la ferestre când întunecarea fu aproape completă. Existau și excepții, mai ales la poala colinei, și in acea direcție se îndrepta acum Bush.

Mai jos de casele din piatră se înălțau una sau două clădiri mai impunătoare, tot de piatră, câteva magazine și o biserică. Urma apoi o trecere de nivel, cu o stație de cale ferată, antică și neîngrijită, de-un soi cum Bush nu mai văzuse în viața lui. Cea mai mare parte a șinelor coteau spre un complex de clădiri masive și mohorâte ce stăteau mai la o parte în capătul opus al satului; acestea, după cum văzuse Bush la lumina zilei, erau dominate de o uriașă roată nemișcată înălțată în vârful unui turn de lemn.

Pe întuneric, era posibil să se desprindă două-trei lumini în mijlocul încâlcelii de clădiri feroviare; licăreau acolo câteva felinare roșii; calea ferată ce se îndepărta curbă de toate acestea, spre a ieși din vale, peste un viaduct de piatră, dincolo de umerii masivi ai dealurilor, nu se vedea deloc la ora asta. Nu se zăreau nici lumini care să dezvăluie maldărul mort de clădiri aflate după trecerea de nivel.

Cea mai mare parte din viața localității se aduna în șir în jurul unei cârciumi, aflată la vreo șase uși mai sus de biserică, treptele ei tocite de la intrare fiind cam la aceeași înălțime cu jgheabul picurând dimprejurul streșinilor bisericii. De afară, singurul semn al rostului ei era o mică firmă deasupra verandei, care anunța HANUL FIERĂRIA – BERE. Stătuse și încă avea să mai stea acolo multă vreme, odată ce Bush, nici chiar în mintalizare, nu-i putu străbate pereții și trebui să intre pe o ușă, ca un client obișnuit..

Înăuntrul Hanului Fierăria domnea puțină animație sau lumină. În singura sală a crâșmei, oamenii ședeau pe bănci, cu ghetele înfipte apăsat în rumegușul de pe podea. O parte din ei fumau țigarete, câțiva aveau de băut. Cu toții erau îmbrăcați la fel, în haine închise la culoare, având paltoanele subțiri încheiate la toți nasturii chiar și în adăpostul cârciumii, și bonetele de stofă pe cap. Chiar și la înfățișare arătau oarecum asemănători, cu fețele erodate fin și expresii tăioase, dar reținute.

Unul dintre cei ce beau stătea singur la o măsuță. Deși ceilalți îl salutau la intrare sau la ieșire, nu se așezau cu el la masă. Avea aceeași ținută sărăcăcioasă ca ei, dar chipul îi era mai rotund și, probabil, cu mai multă culoare în obraji. Asupra acestui om se concentra atenția lui Bush, căci îl bănuia ca purtând același nume cu al lui, Bush.

Când omul își sfârși paharul, privi în jur, parcă în căutarea unui soi de diversiune, nu găsi nimic, se ridică și-și întinse paharul către cârciumar, spunând noapte bună la adresa tuturor. Păru să i se murmure un salut de răspuns, deși nici un sunet nu putea pătrunde în izolarea poziției lui Bush.

Își urmă tizul afară. Omul își ridică gulerul, strâns în jurul gâtului, și porni în susul colinei, cu umerii săi subțiri aduși, urmat de Bush. Acesta observă că platoul pe care pășea, în urmărire, respecta îndeaproape nivelul străzii, atât de

ferm stabilizată era.

Pe culmea colinei, omul se opri lângă mica băcănie și ocoli până în spatele ei. Invizibil ochilor lui, intangibil, modestul cort al lui Bush era instalat în grădina din dos, printre buruieni și cioturi de varză. Ciocăni la ușa casei și fu primit. Bush se strecură după el.

Constatase, la prima sa hoinăreală buimacă prin sat, că în vitrina băcanului – simplă fereastră a casei, a cărei adaptare la comerț constase în scoaterea perdelelor și etalarea câtorva calupuri de săpun roșu și a unei mici stive de conserve conținând carne de vacă – era agățat un anunț și, la o privire mai atentă, literele decolorate de pe carton spuneau „Amy Bush, Băcănie, etc.”. Deși nu avea cum să afle de ce îl orientaseră încoace impulsurile instinctive ale călătoriei-mintale, bănuia că tizul său va putea oferi un indiciu. Într-adevăr, se întreba dacă nu cumva acești Bush or fi fost niște strămoși de-ai lui.

Camera dosnică în care se pomeni era aglomerată până la limita nebuniei. Trei băiețași de vârste diferite alergau și se zbenguiau peste tot – strigând, deși nici un decibel nu se infiltra prin zidul entropiei până la Bush. Cel mai mic dintre acești puști, care era și cel mai palid și mai ascuțit, în aceea că oasele păreau să-i iasă dureros prin tot trupul, era gol și ud; rezistând încercărilor unei surori mai mari de a-l captura și a-l aduce înapoi în cada mare de metal, zburda disperat încoace și încolo prin încăpere.

Aceste manevre îl aduseră în coliziune cu o femeie trupeșă în papuci de noapte care spăla o haină într-o chiuvetă de piatră, și cu o doamnă vârstnică, în mod evident bunica familiei, așezată cu o pătură peste genunchi într-un colț al încăperii, molfăindu-și dantura falsă.

Omul pe care Bush îl urmărise în susul pantei dădu din brațe și fu văzut strigând furios. Băiețelul ciolănos se întoarse la sora sa, care îl ridică imediat punându-l în baie, în vreme ce frații mai mari se aruncară peste niște lăzi de ambalaj din lemn care formau un fel de strană de-a lungul peretelui aflat înapoia ușii spre interior, și căzură în apatie. Femeia pieptoasă de la chiuvetă se răsuci spre bărbat pentru a-i demonstra cât era de subțiată și peticită cămașă pe care o spăla; această mișcare îl ajută pe Bush să vadă că avea o sarcină înaintată.

Bush nu reușea să stabilească vârsta fiicei; ar fi putut avea oricât, între cincisprezece și nouăsprezece ani. Făptura îi era în curs de dezvoltare iar părul frumos, dar avea dinți stricați, și un aer tern adăuga atitudinii și expresiei ei o amintire neplăcută a celor câțiva ani ce-o despărțeau de femeia bătrână ce molfăia în colț. Cu toate acestea, îi zâmbea frățiorului în timp ce-l spăla, îl ștergea bine cu prosopul și, în cele din urmă, cu puțin ajutor din partea tatălui, îi alungă pe cei trei băieți sus la culcare.

Aranjamentele de dormit erau din cele mai sărmane. Cel mai mic băiat se cuibărea alături de părinți într-un pat dublu, alături de care o saltea de paie îl găzduia pe ceilalți doi copii. Acestea se aflau în cea mai mare dintre cele două

camere sărăcăcioase de sub acoperiș. În cealaltă, abia dacă încăpea patul de-o singură persoană unde dormeau fata și bunica ei.

Bărbatul goli cada în grădină. Când fiica sa se întoarse de la etaj, o așeză drăgăstos pe genunchiul său și începu să lucreze la masă cu niște socoteli, soția alăturându-i-se în cele din urmă. Fata își cuprinse bucuroasă tatăl cu brațul pe după gât și-și rezemă obrazul de capul lui.

Aceasta era gospodăria Bush. În zilele și săptămânile ce urmară, Bush ajunse să-și cunoască bine tizii. Le învăță încet numele. Mama gravidă, care ținea prăvălia, era Amy, așa cum declara cartonul din vitrină. Când bătrâna coborî, șontâc-șontâc, colina până la oficiul poștal, Bush citi în registrul de pensii că se numea Alice Bush, văduvă. Când tizul sau stătu la coadă cu șomerii și-si întinse actele printr-o ferestruică să-i fie ștampilate, spectralul Bush ce i se uita peste umăr descoperi ca îl chema Herbert William Bush. Numele fiicei era Joan. Cei doi băieți mai mari erau Derek și Tommy. Bush nu descoperi niciodată numele copilului cel mai mic.

Află curând că satul se numea Breedale. Un ziar din Darlington, coborând capricios colina suflat de vânt îi furniza data: martie, 1930. Mintalizase în limita a o suta șaizeci și doi de ani înapoi din timpul la care găsea convenabil să se refere ca „prezentul”. Aici nu prea erau șanse să-l găsească pe Silverstone; totodată, nici el n-avea să fie găsit de nici un agent al lui Gleason, dacă porneau în căutarea sa. Deci, aici se găsea în siguranță, dar se întreba, iar și iar, ce fel de dispozitiv de direcționare îl îndreptase încoace. Acesta era, pentru el, cel mai surprinzător aspect al călătoriei-mintale; un anume echivalent al instinctului migrator al păsărilor îl vărsase în 1930, și încă mai trebuia să-i descopere funcțiunea.

Principala sa preocupare nu era nici acest subiect, nici siguranța, ci un lucru la care gândul îi revenea încontinuu fără ca Bush să și-l poată stăpâni. Obsesia semăna cu un vârtej într-un râu, spre care era atras tot ce trecea, sfârșind prin a fi capturat. Indiferent la ce se gândea, orice scenă din Breedale îl frământa, atenția i se întorcea la felul brutal cum îl bătuse pe Lenny cu crosele de golf. Camera aceea albă din cazarmă îl urmărea pretutindeni. Revedea fereastra înaltă și obturată, auzea trosniturile și pârâielile impacturilor fierului cu cușca toracică, vedea sângele prelingându-se pe dușumea. Cât despre victimă, nu era nimic nou – Ann spusese că „bătrânu’ lui avea obiceiul să-l bată”. Își aminti expresia încinsă de pe fața lui Stanhope, precum și privirea dezgustată a lui Howes, când acesta din urmă îi lăsase la ușa camerei de tortură. Știa că e degradat; deși nu se gândise niciodată la asta în termeni teologici, se vedea pe sine aflându-se într-o stare de păcat. Breedale reprezenta un autosurghiun.

Această stare îl însoți de-a lungul următoarelor săptămâni ca un gust spurcat în gură. Din cauza ei, în Breedale ar fi ajuns un proscris, chiar și fără să fi fost izolat dincolo de bariera entropică.

Nu făcu nici o încercare de a se reînălța din propria-i bestialitate. Părea

aproape tangibilă. O putea purta cu sine ca pe o cocoașă, simțindu-se mulțumit că-i era povară. Ceea ce făcuse era cea mai gravă faptă din viața lui – și prefera, în actuala dispoziție de condamnare de sine, s-o considere un punct culminant al vieții mai curând decât ca pe o aberație consecutivă perioadei de instrucție militară – un lucru ce merita într-adevăr ziua exilului din grădină, când vătraiele înroșite în foc îl răsturnaseră iar mama sa îi dovedise că nu-l iubește. Pedeapsa asta era pe măsura crimei. Firesc să se fi succedat în ordine inversă, ca și cum și-ar fi trăit în chip simbolic viața de-a-ndoaselea, cu spiritul încețoșat de la început și până la sfârșit! În cortul său din grădina anului 1930, încerca uneori să plângă; dar un anume simțământ că a oferi orice semn de slăbiciune ar fi o fățărnicie din partea cuiva care-și maltratase atât de bucuros victima îneca lacrimile, lăsându-i ochii uscați și duri ca un geam.

În fața acelui geam, locuitorii satului Breedale își interpretau propriile drame individuale. Imaginea i se părea foarte potrivită, câtă vreme nu le putea vedea decât exteriorul.

Pentru un timp, într-un mod lipsit de curiozitate, Bush fu uimit de-a nu ști ce făceau oamenii ca să aibă din ce trăi; păreau la fel de rupți de realitate ca el. Își ciuguli răspunsul ca un guguștiuc, fărâmă cu fărâmă.

Abia după ce vagabondă prin sat câteva zile descoperi rolul adunăturii posomorâte de clădiri din cealaltă parte a șinelor de pale ferată. Avu o revelație, constatând că era o mină de cărbuni. În vremurile lui proprii, minele de cărbune continuau să funcționeze în felurite colțuri ale lumii, dar semănau prea puțin la vedere cu construcțiile acestea primitive.

O cărare șerpuia în spatele minei. Într-o zi, la venirea primăverii, Bush o urmări pe Joan în lungul ei. O însoțea un băiat, un tânăr aproape la fel de palid ca ea, care o apucă de mână odată ce gara dispăru din vedere. Trecură pe lângă mina pustie și tăcută, unde nu intra nici nu ieșea nimeni, iar câteva vrăbii se certau pe deasupra pentru materialele de construcție a cuiburilor.

Poteca ducea la un râu; priveliștea devenise frumoasă. Aici creșteau copaci, scoțând cele mai verzi frunze ale lor; unul se apleca peste un pod de piatră, un pod cenușiu ce continua cărarea peste râu, până la și mai frumoasele maluri din partea cealaltă. Aici, Joan îi îngădui băiatului să o sărute. Un moment rămaseră suspendați în timp, privindu-se unul pe celălalt în ochi, cu dragoste și speranță. Bush se gândi cu dor flămând la permian, unde amfibienii primitivi se târau ca niște făpturi rănite, atât de liberi de dragostea și speranța ce îndurerau aglomeratele secole omenești.

Copleșiți de sfială în fața cutezanței lor, băiatul și fata o luară din loc. Vorbeau cu o oarecare însuflețire; pândarul se bucura că nu aude ceea ce-și spuneau. Cărarea ducea la un zid de piatră și continua să șerpuiască pe lângă el. Aici Joan și băiatul se opriră, rezemându-se de perete și zâmbindu-și. După cinci minute, se întoarseră pe același drum pe care veniseră. Bush rămase unde era; nu

dorea să-i mai vadă sărutându-se, ca și cum sărutările ar fi fost niște gajuri de aur. La urma urmei, ajunsese la o vârstă când certitudinile tinereții îl părăsiseră.

Privi peste zidul de piatră, la o casă luxoasă amplasată în mijlocul unui parc cu grădină, într-o poziție avantajoasă a văii.

Peretele fusese construit de-atâta timp încât trebui să-l escaladeze ca să intre în curte. Trecu prin grădini de legume întinse și bine întreținute, și ajunse în dosul casei.

Astfel sosi Bush la conacul local, descoperind familia Winslade care, în acea perioadă a istoriei, era aproape tot atât de subjugată în felul ei ca și locuitorii satului. Rătăcind ca o fantomă prin casa lor grandios utilată, își dădu treptat seama că erau proprietarii minei. Cunoașterea îi sfida bunul simț, Bush stând prost cu lecturile istorice și neputând înțelege cum de un singur om sau familie putea poseda un astfel de produs natural al pământului cum era cărbunele.

Zilele treceau una după alta. Mâncat de vinovăție, Bush înțelegea foarte încet că întreaga vecinătate era paralizată de o grevă de lungă durată. Rugina de pe lacătul de la poarta minei era un simbol al încremenirii generale. Deși viața palpita, făcând tot mai pronunțată umflătura de sub șorțul Amyei Bush și îndulcind vânturile din mlaștini, afacerile omenești erau complet oprite. Acum lui Bush i se părea că știe de ce ajunsese aici; era un caz de empatie.

Se instalase în grădina din dosul băcăniei, trăind frugal pe baza concentratelor lui nutritive, iar bălăriile creșteau tot mai înalte, nestingherite de substanța imaterială a cortului. Prăvălia băcanului era bine situată pentru clientelă. Vecinii din casele de piatră veneau aici, fiind totdeauna atrași și ceilalți din toate casele mai sărăcăcioase aflate deasupra, pe coama dealului, ai căror ocupanți preferau să nu se deplaseze până la magazinul mai mare de lângă cârciumă, la poala colinei. Acum însă era destul de puțină clientelă, cumpărătorii duceau tot mai mult lipsă de bani, pe măsură ce greva se lungea, iar familia Bush putea din ce în ce mai puțin să extindă creditele; trebuiau să-și plătească angrosiștii. Bush înțelese că Herbert, în vremuri mai bune, era – miner; Amy ținea prăvălia de una singură. Când îl văzuse prima oară, Herbert intra vesel în magazin, ajuta la curățenia acestuia, petrecea orele lungi de grevă pălăvrăgind cu clienții nevesti-sii. După câteva săptămâni, însă, cumpărătorii deveniră mai puțin vorbăreți și vizibil vexați că nu li se mai permitea să cumpere nimic pe datorie. Herbert începu să zâmbească mai puțin și să se țină departe de magazin. Își chema fiica în plimbări îndelungate prin mlaștini; odată, Bush îi urmări o parte din drum, privindu-le siluetele profilate pe orizontul gol, cea a fetei rămânând tot mai în urmă; era limpede că Joan nu se bucura de aceste plimbări. Când renunță la ele, Herbert le abandonă la rândul său, și începu să stea pe strada în pantă alături de ceilalți bărbați cu pantaloni șifonați, vorbind și nefăcând nimic.

Într-o dimineață, în fața bisericii se ținu o întrunire, iar stăpânul conacului sosi și vorbi, stând împreună cu o duzină de oficialități pe trotuarul înalt de lângă

capelă, în vreme ce oamenii se îmbulzeau în stradă. Bush n-avea nici o cale de-a ști ce se spunea, dar oamenii nu se întoarseră la lucru. Era rupt de lumea din jur. Totuși, în implicarea sa emoțională crescândă alături de ei, găsea ceva preferabil față de situația ce prevalase în timpul lui propriu, când se găsise în contact cu evenimentele, capabil să le influențeze, și totuși se simțise izolat emoțional de tot ceea ce se întâmpla.

Amy se apropia de termen. Își petrecea cea mai mare parte din zi în prăvălie, care acum era mai goală, mai prăfuită. Părea să fi abdicat de la îndatoririle familiale; Joan fusese lăsată să se ocupe ea de bunică și copii. Nici soțului nu-i dădea vreo atenție, el la rândul său ținându-se tot mai departe de casă. Erau doi străini unul pentru celălalt.

Herbert nu se înapoia decât seara, când era Joan acasă. Deși lucra mai greu de-acum, fata purta în obraji un mugur de primăvară, poate inspirată de către prietenul ei. Acum, că soția nu mai răspundea de nimic Herbert părea să aibă nevoie de tot mai multă atenție din partea fiicei. O ajuta să spele copiii și-și luă asupra lui sarcina de a pregăti zilnic micul dejun, constând din ceai, pâine și gem. Amy se ducea la culcare devreme, înaintea bătrânei și scârțâitoarei bunici, iar atunci Herbert își cuprindea fiica pe după talie cu brațul și o trăgea lângă el să se uite peste socotelile bolnave ale băcăniei; câteodată, lăsa complet de izbeliște cifrele, rămânând așezat cu mâna fetei într-a lui și privind-o în ochi. Odată, cu un asemenea prilej, Joan spuse ceva în semn de protest și se smulse ca pentru a ieși din cameră. Herbert sări de pe scaun și o prinse, sărutând-o ca spre a o imobiliza, dar când s-o încercuie cu brațele, fata se strecură abilă și fugi la etaj. Herbert rămase pe loc mult timp, la un moment dat privind în jur cu o expresie de spaimă atât de înfricoșătoare întipărită pe față, încât Bush se sperie și el, alarmat o clipă că, prin cine știe ce intervenție magică, devenise poate vizibil; însă motivul fricii se afla în propria minte a lui Herbert Bush.

Băieții deveneau tot mai neglijați, pescuind în râu sau jucându-se cu alți mici huligani în rigolă. Amy trăia în magazinul ei, adesea privindu-și soțul de parcă nu l-ar mai fi văzut în viața ei. Stimulat de interesul lui Bush față de fiică-sa, Bush își aminti ce spusese cineva demult despre incest: că tabu-ul asupra acestuia, cu care începuse izolarea omului primitiv față de semenii săi hominizi, dusese la dezvoltarea conștiinței individuale, din care izvora toată civilizația. Dacă endogamia încă ar mai fi fost în vigoare în 1930 Amy și Herbert puteau fi veri de gradul întâi, sau poate chiar soră și frate, în care caz cunoașterea de-o viață i-ar fi făcut acum să se simtă mai puțin străini unul de altul.

O cauză exterioară a problemei lor se dezvălui într-o zi când Bush se dusese în capătul de jos al satului Breedale. Acum cunoștea pe toată lumea din vedere, și îl interesau afacerile lor destul ca să-și petreacă o mare parte a zilei intrând și ieșind din locuințe absorbind cu egală plăcere atât ceea ce avea mireasmă trecătoare, cât și ce o avea eternă, întorcându-se la mica băcănie, văzu

furgonul de livrări en gros săptămânale oprit în faţă; de-acum se afla aici de suficientă vreme pentru a recunoaşte pe latura degradată numele firmei din Darlington. Intrând în magazin pe uşa din faţă, Bush nu găsi înăuntru pe nimeni. Străbătu casa în dos – între timp se identificase cu epoca într-atât încât nu mai trecea prin obiecte dacă o putea evita – şi-i găsi pe Amy şi Herbert închişi cu un străin, un om rotofei în costum ferchеş care se ridica de la masă cu pălăria în mână, vârând nişte documente într-un buzunar interior. Lui Bush nu-i plăcea cum arată, şi observă că zâmbea într-un chip încordat, în vreme ce Amy se lăsase pe capătul dinspre ea al mesei şi plângea. Herbert stătea neajutorat în picioare lângă nevastă-sa, ţinând-o de umăr.

Pe masă se afla un document legal. Bush îi aruncă o privire înainte ca Amy să-l ia. Din puţinul pe care-l văzu, deduse că trebuie să-şi vândă afacerea firmei celei mai mari. Probabil că datoriile crescuseră prea mult ca să mai poată urma vreun alt curs. O privi pe Amy, simţindu-i şocul şi suferinţa.

Bărbatul cel îndesat ieşi. Amy rămase la masă, înghiţindu-şi lacrimile, în timp ce Herbert umbla prin odaie, doi paşi încoace, doi încolo.

Femeia îşi reveni şi se ridică, spunându-i lui Herbert ceva pe un ton repezit. Acesta replică, gesticulând, Cât ai clipi, se aflau în plin scandal, poate cel mai urât pe care-l avuseseră. Din mişcările ei, care conţineau multe arătări spre colină, Bush pricepu că includea oarecum şi mina în cauzele a ceea ce păţise – mina care, cu drumurile ei subpământene întunecate şi închise, ocupa un loc principal al întregii lor vieţi.

Cearta devenea tot mai violentă. Amy înşfacă o carte de şcoală de pe masă şi o aruncă în Herbert. Erau prea apropiaţi, în încăperea strâmtă, ca să nu-l nimerească; îl lovi în colţul gurii.

Herbert sări la ea, apucând-o cu ambele mâini de beregată. Bush se aruncă înainte, căzu prin ei dând din braţe şi se pocni cu capul de consola sobei. În timp ce el păşea clătinat într-o parte, Herbert o doborî pe Amy pe jos. Apoi fugi afară pe uşa din dos, trântind-o în urma sa.

Bush se rezemă de peretele în care se izbise. Îl simţi pe dată sticlos şi moale ca de cauciuc, asemeni oricărui obiect de după bariera entropică. Îşi apucă gura-de-aer, respirând dureros. Capul îi răsuna, dar deja se bucura că sărise instinctiv în ajutorul femeii. Deschise un ochi şi o privi! Era încovoiată în chinurile facerii.

Dându-şi uitării propriile necazuri, se grăbi să iasă în stradă. Nimeni nu se zărea prin preajmă. Ceasul arăta două după amiază, oră la care toţi şedeau pe verandele lor, prefăcându-se a fi mâncat corespunzător, sau în crâşmă, uitând că mâncaseră necorespunzător. Copiii familiei Bush dispăruseră; nici din Herbert nu se vedea nici urmă. După cum – îşi dădu Bush seama – aproape de îndată ce goliciunea îl opri paşii, chiar dacă ar fi văzut pe cineva, nu putea atrage atenţia.

Îi localiza pe Tommy şi Derek jucându-se cu o pereche de derbedei de-ai lor într-un vechi camion părăsit al căilor ferate, oprit la marginea liniilor de

garare. Cel mai mic băiat nu se vedea nicăieri. Bunicuța ședea în bucătăria unei vecine limbute. Trecu o oră până s-o găsească pe Joan. Așa cum ar fi putut ghici dacă nu era într-o stare de spirit atât de răvășită, fata stătea de vorbă cu două prietene de-ale ei, într-o odăiță dosnică. Bush se opri, privind-o. Atâta era de blajină, atât de nebănuitoare și-atât de departe de a-i da prin minte că mama ei zăcea acasă în chinuri. Ea și fetele îi dădeau-nainte cu sporovăială, mișcându-și necontenit buzele palide; uneori zâmbeau sau se încruntau, ajutând, din când în când, înțelesul spuselor cu câte un gest vag. Și oara ce spuneau, toate, atât de demult, atât de fără nădejde încastrate în timp? Bush îi cunoștea viața pe de-a-ntregul, o privise făcând baie, o văzuse adormită, îi spionase primul sărut. N-avea nimic despre ce să vorbească, nimic care să merite să fie spus, nici chiar într-o asemenea după-amiază moartă. Despre ce era vorba oare?

Întrebarea se extinse până la a cuprinde întreaga istorie omenească. Lui Bush i se părea că în toată viața lui o pusese mult prea adesea, în vreme ce nimeni altul n-o întrebase destul. Blestemata sa memorie: își amintea o zi străveche ascunsă adânc în cămările propriului lui trecut... sau o zi nou-nouță poate, ori așa ori așa, căci nu putea să fi avut mai mult de patru anișori... Dentistul construise un mic solar cu nisip în care să i se joace fiul. Fiul clădise un castel mare și săpase printr-însul un tunel. Fiul inundase tunelul și șanțul cu apă caldă din gălețica sa (roșie, cu toartă galbenă?). La îndemână, fiul găsise gândăcelul în rond de flori apropiat. Fiul pusese gândăcelul în bărcuță jucărie cu pânză. Ușor împinsă, bărcuța plutise prin cavernă mare cu vârtejuri cu gândăcelul viteaz la prova, chip de căpitan din creștet până-n negre tălpi. Întrebare, atunci și acum: Ce era de fapt gândăcelul? Ce era de fapt fiul? Ce determina de fapt rolurile lor?

Și „de fapt"-ul; dovada vreunui exterior standard al conștiinței? Dumnezeu deghizat? Dumnezeu ca o entitate extraterestră atot-consumatoare, dintr-o altă galaxie, digerând toți gândăceii, florile, viermii, pisicile, fiii, mamele, astfel încât să poată nesățios cunoaște viața prin intermediul tuturor ființelor lor?

Ei bine, acesta era răspunsul mai mult sau mai puțin convențional la întrebarea misterului vieții în partea sa din globul pământesc. Mai exista și un răspuns științific, dar după o vreme și aceasta se strivea pe zidul alb al Dumnezeului. Era și răspunsul ateist, totul cum că ar fi noroc orb, sau ghinion. Și o sută de alte răspunsuri. Poate că toate priviseră problema de la cap.

Preț de-o secundă, o amețeală care n-avea nimic de-a face cu capul lovit îl cuprinse pe Bush. Era aproape ca și cum aproape puse mâna pe întreaga problemă; avea însă impresia că mai simțise și altă dată asta; confuzia în care se putea azvârli părea să se afle în imediata apropiere de fiecare dată când se apropie de clarificare.

Cu mâna goală, ieși de la fetele vorbărețe.

Afară, soarele strălucea, deși n-ajungea până la el. Vara se aținea în pragul satului Breedale. Bush stătea între casele sărmane ce mărgineau mlaștina. Dintr-

una sau două din grădinile acestora, se depuseseră eforturi vitejeşte de a săpa răzoare unde să crească flori sau legume cât de cât, spre a umple cratiţele goale; dar solul mlăştinos rezistase încăpăţânat în faţa unei asemenea economii. Bush porni fără scop pe coama colinei, privind în jos la Breedale aşa cum făcuse de-atâtea ori, şi îl văzu pe Herbert Bush.

Herbert urca dealul, aproape ajuns acasă. Bush îşi dădu imediat seama că omul era beat. O luă la fugă pe pantă în întâmpinarea lui, alergă pe lângă el, dar nu era decât o fantomă, un nimic, iar dacă pe Herbert îl tulbura psihic prezenţa lui, nu dădu nici un semn. Era roşu la faţă şi gâfâia, bombănind de unul singur. Cea mai mare parte a după-amiezii şi-o petrecuse fără îndoială pe undeva prin sat, bând cu vreun ortac. Acum arăta ca întorcându-se să-i mai arate nevestei una, două din ce-avea în minte. Dădu de perete uşa din spate şi o găsi răşchirată pe dalele duşumelei.

Imediat, Herbert închise uşa după el, atât de brusc încât Bush, urmându-l îndeaproape, sări înapoi şi fu lăsat afară. Putea doar să privească prin ferestruica de deasupra chiuvetei din bucătărie neajutorată iscoadă în exil.

Amy se mişcase. Părea să se fi sprijinit de un scaun, căzând apoi iar, sfârşită de durere. Acum zăcea prescurtată de perspectivă, cu scaunul căzut peste faţă şi piept şi o mână încurcată printre picioarele lui. La un moment dat, îşi sfâşiase veşmintele. Pruncul mort îi zăcea între picioare, incomplet născut. Herbert se aruncă pe podea lângă ea.

– Nu! icni Bush.

Se retrase de la fereastră, rezemându-şi capul ce-i bubuia de zidul sticlos. Nu putea fi moartă! Nu se moare aşa uşor. O, ba da, se moare, dacă ai suferit de subnutriţie îndelungată, dacă te-ai lovit de masă în cădere, dacă eşti prins în capcana unui întreg mănunchi de împrejurări economice, istorice şi emoţionale adverse; se moare destul de uşor. Dar viaţa ei – nu putea să se fi născut doar pentru acest sfârşit mizer! Făgăduiala anilor ei de feciorie... nunta... abia cu câteva săptămâni în urmă păruse fericită, în ciuda a orice.

Nu era nici o deosebire.

Tresări văzând chipul lui Herbert holbându-se pe fereastră la el. Îşi pierduse bujorii şi era pământiu; părea chiar şi forma să şi-o fi pierdut. Bush îşi dădu seama că omul nu la el se uita. Nu vedea nimic, decât poate cel mult jalea întregii sale vieţi; întindea o mână spre policioara de deasupra chiuvetei unde-şi ţinea articolele de toaletă şi bărbierit. Luă de-acolo briciul de ras, cu lamă lungă.

– Herbert, nu, nu! începu Bush să sară în faţa ferestrei, bătând inutil în geam, pe care el îl simţea maleabil. Dădu din mâini, răcni, Şi, sub ochii lui, Herbert Bush îşi tăie beregata, trăgând briciul de la urechea stângă până aproape la dreapta.

În clipa următoare, apăru în uşa din dos, cu briciul încă strâns în mână. Sângele îi şiroia în cascadă peste cămaşă. Făcu trei paşi în grădină, prin

pătrunjelul până la genunchi, și se prăvăli printre vârfurile lăptoase ale buruienilor, trupul său acoperind pe jumătate cortul fantomatic al lui Bush. Bush o luă la fugă, îngrozit.

Era ca și cum tragedia întâmplată în familia Bush ar fi fost o necesitate istorică. Tot satul își rupse din mărunțiș pentru un fond de ajutoare a copiilor, tot satul mărșălui până la cimitirul din spatele bisericii. Până și stăpânul conacului își trimise unul dintre administratorii de mină să-l reprezinte; poate că Herbert ocupase o poziție bună la exploatare. Unii oameni stătură de vorbă pe urmă cu administratorul; fu convocat sindicatul; discuțiile reîncepură.

Macabrele morți îi treziseră pe toți din apatia lor posacă. Erau pregătiți să negocieze iarăși. Se ajunse la o înțelegere.

La numai patru zile după înmormântarea lui Amy și Herbert Bush, oamenii mișunau din nou în josul colinei cu hainele lor de lucru, erau purtați spre adâncurile pământului în cușca lor primitivă, ciopârțeau copacii fosili ce se înălțaseră ei înșiși deasupra pământului în vremuri îndepărtate.

Bush stătu în Breedale pentru a o vedea pe Joan ocupându-și postul de vânzătoare în magazin, lucrând sub comanda unui om angajat de angrosiștii ce cumpăraseră firma, om ce venea cu bicicleta în fiecare dimineață, dintr-un alt sat aflat mai jos pe vale, un om spilcuit, eficient și zâmbitor, cu guler incomod, un tânăr promițător. O vecină vedea de copii în timpul zilei. Bunica își purta singură de grijă. Acum că vremea era frumoasă, putea sta lângă ușa din dos, într-un fotoliu tare – lucru pe care-i era o ciudă vădită, de vreme ce bunicuțele fără pacostea unei băcănii pe cap puteau să șadă lângă ușa din față, admirând astfel priveliștea străzii și a activităților ei.

Principala grijă a lui Bush era aceea de a veghea asupra fetei. Peste un an, doi, Joan avea să fie destul de mare pentru a se putea mărita cu băiatul care încă o mai curta – băiatul care lucra acum în mină pentru prima oară în viața lui. Bush nu putu depista nici un semn cum că s-ar mai fi gândit la părinții ei. Se întreba dacă-i trecuse măcar prin cap că tatăl său se sinucisese într-un moment de dezechilibru, nu de durere, ci din vinovăție – dar, dacă da, atunci ea și el erau singurii care să gândească astfel.

Așadar, Bush părea să fi ajuns într-o fundătură, și treptat fu silit să revină la propriul său calvar – numai spre a constata, oarecum surprins, că eul său se vindecase. Acceptă ideea că șocul de a-și fi găsit mama moartă, urmat de istovitoarea instrucție militară, îi întunecaseră temporar uzul rațiunii.

În același timp, crâmpeie de disciplină morală, supraviețuind îngropate, dar nevătămate, dintr-o perioadă anterioară a vieții sale, îl îndemnară să-și spună că pe viitor va trebui să fie mai mult o forță în slujba binelui categoric. Considera că trecuse prin destule rele ca să le poată recunoaște opusul.

Ceea ce-l ajută să înțeleagă că trebuia să facă tot ce putea pentru a răsturna

regimul Acțiunii, căci *până unde ajungea sinceritatea unui sentiment dacă nu-și găsea expresie într-o faptă fizică?*

Se folosi de această întrebare pentru a-și fortifica bunele hotărâri, atât de copleșit de frumusețea și universalitatea ei, căci încorpora adevăruri, simțea Bush, peste care dăduse în Breedale, încât trecu un timp până s-o identifice ca înrudită cu o veche zicală biblică pe care profesorul său de arte o aplicase adesea în glumă studiilor de natură moartă, mere și pere, ale studenților: „După rodu-le cunoaște-i-veți". Cu toate acestea, își croise de unul singur drum spre percepție, ceea ce era un semn de bun augur.

Sufletul lui Bush spărsese găoacea micii sale colibe de chirpici. Se mișca acum printr-un măreț palat de cristal. Simțea în sine calitățile dumnezeiești.

Acest binecuvântat interludiu în Breedale, departe de lumea reală, îi dăduse ocazia să se regăsească pe sine însuși. Erau cele patruzeci de zile ale sale în pustiu. Multe dintre zilele de după descoperirea acestei transformări le petrecu în rugăciuni; dar rugile își schimbau forma și tonul, și se înapoiau la el bătând din aripi. Nu avea nevoie să-și dezvăluie decât calitatea dumnezeiască din el însușiși să le-o dezvăluie altora la fel ca sieși.

În timpul acelei lungi zile, într-o altă grădină, când mama sa îi dovedise cum se întorsese împotriva lui, devenise conștient de o fisură în structura morală a universului. Acum se simțea îndeajuns de puternic pentru a duce un petec la acea fisură, a se înălța pe un curs de acțiune pozitivă, a înfrunta din nou lumea!

Se lăsa să flămânzească. Avea viziuni. Departe de lumea dezlănțuită, o putea vedea licărindu-i în vârful degetelor, gata să fie modelată. Era o formă de artă complexă, asupra căreia avea cele mai mari – cele mai pure! – ambiții. Avea să-i arate mamei lui că putea fi un zeu, imediat în afara schemei ei meschine de răsplăți și pedepse.

Se pregăti din nou de mintalizare. Știa ce avea de făcut. Lucrurile mai mici înaintea celor mari, materialul înaintea transcendentului. Înainte de toate mai avu o ezitare, repede înlăturată: se întrebă dacă n-ar fi mai bine să rămână în 1930, nu la Breedale, ci în alte locuri – mai ales la Londra, căci era lucru cunoscut (i se părea că-și amintește) și un fel de glumă, că intelectualii care mintalizau se orientau spre Palatul Buckingham, bucurându-se de chemarea lui snoabă, de conforturile și disconforturile lui, și de adecvarea sa ca loc de *rendez-vous*. Dar, atât de aproape de timpul prezent, palatul va fi fost pustiu, cu excepția Casei Regale de Windsor și a anturajului ei.

Nu, prada lui putea fi foarte bine acolo... dar mai departe în trecut, într-un timp mai ușor accesibil tuturor în afara vagabonzilor ca Bush. Bănuia că poate ghici data exactă, și se pregăti să mintalizeze într-acolo.

Înainte de a părăsi comunitatea minieră, i se înfățișa o surpriză. Noul administrator al băcăniei, care era acolo de cel mult zece zile, coborî oblonul peste ușă într-o seară la ora opt, încuie ușa, și se întoarse s-o ceară pe Joan în

căsătorie. Astfel deduse Bush din privirile ei pudice, zâmbetele, momentul de teamă, felul bărbatului de a o lua de mână oficial și tandru. A doua zi, băiatul pedală la serviciu ca de obicei și-i oferi fetei un inel din cochetul său buzunar de la vestă; în timp ce i-l trecea pe deget, ea zâmbi, cu ochi înrourați, și deodată îl luă cu un braț pe după gât, rezemându-și un obraz de capul lui.

Bush se miră: o fată atât de banală! Să fi fost oare doar o simplă oportunistă? O atrăgea tânărul? Era rece la inimă sau indiferentă? Faptele ei vizibile predispuneau la interpretări contradictorii.

„Asta-i povestea mea, pusă în scenă pentru mine”, își spuse. „După ce mi-am pus treburile la punct, mă pot întoarce aici să văd ce se mai întâmplă cu ea, dacă vreau.” Aveau să se afle pe veci acolo, în echilibru pe marginea întinsei mlaștini. Că tot veni vorba, tatăl ei va alerga în veci să moară în pătrunjel. Poate că Bush avea să se înapoieze și să schimbe totul, cu ajutorul noii lui divinități.

După ce-și împături cortul, își adună averea, când era pe cale să-și administreze o doză de CSD, de duse să-și ia rămas bun de la Joan. Fata era în camera din spate, verificând alte chitanțe; cu bătrâna bunicuță așezat în spatele ei, morfolindu-și dinții cu sinistra voioșie a unui medieval *memento mori.*

Bush își ridică mâna în semn de rămas-bun la adresa tuturor lucrurilor dulci-amărui; era deja în semi-delir de pe urma drogului; se minuna că se simțise frecvent atât de singur în propria sa epocă, printre oameni pe care-i putea atinge, vorbindu-le, presupunând că se „înțelegeau” mai bine decât o „înțelegea” pe această mică fecioară subnutrită. Dar înțelegerea nu însemna mai nimic pe lângă a te minuna.

Nedorind să dispară dinaintea ochilor ei ce nu-l vedeau, ieși din casă. Deasupra capului său, un cuc se avântă într-o parabolă spre marginea golașă a mlaștinii, ca tras dintr-un uriaș tun cu pene. Bush dispăru din peisaj ca un duh.

Marele palat victorian

Stătea sub ulmii cei mari și știa că acela era locul: Femeia sa întunecată era în apropiere, foarte umbrită, cu forma ștearsă de-o mie de ori de către trecători. În capătul șirului de ulmi se înălța o uriașă fântână de cristal, cu apele șiroindu-i într-un bazin circular. Fântână, bazin și ulmi erau închiși într-o somptuoasă arcadă de sticlă și flancanți de sculpturi bizare.

Bush cunoștea locul și timpul; mania victoriană din copilăria lui asigura acest lucru. Era anul 1851, când se deschisese Marea Expoziție, ca mărturie a progresului puterii și bogăției britanice.

Merse să stea lângă o statuie gigantică, ce-i atrăsese atenția aproape la fel de mult lui ca și mulțimii. Era o sculptură germană făurită din zinc, reprezentând o vitează amazoană călărind un armăsar, pe deșelate și cu sânii goi. Dădea să-și repeadă lancea într-o tigroaică agățată, sub imboldul unor motive numai de ea

știute, de greabănul calului.

Victorienii, în sculptură și pictură, fuseseră niște maeștri ai lui „ce urmează să se-ntâmple?”, imortalizând o secundă de timp într-o întrebare; talentul lor se pierduse și ridiculizase, odată cu începuturile fotografiei și ale cinematografului, ale televiziunii și lasoizilor – toate acestea insistând să răspundă la întrebare, mai curând decât să rămână cu mulțumirea de-a o fi pus. Acum, în propria lui viață, se confrunta cu aceeași întrebare și trebuia s-o rezolve prin acțiune. Femeia întunecată îl privea. Din punctul ei de vedere în timp, putea ști foarte bine ce-urmează-să-se-ntâmple-cu-Eddie-Bush. Nu era un gând liniștitor; îi făcea plăcere să-și închipuie că nu știa mai mult decât el dacă amazoana sau tigroaică va câștiga bătălia.

Mai erau și alte ce-urmează-să-se-ntâmple-uri implicate în ecuația sa personală; învârtindu-se pe sub uriașa figură de zinc, trase concluzia că primul îl privea pe Silverstone, alias Stein. Fusese instruit să-l asasineze pe Silverstone; era clar că omul avea ceva periculos pentru regimul Gleason – lucru pe care Bush, în noua sa stare de spirit, îl găsea motiv de bucurie. Era datoria lui de a ajunge la Silverstone și a-l preveni – dacă Silverstone mai era în viață – căci, deși Bush avea motive personale să-l creadă pe Silverstone în deplină măsură de-a se apăra, probabil că acesta va fi având de-acum mai mulți agenți de-a lui Gleason pe urme. Mintalizatorii Acțiunii Populare se răspândeau prin timp, căutându-l pe Silverstone și alți potențiali provocatori de tulburări pe care-i puteau găsi; probabil incluzându-l la ora actuală și pe Bush însuși.

Cu ajutorul unor asemenea raționamente, gândurile sale dumnezeiești din Breedale revenirā pe pământ.

Locul cel mai evident de a începe căutarea lui Silverstone era Palatul Buckingham.

Se înghesui nevăzut prin mulțimi, chiar și în acest moment de preocupare găsind răgazul de a se delecta cu diversitatea, excentricitatea și strălucirea lor, atât de diferite de masele nivelate din zilele lui. Afară, oamenii erau încă mai nesupuși. Acolo stăteau calești, atât particulare cât și pentru a fi închiriate de public, alături de bărbați în haine de piele ținând caii, sau gentlemeni călărindu-i, izolați ori în grupuri. Bush își spuse că victorienii păreau cei mai apropiați de propria lor imagine atunci când aceste animale neguroase și ambigue se aflau prin preajmă. Își dorea să poată călări unul și să facă economie de timp.

Splendida fațadă de sticlă și fier a Palatului de Cristal, cu drapele fâlfâind rânduri-rânduri, rămase în urma lui pe când traversa Hyde Park-ul și-și croia drum pe Rotten Row. Pe-aici goneau cabriolete iuți; se dădu la o parte din calea lor deși nu puteau face nici un rău.

Undeva, în această sălbăticie de omenire, își vedea de treburile sale Turner, marele Turner ale cărui gânduri erau toate numai vârtejuri de foc galben și roșu-crud; un artist care era tot ceea ce-și dorea Bush să fie: consumator al său propriu

și al epocii lui, transcendându-le pe amândouă. Undeva pe-aici, Turner, la bătrânețea sa bețivă – era anul morții lui – interesându-se de noile tehnici trădătoare, ca de pildă fotografia și, dacă vizita Marea Expoziție, zâmbind, fără îndoială, la vederea doamnei de zinc călare pe cal.

Bush își potoli gândurile. Într-o zi, își făgădui sieși, va fi pe de-a-ntregul artist; mai întâi, câteva necesități istorice trebuiau date la o parte din drum.

Acum simțurile îi erau atente la pericol. În timp ce se apropia de palat, privi atent după orice posibilă persoană din propriile lui vremuri, știind că ar fi ușor de recunoscut chiar și de la distanță după aspectul mai prăfuit și mai mat, de parcă mai curând lor decât scenei din jur le-ar fi lipsit un grad suficient de realitate.

Gărzi călare treceau în paradă prin fața unei clădiri împodobite; animalele pe care se deplasau priviră semețe prin Bush. Se strecură pe lângă ele, intrând în curtea palatului, aflându-și prudent calea spre partea dosnică, unde un grup de șarete erau parcate printre hamali și slugi ocupate cu descărcatul și căratul conținutului lor în bucătăriile palatului. Dintr-un furgon, observă Bush, erau scoase păsări vânate – cocoși de munte, fazani, potârnichi și încă un soi, care bănuia că e ptarmigan[1]. Ieșeau afară pe tărgi, la al căror fiecare capăt se topeau cuburi enorme de gheață, apa pătând penele deja împuținate ale zburătoarelor. Dintr-un alt furgon se descărca un maldăr de curcani. Bush își mută privirea; încă mai era într-o stare de spirit inocentă, iar vederea tuturor acelor mărunte morți îl răvășea.

Palatul Buckingham era durat de multă vreme. Chiar și pentru mintalizatori, zidurile sale erau atât de substanțiale încât trebuiau să circule pe uși asemeni muritorilor de rând întemnițați în timp. Prin urmare, ușile vor fi fost supravegheate de Partidul Acțiunii, dacă acesta se afla aici.

Își trecu privirea peste oamenii cu livrele și șorțuri. În timp ce o brancardă plină cu fazani morți era dusă înăuntru, văzu încă un om însoțind-o, cărând alta, un om cu șorț albastru și afișând o mustață încârligată. Se arăta vag cenușiu în comparație cu fundalul. Chiar sub ochii lui Bush, dispăru în clădire. Își putea da seama după accent că omul era dintr-un timp despărțit cam cu un an, doi, de prezentul său propriu – unul dintre agenții lui Gleason, cu siguranță...

Sau unul de-al lui Silverstone? Bush încă mai avea de descoperit cât de bine organizat era Silverstone. Își dădea însă seama că, indiferent dacă nimerea peste oamenii lui Gleason sau peste ai lui Silverstone, nici unii nici alții n-aveau să se arate prea prietenoși cu el.

Tot ce putea spera mai mult era să se ascundă în palat înainte ca opoziția să afle de sosirea sa.

Mergând repede pe lângă lachei, Bush păși în marea clădire. Se pomeni într-un labirint de apartamente ale servitorilor și oficii – femeia scundă care locuia

---

[1] Potârniche-de-tundră (N.T.).

în inima acestei uriașe iepurării și o stăpânea, ca și pe pământurile aflate departe, în afara ei, vizitase probabil India mai frecvent decât să fi trecut prin această regiune – sau, cine știe? Se foloseau deja aeronavele pe vremea asta? Probabil că nu, dar cunoștințele lui istorice erau firave în acest sens.

Ajunse la scările slujitorilor, lipsite de covoare, și urcă stângaci; scările nu erau niciodată ușoare în călătoria mintală. La etajul întâi ieși pe un palier mai degrabă spartan, pășind repede de-a-ndăratelea într-un alcov din calea unui grup de femei ce se apropiau. Trei îngrijitoare pășeau hotărâte în uniformele lor țepene, de dimineață; pe lângă ele – Bush își aminti de sergentul Pond – mergea o femeie teribilă, intendentă adjunctă probabil, strălucitoare în austera ei rochie purpurie care i se învolbura în jurul picioarelor. Servitoarele se opreau în fața ușilor înșirate pe coridor; la fiecare ușă, una din ele se desprindea din rând și o deschidea pentru superioara lor, după care amândouă intrau în cameră, pasă-mi-te ca să-i inspecteze curățenia. În lumina difuză, era greu să-ți dai seama dacă figurile erau din timpul lor propriu.

Bush își asumă riscul. Nu putea aștepta până erau inspectate toate dormitoarele. Trecu cu îndrăzneală pe lângă ele. Nu aruncară nici măcar o privire spre el; era mai puțin decât o fantomă.

În capătul îndepărtat al culoarului se aflau alte uși. Trecu prin ele pentru a se găsi într-un coridor mai larg și mai luxos. Ora era încă destul de matinală pentru ca locul să fie pustiu, cu excepția slugilor, își aminti că marea tradiție victoriană era ca micul dejun să dureze până la zece jumătate și chiar mai târziu.

Parcurgând coridorul, văzu pe-o parte a acestuia încăperi mari și înstărite, draperii grele la ferestre, covoare somptuoase pe jos, mese și jilțuri încrustate din greu, imense plante în jardiniere. Străbătu culoar după culoar, rătăcindu-se. Știa că intelectualii își instalau corturile în fumoarul lui Albert, dar nu-și putea aminti la ce etaj se găsea salonul.

De-acum, începea să se simtă pierdut și temător. Cu siguranță că jos, agenții lui Gleason îl depistaseră. Îi revenea rolul de a fi cât putea de pregătit pentru orice incident, și totuși pistolul încă-i mai era în raniță. Se întoarse într-un pasaj lateral, unde domnea semiîntunericul.

O servitoare venea spre el. Neliniștit, intră pe cea mai apropiată ușă deschisă. Femeia îl urmă. Îl apucă de braț.

– Eddie! Nu te mira! Eu sunt!

Cât timp să fi fost de când nu mai auzise alt glas decât pe-al său? Cât trecuse fără a mai fi simțit alături o femeie? Câte sute de ani?

Văzu că gura-de-aer îi era camuflată în chip de broșa prinsă pe corsajul rigid. Îi văzu părul vârât sub boneta de servitoare, și fața la fel de mânjită că întotdeauna.

– Ann! Ann! Chiar tu să fii? M-ai lăsat la Oul Amniotic, de veacuri!

O îmbrățișa, fără să fie sigur ce simțea pentru ea; asta depindea de ceea ce

simțea ea pentru el. O percepea ușor sticloasă, vocea îi ajungea la el ușor subțiată prin bariera entropiei, dar mintalizase dintr-un moment îndeajuns de apropiat de timpul lui ca să pară complet reală.

– Ce faci aici? îl întrebă ea.

– Ce faci tu aici?

– Am avut o perioadă groaznică!

Îl chemă spre cea mai apropiată încăpere și intrară. Era o cameră mică, supraîncărcată de mobilier și cu un șemineu împodobit în care trosnea un foc de cărbuni, arzând după un sistem de dimineață friguroasă, fără tăciunii aprinși dedesubt care să-l întrețină când nu va mai fi atât de proaspăt. Cu spatele la flăcările galbene și albastre, o femeie durdulie cu o legătură de chei la cingătoare ședea în fața unui mic birou, scriind o listă de articole.

– De ce-am venit aici?

– Ea e intendenta. Asta-i una din camerele legate de Sala Stewarzilor, unde se recreează domnișoarele de onoare și valeții. Relaxează-te, Eddie! Cine te vede ar crede că nu te bucuri să mă revezi.

Nu-i plăcea. Fusese complet indiferentă față de mediul înconjurător ultima oară când o văzuse. Felia de informație gratuită pe care i-o furnizase îl făcu bănuitor pe dată. Începu să-și scoată raniță. Vroia să ajungă la pistol.

– M-ai părăsit la Oul Amniotic, în jurasic. Unde te-ai dus?

– Scumpișor, nu te-am părăsit. M-am întors acolo după tine de zece ori, și l-am tot întrebat pe prietenul ăla al tău – tipul spilcuit – dacă nu te-a văzut, dar tu îți luaseși tălpășița și m-ai lăsat de izbeliște.

– Asta nu explică de ce ai șters-o tu prima oară.

Dibui pistolul luminic într-un compartiment al raniței și îl strecură în buzunar, sperând că Ann nu-și dădea seama ce face.

– Am dat peste vechiul meu amic, Lenny, și vreo doi haidamaci de-ai lui. M-am luat cu ei și n-am putut să plec până n-au adormit.

– Ar putea fi o explicație.

– Să te ia dracu', este o explicație! În plus, n-am însemnat nimic pentru tine. Nu eram decât încă o fată. Cel puțin Lenny avea nevoie de mine. Bush spuse alb:

– Eu aveam nevoie de tine – atunci. Acum se pare că tu ai nevoie de mine aici. Cum se face că ești în 1851?

Nu-i făcuse plăcere referirea la Lenny, pe care și-l amintea zăcând în poziție fetală, plin de sânge, pe dușumeaua camerei de tortură. Dacă ea ar fi știut de asta, ce-ar fi simțit?

Îi revenise stilul înțepat. Își aruncă boneta de slujnică pe o masă din apropiere; căzu prin ea și rămase pe jos.

– Știi, nu-s obligată să-ți răspund la întrebări. Dacă nu vrei să mă ajuți, bine, da' n-are nici un rost să mă-ntrebi tot felul de chestii dacă tot n-ai să crezi o

vorbă din ce-ți spun. Pot să văd din felul cum te porți că te râcâie ceva, nu-i așa?

– Te-am întrebat ce faci în 1851.

– Știi cum stau lucrurile, acasă-n prezent. Noua conducere s-a făcut a dracului, încercă să-i adune pe toți mintalizatorii, să le ia CSD-urile și să-i blocheze în propria lor epocă. Toți mintalizatorii din jurasic au fost strânși – armata lucrează în haine civile, așa că nu-i observi până nu pun mâna pe tine. L-au luat pe Lenny și pe băieți înapoi în prezent, dar eu am scăpat – ți-am spus că-s mintalizatoare expertă – și am venit aici, unde m-am gândit c-aș fi cel mai în siguranță. Acum ești mulțumit?

Intendenta umbla prin cameră. Deși se convenise că era din propriul ei timp și nu-l putea afecta în nici un fel, Bush constată că mișcările ei îl făceau să tresară.

Smulse pistolul luminic din buzunar și-l îndreptă spre Ann.

– Nu, nu sunt mulțumit, spuse. Îmi ascunzi ceva. De unde-ai știut c-am trecut iar prin 2093?

Păru speriată, îi aruncă o privire îngrozită, cu gura strâmbă.

– Ce ți-ai pus în cap? Ești nebun, nu, Bush? Nu știam c-ai mai fost în 2093. N-am spus nici un moment c-ai fost, nu?

– Ai spus că știu cum stau lucrurile acolo.

– Nu trebuie să treci pe-acolo ca să știi cum stau lucrurile. N-ai nici un pic încredere-n mine! Eu n-am fost acolo și totuși știu.

Trebui să admită că suna plauzibil. Dar mai era ceva.

– Spui că i-au înhățat pe Lenny și pe ceilalți tresheri. Pe care?

– Numele lor, adică? Pete, Jacky, Josie... Le răpăi numele ca o mitralieră.

– Stein?

Ann își linse buzele.

– Eddie, te rog, mă sperii!

Bush rămase cu pistolul spre ea.

– Stein?

– Nu l-am văzut pe Stein în jurasic. L-ai văzut tu?

– Unde-i acuma Stein?

– Eddie, nu știu!

– De ce-ai venit aici?

– Credeam c-o să fiu în siguranță – ți-am spus!

O apucă de braț, privind-o în față, simțindu-i trupul lipit de al lui.

– Ascultă, știi că-s un ticălos! Spune-mi, Stein e aici? Ann se întoarse înfricoșată spre el:

– Eddie, Eddie, nu fii crud cu mine! Știu că ești un om crud, dar nu ți-aș face niciodată rău...

O zgâlțâi:

– Afurisitul de Stein i-aici, te-ntreb?

– Da, da, este sub numele lui real.

– Silverstone?

– Da.

Începu s-o percheziționeze. Pe sub șorț, purta un pistol cu gaz, de modă veche. Senzația atingerii ei îi ațâță emoțiile; și îi putea simți mirosul – primul lucru pe care-l mirosise după atâta timp; dar nu-și lua mintea de la ceea ce făcea. În timp ce o privea, intendenta trecu prin ei, ieșind în altă odaie.

– Ai venit aici ca să-l omori, nu-i așa, Eddie? Te folosesc ca agent, nu?

Ann lăsă ochii în jos, temându-se să-i audă răspunsul. Văzu cât era de firavă, chiar cu nimic mai puternică decât Joan Bush, în pofida spiritului ei diferit; văzu că era la fel de prizonieră a împrejurărilor timpului pe cât fusese Joan. Deși n-o putea iubi în nici un caz, regretă felul în care o tratase.

– Ann... am fost trimis aici... am fost trimis aici ca să-i fac de petrecanie lui Silverstone. Trebuie să mă duci la el. Știi unde e, așa-i?

Era agitată, își mușca buzele, arunca priviri afară pe fereastră ca și cum strălucirea difuză a soarelui ar fi ascuns un mesaj pentru ea.

– Uite ce e, Eddie, probabil că ești un ticălos așa cum spui dar... ei bine, te rog să ai încredere în mine măcar cinci minute. Poți doar să mă aștepți aici? Îți promit c-am să mă-ntorc. Știu că n-ai încredere-n mine, dar promit.

– Silverstone e aici, așa-i? Pot să jur.

– Da, da, este.

– Atunci am să-ți acord cinci minute. Adu-l aici pe Silverstone. Nu-i spune cine-l așteaptă, nu mai adu pe nimeni altcineva, nu mai spune nimănui că sunt aici. Doar adu-l pe Silverstone, Ai priceput?

– Da, da, Eddie. Te rog, ai încredere-n mine!

– Ca-n maică-mea.

Îl privi cu ochi mari, bănuind un înțeles ascuns în ceea ce spusese. Apoi se întoarse și ieși.

Indiferent ce-și pusese în cap, nu era bine. I se păruse a recunoaște în purtarea ei o anume reținere, de parcă cineva i-ar fi impus un scop pe care ea nu-l împărtășea – iar Bush știa cine era acel cineva, sau presupunea că știe. Dacă oamenii de mână forte ai Acțiunii o luaseră cu arcanul atunci când îl prinseseră pe Lenny, probabil că fusese trimisă la un soi de curs de instrucție, la fel ca el și ca Lenny. Odată ce-i descoperiseră dispoziția instabilă, capacitatea de a mintaliza pe arii îndepărtate și largi, puteau s-o fi antrenant pe ea pentru misiunea de a-l omorî pe Silverstone, așa cum îl antrenaseră și pe el. Din acest motiv, nu-și dezvăluise intențiile. Creierul îi funcționa cu repeziciune, vedea țesătura prezentului întinzându-se în urmă peste neștiutorul trecut.

Când regimul descoperise că el dispăruse în secole, n-avea s-o fi trimis de una singură în trecut. O însoțea desigur cineva; sigur că da, căci, oricât de pricepută era Ann la mintalizări, avea nevoie de un om cu care să călătorească, așa cum călătorise anterior cu Lenny și Bush.

Pe baza aceleiași deducții, peste cinci minute avea să se înapoieze cu cineva. În palat trebuie că erau nu puțini agenți ai Acțiunii; cu siguranță urma să-l ia cu ea și pe unul dintre ei, chiar dacă-l aducea și pe Silverstone. Poate că aveau ș-aștepte să vadă dacă-l împușca pe Silverstone; era posibil ca aceasta să fie singura sa cale de a evita execuția. Avantajul inițial îi aparținea: nu puteau fi siguri ce va face; el știa; avea să facă tot ce-i stătea în putință pentru a-l salva pe Silverstone.

Și n-avea de gând să stea acolo și să se lase prins în anticamera înghesuită. N-avea încredere în Ann, niciodată nu avusese; nici chiar când se culcase cu ea, o făcuse mai mult în joacă, în chip de provocare, decât cu tandrețe. Era o tresheră, la fel de instabilă ca el.

Vârând pistolul cu gaz în buzunarul stâng, cu mâna dreaptă încleștată pe cel luminic, ieși prin ușa închisă.

De cealaltă parte a culoarului se afla dulapul intendentei, cu ușa deschisă. Era o cameră spațioasă. Două matroane vârstnice cu șorțuri albe scrobite călcau rufe, încălzindu-și fiarele masive pe un grătar – o privire rapidă și dezinteresată îi relevă monogramele roșii „VR” și coroanele din colțurile cearșafurilor. Dădu înapoi până în ușă, nescăpând din ochi pasajul întunecat. Își dădu seama că privea necazul în față; era o cale de a menține contractul.

Așteptarea îi sleia surescitarea nervoasă. Desigur, putea oricând să mintalizeze înapoi în 2093; acolo însă era așteptat; iar dacă se cufunda necontrolat în trecut, înapoi în devonian, în cambrian, nou-găsita senzație a unui scop avea să-l urmeze, ținându-i peste timp tovărășie. Cât de lung era timpul, chiar și timpul omenesc! Pe de-a-ntregul, prefera să rezolve totul în Palatul Buckingham.

Cineva se apropia în fugă pe coridor. Bush auzi pașii repezi și-și spuse: „Doamne, e nebun!” Se retrase în alcovul întunecat, din calea indiferent cui se apropia.

Apăru un bărbat, cu păr scurt și blond fâlfâindu-i pe cap și fața spintecată într-un rânjet molipsitor. Întinse spre Bush mâna dreaptă, deschisă. Gestul era de-o prietenie atât de spontană, încât Bush zâmbi și-i răspunse chiar înainte de a-și fi dat seama cine era omul: cel mai prietenos dintre străini!

– Tu!

– Eu!

Omul era el însuși, ivindu-se ca un zeu din timp pentru a-i binecuvânta acțiunile! Era un soi de schimb al iubirii; fu copleșit de emoție la vederea și simțirea acestei prelungiri a lui însuși, și nu putu rosti o vorbă. Dar viziunea rămase în fața lui încă o clipă doar, înainte ca – speriindu-se parcă – să se facă nevăzută în mintal sub ochii săi. Imaginea i se șterge de pe retină, senzația celelalte mâini din palmă. Alcovul fu iar pustiu, eul lui viitor furișându-se pe undeva printre rafturile înghesuite ale altor ore.

Simți suspinele apăsându-i gâtlejul și ochii înțepați de lacrimi.

Aproape înainte de-a avea timp să se stăpânească, pe coridor răsunară alte zgomote.

În tăcerea absolută, auzi pașii vătuiți ai oamenilor ce umblau prin mintalizare. Se retrase și mai mult, astfel ca silueta să nu i se profileze pe lumina ușii deschise dincolo de care femeile își munceau fiarele de călcat.

Ar fi fost o soluție mulțumitoare să sară asupra lui Silverstone la fel cum sărise acesta asupra lui, în jurasic, confundându-l atunci pe Bush, printr-un soi de curioasă eroare precognitivă, cu un asasin instruit de Stanhope, Howes și compania.

Apărură două siluete, oprindu-se la un yard distanță de Bush. Văzu pe dată că erau din același timp cu el, deși amândouă purtau travestiuri de epocă. Una era Ann, cu aceeași uniformă de slujnică. Celălalt era un gentleman în veston și jiletcă de dimineață. Bush nu-i putu desluși fața în clipa când o privi tăios pe Ann, mai mult decât a observa favoriții netezi, dar își dădu seama imediat că nu era Silverstone.

Pășiră amândoi, prin anticameră, spre odaia stewarzilor. Bush îi urmă, ridicând pistolul.

– Mâinile sus! îi soma.

Se răsuciră surprinși. Atunci văzu chipul bărbatului. Chiar cu favoriții, n-avea cum să dea greș. Amicul avea și o perucă, acoperindu-i capul chel. Îl cumpărase cândva pe Bush cu o sticlă de Black Wombat Special. Îi dăduse lui Bush ordinele misiunii lui de asasinat. Ar fi fost unul dintre oamenii care să dorească cel mai mult moartea lui Bush pentru a-și fi ratat misiunea. Se numea Howes.

Va să zică, își spuse Bush, dacă Ann îl adusese, însemna că Ann îl trădase. La fel ca toate femeile, nu era demnă de încredere, nu-l iubea. Trase în ea. Nu-i despărțea decât puțin mai mult de-un metru, și femeia căzu când creionul de lumină o despică.

În timp ce Bush își îndrepta pistolul spre Howes, îl văzu pe căpitan ridicând arma. Timpul își ieși iarăși din matcă. Privi pistolul înălțându-se și ochindu-l, văzu expresia schimbându-se pe fața lui Howes în timp ce apăsa trăgaciul. Și, în tot acest timp, brațul lui Bush continuă să se ridice, încet, încet, ca al unui mort pe sub apă, iar Ann continua să i se rostogolească la picioare, cu pletele blonde învăluindu-i fața.

Văzu pistolul lui Howes trăgând, iar în clipa următoare se prăbușea peste Ann, reîntâlnind-o în neființă.

Sub fustele reginei

– Citai din Wordsworth, spuse rece Howes. Ridică-te!

Icnetele îl înviorară pe Bush, smulgându-l dintr-o inconștiență dezordonată

și răsturnată peste cap. Se ridică în capul oaselor, încă destul de greoi. Howes folosise asupra lui un pistol cu gaz, ale cărui efecte erau neplăcute, dar nu fatale; ținându-se de frunte, Bush aproape își dori ca lucrurile să fi stat invers.

Howes îl târâse într-un dormitor, o încăpere gigantică mobilată oarecum excentric chiar și pentru vremurile victoriene, cu un pat de alamă într-un capăt și, în celălalt, un cămin masiv lucrat într-o imitație de stil *cinque cento,* susținând două doamne jeluindu-se, și un număr surprinzător de amorași mai mici, turnați din fier. Bush se holbă la el, surprins și îngrozit; părea să fie tot ce mai lipsea ca să-i întregească dezorientarea. Îl vedea de aproape, prăvălit pe o uriașă blană de urs polar, inaccesibilă atingerii lui.

– O, Doamne, am omorât-o pe Ann! spuse, ștergându-și fața. Howes, care stătea aplecat peste el, zise:

– Te căutam, Bush. Ce ai de spus în apărarea dumitale?

– Am să-ți vorbesc când pot să mă ridic, nu înainte.

Howes îl apucă de braț și-l trase în picioare. Ridicându-se, Bush își repezi pumnul spre el. Dar efectele gazului încă nu se risipiseră. Nu-l putu lovi cu nici un strop de forță, iar Howes îl bloca, ușor.

– Foarte bine, Bush – ești în picioare! Aici avem necazuri, și vreau să știu unde te-ai ascuns de când ai plecat din 2093. Haide, dă-i drumul la vorbă!

– N-am nimic să-ți spun, nici dumitale nici altcuiva de-al regimului.

– Bănuiesc că nu știi de care parte mă aflu, nici de care parte te afli dumneata.

– Mi-e destul de clar în ce mă privește pe mine, mulțumesc. Lingeți singur rănile!

– Bine, atunci hai să-ncepem cu dumneata. De ce-ai împușcat-o pe Ann?

Era o întrebare pe care nu putea îndura s-o dea de-o parte.

– Știi foarte bine de ce-am împușcat-o! Am tras în ea fiindcă m-a trădat! Te-a adus aici să mă omori, și nu-ncerca să susții altceva!

– De ce nu m-ai împușcat pe *mine* mai întâi, dacă eu eram pericolul ce te pândea?

Observând ezitarea lui Bush, Howes continuă;

– Am să-ți spun eu de ce! Ți-am citit dosarul la Wenlock cu mult înainte de-a te fi trimis după Silverstone. Ai numai varză-n cap când e vorba de femei, pentru că ai convingerea că mama dumitale te-a trădat într-un anume fel; de-atunci începând, ai avut întotdeauna o tendință de a trăda femeile înainte ca ele să te poată trăda pe dumneata.

Simțind nevoia să se justifice, Bush spuse:

– Nu știi ce se petrece, Howes. Nu ți-am putut îndeplini ordinele blestemate. Am stat departe, unde nu mă puteai ajunge, meditând, asistând la necazurile unei familii pierdute în istorie, la speranțele și suferințele ei. Era acolo o femeie pentru care aș fi făcut orice ca s-o pot ajuta.

Reacția lui Howes fu ostilă. Bush încercase adesea și înainte automărturisirea ca să dezarmeze opoziția; nu funcționa niciodată; totuși, era prea angajat în acest sistem ca să repudieze inutila tactică.

– Tot ce se poate. Ești un tip complet zăpăcit. Am de gând să-ți spun de ce ai greșit peste măsură în legătură cu Ann – și despre rolul meu în toate aceste evenimente.

– La dracu' cu predicile dumitale! Împușcă-mă și să terminăm odată, sau jertfește-mă Marelui Domn Gleason – sau cui ți-o fi șeful de moment!

Howes se rezemă de lambriul de stejar și spuse:

– Te-am târât aici ca să-ți vorbesc, nu să te omor. Am greutăți, Bush, și nu-ți sunt dușman, deși n-aș nega că nu te simpatizez cine știe ce. Acum, ascultă, Ann te iubea. Ai putea spune că și-a dat viața pentru dumneata. Am trimis-o aici în 1851 ca să te găsească și să te omoare înainte să-l omori dumneata pe Silverstone – știam că ai să sosești într-un moment prost de-al dumitale. Credeai că Ann e o curviștină a dracului, nu? Poza doar, ca să-și apere un interior prea fragil. Când a dat peste dumneata pe coridor, nu-ți putea face nici un rău. A venit să-mi spună și...

Bush râse repezit:

– Sigur, și să faci dumneata treaba în locul ei. Foarte gingaș! Eu aș zice mai degrabă scârbos.

– Nici o îndoială. Dar văd că nu înțelegi situația. Am avut prea multe pe cap, în săptămânile astea din urmă, în timp ce dumneata mintalizai în voie, ca să-mi mai fac și grija asta, dar de îndată ce-a venit Ann și mi-a spus că ești aici, am știut că-ți vei fi mutat gândul în legătură cu uciderea lui Silverstone – te cunosc, după cum vezi. Am dreptate, nu-i așa? Ți-o pot citi pe față, omule! Eu am mintalizat aici ca să-l scap pe Silverstone. Speram să te iau ca aliat – de-asta m-a adus Ann cu ea să stăm de vorbă. Și ai omorât-o ca un prost!

– Minți, nu faci decât să mă minți! Dumneata și cu nebunul ăla de Stanhope m-ați trimis să-l omor pe Silverstone de la bun început. Nu-ncerca să pretinzi că dintr-o dată ai schimbat tabăra!

– Nu dintr-o dată, Bush; configurația mea e foarte diferită de a dumitale. Eu am fost dintotdeauna în aceeași tabără: împotriva lui Boit sau a lui Gleason și a tot ce reprezintă ei – deși Gleason se vădește mult mai tiranic decât a fost Boit.

Bush se scarpină în ceafă și privi cucoanele negre de plumb de pe șemineu.

– Ești nebun dacă te-aștepți să cred toate astea. De ce o faci?

– Silverstone cunoaște lucruri care pot răsturna Partidul Acțiunii – și nu numai Acțiunea, ci orice regim totalitar. Wenlock, cum probabil știi, e încuiat într-un azil de nebuni, sub pază atentă. E perfect întreg la minte. Chiar dacă l-a privit cândva pe Silverstone ca pe rivalul său, după tot ce-a suferit în ultima vreme vede în el un aliat. Am reușit să infiltrăm oameni de-ai noștri printre gărzile care-l păzesc pe Wenlock. Wenlock, la fel ca Silverstone, e una din piesele

cheie ale revoluției ce se apropie. Eu pentru ei lucrez.

Bush îl privi neîncrezător.

– Dovedește.

– Dumneata ești dovada mea! După cum știi, aveam sarcina de a trimite asasini și agenți care să omoare sau să aducă înapoi posibilii dușmani ai regimului. Am sabotat acțiunea destul de eficient, folosind la curs ofițeri incompetenți – așa cum ai și spus, Stanhope e un dobitoc – și alegând oamenii nepotriviți pentru misiuni. Dumneata – asasinul lui Silverstone – ai fost capodopera mea!

Pe neașteptate, râseră amândoi. Bush încă nu accepta totuși întru totul afirmațiile celuilalt; simțea, neliniștit, că ar fi o oarecare probă de care să se poată agăța pentru a putea respinge teoria lui Howes: îl calmă însă ceva nedefinit din expresia acestuia.

– Să zicem că m-aș mulțumi cu ceea ce spui. Ce se întâmplă pe urmă?

Howes se relaxa și puse deoparte pistolul, puțin cam ostentativ. Întinse mâna.

– Atunci, suntem de aceeași parte a baricadei. Trebuie să scăpăm de-aici – împreună cu Silverstone, înainte ca gorilele Acțiunii Populare să pună mâna pe el.

– Și trupul Annei? Simt c-aș vrea să-l ducem înapoi în 2093.

– Asta trebuie să mai aștepte. Pe moment e prea periculos. Silverstone înainte de toate.

Schiță pe larg situația. Noua conducere își intensifica strânsoarea asupra țării, desființând sindicatele muncitorești și universitățile deopotrivă, promulgându-și propriile legi nedrepte, controlând sever importurile, instituind epurări. O legătură apropiată a lui Howes din mișcarea revoluționară fusese capturată. Howes înțelesese că e timpul să dispară – și, în orice caz, prezența sa în centrele revoluționare din trecut avea să fie de folos. Mintalizase din propria sa ascunzătoare, însoțit de Ann.

Le trebuise câtva timp ca să-l localizeze pe Silverstone. Părăsise jurasicul la vremea raziei după suspecți și se ascunsese în diferite epoci, ajungând până la urmă în 1901, limita superioară a capacității lui de mintalizare.

– Anul 1901 l-a deprimat, explică Howes, cu un fel de zâmbet. Era complet singur – fata cu care trăia în jurasic nu putuse mintaliza atât de departe – dar s-a hotărât să-și facă din Palatul Buckingham Cartierul General. Din nefericire, alesese luna de după moartea Reginei; totul era îmbrăcat în negru, toată lumea purta doliu. Asta, și neputința de a sta de vorbă cu nimeni, sau a mirosi indiferent ce, a fost prea mult pentru Silverstone. După un timp, a trebuit să se retragă aici ca să-și găsească o companie, și ne-am întâlnit aproape imediat.

– Acum ce se întâmplă? întrebă Bush.

– Cine-i prietena ta? arătă Howes spre pat.

Bush avu o tresărire superstițioasă. O clipă, crezu în stafii. O femeie

străvezie stătea în picioare lângă pat, tapetul decorat cu flori văzându-se prin trupul ei. Apoi o recunoscu în ea pe Femeia întunecată.

– Nu suntem singurele fantome în palatul ăsta.

– Ne urmărește. Cine e?

– Eu îi spun pur și simplu Femeia întunecată. Mă urmărește peste tot, de ani de zile.

– Nu-i rost de intimitate, mm?

Howes porni de-a curmezișul camerei spre ea. Bush dădu să-l oprească, găsi mai cuminte să nu stârnească o nouă discuție, și-l urmă.

Howes privi îndeaproape femeia. Era cețoasă, abia puțin mai mult decât un contur zugrăvit în aer. Bush nu îndrăznise niciodată să se uite la ea astfel; era aproape ca o parte din propriul lui caracter cu care nu îndrăznea să se confrunte – evadată din văgăunile sadismului lui.

Cu acest gând în minte, nu se simți deloc încântat când Howes spuse:

– Seamănă cu dumneata.

– Hai să ne vedem de treburi! Unde-i acum Silverstone?

– Uite, ne spionează.

– Și ce-ai putea face?

– Cred că ai dreptate. În timp ce Howes se întorcea, ceva îl făcu pe Bush să întrebe:

– Ann chiar mă iubea? Howes schiță un gest evaziv.

– Eu așa am interpretat-o.

Ridică din umeri ca și cum ar fi vrut să mai spună ceva, apoi zise repezit:.

– Trebuie să-l ducem pe Silverstone la loc sigur; locul ăsta e înconjurat – și infiltrat – de agenții Acțiunii. Din păcate, un loc sigur e greu de găsit. Și, tot din păcate, Silverstone se-arată capricios.

– În ce sens?

– I-a plăcut hoinăreala prin timp cu o bandă de tresheri. Asta l-a făcut puțin cam... sălbatic. Apoi, cunoștințele lui – vrea să le transmită oamenilor potriviți...

– Și?

Căpitanul slobozi un râs stingherit.

– Nu mă consideră omul potrivit. N-are încredere în militari. Stai – Bush, dumneata ai fi genul potrivit de om! Ești un artist! În prezent are-n cap niște gărgăuni cu privire la artă. Hai să mergem și ia-te după mine. Trebuie să cooperăm.

Se uitară unul la altul cu oarecare îndoială.

– Dă-i ‘nainte, spuse Bush. Dacă va trebui să-ți cred povestea, va trebui și dumneata să mă crezi că n-am să te-mpușc pe la spate!

Howes zâmbi:

– Știu că n-ai s-o faci.

Din nou Bush fu vexat de ideea că el (Bush) știa un lucru căruia mintea sa

nu vroia să-i dea drumul. Situația era camuflată sub o altă înfățișare, la fel cum șemineul era camuflat ca mormânt al unei fecioare, cum era și Howes deghizat în gentleman victorian. N-o putea scoate la iveală; procesele sale raționale erau întunecate de povara durerii și vinovăției pe care le simțea pentru moartea Annei.

Într-un moment de ezitare a celor doi, Femeia întunecată le-o luă înainte și părăsi încăperea.

– Nici nu știi cine e, Bush. S-ar putea să fie o spioană a puterii.

– S-au stafia uneia din femeile pe care zici că le-am trădat.

– Hai să mergem, mormăi Howes.

La ieșirea în coridorul principal, Bush își apucă gura-de-aer și inhală de mai multe ori. Simțea că se sufocă. Nemesis putea fi foarte bine pe urmele lui, strigând după datoria față de Ann și Lenny – Nemesis sub o formă deosebit de călcătoare-pe-nervi, căci, în acel loc, ocupanții reali erau fantome, iar fantomele erau oameni adevărați: sub barbetele false se putea afla viața sau moartea – iar el urma un om pe care nu-l înțelegea.

Pe drum, Howes îi murmură câteva sfaturi. Bush dădu din cap, incapabil să răspundă. Se apropia ora când mormanele de păsări și animale moarte livrate la bucătărie aveau să fie servite și devorate; în palat domnea viața, iar coridorul era comparativ plin de oameni. Dacă acum Bush cădea împușcat, ceilalți n-ar fi văzut și n-ar fi știut nimic despre incident, călcându-i nepăsători trupul în picioare.

– Silverstone e în Salonul de Primire de la Apus, patru uși mai încolo, spuse Howes peste umăr.

Tunici galonate cu revere late, corsaje de baschin, veste brodate, fuste cu nenumărate volane îi înconjurau, și, pentru fiecare oaspete, se afla câte un lacheu în livreaua personalului Casei Regale. Bush privea temător pe după umerii goi și înclinați și barbete, în căutarea vreunui asasin.

Ajunseră la ușa salonului de primiri. Musafirii își continuau drumul pe coridorul cu covoare bogate. Lângă ușa salonului stătea un bărbat în livrea ce părea cufundat în umbră adâncă. Pe când Bush ridica pistolul, Howes îl făcu să se liniștească:

– E de-al nostru.

Întorcându-se spre gardian, îl întrebă:

– Totu-i în regulă?

– Silverstone e înăuntru. Nici un semn de intervenție. Probabil că opoziția așteaptă în exterior.

Howes se încruntă.

– Nu văd la ce le-ar folosi asta.

Alungă problema cu o ridicare din umeri și începu să intre prin ușă, care stătea întredeschisă. Cu creierul plin de bănuieli tenebroase, Bush se uita la paznic; nu mai știa – poate că nici nu știuse vreodată – să facă deosebirea între prieteni și dușmani. Nu știa decât că nu vroia să intre în încăperea aceea – dar a-l

provoca pe un om, pesemne binecunoscut lui Howes, n-ar fi fost decât o tactică de amânare. Cu o minimă ezitare, promițându-și un glorios colaps nervos odată eliberat din acel bucluc prezent, și râzând de sine însuși pentru asta, trecu prin ușă imediat în urma lui Howes – și fu imediat înșfăcat, primind un pumn în stomac.

Avu viziunea unui chip urât arătându-și dinții, a unor picioare, a mâinii sale drepte trăgând convulsiv cu pistolul luminic, apoi a pardoselii ridicându-i-se în întâmpinare. Părea un covor turcesc cu arabescuri, deși dădea senzația de cauciuc sticlos a platoului mintalizărilor. Chinuindu-se să-și recapete suflul, se adună într-o poziție ghemuită – amintindu-și-l pe Lenny într-o atitudine exact la fel – și apoi în șezut. Cineva veni pe dată și-i înfipse țeava unui pistol în ceafă.

– Cine-i acesta? întrebă un glas.

– Un prieten de-al meu, răspunse Howes.

Prudent, Bush privi în jur, rotind ochii și încercând să nu-și răsucească gâtul.

Trădătorul de la poartă tocmai intra. Aliații săi dinăuntru erau cinci la număr. Patru dintre ei se aliniaseră în dreptul ușii și stăteau acum aplecați peste Howes și Bush. Toți erau deghizați în gentlemeni, deși tenul ca de cenușă al feței îi recomanda drept mintalizatori din 2093 suferind reducția de lumină. Păreau inteligenți – dar nici n-ar prea fi putut să fie niște tâmpiți dacă reușiseră să ajungă într-un an atât de apropiat de prezent ca 1851. Unul din ei se aplecă și-i smulse lui Howes peruca și favoriții falși. Arăta despuiat și neajutorat, așa cum zăcea pe jos cu un pistol îndreptat spre el.

– Din vina ta; aveam prea multe gânduri cu tine ca să-mi dau osteneala cu măsuri de prevedere! îi reproșa el lui Bush.

Bush ridică din sprâncene, fără să spună nimic. Mereu atent să se agațe de asemenea lucruri, sezisă că Howes avea un soi de complex ce-l îndemna să arunce vina pe alții. O dovedise întrucâtva pe parcursul curioasei lor conversații de după... accidentul cu Ann.

Howes începu să-l ocărască pe omul de la podea pentru a-i fi trădat încrederea, dar o lovitură peste față îl reduse la tăcere.

Al cincilea membru al ambuscadei – al șaselea, dacă-l puneau la socoteală și pe cel de la ușă – stătea lângă draperiile ce mărgineau una dintre ferestrele înalte. Alături se afla un fotoliu, iar în fotoliu un om legat și cu căluș la gură. Difuzia feței acestuia și strălucirea luminii ce răzbătea înăuntru îl făceau greu de identificat, dar Bush n-avea nici o îndoială că era Silverstone; după zgomotele pe care le scotea, reieșea că îi era greu să respire prin gura-de-aer.

– Corect! A mers mai ușor decât credeam, spuse omul ce stătea lângă Howes. Părea să fie șeful. Avea o frunte lată și palidă și gura lăsată în jos; purta o haină de mătase gri și-și pusese la o parte, la fereală, un joben cafeniu pal, pe care acum și-l puse la loc pe cap. Forma un contrast izbitor cu fața sa inteligentă, aproape brutală.

– Trebuia să m-aştept c-o s-o faci lată. Motor, Grazley! spuse scârbit Howes. Numele de Grazley îi suna familiar lui Bush: unul din locotenenții lui Boit, bănuia, care schimbase tabăra.

– O să vă ducem, pe tine și pe lacheul tău, înapoi în 2093, Howes, spuse Grazley, ignorându-i remarca. Veți fi judecați, amândoi, pentru trădare față de guvernul pe care am cinstea să-l servesc. Vă vom administra picături paralizante, vă injectăm cu CSD, și vă mintalizăm înapoi, legați de noi. Silverstone se-ntoarce acasă pe aceeași cale.

În timp ce vorbea, băgă pistolul în teacă și pocni din degete către unul din ceilalți, care imediat începu să-și scoată ranița.

– De ce nu ne împuști aici, ca să ne scutești de toată farsa? întrebă Howes. Drept răspuns, primi un șut în șira spinării

În timp ce omul scotea din rucsac o seringă, câțiva servitori în livrea intrară în cameră. Grupul lui Grazley intră instantaneu în alertă, dar valeții proveneau vizibil din epocă, și trecură prin mintalizatori fără să li se bată o pleoapă măcar. Până acum, încăperea fusese goală. Se îndreptară ceremonioși spre ferestrele prelungi să potrivească draperiile atenuând lumina soarelui.

Intruziunea le distrase tuturor atenția. Bush calculă timpul necesar pentru a sări în picioare și a fugi pe ușă afară. Nu merita tentativa în împrejurări normale, dar situația era îndeajuns de disperată ca să încerce. Lacheii abia dacă făcuseră doi pași prin salon, înainte ca el să fi evaluat șansele și-și încorda deja mușchii pentru salt. Și atunci năvăli viitorul.

Erau patru la număr, Femeia întunecată și trei bărbați. Părură suspendați imaterial în aer, ca niște oameni fără picioare stând îndărătul unor straturi de sticlă. Și purtau niște vergele subțiri cu care acum ocheau.

Privirile lui Bush o întâlni pe cea a Femeii întunecate. Aceasta îi adresă un gest mic, ridicându-și mâna liberă pentru a-și acoperi nasul și gura, după care toți patru înaintară spre a-i acoperi pe Grazley și ai lui și deschiseră focul cu armele.

Grazley acționa rapid. Se aruncă asupra spectralului atacant – și trecu drept prin el, scăpându-și cu acest prilej jobenul cafeniu.

Armele din viitor funcționau prin bariera entropică, slobozind nori iuți dintr-un gaz agățător. Doi dintre oamenii lui Grazley trăgeau la rândul lor, în grămadă. Armele se întoarseră spre ei, făcându-i să se clatine și să cadă. Bush percepu un miros înecăcios, care-i îngreuna capul. Reculegându-se în plină goană, fugi pe ușă.

Capul i se învârtea, gazul îi mușca din simțuri. Acțiunea sa era inutilă. N-avea să fie niciodată liber. Cum era aia cu natura infinitului? Acțiunea e... suferința e... Doamne, da, permanentă, obscură, și întunecată... ca Ann...

Reuși să-și păstreze cât de cât controlul. Căzu grămadă pe covorul pufos de pe coridor. De-acum lumea plecase, înghesuindu-se în sala de mese. Nu se apropiau de el decât două persoane importante, femeia cu toate pânzele sus, ce se

purta ca o regină și-și ținea mâna pe brațul escortei într-un asemenea fel încât... El și Ea! Nu era de mirare că lacheii din urma lor se înclinau atât de cuviincios încât aproape că le cădeau perucile! Gemând, Bush făcu eforturi zadarnice să se rostogolească la o parte din drum în timp ce Regina Angliei și Prințul Consort navigau prin el, și se înecă sub vastele ei fuste-fantomă.

Șocul, farsa, nebunia întregii situații îl făcu să-și vină în fire de-a binelea. Ștergându-se la ochi, inhală aer proaspăt prin gura-respiratoare, se ridică în picioare și scoase pistolul cu gaz, singura armă ce-i rămăsese. Privi prudent în odaia din care scăpase. Toți mintalizatorii zăceau fără cunoștință pe podea. Slugile victoriene se întorceau senine dinspre perdele, pe care le trăseseră la o distanță precis calculată, și mărșăluiră afară pe ușă, prin Bush. Gazele nu-i vătămaseră. Cei patru din viitor făcură o plecăciune în fața lui și se șterseră din cameră ca niște umbre, cu Femeia întunecată în frunte.

Bush nu irosi decât o secundă să caște gura la ei. Porni grăbit prin salon, dezarmându-i pe Grazley și oamenii lui; nu se mișcară. Gândindu-se mai bine, mai dădu o raită, percheziționându-i, adunându-le proviziile de CSD pentru a le amâna astfel întoarcerea în 2093, deși aveau cu siguranță să facă rost de drog de la ceilalți. Îl târî pe Howes, inert, de subsuori până pe culoar, cu ochii arzându-i de gazul rămas. Apoi intră iar și îl luă și pe Silverstone, leșinat în fotoliul său și încă legat. În timp ce-l trăgea pe pardoseală, își lovi întâmplător cu piciorul arma luminică, ce-i scăpase din mână când făcuse primul pas în încăpere, iar mintea lui, deși buimacă din cauza gazului, începu să-i scânteieze în revelații, făcându-l să strige aproape cu voce tare de surpriză și ușurare.

Avea în raniță un cuțit. Scoțându-l, tăia funia cu care era legat Silverstone și îl legă în locul lui pe Howes, petrecându-i mâinile printre picioare și legându-i gleznele de încheieturi.

– Ticălos deștept! spuse.

Apoi începu să strige prin coridoarele palatului:

– Ann! Ann!

Un caz de lumină incoerentă

Un număr de puncte arbitrare marchează frontierele mintale ale vieților noastre. Jalonează, să zicem, un picior îndoit, un vers din Wordsworth, o zi într-o grădină abandonată, un obraz iubitor pe umăr, o crosă de golf plină de sânge, un drog, lungul crepuscul al unei plaje din devonian, un pistol luminic, iar în cadrul acestora definim o existență omenească. Este o ființă umană neobișnuită, ce reprezintă mai mult decât produsul factorilor săi.

Acum Bush se dezlănțui. Atât de puternică îi era senzația că Ann trăia, încât dădu uitării tot ceea ce fusese învățat și începu să inventeze reguli noi.

După un moment de fugă căpiată, țipând pe coridor, își dădu seama că

zadarnic ar fi încercat s-o localizeze astfel pe Ann. Convins că era vie, deduse că ar fi putut avea propriile ei motive obscure de a ieși din palat. Nu avea decât puțin ca să acționeze înainte de a-și reveni Grazley și oamenii lui. Pentru a o descoperi dacă Ann era încă în viață, mintaliză.

Făcu aceasta flexând mușchi pe care nu-i știuse niciodată că existaseră în teritoriul întunecos al subminții sale. CSD-ul continua să-i circule prin artere ca urmare a recentei lui apariții în 1851, altminteri n-ar fi reușit ceea ce avea să facă.

Repezindu-se în salonul de primire, se cufundă în trecut; spatio-timpul se înclină, după care ieși din nou la suprafață în palat, cu cât timp în urmă? Nu știa. În încăpere se aflau alte persoane, victorieni veritabili: nu Silverstone, nu Howes, nu Ann.

Se scufundă iarăși, zbătându-se, intrând și ieșind din mintal. Oameni. Timpuri. 1847? ‘49? ‘50?. Continua să iasă la suprafață și să se confunde iar, propulsat de emoție, ca un delfin gonind prin apă, privind intens, afară, pe fereastră, încercând să simtă mediul prin care înota, văzând razele soarelui în curtea de-afară înlocuite de zăpadă, frunze veștede suflate peste caldarâm, noapte, zi, lumină cenușie sau plină. Lupta să urce contra curentului.

Făcând aceasta, se ascundea într-unul din bovindouri. Perdelele grele îl ajutau. Avea nevoie să găsească locul din spațio-timp imediat dinaintea momentului când Ann și Howes veniseră la el, când eul său anterior aștepta în mica anticameră de pe coridor. Odată ce primul imbold de frenezie i se răci, sarcina mintalizării deveni mai dificilă. Delfinul se împotmolea în apa mică. Se opri. Într-o oarecare blestemată zi anonimă din 1851, netrecută în cronici... deși Regina își va fi făcut o notație în jurnal, grijulie și pedestră, neumbrită de nici o îndoială asupra universului din care cârmuia un atât de grozav fir de nisip.

Nerăbdător, își injecta o fiolă de CSD în arteră și porni din nou în călătoria-mintală.

Iată-l pe Silverstone! Învârtindu-se printr-un colț al camerei. Bush își aminti deslușit chipul acela remarcabil, cu gura sucită și nasul coroiat; o expresie descriptivă îi răsări în gând: pasărea autoironică[1]. Patru domni victorieni autentici fumau în capătul opus al încăperii. Bush știa că acesta era momentul de care avea nevoie; simțul acela misterios ce-l călăuzea prin călătoriile-mintale funcționase din nou. Trebuia să aibă grijă. Era doar la câteva minute, cel mult o oră distanță în timp de Silverstone. Omul putea să-l vadă cu destulă ușurință, să-l audă, să-i vorbească, să-l împuște. Se chirci după draperiile groase.

Silverstone se întoarse – capul îi zvâcni peste umăr, îl văzu pe Bush, poate că-l observase cu coada ochiului materializându-se. Năucit de propria-i prostie, Bush dispăru înapoi în mintal. Uitase că Silverstone petrecuse o bucată de vreme

---

[1] în original, „self-mocking bird”; joc de cuvinte intraductibil: „mocking bird” („mockingbird”) = pasăre cântătoare (N.T.)

în 1851 înainte de sosirea lui Howes, uitase să-și ia măsuri temeinice de prevedere ca să nu fie văzut de oamenii din propriul său timp.

Ieși la suprafață. Acum camera era goală, brăzdată de lumina asfințitului, ca imitație a sa proprie expusă într-un muzeu. Trecu îndărătul unei canapele prelungi, al cărei spătar de lemn sculptat se arcuia ca un val de mahon, spumegând trandafiri și boboci. Ascuns bine, se avântă iar prin timp, neluându-și în seamă oboseala.

Și nimeri!

Instinctul îl slujise bine și-l depuse într-un moment când vorbeau chiar despre el.

Silverstone stătea așezat pe podea, cu spatele la perete. Howes era în picioare lângă el, dar se răsucise la apariția Annei în cameră. Fata era răvășită, strigându-l chiar și în timp ce alerga spre latura opusă a salonului unde se aflau cei doi. Fiecare cuvânt ajungea până la Bush, înfundat, dar foarte clar în mijlocul tăcerii înconjurătoare.

– Eddie Bush e în palat, David! Tocmai l-am întâlnit la etajul ăsta!

Se opri în fața lui Howes, trecându-și mâinile în sus și-n jos peste tighelurile uniformei de servantă. Howes deveni încordat, iar zâmbetul îi pieri, începând chiar să se tragă de favoriții falși.

Silverstone spuse:

– Ți-am spuse eu c-o să se-ntoarcă. A fost chiar aici, în camera asta, acum două luni. L-am văzut lângă fereastra de-acolo. M-ar fi putut omorî atunci, banditul!

Neluându-l în seamă, Howes o întrebă pe Ann:

– Ți-ai îndeplinit ordinele?

– N-am putut, David! Ascultă, nu-i nevoie să-l omorâm pe Bush acum. Și-a schimbat opiniile. Acum o să ne *ajute,* și numai Dumnezeu știe câtă nevoie de ajutor avem!

Howes dădu s-o împingă, în același timp scoțându-și pistolul.

– Ai nesocotit ordinul, Ann. Avem destule greutăți și fără factorul nesigur Bush complicându-ne viața. Du-mă la el!

Fata îl prinse de braț:

– Nu fă nimic ce-ai putea regreta mai târziu, David. Ne poate ajuta. Fii rezonabil cu el; chiar tu ai spus că e temperament de artist: în plus, are un pistol luminic.

– Ha! Cât despre asta, n-ai de ce să-ți faci griji! L-am aranjat.

– Bun mai ești la aranjamente! Tot ce-ți cer e să nu-i faci vreun rău. Te rog!

Când o privi, expresia i se îmblânzi.

– Încă mai ții la el, așa e? Bine, am să stau cu el de vorbă, dacă trebuie. Dar nu uita câte depind de succesul acestei operațiuni. Profesore Silverstone, dacă sunteți atât de bun să stați aici, revenim în câteva minute, după care vom mintaliza

imediat, înainte să se înfierbânte prea tare pentru noi lucrurile.

– Dar pachetul meu? replică Silverstone. Nu pot pleca fără el. Ann, să mi-l aduci.

Ann pocni din degete.

– Tocmai mergeam să-l iau – am uitat de el, când l-am văzut pe Eddie. N-o s-avem nici o problemă, profesore – vă aduc pachetul imediat.

Bush nu stătu să le asculte ultimă parte a conversației. Câtă vreme erau atenți unul la altul, o luă la fugă adus de spate, pe ușă afară. Cum ajunse pe culoar, făcu o tumbă, că erau, că nu erau agenți dușmani. Minunat!

Văzuse mina de pe fața Annei când Howes o întrebase dacă mai ținea la el. Până în momentul acela, uitase că avea cât de cât talent la iubire. Expresia necontrolată de pe chipul ei îl contrazise; da, necontrolată, întocmai la fel cum mica Joan Bush fusese observată când nu se controla; era pentru prima oară că o văzuse pe Ann cu garda jos.

Și îl prinsese și pe *Howes* cu garda jos! Howes – meșterul aranjamentelor! Un om lucid și curajos, cu vederi largi: toate calitățile pe care Bush nu și le putea găsi sieși. Straniul sabotaj al planurilor regimului de către Howes fusese cât se putea de complet: și includea și asigurarea că pistoalele asasinilor aleși nu funcționau bine. Fără îndoială că pistolul cu gaz al lui Bush conținea bioxid de carbon inofensiv, întocmai la fel cum arma sa luminică trăsese cu pașnică lumină nelaserizată în locul razei coerente pe care ar fi trebuit s-o expulzeze. Totul era chit. N-o ucisese pe Ann.

Ceea ce tocmai spusese Howes confirma bănuielile lui Bush. Faptul că pistolul lui era sabotat reprezenta o mică proba palpabilă a veridicității declarațiilor lui Howes de activitate subversivă.

Știa că acum putea mintaliza, într-o veselie, înapoi la punctul când îi lăsase pe Silverstone și Howes zăcând gazați pe culoar. Timpul era decisiv – substanțial gând! Dar nu mai era un ucigaș! Fusese grațiat! O făptură cumsecade și inofensivă care nu vroia să vatăme pe nimeni. Iar Ann continua să-și trăiască viața ei greu perceptibilă!

Căzu pradă capriciilor. Râzând, se năpusti pe coridor, în direcția de unde știa că tocmai venise Ann.

Își găsi eul anterior pândind în alcovul întunecos dincolo de care femeile tot călcau. Sub imperiul unui impuls de moment, întinse mâna și și-o simți strânsă de a sa proprie. Zâmbi. Ce grozav arăta, mai masiv decât se așteptase, agil în mișcări.

– Tu!

– Eu!

Era un soi de schimb al iubirii. Cât de mult bine îi dorea acelui om, acelui străin al cărui fiece gând, fiece părticică a trupului o cunoștea – singura astfel de ființă omenească! Ce mai incest nebunesc, tenebros și tainic era, să-și strângă sieși mâna din dragoste! Nu putu scoate o vorbă mai mult, copleșit de emoție, mulțumit

cu încărcătura pe care o transmisese. Mintaliza.

Reveni, sau poate rămăsese acolo tot timpul, universul fiind plecat. Efortul de a străbate bariera entropiei își spunea cuvântul și îl astâmpără, făcându-l din nou conștient de pericolele prezente.

Silverstone și Howes își recăpătau cunoștința, rostogoliți pe covorul culoarului. Deși inhalaseră relativ mai puțin gaz decât oamenii lui Grazley, n-avea să mai treacă mult până ce și inamicii își vor reveni și vor năvăli pe coridor.

Aplecându-se, Bush îl plesni pe profesor peste față – fața păsării autoironice – și i-o frecă apăsat, strigând:

– Stein, Stein!

Se răzgândi:

– Silverstone! Profesorul deschise ochii.

– A fost o dovadă, murmură. Arma aceea – dovadă categorică!

Cuvintele treziră confuzia în mintea lui Bush. Putea Silverstone să știe că se umblase la pistolul lui? Nu reușea nicicum să înțeleagă de unde știa omul prin ce trecuse. Nu făcu decât să se holbeze la Silverstone, în timp ce profesorul se chinuia să se ridice în capul oaselor și spuse, cu o mai mare luciditate:

– Arma aceea cu care au tras oamenii dintr-un alt timp – e o dovadă că teoria mea e absolut corectă, și vom găsi și alte dovezi, vei vedea! Asta-i prima oară că au intervenit prin bariera entropic-temporală.

Oarecum decepționat să descopere că nu era vorba de cazul său, Bush spuse:

– Am să te scot de-aici, Silverstone. În orice caz, nu-mi dau seama cum am putut folosi o armă prin bariera entropiei.

– Simplu, nu-i așa? O vom fi realizat noi înșine, peste câțiva ani, fără nici o îndoială. Deja am învățat să transportăm aer prin barieră; întregul concept al călătoriei-mintale presupuse aceasta. Ei n-au făcut decât să transmită prin ea un anestezic. Acuma, ajută-mă să mă ridic în picioare, vrei? Ești Edward Bush, știu. Ne-am mai întâlnit pe ici, pe colb, în spectrul temporal, nu întotdeauna în împrejurări amicale. Sper că nu te-am lovit prea rău atunci, la Oul Amniotic. Credem că ești unul dintre agenții aceia ticăloși ai lui Boit.

Bush râse:

– Nici măcar nu te-am observat cu ocazia aia. Mă răpea prea mult fata cu care erai.

Expresia mai degrabă tensionată a lui Silverstone se destinse.

– Ei bine, și pe mine mă răpea. Femeile sunt punctul meu slab, din fericire. Acum, îți mulțumesc că m-ai scos din camera aceea. Dezleagă-l pe Howes și să mergem.

– L-am legat pe Howes cu un anume scop. Mi-a făcut un lucru crud, doar ca să se asigure că sunt destul de copleșit ca să-l ascult fără crâcnire. N-am să mă mai las folosit de nimeni ca unealtă.

– Toți suntem uneltele cuiva. Asta înseamnă societatea. Ești un om foarte emotiv, Bush, dar în momentul ăsta n-avem timp de emotivități. David Howes e un om de importanță vitală, și trebuie să-l avem alături de noi.

Toți suntem uneltele cuiva... Nu era un gând deosebit de încântător, după estimațiile lui Bush, dar putea fi o cale de-a găsi sensul problemelor omenești. Te foloseai și erai folosit. El se folosise de Ann. Howes se folosise de ei. El avea să se folosească de Howes. Se va folosi de Silverstone.

Howes și Silverstone aveau putere; puteau câștiga mai multă putere. Înapoi în prezent – în 2093 – îl puteau ajuta pe Bush, dacă-i ajuta și el. Putea găsi cu ajutorul lor libertatea de a picta, de a face iarăși grupaje – avea nevoie să creeze la fel cum un om adormit are nevoie să viseze. Dacă arta sa avea să supraviețuiască, trebuia să renunțe la ceva din meschinăria de a fi el însuși.

Se aplecă și începu să-l dezlege pe Howes, care deschidea deja ochii. În timp ce moșmondea la noduri, îl auzi pe Silverstone spunând:

– S-ar putea să știi că aici, în Palatul Buckingham, era o coterie de exilați intelectuali din zilele noastre. Le-am explicat mesajul meu și au pornit să-l răspândească.

– Mesaj? Ai devenit religios?

– Învățătura mea. Mi-aș dori să fie aici și Wenlock, acum că s-a sfârșit cu cearta noastră. Până și eu abia dacă pot concepe ceea ce am descoperit. Întoarce toată lumea cu susul în jos, absolut cu susul în jos. Trebuie să mintalizăm cât mai repede posibil.

– Nu pot pleca fără Ann.

– Știu. De Ann avem nevoie. Va fi aici într-o clipă cu pachetul meu, care a rămas la parter. Cum te simți, căpitane?

Howes mormăi. Se ridică în șezut pe când Bush îl dezlega, scutură din cap ca să și-l limpezească și se uită la Bush.

– Ce știi despre Ann? Că trăiește? Bush încuviință.

– Iartă-mă, Bush. Firea ta nesigură e de vină. Când ai tras spre ea cu pistolul luminic măsluit, s-a aruncat la pământ, iar după ce te-am gazat am convins-o să accepte că e moartă. Ar fi vremea să ai un șoc. S-ar putea să-ți facă bine la sadism!

– Ești bolnav! spuse Bush, și întoarse dezgustat capul. Ann sosea grăbită pe coridor, cu o cutie mare de plastic sub braț. Silverstone apucă pachetul; Bush o apucă pe Ann. Ea îi zâmbi, cu o sprinceană înălțată și un ecou al vechii ei neîncrederi.

– De ce-ai făcut-o? întrebă Bush.

– Îndrăznești să mă întrebi asta? De ce m-ai împușcat? Să nu răspunzi! Știu răspunsul: n-ai încredere-n mine, nu îndrăznești să ai încredere!

– Pistolul s-a descărcat accidental, minți Bush.

– Minți! Ți-am citit intenția în ochi când ai apăsat pe trăgaci!

– Eram nebun de dezamăgire, știi asta! Știi că am crezut că-l aduci cu tine pe Howes ca să mă omoare. Și totul numai pentru că te iubeam, Ann, de-aia mi-am ieșit din minți așa!

Fata coborî privirea și spuse îmbufnată:

– Nu ai încredere în mine.

– Va trebui să avem de-acum toți încredere unu-n altul, interveni Howes. Pentru că dacă nu mintalizăm repede de-aici, Grazley și ai lui iar or să se repeadă la noi. I-am putea împușca pe loc, acolo unde sunt – poate că lui Bush i-ar face plăcere să se ocupe el – dar prefer să plecăm până nu-și revin.

Excelentă idee, căpitane, deși cred că ești nedrept cu Bush. Ne-a scos pe amândoi din mâinile Partidului Acțiunii Populare și îi datorăm mulțumiri, spuse Silverstone. Acum, am pachetul: să ne prindem de brațe și să luăm o doză de CSD. Țineți-vă minte bine disciplina și hai să ieșim din casa asta de nebuni. Vom mintaliza înapoi în jurasic, toți patru.

– Credeam că ne-ntoarcem în 2093, spuse Bush.

– Te supui ordinelor, replică Howes, suflecându-și mâneca și scoțând o fiolă, pe care și-o injecta în braț.

– Trebuie să participăm la o mică treabă – să luăm pe cineva din jurasic – preciza Silverstone, încercând evident să-l consolele pe Bush pentru duritatea manierelor lui Howes.

Bush ridică din umeri.

– Aș vrea să stăm de vorbă, Ann, spuse cu voce joasă, în timp ce se pregătea și el de plecare.

La decrepitele hotare ale timpului

Palatul Buckingham, savanele jurasicului. Între una și alta diferența era mică pentru călătorul-mintal, dintr-un punct de vedere important: ambele zăceau pe vecie sub eterna osândă a tăcerii tridimensionale, dar greu accesibile oricărui alt simț în afara vederii. Și nu zbura nici un pterodactil.

Toți patru sosiră împreună, și o imensă oboseală se coborî asupra lui Bush. Privi nemulțumit spre Silverstone și Howes. Întregul episod brutal din Palatul Buckingham îl dezgusta, amintindu-și acum bunele intenții și sentimentele dumnezeiești cu care plecase din Breedale. Orice încercare ar fi făcut să participe la evenimentele lumii îl scârbea; avea nevoie iar de tăceri și singurătăți, și reflectă cinic: „Neputința absolută corupe la modul absolut”. Înțelesul eșecului armei sale de-a funcționa nu-i scăpase din vedere.

Stăteau lângă un râu leneș, cu jungla verde-albăstrie mată întinzându-se în spatele lor, în vreme ce dinainte li se așterneau câmpia și munții. Nu se mișca nimic în afara râului. Cerul era acoperit de nori ce se rostogoleau, așa cum își amintea Bush dintotdeauna jurasicul.

– Vom continua cu planul pe care l-am convenit, spuse Silverstone. Căpitane Howes, dacă dumneata și Ann binevoiți să-l aduceți pe celălalt prieten al nostru, eu am să stau aici cu Bush.

– Pornim imediat, spuse Howes. Trageți un pui de somn, profesore. După cum arătați, și ție ți-ar prinde bine unul, Bush. Ne-ntoarcem în două, trei ore, dacă totul merge cum trebuie.

Ann le făcu cu mâna și, fără mare ceremonie, ea și Howes plecară, pășind cu mișcările letargice ale oamenilor aflați încă sub influența CSD-ului.

Silverstone începu să desfășoare imediat un pat ușor din ranița sa, sfătuindu-l pe Bush să facă la fel.

– Aici suntem în deplină siguranță. Am ales acest loc pentru că e la câteva mile distanță de orice locuință omenească. Ann și căpitanul au să ia pe cineva și apoi ne continuăm călătoria.

– Profesore, mă încearcă o anume reținere pentru că-mi dau seama că nu sunt decât un pion în jocul ăsta, dar ați fi atât de bun să-mi explicați cu cine ne întâlnim acum și unde mergem pe urmă?

– Te preocupă prea mult lucrurile mărunte, prietene. Dar și pe mine la fel... Îmi tot fac griji fiindcă mi-am stricat ceasul de mână și nu știu timpul – timpul! Un timp! Și totuși știu că orice ceas de mână e depășit. Sunt un om inconsecvent.

– La fel și eu! Geniul e inconsecvent. Vă mai amintiți de copilărie?

– Trebuie să ne odihnim puțin. Dar am să-ți răspund la primele întrebări.

Începu să desfacă pachetul de plastic pe care-l adusese cu el din epoca victoriană.

– Ai fost un fel de artist, nu-i așa?

– Sunt artist. Nu încetezi să mai fii artist!

– Mă rog, ai încetat să te mai manifești, să zicem?

Bush căută ironia, dar uită subiectul de îndată ce din pachet ieși la iveală panoul.

– Ne vom întâlni cu omul care a executat acest lucru. El îmi va pătrunde descoperirile când am să i le explic, intuitiv dacă nu și intelectual. E necesar ca orice lucru nou apărut în lume să-i fie interpretat publicului larg nu numai de către oamenii de știință, ci și de artiști; acesta a fost eternul rol al artistului, iar acest om se arată a fi ideal pentru scopul meu. Privește-i această admirabilă operă.

Bush o privea.

– E un Borrow. Minunat, nu-i așa?

Fără multă paradă, Borrow stabilise un număr de zone întunecate în grupajul său, legate între ele prin puncte de culoare ce se combinau ici și colo în mase dominante, reprezentate astfel încât să poată să fi fost nuclee atomice, orașe sau altele; scara de proporție a întregii lucrări fiind astfel pusă la îndoială, alte ambiguități putând dobândi înțelesuri duble sau chiar triple. Unele părți păreau mai degrabă grosolane sau defectuos simțite, dar erau inseparabile de întreg, ca și

cum Borrow s-ar fi extins pe sine lepădând întregul rol de dandy, în încercarea de a-și face față simultan sieși pe de-a-ntregul și pe de-a-ntregul lumii sale.

Era un grupaj care lui Bush îi apărea mai puțin desăvârșit decât cele pe care le examinase la Oul Amniotic, dar infinit mai grandios; știu fără ezitare că avea în față o operă ulterioară pe lângă care cele dinainte stăteau ca niște exerciții preliminare. Acesta era Roger Borrow în calitate de Turner târziu, Kandisky târziu, Braque târziu, Rellom târziu, Wataguci târziu. Lui Bush i se părea incredibil că blajinul Borrow putea să fi produs o asemenea declarație; și totuși, purta semnătura prietenului său pe întreaga-i suprafață, oricât era de impersonală.

Iar Borrow se întorcea să li se alăture, împreună cu Ann și Howes..

Își dădu seama că privise opera prea multe minute. Părți din ea erau, părți din ea *păreau* să fie în lentă mișcare contrapunctică; atenția îi era atrasă către scrâșnetul amenințător al circumstanțelor omenești, către comutarea măsurată a galaxiilor, a prototipurilor și spre straturile temporale ce se adunau ca niște nori de aprigă furtună peste lumea lui. Acum, ridică privirea spre Silverstone. Nici măcar nu dorea să știe încotro se vor îndrepta după sosirea lui Borrow.

– Cum spuneți, să tragem un pui de somn, profesore.

Sunet de glasuri. Ann aplecându-se să-l atingă de braț. Se ridică în capul oaselor. Părea să nu fi trecut nici un moment de când închisese ochii și totuși avea capul din nou limpede. Ceva se întâmplase acolo înăuntru – tatăl său râsese sau mama sa zâmbise – dar acum fu în stare să-și ocupe din nou conștientul; de îndată își aminti capodopera.

Apăsând mâna Annei, se sculă și merse să i-o strângă pe a lui Borrow.

– Ai vorbit pentru timpul tău, spuse.

– Oul Amniotic a făcut-o – fiind priponit acolo, la comanda tuturor. Am fost făcut să găsesc un mijloc de a mă autoexprima.

– E mai mult de-atât. Ver ți-a spus că-i mai mult de-atât, sunt sigur.

Borrow dădu semne că ar dori să schimbe vorba:

– Am lăsat-o pe Ver să apere fortul. Norman Silverstone a sunat din goarna aventurii. Va fi o noutate pentru mine, sunt nervos ca un pisoi.

Părea complet calm. Ca întotdeauna, era îmbrăcat îngrijit, într-un deux pieces de modă veche, cu ranița atârnată nonșalant pe un umăr. Un profet ciudat al noii ordini, își spuse Bush – indiferent care avea să fie noua ordine.

– Toți suntem nervoși, Roger, dar cel puțin jurasicul e mai în siguranță decât Palatul Buckingham din era victoriană.

– Eu n-aș paria pe asta, spuse Howes, apărând între ei. La Oul Amniotic mișună agenții. Am fost cu siguranță recunoscuți, și nu e decât o problemă de timp – de foarte scurt timp – până să se organizeze și să vină să ne pună la punct. Pe capul lui Silverstone s-a pus un preț gras.

– Atunci eu trebuie să mănânc ceva, spuse Bush. Sunt lihnit.

– N-avem vreme. Profesore Silverstone, sunteți bun să ne conduceți?

Profesorul se trezise la fel de prompt ca Bush, și-și strângea patul de campanie. În timp ce se apropia, Bush observă cât de neliniștit părea. Mai văzu că și Femeia întunecată revenise, stând la o oarecare distanță și privindu-i, răbdătoare. Înăbușindu-și un impuls de a face cunoștință cu ea, reflectă că era la fel de inaccesibila ca și anima minții sale drept care o lua uneori.

Silverstone spuse:

– Cu excepția dumitale, domnule Borrow, cu toții trebuie că mai avem CSD în vene. Ești atât de amabil să ți-l injectezi? Sunt nespus de încântat că ai putut veni. Soția se va descurca la Oul Amniotic de una singură?

– Sigur. Are un băiat-la-toate s-o ajute.

Borrow își apăsa o fiolă în artera antebrațului stâng și nu pierdea vremea cu palavre politicoase.

– Urmează să fii un fel de ou amniotic pentru timpurile ce ne-așteaptă – dumneata și domnul Bush, sper, cu talentele dumneavoastră artistice unite. Specia umană trebuie să se smulgă din ceea ce a fost, la fel de definitiv cum s-au desprins reptilele de amfibieni, și sper că dumneavoastră doi veți forma o parte din vehiculul care efectuează transformarea.

– Căpitanul Howes mi-a spus unde mergem.

– Bun.

Silverstone se întoarse către Bush.

– Deci ești singurul care nu e la curent cu planul meu. Ia-o pe Ann de braț – Ann, tu te prinzi cu domnul Borrow, iar dumneata, domnule Borrow, cu căpitanul. Eu te voi apuca de celălalt braț, Bush, și vom intra în disciplină împreună. Urmează să mintalizăm spre singurul loc pe care-l putem atinge unde să fim la adăpost de orice întrerupere brutală – dincolo de era devoniană, în cryptozoic.

– Știți despre schimbarea atmosferică din lumea primitivă?

– Într-adevăr. Ne vom cufunda până ce vom putea pur și simplu să respirăm.

– Chiar e necesar așa ceva? întrebă Borrow. Ce-ați zice de o fâșie îndepărtată din carbonifer? Grozav loc, acoperire din belșug. Dușmanul nu-l poate acoperi de tot.

– Sunt întru totul conștient de asta. Dar pot acoperi o parte din el, și m-am săturat de evadări ca prin urechile acului, așa cum am trăit în vremurile victoriene. Căpitanul Howes e militar; dumnealui le poate suporta, dar eu nu. Așadar, rămâne cryptozoicul – și îndrăznesc să presupun că dacă dăm de necaz, vor interveni alte forțe.

Arătă cu degetul spre Femeia întunecată, înclinând în același timp din cap, politicos, la adresa ei.

Își înlănțuiră brațele, Bush având grijă s-o apuce strâns pe Ann. Refuză să scoată vreo vorbă, nu numai pentru că vedea că Howes încă îi mai purta pică și putea cauza neplăceri, dar și întrucât avea ferma convingere că naufragiase pe un

țărm dinspre care realitatea se retrăgea ca un reflux. Nici chiar aluzia că un soi de misiune artistică s-ar putea îndrepta către el nu reușise să-l clintească.

Singurul lucru la care se putea gândi, în timp ce o porțiune automată a minții îi mitralia secțiunile relevante ale disciplinei Wenlock, era similitudinea idioată de care se folosise odinioară tatăl său ca să-i explice doamnei Annivale vârstele Pământului: imaginea cadranului de ceas, cu lumea apărând ca prin prestidigitație la miezul nopții și mititelele prime ore fiind umplute de groaznicii vulcani ai creațiunii, cu limbile târându-se împrejurul cadranului pe melodia veșnicelor ploi torențiale și sferturile bătând într-o odaie goală pe când se rostogoleau mările de magmă. Aurora se ivi, deșteptătorul sună, punând în mișcare câteva lanțuri peptice sub norii adormiți. Lunga dimineață mohorâtă se istovise cu exact un pas înainte ca primii dinți din primele guri să muște din primele coaste, și nu mai devreme de orele unsprezece polycozaurii purtători de vele din permian poposiră să-și bea cafeluța. La numai câteva secunde până la amiază își arătă omenirea un picior – la care vreme, conform imageriei, căzu întunericul – și toată afacerea o luă de la capăt: decât că în această anume revoluție, cinci dintre acele mamifere ce-și arătau piciorul aveau să-și croiască drum cu forța înapoi spre zorii zilei.

Ieși la suprafață și descoperi că era aproape la fel de întuneric cum fusese – în halucinația sa. Ceilalți îi erau alături, Ann se strângea lângă el. Rămaseră complet încremeniți, respirând greu prin gurile-de-aer.

Stăteau pe platoul generalizat cu care-i familiarizase călătoria-mintală. Pământul se afla cam la trei metri sub tălpile lor, astfel că păreau suspendați în văzduh. Trecu destulă vreme până ce unul din ei să-i poată face să pășească înainte.

Lumea asuda și dârdâia sub ei, deșteptându-se în lunga febră a firii. Centuri uriașe de ploaie se deplasau pe suprafața planetei, mai mult ca niște râuri curgând vertical decât banale averse. Ploaia avea culoarea varului diluat.

– Cryptozoicul, dar am nimerit o zi cam umedă! spuse Silverstone, rânjind stânjenit.

Sălbăticia de stâncă de sub ei fermenta lichid. Pretutindeni, dinții ei negri și cumpliți erau biciuiți de un puhoi de apă căutându-și un loc pe unde să se scurgă. Apa nu făcea nici spume, nici clăbuci, deși o șfichiuia cea care cădea de sus.

În tot acest loc oribil, nu se distingea decât o singură trăsătură. Aceasta era larga fisură ce despica în două o proeminență de stâncă, tăind de-a curmezișul domului pietros ca o rană de secure într-o țeastă. Din fisură șiroia tot apă – mai degrabă erupea – izbucnind în spume furioase, aburind ușor, mânjind peisajul cu vânturile ei toxice.

Apă galbenă gâlgâia brun printre bazalturile negre. Pe cer, aceleași stindarde bej fâlfâiau în timp ce cursa norilor gonea perpetuu pe deasupra. Din Soare nu se vedea nici un semn. Nu existau decât serii de pete mai deschise sau

mai întunecate, unde umezeala suspendată cădea sau nu reușea să cadă.

Călătorii-mintali nu-și puteau da seama dacă atârnau deasupra pământului sau deasupra unui fund marin în curs de formare; aici nu avea sens nici un asemenea concept. Înălțimea la care se aflau deasupra nivelului solului vorbea despre cât de mult se înălțase și se coborâse pământul în delirul său.

– Nu putem sta aici! spuse Ann.

Căzură cu toții de acord, fără discuție. Mintalizară.

Mintalizară de cinci ori, de fiecare dată afundându-se mai adânc în cumpliții eoni, deplasându-se necontenit spre perioada când Pământul devenea o altă planetă, cu atmosfera ca un amestec furtunos de metan și amoniac, moarte pentru plămânii omenești. Nu erau decât niște biete grăunțe de polen într-o mare întinsă.

Bush constată că ceilalți intonau disciplina Wenlock cu voce tare, ca și cum ar fi fost o rugăciune. Pe toți îi stăpânea teroarea necunoscutului, a incognoscibilului: cryptozoicul conținea în turbata sa împărăție cinci șesimi din timpul geologic. Fiecare dintre mintalizările lor acoperea, poate, zece milioane de ani; toate cele cinci mintalizări puse la cap nu-i purtară decât în franjele timpurii ale perioadei.

În ieșirile lor la suprafață, nivelul solului se înălța și cobora – la un moment dat fură complet încastrați în piatră – dar de fiecare dată ploaia continua să cadă din cer, pulverizându-se în ceață pe coastele expuse. Bush se gândi la „Ploaie, vapori, viteză” de Turner; bătrânul își crease opera după ce gonise prin Maidenhead într-un tren cu aburi! Aici, ei pluteau în derivă printr-un Turner tridimensional ce se propaga prin timpurile pre-phanerozoice.

Cu prilejul celei de-a cincea ieșiri la suprafață, mintalizatorii dădură peste o perioadă de secetă, când straturile mohorâte de nori nu-și mai revărsau sucurile peste peisaj. Dacă acesta era un armistițiu de-o zi sau de-o epocă, nu puteau ști; întradevăr, trecuseră de punctul acela metempiric în care vechile conotații omenești ale timpului, formate în supraminte, aveau înțeles sau relevanță.

Nu puteau decât să stea amorțiți și să privească inscrutabila goramă din jurul lor.

Nici unul din ei nu se îndoia că liniștea ce-i închidea într-însa era adevărata reprezentare a lumii de dincolo de bariera tempo-empirică. Era o panoramă dedicată tăcerii; stăteau muți în mijlocul ei, îmbibați de gigantismul său, precum cinci furnici rătăcite în ruinele unei catedrale.

Pe cât le erau urechile de buimăcite, pe-atât le erau și ochii. Se aflau în plină enigmă morfică în care regulile perspectivei erau la fel de neputincioase precum legile acusticii sau vârtejurile timpului.

Rocile argiloase din jurul lor aveau fiecare mărimea unui muncel, cu nimic mai prejos decât o lespede de la Stonehenge. Zăceau îngrămădite peste tot fără nici o noimă, și totuși cu un cumplit înțeles ce insinua forța care le aruncase acolo.

Erau cenușii, fără straturi, cu muchiile fărâmițate de către energiile apei. Pretutindeni în jur alcătuiau o harababură de unghiuri, câtă vreme pe dedesubt se întindeau capcane de umbră. Păreau, sub rețeaua golașă și galbenă a norilor, ceva între organic și anorganic, neaparținând nici regnului mineral, nici celui animal. Era ca și cum ar fi zăcut aici pe decrepitele hotare ale timpului, întrupând toate formele uluitoare pe care avea să și le asume lumea, de parcă însuși pământul crud și turbulent de sub ele ar fi avut un coșmar de piatră despre progeniturile ce vor mișuna pe deasupră-i. Aceste arătări copromorfice aveau formele sugerate ale unor elefanți, foci, morse, cranii, diplodocuși, ciudate făpturi solzoase și saurieni, hipopotami, gândaci, țestoase cu înotătoare, melci, ouă, rațe, lilieci, rechini ucigași, fragmente octopode, trahodonți, pinguini, mastodonți cu colții arcuiți, carii de lemn, fetuși și fecale, vii și morți; și mai existau și memento-uri ale psihicului omenesc: torsuri apărând, coapse, pântece ușor adâncite, coloane vertebrale, sâni, sugestii de mâini și degete, genunchi, umeri masivi, forme falice, toate distincte și totuși amestecate și cu mai straniile anatomii din jurul lor într-un fel de spasmodică agonie a naturii, de neconceput – și toate erau plămădite necugetat dintr-o cocă gri, fără nici. un gând ieșit la iveală, fără nici un gând de a fi dezintegrate. Se întindeau cât vezi cu ochii, îngrămădite una peste alta, părând, în mulțimea lor, să implice faptul că acopereau toată suprafața globului.

Mintalizatorii se holbau la ele cu o groază vecină veseliei, ca și cum emoțiile s-ar fi scurs și ele într-un vortex, în cerc cu ceasul. În chip înțelept, nu puteau vorbi. Pentru aceste nefăurite promisiuni de lut nu se găseau cuvinte.

Bush văzu că Femeia întunecată stătea din nou printre ei. Simțea că în aer plutea un element care făcea ochii să-l înțepe și se agăța în gât. Nu conta cu nimic. Trebuiau să înghită, să digereze cumva toate aceste cryptadii din jurul lor, înainte de a-și putea urma propriile preocupări.

Dar fu cel dintâi care să vorbească, să scoată cât de cât un sunet.

– Deci așa a început lumea!

– Nu, așa s-a sfârșit, spuse Silverstone; îi privi cu expresia de auto-desconsiderare pe care o avea întipărită pe față. Suntem în cryptozoic, într-adevăr, dar el se plasează la sfârșitul istoriei Pământului, nu la început, așa cum crezuserăți.

Și începu să le spună.

Generația himalayană

Trebuie să vă vorbesc despre o revoluție atât de mare în gândire (spuse Silverstone), încât e prea puțin probabil ca oricare dintre noi, cei de față, să fim capabili a ne adapta ei complet în timpul vieții. Generația contemporană cu Einstein n-a fost în stare să perceapă revoluția căreia el i-a deschis drumul; cu toată umilința, acum ne aflăm în fața unui lucru cu mult mai mare.

Observați că spun „revoluție în gândire”, și vă va fi de mare folos dacă nu veți uita niciodată că asta-i tot ce e. Nu este o răsturnare pe dos a tuturor legilor naturii, deși adesea pare astfel. Eroarea care ne-a înșelat până acum s-a aflat în mințile oamenilor, nu în lumea exterioară.

Deși ceea ce urmează să vă spun e derutant, o veți găsi mai puțin astfel dacă reflectați mai întâi asupra faptului, simplu dar neglijat, că nu cunoaștem lumea reală – universul, grădina din spate sau propriile noastre unghii – decât prin intermediul simțurilor. Cunoaștem, cu alte cuvinte, doar lumea-externă-plus-observatorul, universul-plus-observatorul, grădina-din-spate-plus-observatorul. Acest lucru rămâne adevărat chiar și atunci când interpunem instrumente între obiectul observat și simțurile noastre. Dar, ceea ce omenirea n-a pus niciodată la socoteală până acum, e gradul până la care observatorul a reușit să distorsioneze obiectul extern și să fundamenteze un enorm munte de știință și civilizație pe temelia acestei distorsiuni.

Atât în loc de prefață. Acum vă voi spune, pe cât de concis și de simplu pot, în ce anume constă această revoluție a gândirii.

Lucrând cu Anthony Wenlock – și mai apoi, teamă mi-e, lucrând împotriva lui – eu și cu asociații mei am descoperit adevărata natură a subminții. Submintea, după cum știți, este străvechiul sâmbure, istoricește vorbind, al creierului; contrapartida sa a existat înainte ca omul să fi devenit sapiens și încă mai există în mamiferele superioare. Supramintea s-a dezvoltat mult mai târziu, structură uluitoare care a fost unică în sensul puterilor sale raționale până ce a dat ființă computerului; avem însă motive să credem că mobilul existenței sale a fost și e acela de *a distorsiona și a ascunde adevărata natură a timpului* față de om. Avem acum dovada absolută – și într-adevăr, dovada absolută a existat dintotdeauna, dar niciodată nu a fost recunoscută ca atare – că ceea ce privim ca fiind fluxul temporal se deplasează, de fapt, în direcția opusă celei aparente.

Știți că Wenlock ne-a clătinat vechea imagine asupra timpului. A refutat vechea idee unidirecțională și, odată cu ea, spațializarea timpului. Eu nu am vreo nouă teorie temporală ca să i-o înlocuiesc pe a lui; singurul lucru despre care sunt calificat în sens fundamental să discut este mintea omenească. Dar trebuie să vă spun că descoperirile noastre asupra minții indică limpede că timpul curge în direcția pe care ați numi-o de-a-n-doaselea.

Wenlock și cu mine am început, mai mult sau mai puțin, cu același gând referitor la materie – o idee veche. Până și marele Sigmund Freud, în secolul nouăsprezece, o întrezărise. Spune el, undeva, că procesele mintale subconștiente sunt atemporale – „subconștientul” său era un fel de parodie a subminții noastre – în altă parte zice ceva cu sensul de „ne-am folosit mult prea puțin în teoria noastră de faptul că sentimentele reprimate rămân neatinse de trecerea timpului”. A fost punctul de maximă apropiere în care a ajuns Freud când spune că represiunile, instalate în partea veche a creierului, sunt imune față de genul de timp pe care l-a

inventat supramintea.

Următorul secol – al douăzecilea – a fost complet obsedat de timp, mulțimi de oameni suferind de schizofrenie, conform cu diviziunea dintre subminte și supraminte care devenea tot mai vizibilă. Cum se întâmplă adesea, artiștii au fost primii care să dezvăluie obsesia temporală, sau să vorbească despre ea în termeni deschiși: pictori ca Duchamps, Degas și Picasso, scriitori cum ar fi Thomas Mann, Olaf Stapledon, Proust, Wells, Joyce și Woolf. Apoi au urmat oamenii de știință, descoperind unități de timp mai mici, milisecunda, nanosecunda și attosecunda, stabilindu-se ca unități viabile cu propria lor scară a evenimentelor. La începutul secolului nostru am văzut inflația de timp devenind monedă curentă: vorbim încântați despre megasecunde și gigasecunde, și ni se pare convenabil să ne gândim la sistemul solar ca luând naștere acum vreo 150.000 de terasecunde. Cel mai mare romancier al vremurilor noastre, Marston Orston, a creat, cu „Fullbright", un roman deliberat fără sfârșit de peste patru milioane de cuvinte care se referă exclusiv la acțiunile întreprinse de o tânără ridicându-se să deschidă fereastra dormitorului. Grupajele prietenului nostru locatar-al-timpului, Borrow, se vor dovedi, sunt convins, întru totul la fel de monumentale.

Toate aceste lucruri sunt simptome ale eforturilor supraminții, tot mai disperate, pendulând într-o parte și-n alta, pentru a-și menține supremația mincinoasă asupra subminții. Descoperirile mele pun definitiv capăt dominației ei. Se întâmplă să joc rolul de instrument al prăbușirii sale; eu nu sunt decât punctul culminant al unui proces pe care, privind retrospectiv, îl putem vedea ca durând de multă vreme. În secolul patru, Sfântul Augustin a scris un pasaj celebru în „Confesiunile" sale: „In te, anime meus, tempora metior". „În tine, minte a mea, măsor timpul." Nu măsor înseși lucrurile a căror tăcere a produs impresiunea; impresiunea e cea pe care o măsor atunci când măsor timpul. Astfel, fie asta înseamnă ceea ce e timpul, fie nu măsor timpul deloc. Augustin aproape a descoperit adevărul, iar geniul – întotdeauna în contact cum nu se poate mai strâns cu submintea sa – a părut adesea să fi suspectat adevărul.

Observați însă că vă spun toate acestea în vechii termeni, în felul cu care ne-am deprins de-a lungul întregii noastre vieți. Acum am să le parafrazez în adevărații termeni, conform cu propriul nostru concept temporal, așa cum au să le învețe copiii noștri.

După momentul Wenlock/Silverstone adevărata natură a timpului s-a pierdut, și a ajuns să se creadă că decurgea invers. Pentru că, deocamdată, adevărul se află imediat sub suprafață, aceasta a fost o perioadă de mari frământări, cu savanții ocupându-și gândul cu scale temporale inflamate, în vreme ce un romancier contemporan, Marston Orston, a umplut un roman cu cele patru milioane de cuvinte descriind o fată ce se scoală să deschisă fereastra dormitorului. Prozatori anteriori, de asemenea, ca Proust și Thomas Mann, și pictori ca Picasso, au manifestat distorsia temporală ce era digerată de către

societate. Mulți membri ai acestei societăți, incapabili să accepte că timpul curge de-a-ndăratelea, s-au îmbolnăvit mintal, adesea de schizofrenie.

Societatea a tratat problema încetinind pasul și abandonând mijloacele rapide de transport, ca avionul și automobilul. La începutul unei epoci mai leneșe se plasează psihanalistul Freud, care a sesizat în mod clar mare parte din tulburarea temporală, deși nu și-a imaginat nici un moment cauza. După el, ideea subminții a devenit într-adevăr cețoasă.

De-a lungul secolelor, însăși populația umană scade numeric, iar adevărurile tulburătoare ale subminții sunt aproape înmormântate, deși genii ocazionale le suspectează, astfel că Augustin, în secolul patru, aproape ajunge la un pas de realitate.

Ei bine, prieteni, aceasta este, pe scurt problema. V-am prezentat-o fără prea multe „cum”-uri și categoric fără nici un „de ce”, dar știu că e un material copleșitor și nedigerabil. Înainte de-a merge mai departe, poate că ați dori să-mi puneți câteva întrebări.

Silverstone se ridicase în picioare pentru a li se adresa celor patru companioni ai săi care, instinctiv poate, se așezaseră între cripticele forme cenușii, privind în sus spre fața lui pe când ascultau. Odată ce rămase tăcut, coborâră cu toții ochii spre stânca ambiguă.

Howes vorbi primul.

– Sfântul Augustin era un soi de țicnit, nu? râse el. Deci, te-am salvat pentru ca să poți anunța lumea că în toți anii ăștia am avut timpul cu spatele-n față.

– Corect. Atât Boit cât și Gleason vor să mă dea la o parte.

– Mă rog, e cu siguranță o teorie care să răstoarne cam orice guvern te-ai osteni să numești.

Și râse iar. Bush își spuse că această remarcă a lui Howes denota o anume limitare aspră a gândirii sale. Dar, ca interpreți ai descoperirii lui Silverstone, el și Borrow trebuiau să învingă tocmai acest gen de limite. Mintea sa parcurse lin noile perspective; își dădu seamă, cu un fior, că, în propria lui gândire, perspectiva timpului și a vieții decurgând invers nu fusese tocmai deplasată. Trebuia să se așeze, intelectualicește, de partea profesorului, pentru a-l ajuta să câștige creditul și înțelegerea celorlalți.

– Dacă așa-zisul viitor este de fapt trecutul, în vreme de trecutul devine viitorul nostru, profesore, spuse Bush, asta pare să-ți dea *dumitale* o poziție de pivot. În loc de a te privi ca pe marele descoperitor al adevăratei naturi a subminții, ar trebui să te privim ca pe marele om care a uitat-o, nu-i așa?

– Așa este – deși ar fi mai exact să spunem că, odată cu generația noastră, supramintea se năruiește cu toate proprietățile ei temporal-deformante, iar eu sunt ultimul om care suferă de pe urma efectelor ei.

Vorbi Borrow:

– Da, pricep. Cred că pricep. Iar generația noastră duce greul deformării! Iată-ne, *ultima* generație cu control mintal corespunzător, împrăștiată – ce imagine nimerită! – prin timp!

– Întru totul. Suntem generația himalayană, marele pisc de pe care specia umană coboară spre un viitor pe care îl știm deja: crescânda simplificare a societății și a minții omenești, până ce mai întâi individualitatea și apoi umanitatea însăși se pierd în făptura amorfă a primelor – pardon, ultimelor! – primate, lemurieni și așa mai departe.

Dar asta era prea mult ca s-o-nghită. Dându-și seama, Silverstone se întoarse spre Ann și spuse:

– Tu nu spui nimic, Ann. Ce părere ai despre toate astea?

– Pur și simplu nu-mi vine să cred o iotă, prof! Pe-aici e cineva nebun. Ce facem, cu toții, în groapa asta uitată de Dumnezeu, ascultând sminteala asta... Vrei să-mi spui că șed aici întinerind mai degrabă decât îmbătrânind?

Silverstone surâse.

– Slavă cerului că din întâmplare avem cu noi o femeie, gata să se agațe imediat de aplicațiile personale. Ann, te asigur că, da, întinerești, la fel ca noi toți, deși revoluția în gândire e atât de mare încât numai generațiile ulterioare o vor putea aprecia pe de-a-ntregul. Cred că veți înțelege toate implicațiile mult mai ușor dacă vorbim la început de scara cosmică și privim universul mai larg, așa cum îl putem acum vedea cu ochii adevărului, înainte de a ne coborî la scara umană. Sunteți gata pentru încă o mică expunere?

– Aș prefera ca înainte să beau și să mănânc ceva, răspunse Howes.

Din nou aspra minte militară. Prompt, Bush spuse:

– De acord!

Ann sări în picioare.

– Dați-mi ranițele, toată lumea, și-am să vă pregătesc o masă cum se cuvine, sau tot ce se poate rezolva mai bun aici. O să m-ajute să rămân în toate mințile cât timp vorbiți!

– Și ne va oferi tuturor o alinare față de gemenele orori ale acestui loc și ale dezvăluirilor mele, adăugă Silverstone, venind să se așeze între Borrow și Bush. Nu le respingeți cu totul, nu? mai întrebă el.

– „Timpul și-a ieșit din țâțâni!” cită Bush. Cum le-am *putea* respinge? Mie nici măcar nu mi se pare cine știe ce mare belea faptul că trebuie să punem lucrurile în ordine. Multă lume va putea fi acum în stare să-și găsească un sens vieții.

Silverstone îl strânse de braț într-o fierbinte aprobare, dând violent din cap.

– Fracțiunea de secundă în timp, attosecunda, i-a obsedat întotdeauna pe pictori, mult mai mult decât orice altceva, continuă Borrow. Dacă privești deformarea timpului de către minte ca pe o boală, atunci timpul încremenit

reprezentat de attosecundă este cea mai apropiată de sănătate, poziție pe care o poate ocupa o minte indusă în eroare. Iar acesta e lucrul asupra căruia s-au concentrat în primul rând pictorii: timp înghețat, săgeata pe punctul de-a intra în coasta Sfântului Sebastian, omul cu paharul la jumătatea drumului spre gură, nudul prins pe vecie în capcană de un pictor introducându-se în chiloți.

– Amazoana cât pe ce să străpungă tigroaica, completă Bush.

– Balerinele lui Degas, surprinse în atitudini ale attosecundei, încuviință Silverstone. Și mai găsiți aluzii la schimbarea iminentă la pictorii din copilăria lui Freud, școala anecdotică sau cea a lui ce-urmează-să-se-întâmple.

Bush nu vroia să vorbească despre artă; avea nevoie să se îmbibe de cele mai ample implicații posibile. Deodată, fu sigur de sine, aproape renăscut; își dădu seama de groaznicele incertitudini de caracter sub care lucrase întotdeauna, pe jumătate inconștient, de temerile și anxietățile ce ticăiseră înlăuntrul lui ca niște gândaci cu mecanism, morți. Dispăruseră; spera că pentru totdeauna. Dar indiferent că era pentru totdeauna sau nu, îl lăsaseră limpezit în fața acestei noutăți extraordinare și terifiante. Înconjurat de o mie de răutăți imaginare, acest rău inimaginabil, izvorând din mintea omenească și părând să îmbrățișeze întreg universul cunoscut, îl lăsa neatins; totuși, privind în jur, văzu că era singurul pregătit pentru noua viziune, ceilalți prezentând cu toții simptome de misoneism.

Ann, după ce îngrămădise toate ranițele în spatele lui Bush, încălzea crăticioare pe trei din reșourile lor și le potrivea accesoriile-de-aer, amestecând și sorbind – refugiindu-se vizibil îndărătul măruntelor îndeletniciri femeiești. Howes ținea chipul întors în altă parte, umblând încruntat, complotând poate răsturnarea lui Gleason – cu mult mai simplă decât răsturnarea întregii gândiri omenești. Borrow scosese deja un carnețel dintr-un buzunar al costumului său demodat și schița ceva; capcana de a folosi arta ca refugiu, mai degrabă decât punct de sprijin, se căsca înaintea lui.

Până și Silverstone! Până și el – *acum* era cuplat pe mersul înainte: dar cine ar fi putut spune dacă strania sa retragere, decăderea, spre a deveni membru al jegoasei bande de tresheri ai lui Lenny, nu fusese tot o retragere dinaintea demonicei idei pe care o conjurase ca și dintr-a asasinilor din 2093?

Toate acestea îi trecură prin minte lui Bush în răgazul dintre o respirație și următoarea. Făcu un gest spre Femeia întunecată care stătea la o oarecare distanță, ușor mai sus decât ei, pe propriul ei platou generalizat pentru călătorii – mintale, și-i spuse lui Silverstone:

– Îmi place ceea ce spui despre noi ca fiind generația himalayană. Iată, acolo stă cineva de pe celălalt versant al Himalayei, din ceea ce de fapt acum trebuie să numim trecutul nostru, sau trecutul speciei noastre. Presupun că ne va fi iarăși de folos, dacă avem nevoie de ea, la fel cum a făcut-o în Palatul Buckingham.

– Trecutul se interesează de mine de multă vreme, fu Silverstone de acord.

Un om mă supraveghea de când eram adolescent; era unul din cei ce-au intervenit ca să ne salveze de tâlharii ăia în Palatul Buckingham.

– Suntem descendenții lor... Putem mintaliza numai în viitor, nu în trecut. Mă întreb cât de lung este acest trecut?

Acum gândea cu voce tare.

– Tatăl meu avea o slăbiciune pentru metafora cu ceasul pentru a exprima micimea omului în timp. Știți – fosilele se înregistrează începând de la orele nouă treizeci, sau cât o fi, iar omenirea se furișează pe cadran ca cinci secunde înainte de amiază. Acum o privim invers, nu? Ceea ce era considerat memorie devine precogniție și, peste încă cinci secunde, conform acelui ceas, omenirea va dispare – va involua, dacă preferați...

– Va evolua spre ființe mai simple.

– Okay. Dar nu știm ce se întâmplă pe cealaltă față a ceasului; lucrul despre care spui că e trecutul. Prin urmare, nu există nimic care să se poată numi memorie?

– A, ba da. Memoria nu-i chiar ceea ce credeam că este, dar e la locul ei. De exemplu: orientarea pe care o folosim în mintalizare; te-ai întrebat vreodată cum reușim să ieșim la suprafață în locul de pe glob și în momentul de care avem nevoie?

– Adesea!

– Ne bazăm pe memorie, spuse Silverstone. Din tot ce pot ști, e posibil să fie o memorie moștenită. Visele noastre arhetipale în care cădem s-ar putea să fie amintiri deformate ale mintalizărilor predecesorilor noștri – din care unele au fost poate atât de lungi încât ar face excursia noastră în cryptozoic să pară o plimbare prin jurul camerei! Bănuiesc că înaintații noștri au stăpânit călătoria-mintală timp de miriade de ani. Cele cinci secunde ale tale pe ceas sunt zero comparate cu ceea ce se poate să fi fost istoria neamului omenesc. Îți dai seama de asta, Bush?

Bush se uita la Femeia întunecată.

– Îmi dau seama.

Ridică degetul și arătă, în tăcere. Silverstone și Borrow priviră în direcția indicată de el. Femeia întunecată nu mai stătea acolo de una singură. Cryptozoicul era plin de umbre omenești – umbre nu din viitor, ci din lungul și enigmaticul trecut, sute și sute de umbre de oameni, unele mai clar definite decât altele, toate suprapunându-se, toate tăcute, stând, așteptând, privind.

– E un moment... un moment istoric... un moment... se bâlbâi Borrow.

Dar Bush văzuse ce-avea de gând Howes. Sări în picioare, din aceeași mișcare scoase un pistol luminic din buzunar și îl îndreptă spre Howes.

– Aruncă fiola, Howes! Pistolul ăsta funcționează – l-am luat din ranița ta acum un minut, în caz că încercai vreun truc soldățesc!

– Îți pierzi vremea aici, Bush! spuse Howes. Misiunea mea e să răstorn guvernul rebel, nu toată societatea omenească. Acum că am auzit ce se coace, n-

am chef să m-amestec. Mă-ntorc în prezent – în 2093.

– Ba stai aici și ascultă! Aruncă fiola!

Parțial ascuns după Ann, care acum se ridicase deasupra reșourilor ei ca să vadă ce se întâmplă, Howes extrăsese o fiolă de CSD din buzunar și-și sufleca mâneca pe furiș. Acum stătea împietrit, aruncând flăcări din ochi spre Bush.

Indiferent ce era, ceea ce citi acolo nu-l încuraja. Încet, desfăcu degetele și lăsă micul disc cârn să cadă. Bush îl strivi sub talpă.

– Hai să căpătăm și restul proviziei tale! Ceea ce spune Silverstone e mai monumental decât o planetă plină de Gleasoni. Dacă ne întoarcem, ne întoarcem în deplină înțelegere a situației pe care o atacăm. Just, profesore?

– Just, Eddie, mulțumesc. Căpitane Howes, chiar trebuie să te rog să ai răbdare și să mă asculți până la capăt?

Howes aruncă un pachet de fiole, recent deschis, spre Bush.

– Pot avea răbdare, profesore, replică el. Se lăsă pe vine și îl fulgeră pe Bush cu privirea. Bush rămase la locul său, doar puțin relaxându-se. Ann sparse tensiunea oferindu-le tuturor supă.

Priviră spre Bush, ca așteptând de la el un semn să înceapă. Acceptând o lingură de la Ann, Bush dădu din cap către Silverstone.

– Am fi încântați să aflăm noua dumitale optică asupra cosmosului, profesore, spuse Bush.

Când morții se trezesc la viață

– Nefiind specialist în fizică (spuse Silverstone), nu pot aborda prea tehnic această latură a problemei, ceea ce îmi închipui că va fi o ușurare pentru voi toți. Nici n-am avut șansa, eu sau asociații meu, să începem până acum vreo cercetare asupra legilor fizicii răsturnate. Odată ce am răsturnat actuala putere totalitară, iar instituțiile științifice sunt din nou descătușate, e evident că toate vechile proprietăți ale cosmosului vor fi reinvestigate în lumina acestor răscolitoare noi cunoștințe.

– Tot ce doresc acum e să vă dau un exemplu sau două din noul mod în care trebuie să privim lucrurile pe scară macrocosmică.

– Vă dați seama că tot ceea ce a adunat omul, bucată cu bucată, referitor la ce credea că îi este trecutul, privește de fapt viitorul. Astfel, știm că Pământul se va topi treptat, iar apoi se va sparge pentru a deveni gaz și pulbere interstelară dispersându-se împrejurul Soarelui tot mai îmbătrânit.

– Mai putem, de asemenea, vedea că acest eveniment va avea loc într-un univers în contracție. Efectul Doppler e o dovadă a faptului că stelele îndepărtate și insulele-galaxii gonesc spre noi și spre momentul când întregul univers se rostogolește în primordial – într-un atom ultim. Acesta va fi sfârșitul universului. Avem astfel răspunsul la întrebările ce ne apăreau până acum ca nerezolvate, câtă

vreme, desigur, nu mai știm ceea ce credeam că știm, de pildă cum a început existența Pământului, ca să nu mai vorbim de apariția vieții.

– Veți observa din toate acestea că toate conceptele de bază ale gândirii noastre, acumulate dureros de-a lungul mileniilor, sunt astfel răsturnate. Toate legile naturii se inversează sau se sfărâmă. Am observat greșit, și nu știam ce facem. Toată preamărita noastră acuratețe și detașare științifică era cu o sută optzeci de grade abătută de la realitate. Celebra Lege a Doua a Termodinamicii, de exemplu; începem acum să pricepem că, de fapt, căldura trece din corpurile mai reci în cele mai calde: sorii sunt colectori de căldură, mai curând decât răspândaci. Până și natura căldurii apare astfel schimbată. Energia se acumulează de la corpuri mai puțin organizate la altele, mai bine organizate: drugii de rugină se pot integra în bare de fier.

– Unele din legile noastre științifice, dobândite cu atâta efort, vor rezista, totuși. Nu-mi dau seama de ce Legea Boyle-Mariotte, despre variația volumului de gaz invers proporțional cu presiunea, când temperatura e constantă, ar suferi vreo modificare. Ce se va putea face cu teoria relativității, nu știu. Dar mecanica clasică e invalidată; gândiți-vă la prima lege a mobilelor, a lui Newton, care spune că un obiect rămâne în stare de repaus sau de mișcare uniformă și rectilinie până când asupra lui acționează o a doua forță! Imaginați-vă care e adevărata stare de fapt! O minge de fotbal stă nemișcată pe teren; deodată, începe să se rostogolească, viteza îi crește, până ce sfârșește prin șut în piciorul unui fotbalist!

Silverstone fu întrerupt de căpitanul Howes, care spuse:

– Ești nebun!

– Da, și eu la început am crezut că sunt nebun. Wenlock m-a crezut nebun prima oară când am încercat să-i spun ce gândeam; atunci ne-am și certat. Acum, însă, nu mai cred că-s nebun. Nebunia se află în generațiile omenești ale istoriei.

Howes își trânti o palmă, neîncrezător, peste creștetul chel.

– Îmi pretinzi să cred că de-acum încolo o rază laser ar putea fi trasă din trupul vreunui nenorocit până în pistolul meu luminic, când apăs pe trăgaci? Ești nebun! Cum ai mai putea ucide pe cineva într-un asemenea univers?

– Pe-asta nici eu n-o-nțeleg, trebuie să recunosc, confirmă Borrow.

– E extrem de greu de înțeles, de acord, răspunse Silverstone. Facem parte dintr-o generație care va fi consumată de către paradox, fiindcă se întâmplă să ne aflăm în punctul revelației. Dar, înțelegi căpitane, greșești când spui că lumina va fi trasă din trupul victimei în pistol *de-acum înainte.* Trebuie să stărui în a vă spune că nimic nu s-a schimbat cu adevărat în lumea reală; ea se supune acelorași legi exterioare ale naturii, așa cum întotdeauna a făcut-o și întotdeauna o va face. Atâta numai că percepția noastră s-a schimbat dintr-o dată; deodată e limpede. Lucrul care s-a întâmplat dintotdeauna e acela că lumina a țâșnit din trupuri în pistoale; apoi ai apăsat pe trăgaci și ai avut intenția de a o face.

– E o nebunie! Demență totală! Bush, îl auzi!Știi că bate câmpii, lucrurile

pur și simplu nu se întâmplă așa.

– Nu, replică Bush, încep și eu s-o văd așa cum o explică profesorul. Acțiunea se petrece așa cum spune el; sună ca o nebunie numai pentru că percepțiile supraminții sunt atât de sucite încât Newton și-a găsit – adică, va găsi într-un târziu – legea răsturnată. Entropia funcționează în direcția opusă celei pe care o credeam. Mai sună nebunește și pentru că am privit cauza și efectul inversate, din același motiv. Avocații în instanță și-au luat *post* și *propter hoc*-urile de la coadă la cap.

Howes făcu un gest amplu și furios de deznădejde.

– Bine, atunci, dacă se întâmplă așa cum spui tu și Silverstone, *de ce n-o vedem așa cum e?*

Oftând, profesorul spuse:

– Am mai explicat asta. Percepțiile noastre au fost perturbate printr-o lentilă deformată a minții, astfel încât vedem lucrurile de-a-ndăratelea, întocmai la fel cum cristalinul ochiului răstoarnă de fapt totul cu susul în jos.

Se întoarse spre Borrow, care mesteca niște feliuțe de vită pe care le împărțise Ann.

– Tu pricepi toate astea, prietene?

– Găsesc povestea asta cu împușcăturile mai ușor de priceput decât ideea că universul se închide peste noi. Presupunând că ai tăia imaginea într-o serie de scene, ca într-o bandă desenată, și le-ai numerota. Prima casetă arată un cadavru, la orizontală; a doua, trupul pe jumătate ridicat; a treia, trupul aproape sus, cu raza ieșind din el; a patra, raza intrând înapoi în pistol; a cincea, trăgaciul pistolului apăsat; a șasea, intenția formându-se în mintea pistolarului. Aceste șase scene există toate în spațio-timp și, cu experiența noastră de mintalizatori, știm că există permanent, pot fi revăzute iar și iar ca orice alt eveniment al istoriei. Okay; zac acolo ca șase imagini pe o porțiune de pagină. Pot fi citite de la unu la șase sau de la șase la unu, deși doar un singur sens e cel bun. Se întâmplă însă că le citești mereu în sens greșit. Am dreptate, profesore?

– Da, da, o analogie bună. Le-am trăit în sens greșit, de vreme ce înseși amintirile noastre erau deformate. Acum ți-e mai clar, căpitane?

Howes se scarpină la ceafă și ridică din umeri.

– Mai dă-mi o ceașcă de cafea, Ann, ești bună?

Ajunseseră la un soi de pauză. Silverstone și Bush se priviră mai degrabă neajutorați unul pe altul. Din cauza oboselii poate, primul avânt de surescitare intelectuală a lui Bush se istovise. Abia dacă-și atinse mâncarea. Privea posac la rândurile dese de oameni fantomatici din jurul lor, dintre care mulți, prin iluziile călătoriei-mintale, păreau a sta pe jumătate cufundați în pietrele cu forme ambigue.

– Ann, aș mai vrea o ceașcă de cafea! repetă tăios Howes. Fata ședea cu genunchii sub bărbie, cu rațiile înșirate lângă ea, privind spre piatra cenușie din

față, pe chip cu o expresie complet vidă. Alarmat, Bush se aplecă și o scutură ușurel de umăr:

– Te simți bine, Ann?

Pas cu pas, capul i se răsuci, privind la el.

– Vrei să îndrepți din nou pistolul spre mine, Eddie, și să demonstrezi noul sistem? Eu cred că visați cu toții – locul ăsta îngrozitor v-a hipnotizat. Nu vă dați seama că tot de spuneți înseamnă pur și simplu să smulgem viața omenească din rădăcini și... și să râdem de ea? Ei bine, eu nu mai vreau să aud nici o vorbă! Am auzit destul, și vreau să mă duc înapoi – înapoi în jurasic sau oriunde, mai curând decât să vă mai ascult înșirând vorbele astea înspăimântătoare în haznaua asta oribilă! E ca un coșmar îngrozitor! Eu mă duc, în viitor – sau în trecut – sau unde dracu' ați crede voi!

– Nu! sări în picioare Silverstone; se vedea clar că fata era în pragul isteriei; alarmat, îi luă mâinile într-ale lui: Ann, nu te pot lăsa să pleci! Am nevoie, avem cu toții nevoie în toate astea de o femeie, cu bunul ei simț înnăscut. Trebuie să ne înapoiem în 2093; când am pus lucrurile în ordine și să le explicăm celorlalți...

– A, pe mine n-ai să mă prinzi explicând, Norman! Eu nu-s genul tău, și-o știi foarte bine; nu-s decât o persoană obișnuită...

– Toți suntem persoane obișnuite, și toate persoanele obișnuite vor trebuie să privească adevărul în față.

– De ce? Am trăit treizeci și doi de ani destul de fericită cu o minciună!

– Fericită, Ann? Fericită cu adevărat? Nu ți-era teamă în adâncul inimii, nu erai conștientă, așa cum au fost atâtea și-atâtea generații dinaintea secolului douăzeci, că o anume revelație imensă și cumplită e pe cale să erupă? Oamenii trebuie să știe adevărul!

– Lasă-mă pe mine, profesore, spuse Bush, cuprinzând-o pe Ann cu brațul. Te rog, stai aici și ascultă, Ann! Avem nevoie de tine aici. N-ai să pățești nimic. Știu cât de bine poți rezista. Poți înfrunta toate astea.

Femeia aproape reuși să-i zâmbească.

– Sunt rezistentă, zici? Voi, bărbații, sunteți toți la fel, indiferent cum stau lucrurile! Îndrăgiți atât de mult noutățile, teoriile, toate chestiile astea! Uite, tot ce spuneai despre razele laser întorcându-se în pistoale, totul explicat în șase scene...

– Roger a expus-o destul de clar.

– Doamne, clar! râse cu dispreț Ann. Nu-ți dai seama ce vorbești? Vorbeați despre morții care se trezesc din nou la viață – zăcând pe jos însângerați, poate, și sângele fiindu-le supt înapoi în vene și pe urmă tipu' se ridică în picioare și-o ia din loc de parcă nimic nu s-ar fi-ntâmplat!

– Hristoase! exclamară la unison Bush și Borrow.

– Bine, atunci, sări fata în picioare, să-l luăm pe Hristos! Vorbiți despre el cum stă răstignit pe cruce, cum coasta îi e străpunsă de lance, el prinde din nou viață, romanii îi smulg – cu ciocanul – piroanele din mâini, îl coboară, îl lasă să

se-ntoarcă la ucenicii săi... Nu?

Silverstone își pocni palmele:

– S-a prins! S-a prins cea dintâi! Vroiam să las pe mai târziu noul concept al existenței umane și animale, dar...

– La dracu' cu toate astea! îl întrerupse ea; stătea cu spatele la stâncile cenușii, sfidându-i pe toți. La dracu' cu noile concepte! Vorbiți despre morți care se trezesc la viață și nici măcar nu vă dați seama, atât de tare v-au luat teoriile mințile! Vă spun eu, sunteți nebuni!

– În sensul ăsta, poate că suntem, admise Silverstone, adoptând chipul său de pasăre autoironică. Ann, îmi cer scuze. Am încercat să rămânem detașați. E felul bărbaților de a face față problemelor. Tragerea a fost doar un exemplu pe care ni l-a propus căpitanul Howes. Hai să ne ocupăm acum de viața omenească și-ți promit că nu va fi prea îngrozitor, când ai s-o-nțelegi pe de-a-ntregul.

– Morți care umblă!

Își încrucișa brațele și-l privi de parcă-n viața ei n-ar mai fi văzut un bărbat.

– Bine, profesore Norman Silverstone, dă-i 'nainte și sperie-mă!

– După cum își dă și Ann seama – după cum îmi dau și eu seama – odată cu prăbușirea supraminții, adevărata viziune, dezgolită, a subminții asupra vieții e oarecum stupefiantă, înfricoșătoare chiar, la prima vedere. Soarele răsare la vest și apune la est. Acționează ca un guvernator al tuturor formelor de viață organică și muritoare care, cu ritmurile lor ciclice, trăiesc sub razele sale. La scurt timp după începutul noului an, frunzele moarte se mișcă, devin aurii, se ridică de la sol valuri-valuri, și îmbracă fagii desfrunziți; apoi copacii se înverzesc și, printr-a opta luna, le absorb înapoi în ramuri, sub formă de muguri; în tot acest timp, fagii au turnat sevă în sol; acum stau goi de-a lungul lunilor martie, februarie, ianuarie și decembrie, până când noua lor ingestie de frunze le dă putere să crească iar, mereu mai mici. Ceea ce se întâmplă cu fagii este, desigur, valabil și pentru ceilalți arbori. Din stejarii uriași crește câte o ghindă.

– Și același lucru se întâmplă cu animalele și oamenii. Unele din religiile majore ale lumii – care la urma urmei își obțin puterea din subminte – trebuie că au intuit adevărata natură a lucrurilor; declarația lor cum că ne vom ridica iarăși din mormânt nu e nici mai mult, nici mai puțin decât adevărul literal. În același timp, noțiunea medievală a generației spontanee e și ea împlinită. În oasele descompuse din mormânt palpită organizarea; viermii depun carnea pe oase; se clădește ceva semănând din ce în ce mai mult cu un om; sicriul e umplut, nemaiavând nevoie decât de ciocli să vină și să-l scoată din pământ, să-l ducă acasă, să-și absoarbă lacrimile din batiste și să se îmbrățișeze până ce prima gură de aer intră în trup. Sau, dacă trupul a fost incinerat, atunci flăcările vor reconstitui din cenușă carnea.

– Viața omenească răsare pe lume în nenumărate moduri! Trupurile se ridică iarăși de pe fundul mărilor în timpul furtunilor și sunt aruncate înapoi pe

vasele ce ies și ele din valuri. Înainte de accidentele rutiere, se pot vedea ambulanțe, gonind de-a-ndărătelea cu membre rupte care sunt împrăștiate pe drum pentru a se asambla în ființe vii, pentru a sări într-o mașină ce se desprinde din coliziunea cu o altă mașină. O epavă care, poate, a ruginit ani de zile pe coasta unui munte izolat devine tot mai lucitoare și deodată capătă formă și se repede în urma unei coloane de flăcări până-n înaltul cerului, cu pasagerii trezindu-se brusc la frenetică viață; vor suferi aprehensiuni, dar totul va fi bine, căci focul se va stinge și avionul va da înapoi până la un aeroport civilizat.

– Pe aceste căi și pe multe altele, numărul populației crește. Dar ceremonia deosebită în care se pune mare preț pe viața omenească este războiul. Din clădiri sfărâmate, din cratere de bombe, din păduri rase la pământ, din tancuri zdrobite și submarine scufundate și câmpuri noroioase de luptă, morții se ridică și trăiesc, iar rănile li se vindecă, și oamenii întineresc. Războiul aduce cea mai mare recoltă de nașteri de pe planetă.

– Atâta despre naștere. Cum rămâne cu moartea? Știm viitorul, acela că specia umană se restrânge spre unificarea ei cu neamul animalelor, că sfârșitul Pământului e atât de aproape, geologic vorbind, încât totul tinde spre mai mic și mai neinteligent. Atât de minunat este plănuit încât omenirea se supune aceluiași tipar, în general și în individual. Fiecare ființă omenească – și firește aceasta li se aplică și animalelor – întinerește și se micșorează, cu majoritatea facultăților ajungând la maturitate exact înainte de a pierde aptitudinile pubertății. Trece apoi prin copilărie, probabil mergând la școală pentru a uita cunoștințele de care nu va mai avea nevoie. Declinul în neajutorare e relativ rapid și nedureros; e posibil ca la așa-zisa vârstă de doisprezece ani – doisprezece ani rămași până în pântecul mamei adică – individul e, probabil, alert din punct de vedere mintal pe cât va mai fi vreodată: și are nevoie de toată starea sa de alertă, căci urmează trecerea prin procesul complicat al dezvățării de limbaj. Pentru majoritatea, e o perioadă fericită în fața căreia capitulează cu bucurie la sfârșitul vieții. Se pot culca pe spate în brațele mamelor, gângurind fără griji. Abia dacă-și dau seama când le vine vremea să se întoarcă în pântec, acest mormânt al speciei omenești.

– Poate că aici ar trebui să adaug – iartă-mă, Ann – că mama adesea simte la începutul durerii și apoi alte greutăți de-a lungul acestui proces; ar mai fi o lună, două, până ce zbaterea copilului se stinge de-a binelea iar el se contopește pe deplin cu viața trupului ei. Dar lucrurile, pentru ea, continuă bine, iar când copilul s-a redus la o fărâmă, soțul sau amantul o penetrează și aspiră materia reziduală. Procesul e desăvârșit, și cei doi adesea se îndrăgostesc unul de altul înainte de a se despart pentru totdeauna.

Aveți întrebări?

Bush, Howes și Borrow o priviră toți trei pe Ann. Continua să stea în picioare rezemată de un monstruos bolovan cenușiu al cryptozoicului, privind la

Silverstone. Bărbații primiseră progresia retrogradă a universului cu un oarecare aplomb; fluxul inversat al vieții omenești îi lăsase muți.

– Ai aranjat-o să sune aproape drăguț, spuse ea. Te-ai ținut departe de latura urâtă, nu? Cum rămâne cu mâncatul și cu bolile – și toate celelalte?

– Poți reface procesul de una singură, spuse ferm Silverstone. Mâncarea și eliminarea nu sunt decât simplul revers al situației pe care ne-a asigurat supramintea că e reală. Poate părea revoltător, dar asta pentru că e o noutate...

– Da, spui că mâncarea ne iese pe gură în farfurii, și în cele din urmă de-preparată și trimisă înapoi la măcelar și la abator ca să se facă din ea animale, asta vrei să spui, nu-i așa?

– Așa e. Și mai spun și că după ce ai trăit cu gândul ăsta timp de un an, doi, ca mine, nu ți se va părea mai discutabil ca ideea de a tăia animale în bucăți, a le găti și mânca.

Gesticulând nerăbdătoare, ca și cum nu i-ar fi considerat argumentele decât simple sofisme, se întoarse spre Bush, care stătea lângă ea. Bush observă cum fiecare mișcare a lor era urmărită de publicul spectral din jur și ura spectatorii din toată inima.

– Poți accepta toate astea, Eddie, așa-i?

– Da. Da, le pot accepta, poate pentru că sunt parțial anesteziat de frumusețea efectelor ciudate: cascade repezindu-se în sus, mulgători storcând laptele înapoi în ugerele vacilor, o ceașcă de cafea rece încălzindu-se de la sine până ce dă în clocot. E ca și cum ai fi din nou copil, când o cană cu lapte croindu-și drum de la fiert la rece, și formarea caimacului, iți provoca aceeași fascinație. Cum e o cascadă mai vrăjită, sau mai supusă legilor naturii: cu apele curgându-i în jos sau în sus? Ceea ce nu înțeleg – dumneata să ne spui, profesore – este când ne vom putea lepăda supramințile și să vedem cu ochii noștri lucrurile, cu timpul curgând în direcție opusă – să le *vedem* în loc de-a vorbi.

Silverstone clătina din cap.

– Nu cred că acel moment va veni. Nu pentru noi, generația himalayană. Speram să mi se întâmple mie, dar nu mi s-a întâmplat. Creierele noastre sunt prea încărcate de ceea ce ar trebui să numim inhibițiile viitorului. Dar următoarea generație, fiii voștri, vor fi eliberați de supraminte, dacă le transmitem tuturor mesajul clar și cât mai curând.

Multă vreme, Howes stătuse posomorât mai la o parte, aproape ca și cum n-ar fi ascultat. Acum se întoarse și spuse:

– Explici bine, Silverstone, dar nu ne-ai oferit nici o cât de mică dovadă concretă a tuturor acestor teorii.

– Dimpotrivă, v-am citat dovezi din artă și științe. După ce ne vom fi învins dușmanii, iar astronomii își vor putea relua studiile, au să-ți dea curând dovezi că efectul Doppler este de fapt proba unui univers în contracție. Dovezile te vor înconjura nu peste mult timp. Dovezile te și *înconjoară,* dar știu că n-ai să iei

stâncile astea lugubre drept probă că sfârșitul lumii e aproape.

Howes dădu din cap:

– Nu vreau să cred! Dacă reușesc să ajung față-n față cu Gleason și să-l omor? Înseamnă că va trăi iar?

– Gândește-te mai bine, omule! Sperăm că ai și *ajuns* la Gleason și l-ai omorât! Acum, în 2093, are acest moment de putere – dar știm că-și va pierde curând puterea, dezordinile economice vor dispărea și nu peste mult timp nimeni nu va mai fi auzit de el – o să fie un maior nesemnificativ făcând instrucție în Mongolia. Iar dacă mintalizezi, să zicem, înapoi în anul 2000, nici măcar o șoaptă a numelui său nu va fi rămas.

– Dacă l-am omorât, de ce nu mi-o amintesc?

– Gândește-te singur, căpitane! Până acum, credeai că ai o memorie bună, dar aproape nici urmă de facultăți precognitive. Acum vezi că, de fapt, lucrurile stau invers, și se pare că dintr-un motiv logic. Dincolo de diviziunea himalayană despre care am vorbit, viața omenească va fi organizată spre a uita; o memorie proastă va fi o calitate de invidiat; câtă vreme cred că vei fi de acord că puterea de a privi cu claritate în viitor se va dovedi de folos cu orice ocazie.

Howes se uită la ceilalți și spuse, ca încercând să le câștige sprijinul:

– Iată cum se dă profesorul profet, aducând vești mari poporului său!

– Greșit! Complet greșit, căpitane! îl contrazise Silverstone. Nu văd decât că ne aflăm la sfârșitul unei mari epoci, când oamenii înțelegeau adevărul. Dintr-un oarecare motiv, noi și cei ce vor veni după noi, de-acum și până-n epoca de piatră, vom fi absolut înșelați. Eu, eu nu sunt decât ultimul om care și-a mai amintit vreodată adevărul, pentru mine există deosebita teroare de a ști că voi fi proscris și persecutat până voi uita ceea ce și toți ceilalți au uitat, voi fi redus la a accepta falsa teorie a lui Wenlock asupra minții, și-mi voi petrece tinerețea parțial crezându-l pe bătrânul Freud, sărmanul, și urmașii săi!

O clipă, chiar arătă ca o figură tragică, copleșit dintr-o dată de magnitudinea spuselor sale, astfel că nu mai putu rosti o vorbă. Acum era limpede de unde venea expresia de pasăre auto-ironică.

Ann și Bush încercară să-l binedispună. Howes se folosi de ocazie ca să-i vorbească lui Borrow.

– Se întunecă. Ar trebui să plecăm din locul ăsta groaznic și blestemat – dacă mai am parte de multe șarade de-aste și fantomele alea care cască ochii la noi, chiar am să fiu bun pentru casa de nebuni! Ce zici de toate astea, Borrow! Ai început prin a fi de acord, știu, dar de-o vreme-ncoace ai cam tăcut: mă gândeam că ți-or mai trece și altele prin cap.

– Nu tocmai. Cred că sunt de acord cu ce spune Norman, deși nu va fi ușor de trăit cu deplina acceptare a faptelor, firește. Gândul meu e de ce?” De ce supramintea asta s-a coborât peste adevăratul creier ca o pereche de ochelari negri și a întunecat totul? De ce?

– Ha! Silverstone n-a reușit să explice asta! Silverstone!

Se răsuciră spre Norman Silverstone. În spatele lor, uriașul cerc de umbre în care învățau să recunoască mintalizatori din trecut se întindea neîntrerupt, suprapunându-se ca nenumăratele instantanee ale unui fotograf nebun. Dar în fața lor, Bush prinse o mișcare ce nu aparținea spectrelor. O siluetă apărea de după colțul uneia din stâncile elefantine.

Îl recunoscu. Complet discordant în cryptozoic, dacă mai exista vreo urmă de discordanță, omul ce pășea de după stâncă mai purta încă haina de mătase cenușie și jobenul bej pe care le adoptase ca travesti în Palatul Buckingham. Bush îl identifică pe dată. Era Grazley, iscusitul asasin.

Acum Grazley era la locul de muncă. Avea gura strânsă, și ridica un pistol.

Bush încă mai avea la el arma pe care o luase din ranița lui Howes, în caz că se întâmpla vreun necaz. O înălță instinctiv.

– Jos! țipă el.

Trase. Chiar în timp ce-o făcea, știu că e prea târziu. Aerul de lângă obrazul său stâng deveni pentru un moment livid, când raza laser pulsa din pistolul lui Grazley.

Nu-l nimeri pe Grazley. Trase din nou. Ucigașul pălea, mintaliza, aflat vizibil sub influența CSD-ului. Pulsul de lumină al lui Bush îl arse în umărul stâng. Grazley se roti încet și căzu, fără a-și schimba atitudinea rigidă; dar, înainte de-a lovi planșeul, dispăru, probabil spre a pluti inconștient ca o epavă abandonată prin eonii călătoriilor-mintale, lunecând în jos pe panta entropiei prin geocronii nerecoltați ai cryptozoicului către disoluția Pământului.

Luându-și gândul de la Grazley, Bush se întoarse, pentru a-l vedea pe Silverstone murind în brațele Annei. Jacheta încă îi mai fumega, iar pe piept i se întindea o pată arsă. Nu mai era nici o speranță.

Howes urla ca turbat:

– Am să fiu împușcat pentru asta! Idioților! Bush, tu ești de vină, mi-ai furat pistolul – cum l-aș fi putut păzi pe Silverstone ca lumea? Acum ce mă fac? Să te gândești că Grazley o s-ajungă până aici! Într-un fel, era locul logic în care să caute; Silverstone ar fi trebuit să prevadă! Și-a semnat propria condamnare la moarte!

– L-ai lăsat pe Grazley viu în Palat – a ta e toată vina, Howes! răspunse Bush.

Rămase cu privirea spre Silverstone, reflectând ce om minunat fusese, minunat și necunoscut. Acum ochii profesorului erau larg deschiși, și încetase să mai respire, deși Ann încă îi mai cuprindea neajutorată umerii. Borrow îl trase pe Bush de mânecă:

– Eddie, mai avem un musafir!

– Mm? ridică Bush o privire grea, nevrând să mai aibă de înfruntat nimic.

Femeia întunecată făcuse un pas ieșind din vasta mulțime a umbrelor.

Acum era aproape de ei, stând alături de Borrow. Ridică mâna cu un gest poruncitor, și repede prinse substanță, până ce fu la fel de reală și de solidă ca ei. Privirea pe care i-o aruncă lui Bush era atât de iubitoare, cât și iscoditoare, astfel că acesta se sfii de intimitatea ei.

– Te poți materializa în continuumul nostru? Atunci, de ce n-ai încercat să-l oprești pe Grazley? Trebuie că sunteți cu miile aici – de ce dracu' n-ați intervenit, dacă tot puteați?

Femeia vorbi, gesticulând în jos spre trupul neînsuflețit al lui Silverstone:

– Ne-am adunat aici ca să participăm la nașterea unui mare om.

Pietonii cryptozoicului

Era o femei frumoasă, văzută de aproape. Bush o estima ca neavând mai mult de douăzeci și cinci de ani, cu piele bronzată și nepătată, ochi de un albastru-cenușiu deschis și păr negru ca pana corbului. Fața și trupul îi erau arătoase, în vreme ce picioarele lungi și ispititoare i se vedeau bine de sub scurta tunică-rochie. Dar prezența ei poruncitoare era aceea care-i impresiona, dominându-i chiar, pe cei trei bărbați.

În timp ce Bush o privea, ea îi strânse mâna și îi zâmbi:

– Ne cunoaștem de mult, Eddie Bush! Numele meu este Wygelia Say. Doar în acest moment, imediat înaintea nașterii lui Norman Silverstone, avem din partea Autorității Centrale permisiunea să vorbim cu tine și cu prietenii tăi.

Deși vorbea în engleză, nu era tocmai ușor de înțeles ceea ce spunea, atât de curioasă îi era intonația.

Oricât de dezarmat era, Bush nu se putu abține să întrebe:

– De ce l-ați lăsat pe Silverstone să moară așa, dacă puteați interveni? Fără îndoială, știați că vine ucigașul.

– Gândim altfel decât voi, prietene. Există intervenție omenească, dar există și soartă.

– Însă el era un om necesar!

– Voi patru cunoașteți acum ideile lui. Vreți să vă spun ce s-a întâmplat în timpul pe care îl credeți viitorul vostru? V-ați întors în 2093, cum îi spuneți – noi folosim un alt sistem de datare – și ați anunțat nașterea lui Silverstone. Toată lumea e tulburată. Wenlock evadează cu ajutorul vostru. Capturați un post de televiziune și începeți să le spuneți oamenilor adevărul. Pornește Revoluția...

Fu întreruptă de Howes, care se apropie furios, împingând:

– N-ai să scapi cu vorba din chestia asta, duduie! Dacă ai îngăduit ca Silverstone...

Se opri în mijlocul frazei. O expresie de uimire i se așternu încet pe față. Wygelia ridicase mâna, făcând un semn spre el și murmurând câteva cuvinte care reverberară în creierul lui Bush.

– Ce-ai spus?

– Nu e decât o propoziție specială, o vrajă i s-ar putea spune cu câteva secole mai târziu după vremurile voastre. O versiune degenerată a ei va fi încorporată în disciplina Wenlock peste câțiva ani. Va umple regiunile motorii ale creierului lui David Howes timp de câteva minute, deși lui intervalul îi va părea o fracțiune de secundă.

Se întoarse grațios, calmă, zâmbindu-le lui Borrow și Ann și prezentându-se. Între timp, avea loc o schimbare în scena ce-i înconjura. Umbrele asfințitului înaintau; și, totodată, mulțimea mintalizatorilor din trecut se apropiau să vadă nașterea lui Silverstone – deși lui Bush, încă înșeuat cu supramintea sa, i se părea că acum pleacă, părăsind uriașul peisaj ocupat doar de propriile sale structuri derutante.

Bush se îndepărtă câțiva pași de ceilalți, dorind să se gândească în liniște la toate. Pe când stătea acolo, marea mulțime se dispersă. Priveliștea rămase goală, părând secătuită atât de sens, cât și de proporții.

După o vremea, Ann îl chemă, și li se alătură din nou grupului. Ann și Borrow arătau vizibil mai veseli; Wygelia se pricepea la ridicat moralul și, categoric, le spusese ceva încurajator. Până și Howes, care acum își revenea din transă, părea mai fericit decât fusese de-o bună bucată de timp.

– Wygelia-i o scumpă, spuse Ann, luându-l pe Bush de braț. Mi-a spus că, pentru ca noi s-o înțelegem, s-a antrenat timp de ani de zile să vorbească de-a-ndoaselea! Acum cred într-adevăr că tot ceea ce ne-a spus Norman Silverstone era literă de evanghelie!

Patru bărbați din trecut se materializaseră lângă Wygelia, îmbrăcați toți în uniforme similare. Purtau un catafalc pe care trupul lui Silverstone fusese depus cu pietate, iar acum îl încadrau așteptând un semnal de la Wygelia.

– Ați mai făcut un voiaj după ce v-ați întors în 2093, îi spuse ea lui Bush. Nu, le-am încurcat; scuzați-mă, mi-e încă destul de greu să iau lucrurile așa cum le vedeți voi. Mai aveți încă de făcut o călătorie înainte de a vă întoarce în 2093. Da! Pentru că la noi nașterea și moartea au un sens oarecum diferit decât la voi, ceremoniile legate de ele diferă în cele două laturi ale ceea ce prietenul nostru Silverstone a numit, pe bună dreptate, generația himalayană. Vrem să veniți cu noi și să fiți martori, în calitate de primi companioni ai săi, la nașterea trupului lui – ceea ce voi considerați funeraliile lui Silverstone, deși pentru noi e un prilej de bucurie.

Simți în ei o tendință de protest și adăugă repede:

– Și, în același timp, am să vă răspund la orice întrebări îmi vei pune. Sunt unele cărora eu le pot răspunde, câtă vreme Silverstone n-a reușit.

– Ne-ar face plăcere să venim, spuse Bush.

– Ne iei în lumea ta – trecutul? întrebă Borrow. Wygelia clătină din cap.

– Asta nu e posibil; nici, dacă ar fi posibil, n-ar fi permisibil. În orice caz,

avem un loc mai potrivit de naştere pentru Silverstone.

Se pregătiră să-și injecteze CSD, dar Wygelia le făcu semn că nu e cazul. Disciplina Wenlock avea nevoie de asemenea ajutoare materiale; în zilele ei, aveau discipline mai eficiente, față de care Wenlock chiar nu era decât o amintire degenerată.

Le vorbi, făcând asupra lor un semn bizar, și iată-i conspirând, glisând, mintalizând, amplificându-și puterea mintală la comanda ei, deplasându-se rapid spre ceea ce socotiseră odinioară că ar fi începutul lumii.

Mai mult. Erau în limbo, dar gândurile puteau trece între ei. Sau, mai nimerit spus, se aflau într-un limbo unde-și asumau forme ale gândurilor. Ceea ce gândeau, pe moment și erau. De vreme ce se găseau unul în fluxul mintal al celuilalt, nu aveau nici o altă existență în afara celei de forme-gândite.

– Întregul domeniu mintal comunică, le parveni gândul Wygeliei, cuprinzându-i ca rămurișul unui arbust înflorit. Extrăgând o fracțiune din această întinsă putere putem călători-mintal pur și simplu. Nu v-ați întrebat niciodată unde pândesc forțele aflate îndărătul mintalizărilor? Odată, a fost o vreme când neamul omenesc comunica permanent de la o minte la alta, așa cum facem noi în acest moment; acum însă – vreau să zic, în zilele noastre, ce nu sunt despărțite decât cu câțiva ani de ale voastre – omenirea a trecut de apogeul strălucirii ei și se cufundă în asfințit: sau coboară versanții Himalayei, ca să folosim această expresie atât de grăitoare.

Dar palidele metafore de exprimare deveneau aici propriu-zise, astfel că, pentru un moment din afara timpului, fură încorporați în neobositele miriade de generații ale bărbaților și femeilor ce afluiau în jos, spre văpaia mată ca de jar mocnit aflată îndărătul norilor de peste munții cei mai înalți.

Gândurile Annei deveniră mici și însingurate, dar vii, ca niște pantofi de dans pe un ring gol.

– Wygelia, tu faci parte din splendida realitate pe care Norman Silverstone doar a întrezărit-o!

Înapoia condurilor de dans rămânea un siaj dând grai admirației ei față de mai tânăra femeie și aptitudinile ei; iar dincolo de urme, un bumerang de argint, cântând: „Și nici măcar nu sunt geloasă pentru relația ta specială cu Eddie!"

Îndărăt, la ea, sosiră gândurile Wygeliei, complexe ca un fulg de zăpadă, dar rotindu-se cu umorul ei și în culoarea râsului și a malițiozității sale: „N-ai de ce să fii geloasă – eu sunt ceea ce tu ai numi nepoata unirii tale cu Eddie!"

Și cu toții erau plini de un concert de forme ce exprimau emoții amestecate, desfătare și puțină jenă și surprindere – și iată și câteva mici cuburi de obsidian ale protestului – provenind de la Ann și Bush, coagulându-se cu un soi de vioiciune nupțială.

Această întreagă experiență uluitoare devenea cu atât mai uimitoare întrucât Borrow umplea enorme spații multidimensionale cu gânduri abstracte,

preschimbându-se pe sine în bare replicate de energie mintală ce formau o operă de artă enormă și tranzitorie; și, în același timp, Howes efectua un schimb de gânduri separate cu Wygelia. Întrebarea lui, curgând ca pietrișul, cerea să afle încotro se îndreptau; răspunsul ei, viu și electric, însemna: „Știi că ne aflăm deja la mii de milioane de ani înaintea timpurilor phanerozoice, și anume în timpul decompozițional, unde doar chimicalele se luptă unele cu altele pentru existență. Vei vedea că Silverstone vine din ultimele zile ale lumii".

Și răsună mica meditație a lui Howes, moale și rezistentă ca un grăunte de polen: „Așadar vom muri..."

Stăteau, abia dacă știau și ei unde, după ce trecuseră prin abia dacă știau ce anume.

De îndată Howes, și apoi Borrow, Ann și Bush, se apucară de beregată; prin gurile-de-aer nu li se infiltra nici un strop de oxigen. Se găseau la atât de mulți geocroni distanță spre sfârșitul – spre începutul – lumii, încât gazele de care depindea existența omenească erau acum ferecate în interiorul mârâind al globului sub formă de combinații non-volatile.

– Sunteți în siguranță! strigă Wygelia, arătând spre cei patru purtători de raclă. Aceștia scoseseră niște baghete goale pe dinăuntru din instalațiile pe care le purtau în spate; baghetele fumegau aprig, ca niște făclii de catran pe jumătate aprinse.

– Avem mijloacele noastre proprii de a aproviziona cu oxigen și azot locurile acestea aride, continuă ea. În plus, suntem protejații de condițiile externe de către o sferă de forță ce operează înlăuntrul barierei entropice, așa că ne găsim în afară de orice pericol.

În timp ce-i liniștea, putură trage aer în plămâni, admirând relaxați împrejurimile.

Pământul, scufundându-se spre propriu-i sfârșit, era într-o stare semi-topită. Temperatura de dincolo de sfera protectoare și de bariera entropiei avea câteva mii de grade centigrade. Părea a fi cam ceasul zorilor, dar cu siguranță că nu putuse exista o noapte propriu-zisă pe această planetă în dezagregare. Totul în jurul lor era o mare de cenușă, peticită cu fâșii de lumină frântă ce radiau în sus. Marea se înălța; cenușa nu era decât o crustă subțire, acoperind o nesfârșită gonoree de rocă topită.

Micul grup, cu trupul neînsuflețit al lui Silverstone în mijloc, stătea pe platoul generalizat al călătoriilor-mintale ce coincidea aproximativ cu suprafața unei enorme lespezi de piatră poate de-o jumătate de milă lățime. La fel ca marea, piatra avea o mișcare lentă și neliniștită; plutea ca un aisberg pe magmă; precum un aisberg, avea să se dizolve și să dispară.

Bush privi întreaga scenă. Nu-l cuprinse nici o undă de mirare. Nu simțea nimic. Deocamdată, puse deoparte informația primită de la Wygelia cum că se va

însura – se însurase cu Ann; prin cine știe ce truc al mintalității, tot ce-și putea aminti acum era cununia micuței Joan Bush, din motive obscure, cu omul ce administra băcănia de odinioară a tatălui ei. Imaginea fetei, brațul ei iubitor împrejurul tatălui, îi era aproape, poate stimulată de către această nouă revelație a unei legături de rudenie. Ceva ce nu avea alt nume mai potrivit decât dorul se trezi într-însul; abia de putea să vadă că viața ei nu conta cu nimic mai mult decât a Pământului.

Întorcându-se spre Wygelia pentru a-i întrerupe absolut inconștient conversația cu Ann, spuse:

– M-ai urmărit în multe locuri. Știi satul mineresc și pe Joan; ai văzut ce i s-a întâmplat lui Herbert.

Tânăra dădu din cap.

– Acolo ai început să te regăsești pe tine însuți cel adevărat, sau, în termenii mei, te-ai pierdut.

– Am dreptate? În termenii tăi, ceea ce s-a întâmplat la Breedale a fost mai puțin o tragedie, decât într-ai mei.

– Din ce punct de vedere?

– Ai văzut cum a sfârșit Herbert. Pentru el, viața a devenit din ce în ce mai imposibilă. În cele din urmă, n-a mai putut vedea decât cum să-și taie beregata și să fugă sângerând să moară în grădină. Sfârșitul soției sale a fost la fel de nenorocit. Joan cred că s-a măritat mai degrabă pentru bani decât din dragoste, ceea ce ar fi de așteptat să nu-i fi adus decât suferință. Povestea asta ar putea fi multiplicată de mii de ori numai în cadrul generației ei, nu-i așa?

– Ei bine, privește acum totul așa cum s-a întâmplat de fapt, fără lentilele falsificatoare ale supraminții! Joan va fi scăpat din căsnicia iubitoare și va sosi acasă pentru a-și găsi tatăl zăcând cuminte în buruieni, așteptând să se nască. Mama ei se va trezi în mod similar la viață, iar sarcina sa mizerabilă va lua sfârșit în termen. Omul va sosi și-i va restitui prăvălioara. Vor întineri cu toții. Mina va funcționa din nou, toată lumea va fi angajată. Treptat, familia se va micșora, poverile se vor ușura, speranța va crește. Joan, presupunem, se va cufunda într-o pruncie fericită și finalmente va fi absorbită în maică-sa, care va deveni iarăși tânără și frumoasă. Nu va fi nici o tragedie și cu mult mai puțină nefericire.

– Acum îmi dau seama de ce perioada aceea pe care am petrecut-o mintalizând în Breedale a fost de-o importanță atât de vitală pentru mine. Am văzut cum majoritatea păcatelor omenești sunt rezultatul majorității mizeriilor omenești; mizeria și mai presus de orice mizeria *nesiguranței* m-a făcut să înfăptuiesc toate actele josnice din viața mea. Odată descotorosit de supraminte, nu mai poți – nimeni nu mai poate – suferi nici o incertitudine, căci cunoști viitorul. Ceea ce i s-a întâmplat Joanei, o ființă iubitoare care în cele din urmă a negat iubirea, e ca o istorie a tuturor celor aflați sub dominația supraminții.

– Așadar, spune-mi, ce afecțiune cumplită a pogorât supramintea asupra

omenirii? Ce s-a întâmplat pe Himalaya?

Borrow spuse liniștit:

– Nu știu ce-a fost cu experiența asta a ta anume cu Joan, Eddie, dar aceeași întrebare vroiam să i-o pun și eu lui Silverstone și Wygeliei. De ce toate astea, pentru numele lui Dumnezeu, de la oamenii epocii de piatră și până la noi?

– Meriți un răspuns, și am să ți-l dau pe cât de simplu posibil, încercând să-l expun în termenii voștri, spuse Wygelia; privi în jos, la fața reținută a lui Norman Silverstone întins pe catafalcul său înainte de a continua, ca pentru a-și aduna puterile. Încă nu vi s-a spus nimic despre lungul trecut al speciei omenești – viitorul, așa cum v-ați învățat să-l vedeți. Dar trebuie să știți că trecutul a fost extrem de lung – o duzină de cryptozoicuri puse cap la cap, acoperind epoci fără număr. Dezvoltarea supraminții a fost un fapt rapid, răspândit doar pe două, trei generații.

Supramintea a crescut din primele tulburări mintale serioase pe care le-am cunoscut vreodată – căci noi n-am avut nicicând istoria tragediei, a durerilor și a suferințelor spirituale așa ca voi, pe versantul vostru de Himalaya. Tulburările au fost cauzate de către descoperirea faptului că sfârșitul lumii se apropie. Nu vă puteți închipui puterile sau gloriile neamului nostru; căci, deși voi ne sunteți copii, iar noi suntem copiii voștri, și nu există nici o întrerupere a acestei succesiuni, noi totuși am existat în virtutea unor legi naturale diferite de ale voastre, așa cum a explicat Silverstone, și am creat cu ajutorul lor... mă rog, multe lucruri pe care voi le-ați găsi prea miraculoase ca să vi se pară credibile, călătoria-mintală pe o scară formidabilă nefiind decât unul dintre ele. Am fost aproape o specie perfectă – voi ați spune „vom fi”...

Vă puteți imagina amărăciunea pe care ar simți-o asemenea oameni dându-și seama că în curând planeta pe care au trăit, și sistemul solar din care face parte, vor muri? Noi nu eram căliți, așa ca voi, în fața nenumăratelor suferințe, nu cunoșteam durerea, și un rău colectiv – o repulsie în fața timpului care ne-a târât până în pragul catastrofei – ne-a cuprins pe toți.

Credem că a fost o boală evolutivă. Generația noastră următoare, sau, în unele cazuri, peste două generații, s-a născut (a murit, cum ați spune voi) cu partea superioară a creierului inversată ca polaritate temporală, astfel încât percep așa cum percepeți voi, pentru că ei sunteți voi.

Iar acum putem vedea că această inversiune a cea mai mare binefacere, că...

– Stai, Wygelia! o întrerupse Bush. *Cum* o poți numi binefacere, când recunoști că dacă noi – dacă oamenii din Breedale – și-ar putea vedea viețile viceversa ar fi mai fericiți? Și tot așa, înapoi prin toată istoria consemnată, prin toate străvechile civilizații!

Femeia îi răspunse fermă, fără ezitare:

– O numesc binefacere pentru că ați avut diversiunea tuturor durerilor voastre mărunte care să vă ascundă cea mai mare durere.

– Nu poți spune asta! Gândește-te la Herbert Bush dând buzna în grădină cu sângele înfundându-i gâtlejul! Ce durere poate fi mai mare ca asta?

– Păi, durerea de-a fi pe deplin conștient că toate minunatele tale facultăți se pierd una câte una, generație cu generație. Dea vedea inginerii construind motoare tot mai rudimentare; guvernele pierzându-și iluminarea în favoarea sclaviei; constructorii demolând casele confortabile și construind altele, mai puțin convenabile; chimiștii degenerând în bătrâni care caută un metal pe care să-l transmute-n aur; chirurgii abandonându-și echipamentele elaborate pentru a lua în mână fierăstraie; cetățenii uitându-și scrupulele ca să fugă să vadă o spânzurătoare cu public – toate astea nu se întâmplă decât la câteva patetice generații după ce voi patru v-ați mistuit pe loc în mamele voastre. Ați putea îndura așa ceva? Este senescența unei întregi specii! Ați putea suporta să vedeți ultimele rudimente ale agriculturii pierdute în fața unui nomadism dezlânat? Ați putea răbda să vedeți colibele schimbate pe sărmane peșteri? Ați putea rezista să vedeți ochiul omenesc tot mai cețos, pe măsură ce inteligența îl părăsește?

Iar apoi, toate celelalte încep să îmbătrânească, până și plantele, până și reptilele și amfibienii. Cu ajutorul călătoriei-mintale, ați fost în măsură să le vedeți cățărându-se din mare pe uscat și populându-l. Oricât de cinici ați fi, fără îndoială că ați simțit speranță și îmbărbătare privindu-i! Dar să presupunem că ați vedea acest proces prin ochii noștri limpezi. Nu i-ați iubi pe primitivii amfibieni permieni, oricât de rudimentari, oricât de incompleți, ca pe niște semne ale grandorii care odinioară a domnit pe Pământ? Iar când acești amfibieni s-au târât de-a-ndărătelea în glod și baltă și au involuat în făpturi cu înotătoare, n-ați vărsat nici o lacrimă? N-ați lăcrima când ultima pseudo-algă verde a lunecat înapoi de pe stânci în marea caldă pentru cea din urmă oară? Când trilobiții au dispărut? Când viața a murit în noroi?

– Acest proces cumplit, senescența Pământului, nu va putea fi nicicând inversat! Omenirea trebuie să urmeze calea cea aspră în lumea forfotitoare și fără gândire a junglei, jungla, pe mareea ineluctabilă a timpului, trebuie să se contracte înapoi spre alge, și toate astea se dizolvă în focul și cenușa pe care le vedem în jurul nostru. Nici o scăpare – nici o speranță de scăpare! Dar supramintea a căzut ca o vizieră și a apărat omenirea de perceperea deplinei orori a acestei descompuneri finale.

Dumnezeul galaxiilor

L-au înmormântat pe Silverstone atunci: sau, după cum începuseră să vadă lucrurile, i-au primit trupul de la natură – iar acea lume mucilaginoasă de piatră curgătoare era cea mai sălbatică față a naturii pe care aveau s-o vadă vreodată.

Sfera de forță era manipulată de către Wygelia. Catafalcul pe care odihnea trupul profesorului fu așezat jos iar sfera se distorsionă, astfel că racla rămase

cuprinsă într-o lungă extensie a acesteia; extensia se închise în sine și se desprinse, într-un chip amintind de o bulă de gaz suflată. Cu trupul înlăuntrul ei, bula o luă în jos de pe masa de piatră plutitoare. Zbură pe deasupra oceanului de cenușă palpitând, după care îl atinse. De îndată, un jet uriaș, un bloc de flacără lichidă, se înălță sus în văzduhul greu. Bulboana străfulgera și dispăru. Totul se sfârși, cu excepția unei enorme dâre de lumină ce despică întinderea gelatinoasă și se stinse și ea.

Cu glas adânc mișcat, Howes spuse:

– Ar fi trebuit *un* semnal. Trebuia să fi sunat „Stingerea".

– „Deșteptarea", îl corectă Borrow.

Nu părea să mai fie nimic de spus. Rămaseră cu privirea la fantastica scenă. Acum se luminase total de ziuă. Un vânt puternic sufla stârnind scântei din întinderi; încă vreo câteva milenii și totul va fi foc; insula lor se va topi ca o lumânare într-un cuptor. Vântul spărgea norii, care acoperiseră tot cerul ca niște straturi de ardezie, părând tot atât de solizi. Straturile se sfâșiară în crâmpeie gigantice amintind de niște insule mai degrabă decât de nori, și dezvăluiră Soarele.

Soarele ardea; totuși, era întunecat și pătat. Lăsa în urmă-i șiroaie de foc. Era un augur al infernului final ce se apropia.

– Ei, acum să ne întoarcem în 2093, Wygelia, spuse Howes, forțându-și un glas de ofițer, colocvial. Un singur lucru aș vrea să te mai întreb înainte de-a pleca. Ne așteaptă necazuri. Cum o să... ăă, mă... nasc?

– Te vei naște în triumf, căpitane. Vitejește și câtuși de puțin zadarnic. Asta-i tot ce trebuie să știi. Și acum o înțelegi pe deplin?

– N-am de ales, nu-i așa? Și știu ce-am să fac când ne întoarcem, care-mi va fi strategia. Mai întâi am să mă prezint la propriile-mi forțe revoluționare, firește. După aceea mă voi preda Partidului Acțiunii. Ei au să mă ducă în fața lui Gleason. Iar eu am să-i spun toate astea, cu supramintea.

– Ai să-l convertești? întrebă Borrow.

– O să am eu grijă să-l zguduie. Sau, dacă am ocazia, o să-l omor.

– Cred că după toate astea am face bine să trecem și noi la fapte, spuse Ann. Totuși, nu voi ști cum să explic.

– Iată o mică probă pe care nimeni nu a menționat-o până acum, interveni Bush. Poate că o preiau din propria mea viață, poate de la Breedale, cel mai probabil, de peste tot. Tu și cu mine am vorbit despre incest, Ann. Acesta e punctul în care contactul dintre supraminte și subminte e cel mai slab – în mod firesc, de vreme ce e punctul unde viața și moartea, nașterea și moartea, încep să se confunde. Blamul pe incest – spuneam că nici un animal nu îngăduie un asemenea blam – a fost inventat ca să ne oprească a privi înapoi spre părinții noștri, pentru că submintea a știut tot timpul că într-acolo se afla moartea, nu viața. În trecut, nu am avut nici o interdicție asupra incestului, nu-i așa, Wygelia?

Femeia își clătina capul brunet.

– Nu. Nici incest nu avem, de vreme ce oricum ne întoarcem cu toții la părinții noștri.

Howes clătină din cap.

– Cred că o să mă țin de țeava pistolului, când e vorba de conversații.

– Eu nu sunt militar, spuse apăsat Borrow. Dar, cu siguranță, voi fi fericit să fac lucrul cu care m-a însărcinat Silverstone. Dați-mi ocazia s-o iau pe Ver de la Oul Amniotic și am să mă apuc imediat de montajele interpretative. Pot explica situația în cercurile artistice – ceilalți o vor răspândi curând.

– Vii cu noi în 2093? o întrebă Bush pe Wygelia.

Femeia clătină din cap, zâmbind tristă.

– Am făcut tot ceea ce mi-a cerut Autoritatea Centrală. Misiunea mea e îndeplinită și nu mi se permite să fac mai mult. Dar am să vă revăd, pe tine și pe Ann, când voi fi mică. Înainte de-a ne despărți, cei patru oameni aci de față și cu mine vă vom însoți în călătoria-mintală până în pragul anului 2093.

Mintalizau din nou, îndepărtându-se de sfârșitul lumii, cel pe care multă vreme îl crezuseră începutul ei.

Ann și Bush îi transmiseră amândoi o întrebare Wygeliei. Bush, un milion de spirale, mai ales zăngănind mov:

– Dacă – lungul trecut al speciei, al omenirii – a fost atât de măreț, de ce rămânem să murim pe această și numai această planetă? De ce să nu evadăm, în alte lumi?

Ann, cercuri galbene întrepătrunse:

– Spuneți-ne, dă-ne doar o imagine a acestui trecut grandios. Wygelia îi preveni că le va răspunde ambelor întrebări odată. Emise un uriaș castel alb. Acesta pluti spre ei și prin ei, fiind din mers transformat de atingerea minții lor, și străbătu un spațiu amețitor. Avea multe camere. Pereții săi se înlănțuiau și se întrepătrundeau. Era o elaborată structură de univers-istorie, o popularizare pe care o puteau înțelege vag, formulată de către un creier de geniu. Și mai era și suprema operă de artă. Pe aceasta, Bush și Borrow aveau să-și petreacă restul vieților căutând-o, uitând, încercând s-o re-creeze, lăsând moștenire ceva din paradoxala ei strălucire altor artiști, ca Picasso și Turner.

O parte din înțelesul operei reușiră să-l perceapă; în timp ce înotau ca niște pești prin elucidări.

Foarte demult, nemăsurat de mult, spița umană se născuse prin creațiunea a unui miriad de puncte odată. Era la fel de difuză ca gazul. Era intelect pur. Era omnipotent.

Era Dumnezeu.

Fusese Dumnezeu și crease universul. Pe-atunci era guvernat de propriile sale legi. De-a lungul nenumăraților eoni, intrase mai deplin în propria sa creațiune. Devenise legat de planete și ocupa multe milioane de planete. Treptat,

de-a lungul a eoni uitați, fără număr, se retrăsese asupra sa însuși, ca o familie mare revenind sub același acoperiș după-amiaza, când munca s-a încheiat. Creșterea laolaltă însemnase difuzarea facultăților; asta nu contase, îi rămăseseră alte capacități. Curând, planetelor le secase viața omenească, galaxii întregi fuseseră evacuate. Dar galaxiile se adunau ele însele laolaltă, alergând tot mai aproape.

Lungul, lungul proces... Nimic din cele rămase acum în specie nu-l mai exprima. În cele din urmă, tot ceea ce mai rămăsese din strălucitoarea multitudine se reunise pe Pământ. Marea simfonie a creațiunii fusese atinsă, concluzie rânduită de multă vreme.

– E o consolare: avem legende ale adevărului în religiile noastre, gândi Bush.

– Memorii! îl corectă Wygelia. Din tonul gândurilor ei desprinseră mângâierea stării lor decăzute.

Marele castel îi pătrunsese un răstimp mai lung decât bănuiseră. Acum femeia îi călăuzea spre suprafață, avea să-i depună ca prin minune într-un loc sigur, aproape de una din fortărețele antiAcțiunii.

Ieșiră la suprafață. Wygelia plecase, cei patru purtători ai catafalcului se făcuseră nevăzuți, Howes arăta deja alert și gata de acțiune. Ann și Bush se răsuciră, privind unul la altul, încet, și totuși provocator.

– Încă mai ai al dracului de mult până mă convingi! spuse ea.

– Am să te conving. Dar mai întâi îl voi găsi pe Wenlock și-i voi transmite mesajul.

– Bună idee, spuse Howes. Haideți cu mine la ascunzătoarea rebelă, ei au să vă spună numele instituției psihiatrice unde e închis Wenlock.

Întorcându-se, îl urmară prin ruinele propriei lor epoci trans-himalayene.

O soră străbătea coridorul cenușiu. James Bush, L.D.S., săltă capul și se trezi de tot. Privindu-și ceasul, văzu că așteptase așezat pe scaunul incomod de metal timp de douăzeci de minute.

Sora se apropie de el și spuse:

– Supervizorul e încă ocupat, domnule Bush. Supervizorul adjunct, domnul Frankland, vă va primi, dacă binevoiți să mă urmați.

Se răsuci și porni în direcția de unde venise, astfel că dentistul trebui să se ridice în grabă și s-o ia pe urmele ei. În capătul culoarului urcară o scară, iar sora îl conduse printr-o ușă pe care era înscris numele ALBERT FRANKLAND.

Un om rotofei și șleampăt, cu ochelari fără rame și maniere afabile, se ridică de la birou și veni să-i ofere lui James un scaun.

– Sunt domnul Frankland, Supervizorul adjunct al Instituției pentru Deranjamente Mintale Avansate Garfield, domnule Bush. Ne face mare plăcere să vă vedem aici, și firește că, dacă putem face ceva ca să vă ajutăm, nu trebuie decât

să ne rugați.

Cuvintele descătușară simțământul de jale ce se întețise în sufletul lui James.

– Vreau să-mi văd fiul! Atâta tot! E destul de simplu, nu? Totuși, e a patra oară că vin aici în două săptămâni, numai ca să fiu expediat de fiecare dată fără nici un rezultat! Costă bani, știți, drumul până la dumneavoastră, iar transporturile nu-s un fleac, în vremurile astea.

Frankland radia, dădea din cap și bătea aprobator cu degetul în tăblia biroului, ca înțelegând exact la ce se referea James.

– Insinuați o critică pe ocolite la adresa Partidului când condamnați astfel transportul în comun, presupun, spuse el conspirativ.

Zâmbetul său, privit din partea cealaltă a biroului, păru deodată urât. James bătu în retragere. Mai calm, spuse:

– Nu cer decât să-l văd pe fiul meu, Ted, nimic mai mult. Privindu-l cu duritate, Frankland își mușcă buza de jos. Într-un târziu, spuse:

– Știți că fiul dumneavoastră suferă de o formă periculoasă de demență delirantă, nu-i așa?

– Nu știu nimic. Nu pot afla nimic! De ce nu mi se dă voie să-l văd măcar?

Frankland începu să se scobească sub unghii, privi în jos să vadă ce-i făceau mâinile, și apoi îi aruncă lui James o privire pe sub sprâncene.

– Ca să vă spun adevărul, se află sub tranchilizante. De-asta nu-l puteți vedea. Ultima oară când ați venit la acest sanatoriu, evadase din rezervă cu-o zi înainte și o luase la goană pe culoare cauzând nu puține pagube și atacând o soră și un infirmier. În delirul său, credea că e în Palatul Buckingham.

– Palatul Buckingham!

– Palatul Buckingham. Ce părere aveți de asta? Prea multe călătorii-mintale, ăsta-i necazul de la origine, intervenind pe un fond de... ăă, slăbiciune ereditară. A petrecut prea mult timp în călătorie-mintală. Firește, ne aflăm încă în zilele de început ale călătoriei-mintale, dar începem să înțelegem că toate condițiile anosmice legate de ea pot contribui la fragmentarea minții. Anosmic însemnând fără simțul mirosului, centrii olfactivi ai creierului sunt cei mai vechi. Fiul dumneavoastră a început să creadă că poate mintaliza în perioade locuite de oameni, și a urmat o lungă serie de iluzii pe care sperăm să le putem înregistra și studia, pentru a ne fi de ajutor în cazuri viitoare.

– Uitați ce e, domnule Frankland, nu vreau să aud de cazuri viitoare, vreau să aud numai de Ted! Spuneți că mintalizarea l-a dereglat? Părea în toate mințile când a venit acasă dintr-o călătorie de doi ani și jumătate, după moartea mamei sale.

– Nu suntem întotdeauna buni judecători ai sănătății mintale a altora, domnule Bush. La vremea aceea, fiul dumneavoastră era gata să fie împins în ghearele nebuniei de către orice șoc brusc. Suferea deja de o formă agravată de

anomie.

– Lipsa mirosului?

– Aceea e anosmie, domnule Bush. Acum vorbesc de o stare cu mult, mult mai serioasă, anomia. Se pare că e marea boală mintală ce va atinge mintalizatorii. Un individ anomic e complet izolat; se simte rupt de societate și de toate largile ei valențe civice; devine un lipsit de norme, dezgustat de viață așa cum ea. În călătoria-mintală, văzând în jurul său o lume pe care e neputincios s-o influențeze în indiferent ce fel, individul anomic percepe viața ca fiind lipsită de țel sau sens. Tinde să se întoarcă în propriul său trecut, să dea ceasul înapoi, să regreseze într-o stare intrauterină catatonică.

– Mă orbiți cu știința, domnule Frankland, spuse James, amărât. Cum v-am spus, Ted părea normal când a venit atunci acasă.

– Iar lumea exterioară a conspirat să-i aplice fiului dumneavoastră acel plus de impuls, necesar, continuă Frankland, înclinând ușor din cap spre James semn că socotea mai amabil să nu-i ia în seamă întreruperea. Impulsul acesta, firește, a fost moartea mamei sale. Știm că avea pentru ea o fixație incestuoasă, iar descoperirea că în cele din urmă scăpase dorințelor lui l-a proiectat pe o uluitoare traiectorie maniacală care era o tentativă mascată a reveni în pântecele ei.

– Nu mi se pare deloc genul lui Ted.

Frankland se ridică.

– De vreme ce nu păreți dispus să mă credeți, vă voi oferi o mică probă.

Se îndreptă spre un magnetofon portativ, alese o bandă dintr-un raft apropiat, o potrivi pe rolă și dădu drumul aparatului.

– Am înregistrat mult din tot ceea ce a spus fiul dumneavoastră în perioadele sale de delir. Iată aici un fragment chiar de la începuturile tratamentului, când a fost adus aici pentru prima oară. Ar trebui să vă explic că a leșinat în timp ce aștepta întrevederea cu domnul Howells, superiorul său de la Institutul Wenlock. Din motive pe care încă nu le înțelegem, era convins că marele nostru Conducător al Statului, generalul Peregrine Boit, impunea un regim crud asupra țării. Acest fel de cazuri se privesc întotdeauna pe sine însele ca fiind persecutate. Mai târziu, în mintea sa, l-a înlocuit pe generalul Boit cu o figură pe care o putea privi în mod mai satisfăcător ca nefastă, un anume amiral Gleason; dar la momentul acestei înregistrări, încă nu se cufundase prea adânc în iluziile lui. Cel puțin încă mai credea că se află în epoca noastră, și purta un soi de conversație cu doctorul său și niște studenți, după cum veți auzi.

Declanșa mecanismul. Zgomote înăbușite, un geamăt. Un murmur nedeslușit, definindu-se într-un nume: Howes. Un glas precis, pe ton neutru, comentând:

– Pacientul, când s-a prezentat la Institut, îl credea pe superiorul său, Howells, ca fiind un om pe nume Franklin. Franklin e o deformare a numelui meu, Frankland; pacientul a fost adus înaintea mea când a leșinat. Numele

Howells intervine, iarăși ușor deformat, ca unul dintre participanți – un căpitan – la fanteziile militare ale pacientului. Fiul dumneavoastră era prins într-o lume subiectivă deformată, când s-a făcut această înregistrare.

Vocea care murmura pe bandă căpătă deodată claritate și putu fi recunoscută ca aparținându-i lui Eddie Bush; întrebă: „Nu mor, nu-i așa?”

După sunet se părea că în jurul său s-ar fi aflat mai mulți studenți, vorbind între ei cu glas scăzut.

„Nu poate înțelege o iotă din ce spui.”

„E acordat numai de propriile lui nevoi.”

„Își închipuie că e într-un alt loc, poate într-un alt timp.”

„Nu cumva a comis un incest?”

Din nou se auzi glasul lui Bush, de astă dată foarte sonor:

„Unde credeți, voi ăștia, că sunt?”

Și iarăși alte voci, mai ales autoritare:

„Liniște!”

„O să-i trezești pe ceilalți din pavilion.”

„Suferi de anomie, cu halucinații auditive.”

„Dar fereastra e deschisă”, replică Bush, ca și cum această remarcă misterioasă ar fi explicat totul. „Unde ne aflăm, la urma urmei?”

„Te găsești în Spitalul de Boli Mintale Garfield.”

„Avem grijă de tine.”

„Considerăm că suferi de anomie.”

„Praful s-a ales de întrunirea voastră”, replică Bush.

Frankland închise magnetofonul, țuguindu-și buzele și clătinând din cap.

– Foarte trist caz, domnule Bush. La momentul acestei imprimări, fiul dumneavoastră credea că e într-un fel de cazarmă; nu era în stare să accepte ideea că se află într-un salon de spital. Din acea perioadă începând, s-a retras tot mai mult și mai mult din fața realității, în propriile sale plăsmuiri. La un moment dat, a devenit violent și a-atacat un specialist cu o cârjă metalică. A trebuit să-l băgăm la izolare pentru o vreme, în noua aripă Motherbeerde aici...

James reteză recitalul, strigând:

– Ted e tot ce am pe lumea asta! Sigur, n-a fost niciodată un băiat religios, dar a fost un băiat bun! N-ar fi fost violent niciodată... Niciodată...

– Vă înțeleg din tot sufletul. Firește, facem pentru el tot ce putem...

– Sărmanul Ted! Cel puțin m-ați putea lăsa să-l văd!

– N-ar fi recomandabil. Vă crede mort.

– Mort!

– Da, mort. Crede că a încheiat un târg cu autoritățile militare care au fost de acord să vă aprovizioneze cu băutură, semnificativ denumită Black Wombat[1],

---

[1] Womb = pântec matern (uter) (N.T.).

pe care să o beți până ați fi murit. Fiul dumneavoastră a reușit astfel – în mod imaginar, firește – să vă ucidă și să arunce pisica moartă în curtea altcuiva.

James clătină din cap, aproape imitându-l pe Frankland.

– Anomie... Nu înțeleg tot, chiar nu înțeleg. Un băiat atât de liniștit, un artist talentat...

– Da, aceștia sunt totdeauna genul care clachează, teamă mi-e, spuse Frankland, uitându-se la ceas. Ca să vă spun adevărul, sperăm că terapia prin artă îl va ajuta un pic. Arta se înscrie în stările lui halucinante. La fel ca majoritatea jaloanelor vieții sale. N-aș fi de acord cu dumneavoastră că nu este religios. Un aspect al cazului său se prezintă sub forma a ceea ce laicii ar numi probabil manie religioasă. Vedeți, căutarea perfecțiunii, ca sfârșit al nefericirii, se manifestă la el foarte puternic. La un moment dat – asta s-a întâmplat când era la izolare, în Motherbeer, mai precis a încercat să construiască o unitate familială ideală în care să-și poată găsi pacea. Avem benzile acelei perioade a bolii lui; sunt absolut sfâșietoare. În acea ipotetică celulă familială, fiul dumneavoastră joacă rolul tatălui, uzurpându-vă în acest fel, simbolic, poziția. Tatăl era, semnificativ, un miner șomer. Membri ai personalului îngrijitor erau distribuiți în alte roluri ale acestei fantezii.

– Ce s-a întâmplat?

– Fiul dumneavoastră nu a fost capabil să mențină iluzia de pace prea multă vreme; îl apăsa tendința de a recădea într-o stare de teroare mai deschisă, într-o paradigmă cu vânători și vânați, ucide sau vei fi ucis. Așa că unitatea familială s-a dizolvat brutal în ură de sine: el a sfârșit printr-o sinucidere simbolică, anunțând o abdicare completă de la rațiune și o revenire la starea intrauterină care e țelul ultim al firilor cu fixații incestuoase. A încetat să mai asocieze. Dumneavoastră ați solicitat aceste detalii, domnule Bush.

– A încetat să asocieze... Dar nu pare deloc genul fiului meu. Sigur, știu că avea relații cu femei...

Frankland își permise un scurt râs mârâit.

– „Relații cu femei!” Da. Fiul dumneavoastră, domnule Bush, fiul dumneavoastră nu cunoaște decât o singură femeie, pe mama sa, iar toate celelalte femei pe care le întâlnește sunt identificate cu ea. Prin urmare, niciodată nu caută, nici nu găsește, permanența alături de oricare dintre ele, de teamă că l-ar putea domina. Tendințele lui obsesive-coercitive s-au prăbușit în schizofrenie orientată în sensul acestei tulburări psihice. Își percepe anima – *anima* sau spiritul feminin motrice, a nu se confunda cu anomia sau anosmia – ca detașată de sine însuși, ca pe o entitate distinctivă. Numea această entitate Femeia întunecată. Inițial, ea a împlinit funcția clasică a oricărei anima, veghind asupra lui.

– Femeia întunecată? N-am auzit niciodată de ea!

– Ei, acum, în stadiile ulterioare ale bolii fiului dumneavoastră, Femeia întunecată ajunge să se transforme în încă o replică a personajului incestuos, o

figură feminină mamă și fiică totodată, aceasta semnificând accelerarea deteriorării mintale a subiectului.

James Bush își roti privirea prin detestabila încăpere, fără a dori în mod deosebit să o vadă. Cuvintele de gheață, pe care nici nu le înțelegea pe deplin, nici nu le credea întru totul, îl împinseră înapoi în sine însuși. Avea nevoie să scape de-acolo la fel de mult ca și a-l vedea pe Ted; cât despre evadări, nu putea spune de care avea cea mai mare nevoie, de o bună și lungă sesiune de rugăciuni sau de o bună și adâncă băută. Vocea lui Frankland torcea înainte, nu tot timpul fără o anume delectare în ton.

– Cu ocazia ultimei sale mintalizări în devonian, când tragica boală incuba, a avut contact sexual cu o tânără femeie pe nume Ann. Și ea a fost inclusă în fanteziile lui. Nici asta n-a avut prea mare succes. Acum crede că Ann supraveghează această instituție, și va conduce în curând o tentativă de a-l salva. În mod semnificativ, și-o reprezintă ca pe o fată neîngrijită, murdară și subdezvoltată. „Târfă lățoasă!" a numit-o odată. Foarte semnificativ, la un moment dat a omorât-o, după ce a reînviat-o. Foarte tragic, o minte strălucită! „Ce minte strălucită e răsturnată aci!" cum spune poetul. Dar chiar nu mai trebuie să vă răpesc timpul...

Se ridică și-și înclină capul.

– Domnule Frankland, ați fost foarte amabil, spuse disperat James. Lăsați-mă doar să-i arunc o privire bietului băiat. E tot ce am pe lumea asta, înțelegeți?

– O, într-adevăr! se arătă surprins Frankland și se aplecă peste birou, abordând din nou aerul conspirativ. Înțeleg că ați avut legături cu o anumită doamnă Annivale, o văduvă.

– Păi, da, eu... există o doamnă cu acest nume, locuiește lângă mine.

Înclinări din cap oarecum excesive.

– Mintea joacă feste stranii cu numele. Și, firește, sunt unele coincidențe bizare de care trebuie să ținem seama. Ann, An-nivale, anomie... Știți ce este acela un amnion?

– Nu. N-aș putea doar *să bag un ochi?*

– L-ar tulbura să vă vadă. V-am spus, dar, domnule Bush, crede că ați murit.

– Cum m-ar putea vedea de vreme ce e sub tranchilizante?

– Lucrează la ultimul său grupaj. Îi dăm materiale ca să stea liniștit. Asta-i ocupă tot timpul, dar s-ar putea să se întoarcă și să vă vadă, și l-ar tulbura.

– Ați spus că e sub tranchilizante.

– Nu, nu, asta a fost ieri. Am spus că i-am administrat tranchilizante ieri. Iar acum, domnule Bush, credeți-mă...

James își dădu seama că întâlnirea luase sfârșit. Făcu un ultim efort disperat:

– De ce nu mă lăsați să-l iau de-aici? Voi avea grijă de el – n-o să i se

întâmple nici un rău! Vreau să zic – ce faceți aici pentru el? Ce speranțe de tratament există?

Cu o înfățișare extrem de gravă, Frankland împunse cu degetul întins nasturele de sus al impermeabilului lui James și spuse:

– Dumneavoastră, profanii, subestimați întotdeauna gravitatea bolilor mintale extreme. Uneori, mintea pare cuprinsă de război civil. Fiul dumneavoastră crede că timpul curge invers! Nu mai crede în universul nostru, domnule Bush, și are nevoie de constrângeri oficiale. Ca să vă spun adevărul, e greu de sperat vreun tratament în momentul de față. Datoria noastră e să-l ținem liniștit. Acum, am să vă conduc până în hol, dacă se poate.

Îl înghiontea pe James spre ușă, și o deschise. Pe coridor se produsese o oarecare agitație. Un om slab în pijama gri, aflat într-o ușă, puțin mai încolo, se zbătea să scape de două surori. Striga după supervizor.

– Doctore Wenlock, trebuie să vă întoarceți în pat! spuse una dintre surori, trăgându-l de braț.

– Scuzați! exclamă Frankland, și fugi pe culoar spre grupul ce se lupta. Înainte de a ajunge acolo, un infirmier mătăhălos în salopetă albă ieși din cameră, acoperi fața pacientului cu o mână și-l trase fără menajamente înăuntru. Ușa se trânti. Incidentul se rezolvase în câteva secunde.

Frankland reveni, roșu la față.

– Am și alte treburi de făcut, domnule Bush, treburi de o natură destul de presantă. Fără îndoială, vă descurcați până la ieșire.

Nu-i mai rămăsese nimic de făcut, decât să plece.

Sanatoriul Garfield se înălța pe un teren întins, mărginit de ziduri înalte. Dentistul știa că poate prinde un autobuz destul de aproape de poarta din față. Schimbând doar de două ori mașina, ajungea acasă, dar legăturile erau proaste și circulau puține autobuze. Ploua constant.

Nu avea pălărie. Își înfășură capul cu fularul și ridică gulerul trendului subțire înainte de a se angaja vitejește pe alee. Ce bine va fi acasă, să bea un păhărel.

Frankland îl înfrânsese, desigur. Data viitoare când o să vină, va cere să vadă unul din grupajele la care se presupunea că lucrează Ted. Totul era absolut răscolitor.

Încetează să asocieze, chiar așa! El și cu Ted aveau să fie întotdeauna asociați, indiferent ce i se întâmpla băiatului. Desigur, vina pentru ce se întâmplase putea fi parțial pusă și pe seama Laviniei; nu, asta n-ar fi fost cinstit; avea de-a face cu vremurile pe care le trăiau. James începu să se roage, în timp ce ploaia îl biciuia.

Era o alee lungă. Își simțea picioarele udându-se prin pantaloni. Va trebui să facă o baie de muștar când o să ajungă acasă, dacă îi mai rămăsese destul muștar, altfel cădea la pat. Ce mizerie, să îmbătrânești, și încă în asemenea

timpuri! O Doamne, în nesfârşita-ţi milă priveşte la noi...

La poartă îi verificară permisul, şi ieşi în strada anonimă. Cu capul plecat în timp ce se îndrepta spre staţia de autobuz, nu observă de fel fata slabă la faţă ce stătea de veghe sub un copac, cu apa picurându-i de pe părul blond şi lăţos. L-ar fi putut atinge cu mâna în treacăt.

O Doamne, în nesfârşita-ţi milă...